

ΤΟΜΟΣ
ΙΑ'

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΕΥΧΟΣ
116

ΙΟΥΝΙΟΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Τὸ ἀθάνατο ἑλληνικὸ πνεῦμα	C. Whitman	19
Τὸ σπασμένο μονόχορδο	Trach — Luu	26
Εἶναι ρομπὸτ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος;	J. Cary	31
Οἱ Κοζάκοι φεύγουν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν	G. Kent	33
Μία διαβολικὴ μηχανή	T. Pfeiffer	40
Νηνεμία	Δ. Δετζώρτζη	47
Ζάν Βιλλάρ - 'Ελία Καζάν - 'Αλμπέρ Καμὺ	Κ. 'Ασημακόπου-	
	λος	56
'Εχει οὐρὰ ἡ Γῆ;	K. F. Feldman	59
Τὸ σκάκι	J. Phillips	61
Τὸ πόδωπο καθρεφτίζει τὴν ψυχὴ	M. Auclair	66
Οἱ Βίκινγκς ἀνακαλύπτουν τὸν Νεὸ Κόσμο	D. Peattie	71
'Η τσάντα καὶ τὸ τσαντάκι	Δ. Ψαθάς	77
Γιατὶ πονοῦμε	E. & R. Brecher	81
Τὸ Πήλιο καὶ ὁ Βόλος	Σ. Βασαράνης	85
Τὸ περιφρονημένο χταποδι	M. Stearns	87
'Η ἐπιστῆμη τῶν ἀκτίνων	C. Lesterlin	90
'Ωρα μυστικὴ	Εἰο. 'Αθηναία	94
Ὁ κόσμος στὸ 2.000 μ. Χ.	G. B. Colvert	97
Τὰ ἀγρία πόνει τῆς Σκύρου	Γ. Κ. Βενιζέλος	100

«Διαγωνισμὸς σταυρολέξου» 103, «Τί ἐγνοεῖτε ὅταν λέτε;» 102,
«Ποιὸς θὰ βρῇ τὰ περισσότερα;» 39.

ΤΟ ΒΕΛΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

'Αστυνομικὸ μυθιστόρημα τοῦ Α. Ε. Μαίησον (σελ. 107)

Τὸ ἐξώφυλλό μας: Κοπέλλα ἀπὸ τὸ Ριτὸ τῆς Κορινθίας.
Φωτογραφία: Τοῦ κ. Π. Μυλῶφ

'Απαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «Εκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἀδεία τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

"Εκλογὴ"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Διευθυντὴς Τυπογραφείου : Κ. Ι. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. : 57.081

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

'Εσωτ. 'Ετησ. 72 * 'Εξωτ. 'Ετησ. \$ 4.40
'Εσωτ. 'Εξάμ. 38 'Εξωτ. 'Ετησ. £ 1.16.0

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Πανεπιστημίου 48
Τηλ. 614.592
Έντος του μηνός

«Δικηγορίνα»

του Βερνέιγ

Παίζουν: Μελίνα Μερκούρη, Δ. Μυράτ,
Βασ. Διαμαντόπουλος κ.ά.

ΣΑΜΑΡΤΖΗ

Καρόλου 1
Τηλ. 54.755
Έντος του α' 10ημέρου

«Έργασία μηδέν»

Κωμωδία

των Άσημακοπούλου — Σπυροπούλου—
Παπαδοίκα

Παίζουν: Μίμης Φωτόπουλος, Ντίνος
Ήλιόπουλος, Τζέννη Καρέζη κ.ά.

ΓΚΛΟΡΙΑ

Πλατ. Άμερικής
Έντος του μηνός

«Πάντα μ' αγαπούσες»

Κωμωδία του Νόελ Κάουαρντ

Παίζουν: Μιράντα, Λάμπρος Κωνσταν-
τάρας, Διον. Μήλας, Γ. Νέζος, Κ. Ναός,
Χρ. Αδαμόπουλος, Κ. Πηρασόπουλος,
Κυβέλη Θεοχάρη, Νίνα Σταρένιου κ.ά.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ

Γ' Σεπτεμβρίου 102
Τηλ. 82.134
Έντος του α' 159ημέρου

«Τριάντα δευτερόλεπτα έρωτα»

Κωμωδία του Α. Μπενεμπέτ

Παίζουν: Κατερίνα, Ν. Τζόγιας, Δ.
Καλλέργης, Τ. Φαρμάκης, Δ. Σταρένιος,
Μ. Λαλοπούλου, Εύα Εύαγγελίδου κ.ά.

ΒΕΜΠΟ

Καρόλου 18
Τηλ. 53.453
Έντος του α' 10ημέρου

«Διπλοπεννιές»

Έπιθεώρησις

των Μ. Τραϊφόρου — Δ. Βασιλειάδη
Παίζουν: Σοφία Βέμπο, Άλίκη Βέμπο,
Μαρίκα Νέζερ, Νίκος Σταυρίδης, Τ. Μη-
λιάδης, Κριστιάνο κ.ά.
Μουσική: Μ. Θεοφανίδη.

ΔΙΟΝΥΣΙΑ

(Καλλιθέας)
Συνεχίζει το έργο

«Ο έμπορος της Βενετίας»

του Σαίξπηρ

Παίζουν: Δ. Παγουλάτος, Έλένη Μα-
κρή, Βούλα Χαριλάου, Σπ. Γιαννάτου, Κ.
Ρηγόπουλος, Κ. Πλούμης, Άρτ. Μάτσας,
Μ. Λιθαδάς, Σπ. Καλογήρου, Νίκος Πι-
λάδιος κ.ά.

Καρμιά αβτοχία!

“ΑΛΕΚΤΩΡ,”

“Όταν χρη-
σιμοποιήτε
ΠΕΤΡΕΣ

Ψ

Οι καλύτερες του κόσμου,
μόνον Δρχ. 1,50 το φακελλάκι
με 4 μεγάλες ή 6 μικρές πέτρες
ΚΟΚΚΙΝΕΣ-ΠΡΑΣΙΝΕΣ-ΧΡΥΣΕΣ-ΑΣΗΜΕΝΙΕΣ

Ζητήσατέ, τις
στα περιπτερά.

ΑΠΟΚΛ. “ΟΝΟΜΑ”
ΕΙΣΑΓΩΓ.

ΜΕΓΑΡΟΝ ΜΕΤ. ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΣΤΑΔΙΟΥ 4 (Α' ΟΡΟΦΟΣ)

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ
ΜΕΤΑΠΩΛΗΤΑΙ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ
ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΠΕΡΟΚΕ

Όδυσσεύς 2
Τηλ. 593.730
Έντός του μηνός

«Β ρέ ποῦ πάμε»

Έπιθεώρησις

τῶν Ν. Έλευθερίου — Κ. Νικολαΐδη —
Ηλ. Λυμπεροπούλου.

Παίζουν: Κ. Ντιριντάουσα, Κούλης Στο-
λίγκας, Κ. Χατζηχρήστος, Άπ. Γαβριη-
λίδης, Μάγια Μελάγια, Μαΐρη Βασιλάκη,
Ντόλυ Φλύσκο, Άννη Μπῶλ, Β. Μεσο-
λογίτης, Κ. Δούκας κ.ά.

ΟΛΥΜΠΙΑ

ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Έντός του μηνός

«Τρελλοκόριτσο»

του Πιερ Βέμπερ

Παίζουν: Βίλμα Κύρου, Τίτος Βανδής,
Μπαλαδής, Σαντορινάος, Μιχαλόπου-
λος, Στράντζολης, Άνδρ. Ντούζος, Ά-
λέκα Παΐζη, Π. Σαντορινάου, Άννα Ρο-
ξάκη, Μ. Κωνσταντά, κ.ά.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ό «Θυμελικός Θίασος» θα παρουσιάσει
στις 10 τρ. στο Ώδείο Ηρώδου του Άτ-
τικού την τραγωδία του Αισχύλου «Έπτά
ἐπὶ Θήβας».

Η τραγωδία θα δοθῇ κατὰ μετάφρασι
του Ι. Γρ. πάρη, με σκηνοθεσία καὶ χορο-
γραφία του Λίνου Καρζῆ καὶ μουσική του
Δ. Γιατρά. Τὰ σκηνικά ἑκτελούνται σὲ μα-
κέττες του Α. Τιμμένη, ἐνὸς τοῦς χοροῦς
ἐδίδαξαν ἡ δις Ἀλίκη Παπαρίζου.

Τὸν ρόλο του Έτεοκλή θα ὑποδυθῶν οἱ
κ. κ. Θ. Μορίδης καὶ Ἰορδάνης Μαρίνος,
τοῦ ἀγγελιαφόρου οἱ κ. κ. Ι. Μαρίνος καὶ
Φοῖβος Ταξιάρχης, καὶ τοῦ κήρυκος ὁ κ.
Φοῖβος Ταξιάρχης. Τὸν ρόλο τῆς Ἰσμήνης
θα ὑποδύῃ ἡ πρωταγωνίστρια τῆς Ἐθνι-
κῆς Λυρικῆς Σκηπῆς κ. Άννα Ρεμουδου,
τῆς δὲ Ἀντιγόνης ἡ κ. Λουκία Χέβα. Τὴν
κορυφαία τοῦ χοροῦ θα ὑποδύῃ ἡ κ. Μα-
λένα Ἀνουσάκη.

Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶχε ξαναπαρουσιάσει, ὡς
γνωστὸν, ὁ κ. Λίνος Καρζῆς στοὺς Δελ-
φούς, ὅταν δόθηκαν, τὸν περασμένο Σε-
πτέμβριο οἱ Β' δελφικὲς ἐορτές.

Η πρώτη παράστασις θα εἶναι πανηγυ-
ρική καὶ θα κληθῶν νὰ παραστοῦν μέλη
τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τοῦ Διπλω-
ματικοῦ Σώματος καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι. Αἱ
εἰσπράξεις θα διατεθῶν ὑπὲρ τῶν σεισμο-
παθῶν Βόλου.

Ό «Θεμελικός Θίασος» θα παρουσιά-
σῃ τὸν Αὐγουστο —κατὰ τὴς Γ' δελφικῆς
ἐορτῆς— στὸ ἀρχαῖο θέατρο τῶν Δελφῶν,
τὴν «Μήδεια» τοῦ Εὐριπίδη. Τὸ ρόλο τῆς
Μήδειας θα ὑποδυθῶν ἡ κ. Ἑλλη Ξανθά-
κη καὶ ἡ κ. Μαλένα Ἀνουσάκη.

Ό «Άγαπητικός τῆς δοσκοπούλας» ἀ-
πὸ τὸ θέατρο τοῦ κ. Μάνου Κατράση θὰ ἁ-
νεθῇ στὸ Ἄλσος περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου:

Τὴν σκηνοθεσία ἀνέλαβε ὁ κ. Μίνως
Ἀργυράκης. Θὰ λάβουν μέρος καὶ τὰ Λα-
ϊκά Μπαλλέτα τῆς κ. Ντόρας Στράτου.
Τὰ τραγούδια θὰ ἐπεξεργασθῇ μουσικά ὁ
κ. Φοῖβος Ἀνωγειανάκης.

Ό «Ἐρωτάκριτος» τοῦ Β. Κορνάρου
ἐτοιμάζεται νὰ ἀναβιβασθῇ ἀπὸ τὸν θία-
σο τοῦ κ. Νίκου Χατζίσκου στὸν Ἐθνι-
κὸ Κήπο. Τὴν Ἀρετούσα θὰ ὑποδύῃ ἡ
κ. Τιτίκα Νικηφοράκη.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΣΑΠΠΕΙΟΝ

Συνεχίζεται μέχρι 30 τρέχοντος ἡ ἔκθε-
σις ἀμερικανικῆς ζωγραφικῆς, τὴν ὁποία
ὀργανώνει ἡ Ἀμερικανικὴ Ὑπηρεσία Πλη-
ροφοριῶν. Ἡ ἔκθεσις περιλαμβάνει 41 ἐν-
ῶλο πίνακες, ἀντίγραφα ἰσλαμικῶν ἔργων
ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν πρώτων ἀποίκων μέ-
χρι σήμερα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

(Πανεπιστημίου 39)

Παρασκευή 3 Ἰουνίου 1955, 8.30 μ.μ.
Αἴθουσα ΕΦΕ: Προβολὴ ἐγχρώμων σλαιντς
ἀπὸ τὴν ἐκδρομὴ τῆς Λευκάδος καὶ φωτο-

Εἶδω

τὸ δερμα μου δὲν ἦταν καθαρό...

... καὶ τώρα εἶναι λεῖο καὶ ἀπαλό! Ἡ Δίς Ρ. ἀπὸ τὴν Λω-
ζάνη, εἶναι μιά γυναῖκα ἀνάμεσα σὲ χιλιάδες ἄλλες πού με-
ταχειρίζεται κανονικά τὴς κρέμες ΤΟΚΑΛΟΝ καὶ ἀναγνωρίζει
μὲ ἐνθουσιασμό τὰ καταπληκτικὰ ἀποτελέσματά τους.

Ἡ Κρέμα ΤΟΚΑΛΟΝ ὁμορφαίνει τὸ δερμα σας γιατί προ-
καλοῦν τὴν φυσικὴν του ἀνανέωσι. Ἡ κρέμα ΤΟΚΑΛΟΝ δχι
μόνον διορθώνει τὸ δερμα σας, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁμορφαίνει. Οἱ
λεκέδες ἐξαφανίζονται, οἱ μικρὲς ρυτίδες σδάνουν, τὸ δερ-
μα σας γίνεται φωτεινὸ καὶ πῶ φρέσκο.

Καὶ αἰς μπορεῖτε νὰ ὁμορφήνετε τὸ δερμα σας! Νὰ ἡ
Κρέμα ΤΟΚΑΛΟΝ, θάλετε ροῦς Κρέμα
συνταγή: εἶναι πολὺ ἀπλή. Τὸ θράσθ, θάλετε τὴν φυσικὴν του
ΤΟΚΑΛΟΝ πού τρέφει τὸ δερμα καὶ τοῦ δίνει τὴν φυσικὴν του
ἐλαστικότητα. Τὴν ἡμέρα θάλετε τὴ λευκὴ Κρέμα ΤΟΚΑΛΟΝ
πού θὰ κάνῃ τὸ δερμα σας ἐκθαμβωτικὸ καὶ θὰ σας δώσῃ μιά
θαυμασία θάση γιὰ τὴν πούδρα. Χιλιάδες γυναῖκες σ' ὁλό-
κληρο τὸν κόσμο, ἐγιναν πῶ ὠραιὲς, πῶ ἐκφυτικές καὶ ἔ-
χουν καταπληκτικὴ ἐπιτυχία μὲ τὴν Κρέμα ΤΟΚΑΛΟΝ.

Ἀκολουθεῖτε τὸ παράδειγμά της!

Tokalon

Προστατεύει
καὶ ὁμορφαίνει
τὸ δερμα σας

γραφικά αποτελέσματα ΑΣΠΡΟ—ΜΑΥΡΟ της Ίδιας έκδοσης.

Τετάρτη 8 'Ιουνίου 1955, 8.30 μ.μ. Αΐθουσα ΕΦΕ: Κριτική φωτογραφιών Α—ΣΠΡΟ—ΜΑΥΡΟ από τον κ. Ε. Εύαγγελίδη.

Κυριακή 12 'Ιουνίου, 8.30 π.μ.: Συγκέντρωση στο Ζαχαροπλαστέιο «Πικαντίλλου». Φωτογραφικός περίπατος στην Βουλιαγμένη — Βάρκιζα, άρχηγός Ν. Κυδωνιεύς.

Παρασκευή 17 'Ιουνίου 1955, 8.30 μ.μ. Αΐθουσα ΕΦΕ: Προβολή κινηματογραφικής ταινίας φωτογραφικού ενδιαφέροντος. Έπιμέλεια Κ. Κώστα.

Σάββατοκύριακο 25—26 'Ιουνίου: Έκδρομη σποραδικών φωτογραφικών ενδιαφερόντων στην Ίτσα — Γαλαξίδι — Δελφούς με ειδικό λεωφορείο, μόνον 26 άτομα, υπό την άρχηγία των κ.κ. Σ. Μελετιή και Δ. Χαρισιάδη, οι οποίοι και θα διδάξουν επί τόπου την φωτογράφιση των αρχαιο-λογικών θεμάτων. Πληροφορίες στα γραφεία της ΕΦΕ.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Η 'Ελληνική Περιηγητική Λέσχη, η οποία, ως γνωστόν, σε συνεργασία με τον 'Οργανισμό Τουρισμού και το 'Εθνικό Θέατρο ανέλαβε την όργανωση του Φεστιβάλ 'Επιδάυρου, προγραμματίζει τις κατωτέρω εκδρομές για να μπορέσουν να απολαύσουν όλοι όσοι θελήσουν άνετα τις εξαιρετικές παραστάσεις που θα δοθούν.

Α) Για την Κυριακή 19 'Ιουνίου. Παραστάσεις της «Εκάδης»: 1) Μικήνες — Κεφαλάρι — Ναύπλιο — 'Επίδαυρος με λεωφορεία Πούλμαν. 2) Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος με λεωφ. Πούλμαν. 3) Παραλία Παλ. 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος με το ά)π «Αίγινα» και επιστροφή με το ά)π «Νεράϊδα». Αναχώρησι 10.30 π.μ. από τον Πειραιά και επιστροφή 11.15 μ.μ. από παραλία 'Επιδάυρου. 4) Παραλία Παλ. 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος. Αναχώρησι 2.30 μ.μ. από τον Πειραιά με το ά)π «Αίγινα» και επιστροφή 11.15 μ.μ. από Παλ. 'Επίδαυρο με το ά)π «Νεράϊδα». 5) Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος (εκδρομή χωρίς δηλώσεις) με λεωφορείο.

Β) Για το Σάββατοκύριακο 25—26 'Ιουνίου. Παραστάσεις: «Οιδίποδος» το Σάββατο και «'Ιππολύτου» την Κυριακή: 1) Ναύπλιο — 'Επίδαυρος. Η εκδρομή αυτή θα γίνει με λεωφ. Πούλμαν και είναι για όσους θα παρακολουθήσουν και τις δύο παραστάσεις. Για όσους θα παρακολουθήσουν την παράστασι της Κυριακής μόνο του «'Ιππολύτου», θα γίνουν οι εκδρομές: 1) Λουτράκι — Παλ. Κόρινθος

— Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος με λεωφ. 2) Τίρυνς — Ναύπλιο — 'Αστρος — 'Επίδαυρος με λεωφορεία. 3) 'Αργος — Κεφαλάρι — Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος με λεωφ. 4) Σπέτσαι — Πόρτο Χέλι — Κρανίδι — 'Επίδαυρος. Αναχώρησις από Πειραιά με ά)π της γραμμής και επιστροφή με ά)π «Αίγινα». 5) Πόρος — Λεσιά — Παραλία 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος. Αναχώρησι με ά)π της γραμμής και επιστροφή από την 'Επίδαυρο με ά)π «Αίγινα».

Γ) Για το Σάββατο 25 'Ιουνίου. Παραστάσεις του «Οιδίποδος»: 1) Ναύπλιο — 'Επίδαυρος με λεωφ. 2) Παραλία Παλ. 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος. Αναχώρησι από τον Πειραιά με το ά)π «Αίγινα» και επιστροφή με το ίδιο ατμόπλοιο.

Δ) Για την Κυριακή 26 'Ιουνίου. Παραστάσεις του «'Ιππολύτου»: 1) Μική: αι — Κεφαλάρι — Ναύπλιο — 'Επίδαυρος με λεωφ. 2) Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος με λεωφ. Πούλμαν. 3) Παραλία Παλ. 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος με ά)π «Αίγινα». 4) Μική: αι — Κεφαλάρι — Ναύπλιο — 'Επίδαυρος (εκδρομή χωρίς δηλώσεις) με λεωφορεία.

Ε) Για την Τετάρτη 29 'Ιουνίου. Παραστάσεις της «Εκάδης»: 1) Ναύπλιο — 'Επίδαυρος με λεωφ. 2) Παραλία Παλ. 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος με ατμόπλοιο «Αίγινα».

ΣΤ) Για το Σάββατοκύριακο 2—3 'Ιουλίου. Δύο παραστάσεις του «Οιδίποδος», το Σάββατο και την Κυριακή της «Εκάδης». Για όσους θα παρακολουθήσουν και τις δύο παραστάσεις: 1) Ναύπλιο — 'Επίδαυρος. Αναχώρησι Σάββατο με λεωφ. και επιστροφή την Κυριακή πάλι με λεωφ. Για όσους θα παρακολουθήσουν μόνο την παράστασι της «Εκάδης» την Κυριακή: 1) Λουτράκι — Παλ. Κόρινθος — Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος με λεωφ. 2) Τίρυνς — Ναύπλιο — 'Αστρος — 'Επίδαυρος με λεωφ. 3) 'Αργος — Κεφαλάρι — Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος με λεωφ. 4) Σπέτσαι — Πόρτο Χέλι — Κρανίδι — 'Επίδαυρος, αναχώρησι με ά)π της γραμμής και επιστροφή με το ά)π «Αίγινα». 5) Πόρος — Λεσιά — Παραλία Παλ. 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος, αναχώρησι με ά)π της γραμμής και επιστροφή με ά)π «Αίγινα».

Ζ) Για το Σάββατο 2 'Ιουλίου. Παραστάσεις του «Οιδίποδος»: 1) Ναύπλιο — 'Επίδαυρος με λεωφ. 2) Παραλία Παλ. 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος με το ά)π «Αίγινα».

Η) Για την Κυριακή 3 'Ιουλίου. Παραστάσεις της «Εκάδης»: 1) Μική: αι — Κεφαλάρι — Ναύπλιο — 'Επίδαυρος με λεωφ. 2) Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος με λεωφ. 3) Παραλία 'Επιδάυρου — 'Επίδαυρος με ά)π «Αίγινα». 4) Ναύπλιο — Τολό — 'Επίδαυρος (εκδρομή χωρίς δηλώσεις) με λεωφορεία.

Πώς δα λάβετε Δωρεάν Ένα πλήρες LINGUAPHONE (δίσκους και βιβλία)

Κανένα βιβλίο δεν μπορεί να σας κάνει να μιλήσετε με ευχέρεια 'Αγγλικά ή οποια άλλη γλώσσα, και με άφογη προφορά. Πρέπει να ακούσετε τους ανθρώπους της κάθε χώρας να μιλούν. Και θα τους ακούτε στο σπίτι σας, και μάλιστα στη στιγμή που θέλετε, ακολουθώντας την ζωντανή διδασκαλία του Linguaphone με δίσκους που μιλούν. Ευθύς εξ αρχής βρισκόσαστε μέσα στο περιβάλλον της ξένης χώρας και σε 100 ώρες μιλάτε σαν και να ζήσατε με τους γηγενείς. Η σπουδή με το Linguaphone είναι, ό,τι πιο διδακτοδαστικό.

Γράψτε μας ή
έπισκεφθήτε μας

'Επισκεφθήτε μας άμέσως σήμερα για να παρακολουθήσετε ένα μάθημα επίδειξης δωρεάν, ή στείλτε μας το κάτω δελτίο, για να λάβετε ένα έκτακτος ενδιαφέρον πολυεπίδο, εικονογραφημένο τεύχος, που σας εξηγεί τα της δωρεάν δοκιμής των 8 ημερών στο σπίτι σας.

ΔΙΑ
ΓΙΑ
ΝΑ ΜΙΛΗΣΕΤΕ ΑΓΓΛΙΚΑ
ΕΠΩΦΕΛΗΘΗΤΕ ΤΗΝ
ΠΡΑΞΕΤΙΚΗ ΑΥΤΗ
ΕΞΟΡΣΟΡΑ
ΝΑ ΜΙΛΗΣΕΤΕ...
ΟΕ 3 ΜΗΝΕΣ...

Το 'Ινστιτούτον LINGUAPHONE σας παρέχει την ευκαιρία ν' αρχίσετε άμέσως σπουδή δωρεάν. Είμεθα πρόθυμοι να σας εμπιστευθούμε μια πλήρη και έντελώς καινούργια Σειρά για δωρεάν Δοκιμή και χωρίς καμμία υποχρέωσί σας. Το μόνο που ζητούμε από σας είναι να υπάρχει εκ μέρους σας άληθινό ενδιαφέρον για την εκμάθησι της 'Αγγλικής ή οποιας άλλης γλώσσας.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE (Τμήμα Κ.1)
Πανεπιστημίου 10 - Αθήνας

Παρακαλώ, στείλτε μου δωρεάν και χωρίς καμμία υποχρέωσί μου, το εικονογραφημένο τεύχος σας με όλες τις πληροφορίες για τη δωρεάν δοκιμή των 8 ημερών στο σπίτι μου.

ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Το υπέροχο νέο βερνίκι με την

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΗ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

Ἡ MISS PEGGY SAGE σὰς προσφέρει τὸ νέο καταπληκτικὸ βερνίκι της, προϊόν νέων καὶ τελειοποιημένων μεθόδων τῶν Ἰνστιτούτων της Παρισίων καὶ Νέας Υόρκης.

Ἐπὶ τέλους τὸ βερνίκι μετὰ τὴν κρυστάλλινη διαύγεια, ποὺ ἐναρμονίζεται μετὰ τὴν τελευταία μόδα τῶν χρωμάτων ποὺ λανσάρουν οἱ μεγαλύτεροι οἰκοὶ ραπτικής τῶν Παρισίων.

Τὸ PEGGY SAGE ποὺ προσφέρεται σὲ κομψότατα φιαλίδιο τὸ προτιμοῦν οἱ κομψότερες γυναῖκες τοῦ κόσμου.

ΠΑΡΙΣΙ • ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ • ΛΟΝΔΙΝΟΝ

Peggy Sage

Ἀκοῦτε κάθε Τρίτη ἀπὸ τὸ Β' Πρόγραμμα Ἀθηνῶν τὴν ἐκπομπὴ « 4.000.000 γυναῖκες κι' ἐγώ » ποὺ σὰς προσφέρει τὸ PEGGY SAGE.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ: ΦΙΛΙΠΠΟΣ Α. ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

ΛΑΜΑΧΟΥ 3α — ΤΗΛ. 32.936 — ΑΘΗΝΑΙ

Γ1/2

Ἡ ΒΡ ΕΛΛΑΔΟΣ ΛΤΔ προκηρύσσει Φωτογραφικὸν Διαγωνισμόν.

Πλήρης κανονισμὸς καὶ ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι περιέχονται εἰς εἰδικὸν ἔντυπον, ποὺ διανέμεται ἀπὸ ὅλα τὰ Πρατήρια τῆς ΒΡ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα ΧΩΡΙΣ ΚΑΜΜΙΑΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΝ τοῦ αἰτούντος.

ΕΛΛΑΔΟΣ ΛΤΔ

Ὁργανισμὸς διανομῆς τῆς
BRITISH PETROLEUM COMPANY LIMITED

Οι παραστάσεις στο θέατρο θα αρχίσουν στις 7.30 μ.μ. ακριβώς και θα τελειώνουν στις 9.30 μ.μ.

Πληροφορίες παρέχονται στα γραφεία της Περιηγητικής Λέσχης (Λεωφόρος 'Αμαλίας 28, τηλ. 22.494).

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

Ίπποδρομιακές ημέρες 'Ιουνίου 1955
(Ώρα έναρξης 4.30 μ.μ.)

ΤΕΤΑΡΤΗ	1	'Ιουνίου
ΚΥΡΙΑΚΗ	5	»
ΔΕΥΤΕΡΑ	6	»
ΤΕΤΑΡΤΗ	8	»
ΚΥΡΙΑΚΗ	12	»
ΤΕΤΑΡΤΗ	15	»

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 'Ιουνίου. Κριτήριο Τριετών Καθαροίμων (Επαθλον 80.000 δρχ.). Απόστασις 1.800 μέτρα.

ΤΕΤΑΡΤΗ 22 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 'Ιουνίου. Επαθλον 'Αραβίας (80.000 δρχ.). Συμμετέχουν αραβικοί ίπποι α' κλάσως. Απόστασις 2800 μέτρα.

ΤΕΤΑΡΤΗ 29 'Ιουνίου.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

(Λεωφ. 'Αμαλίας 28)

Σαββατοκύριακο 4—5/6: 1) Μύκονος — Δήλος, όμιλητής ό Σύμβουλος της Λέσχης κ. Ν. Κούρης. 2) Τρίπολις — Σπάρτη — Μυστράς, με πολυτελή λεωφ. Πούλμαν. 3) Ξυλόκαστρο — Τρίκαλα Κορινθίας.

Κυριακή 5/6: 1) 'Αγ. Μαρίνα — 'Αφαιά, όμιλ. ή αρχαιολόγος κυρία Α. 'Αγγελουπούλου. 2) Σκάλα 'Ωρωπού — 'Ερέτρια. 3) Ναύπλιο. 4) Πόρτο Γερμενό. 5) Πάρνηθα. 6) Πόρος. 7) Γκούριζα — Βρεδο — Λίμνη Μαραθώνος. 8) Κάλαμος — 'Αγ. Απόστολοι. 9) Σχοινιάς. 10) Πικέρμι — Νταού — Μάτι (πεζοπορική). 11) Λούτσα (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 12) Κινέττα (έκδρομη μόνο για νέους). 13) Βάρκιζα (πρωινή). 14) Κινέττα (βραδινή — πανόληνος).

Δευτέρα 6/6: 'Εορτή 'Αγ. Πνεύματος:

1) Λουτράκι. 2) 'Ανάδυσσος. 3) Νιμφορίο. 4) Χαλκίδα. 5) Ζούγκια. 6) Μάτι (πρωινή). 7) Ραφίνα (άπογευματινή). 8) Πάρνηθα.

Τετάρτη 8/6: Νυκτερινή έκδρομη στην Αίγινα με τό ειδικά ναλωμένο ά)π «Αίγινα».

Σαββατοκύριακο 11—12/6: 1) Γόρος Περνασσού, με πολυτελή λεωφ. Πούλμαν. Όμιλητής ό κ. Ν. Κούρης. 2) Νιμφορίο. 3) Καλάβρυτα — 'Αγ. Λαύρα.

Κυριακή 12/6: 1) Χαλκίδα — Καταρράκτες Λοκισίων, με πολυτελή λεωφ. Πούλμαν. Όμιλητής ό καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Λεων. Καραπιπέρης. 2) 'Αγ. Θεόδωροι — Σουσάκι — Διάπλους Διόρυγος Κορίνθου — Λουτράκι. Όμιλητής ό ύφηγητής του Πανεπιστημίου κ. Ι. Παπασταματίου. 3) Ξυλόκαστρο. 4) Πάρνηθα. 5) Φόρος — Περσιτέρια. 6) 'Αγ. Μερκούριος. 7) Αίγινα. 8) Πόρτο Ράφτη. 9) Δήλειο. 10) Γόρος Περνασσού (πεζοπορική). 11) Σκάλα 'Ωρωπού (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 12) Δασκαλειό (έκδρομη μόνο για νέους). 13) Βουλιγαμένη (πρωινή).

Σαββατοκύριακο 18—19/6: 1) Πάρος — 'Αντίπαρος, όμιλητής ό Σύμβουλος της Λέσχης κ. Ν. Κούρης. 2) Μουσούνισσα (Βαρδούσια). 3) Καλάβρυτα — 'Αγ. Λαύρα.

Κυριακή 19/6: 1) Αύλιδα — Μπουρτζι. 2) 'Αγκίστρι. 3) Λουτράκι — Λίμνη Βουλιγαμένης ('Ηραίου), με πολυτελή λεωφ. Πούλμαν. 4) Πέρομα Μεγάρων — Μοή Φανερωμένης — Κατσιδίγλα. 5) Πάρνηθα. 6) Ζούμπερι. 7) Νέα Μάκρη — Ξυλόκαστρο. 8) Κακή Θάλασσα. 9) Πόρος. 10) Στύρα. 11) 'Αγ. Παντελεήμονας — Σχοινιάς (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 12) Σχοινιάς (έκδρομη μόνο για νέους). 13) Καβούρι (πρωινή).

Σαββατοκύριακο 25—26/6: 1) 'Ερμιόνη. 2) Καλάβρυτα — 'Αγία Λαύρα.

Κυριακή 26/6: 1) Αιγόσθενα, όμιλ. ή κυρία Α. 'Αγγελουπούλου. 2) Κόρινθος — Λευτρά 'Ωραιάς 'Ελένης (Κεχρίες). 3) Κάρυστος. 4) Πάρνηθα. 5) Κάλαμος — 'Αγ. Απόστολοι. 6) Ραφίνα — 'Αγ. Μαρίνα — Ραμνούς — 'Αλμυροτόπος — Νέα Στύρα — Νιμφορίο — Ραφίνα (κουαζιέρα με τό ά)π «Βασίλισσα Φρειδερίκη». 7) Κιούρκα — 'Αγ. Τριάς. 8) Πόρτο Ράφτη. 9) Λουτρόπυργος. 10) Σούνιο — Λεγραινά (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 11) Κανάκια Σαλαμίνος (έκδρομη μόνο για νέους). 12) Λούτσα (πρωινή).

Σαββατοκύριακο 2—3/7: 1) Καλάβρυτα — Μέγα Σπήλαιο, με ειδικά ναλωμένη αυτοκινητάμαξα. Όμιλητής ό Σύμβουλος της Λέσχης κ. Ν. Κούρης. 2) Τρίπολις — Σπάρτη — Μυστράς, με πολυτελή λεωφ. Πούλμαν. Όμιλητής ό Βυζαντινολόγος, 'Επιμελητής 'Αρχαιοτήτων κ. Ν. Δρανδάκης. 3) 'Υδρα.

Κυριακή 3/7: 1) Σκάλα 'Ωρωπού — 'Ερέτρια. 2) Χαλκίδα — Κιάσι, με πολυτελή λεωφ. Πούλμαν. 3) Κιάτο — Κλη-

Μάθετε νά Σχεδιάζετε δι' Άλληλογραφίας

ΑΦΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ
ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΕ

Χιλιάδες άτομα τό επέτυχαν χωρίς στό νέο κοί διασχεδαστικό Σύστημα Α.Β.Σ.

Τό περισσότερο από τό σχήματα πού μός παρουσιάζει ή φύσις δέν διαφέρουν καθόλου από τό σχήματα τών αλφαθητικών γραμμάτων. Τό χέρι σας υποτάσσεται στή θέλησή σας όταν τού (η)τάτε νά σχεδιάσει ένα οποιοδήποτε γράμμα, άρα μπορείτε νά σχεδιάσετε.

Κάθε άνθρωπος μπορεί νά μάθει νά σχεδιάσει! Μή λέτε πως δέν έχετε ταλέντο. Τό ταλέντο — συχνά, εκδηλώνεται εκ τών ύστερων. "Οποιοι και άν είναι οι άσυχολίες σας, γρήγορα θα μπορούτε και σεις νά σχεδιάσετε εκ τού φυσικού χωρίς νά κατασχευετε σε αντιρροσές και μεγεθύνσεις. Μόνοι σας, στό σπίτι σας, θα μάθετε νά σχεδιάσετε και θα προδεδωστε σταθερά με την επίβλεψη τών καλλιτεχνών πού θα αναλάβουν την καθοδήγησή σας. Τό λογικό διδάκτρα της Σχολής Α.Β.Σ. και οι διευκολύνσεις στην κυταβολή τους, κάνουν αυτή τή σπουδή προσιτή σε όλους.

Θαυμάσια κίνησις έργου του μαθητού μας Σ. Καραγγελή, Καλόμα.

Τό σκίτσο αυτό έγινε εκ τού φυσικού από την παλαιά μαθητοί μας και ήδη ζωγράφο Μαριάννα Παπαγιάννη.

ΔΩΡΕΑΝ

Χιουμοριστικό σκίτσο του μαθητού μας Π. Σιδέρη, 'Αθήνα.

Ένα πρωτότυπο τεύχος εικονογραφημένο με έργα μαθητών μας, θα σας σταλή δωρεάν, μόλις λάβουμε συμπληρωμένο τό παραπλευρώς δελτίο. Στείλετε τό άμέσως.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ

Κάθε μαθητής μας ειδικεύεται, χωρίς επιβάρυνση, σε ένα από τούς εξής κλάδους τού Σχεδίου: Δασκαμνητική, Διαφήμιση, Σχέδιο Μόδας, Εικονογραφησεις, Χιουμοριστικό Σχέδιο, Τοπίο, Σχέδιο Γραμμάτων.

ΣΧΟΛΗ Α.Β.Σ.

Πανεπιστημίου 10, 'Αθήνα

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΩΡΕΑΝ

ΣΧΟΛΗ Α.Β.Σ.

(Τμήμα Ε.1)

Πανεπιστημίου 10 'Αθήνας

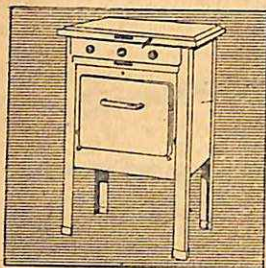
Παρακαλώ νά μου άποσταλή, χωρίς υποχρέωση, μου, τό εικονογραφημένο τεύχος σας (εσωκλείεται) δρχ. 3 σε γραμματόσημα δι' έξοδου.

Ένδιαφέρομαι για τό Σύστημα για μεγάλους. — Σύστημα για παιδιά 8-13 ετών. (Σβόματα την περίπτωση πού δέν σας ενδιαφέρει)

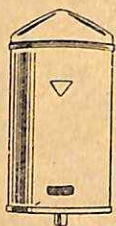
ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

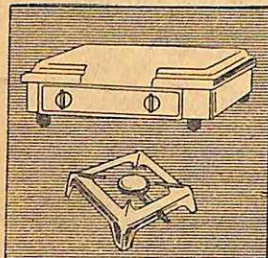
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Τὸ δεξιὸ χέρι τῆς Νοικοκυρᾶς
στὴν Κουζίνα. Κουζίνες ὅλων
τῶν μεγεθῶν, ἐξασφαλίζουν
εὐκόλο, γρήγορο καὶ καθαρό
μαγείρεμα.

Τὸ δεξιὸ χέρι τῆς Νοικοκυρᾶς
μέσα στὸ σπίτι. Θερμοσίφωνο
SUPERGAS, προσφέρει ἀμέ-
σως ζεστό νερό γιὰ ὅλες τὶς
ἀνάγκες τοῦ σπιτιοῦ γρήγορα
καὶ φτηνὰ.

Τὸ δεξιὸ χέρι τῆς Νοικοκυρᾶς
στὴν ἐξοχή. Γιατί χάρις στὸ
SUPERGAS, ἡ παραμονὴ στὴν
ἐξοχή, τὸ καλοκαίρι, γίνεται
ἐτσι καὶ γιὰ τὴν Νοικοκυρά
ἀπόλαυσις.

Ἰσραήριον
SUPERGAS

ΕΝΑ ΑΚΟΜΗ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

Σ. & Ε. ΜΑΚΡΥΜΙΧΑΛΟΣ & ΣΙΑ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ 21 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 52-705

51/2

ΑΔΕΛ

"ΦΑΕΘΩΝ,"

"Όχι μόνον

ΑΔΙΑΒΡΟΧΑ

Ἕσπ' αἰ

καὶ γὰρ κομψότερα

KONTOMANIKΑ

Θ. Σεργίου Ο.Ε

ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 7

μέντι — Μάνα. 4) Ραφίνα — Μαρμάρι.
5) Άγία Μαρίνα. 6) Πάρνηθα. 7) Σχοι-
νιάς. 8) Κορωπί — Άγ. Δημήτριος —
Βάρκιζα. 9) Κακή Θάλασσα. 10) Δασκα-
λειό. 11) Χαλκούτσι — Δήλεσι. 12) Ά-
νάδυσσος (έκδρομη χωρίς δηλώσεις). 13)
Λαύριο — Σούνιο (έκδρομη μόνο για νέ-
ους). 14) Βάρκιζα (πρωινή).

«ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ
ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ»

(Άκαδημίας — Ίππεκράτους)
1)6: Καλύδια — Σπηλιά Κερατιάς.
5)6: Στόν Σαρωνικό με πανσέληνο.
12)6: Σαλαμίνα (Κακή Βίγλα).
19)6: Πέρτο Γερμενό.
26)6: Μονή Κλειστών — Σπήλαιον Πα-
νός.

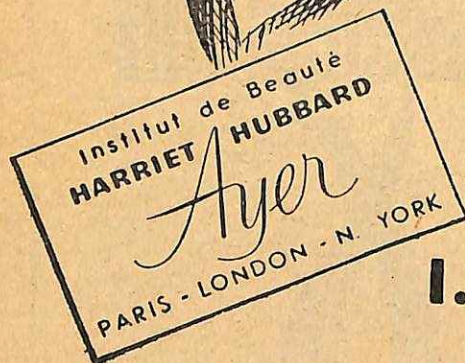
Ραδιοφωνικοί Σταθμοί Ελλάδος

	Μήκ. κύμ. Μετρα
Αθηνών (μεσαίων)	412
» (Β' Πρόγραμμα)	451
» (Γ' »)	211
» (βραχέων)	31,23—48,56—49,38—42,01
» (Ένόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	230.7
» (» » βραχέων)	40,43
Βόλου (μεσαίων)	202
Θεσσαλονίκης (μεσαίων)	288
» (Φωνή Αμερικής, μεσαίων)	379
» (Ένόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	298,21
» (Ένόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	42,86
Ιωαννίνων (» » »)	42,1
Καβάλας (» » »)	39,3
Κοζάνης (» » »)	37,74
Κομοτινής (Ε.Ι.Ρ.)	213
Λαρίσης (Ένόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	44,43
Πατρών (μεσαίων)	198,5
Ρόδου (Ε.Ι.Ρ.)	211,52
Τριπόλεως (Ένόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	47,85
Χανίων (Ε.Ι.Ρ.)	198

Ε.Δ.Ι
1625

ΑΠΛΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΣΘΕ ΩΡΑΙΑ

Συμβουλευθήτε μας!

Ειδικευμένη υπάλληλος
θα σάς δώσει σχετικές
όδηγίες και πλήρη βιβλιο-
γραφία διὰ τὰ καλλυντικά
προϊόντα τῆς **AYER**

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ
I. ΒΑΓΕΝΑ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 7

„ΓΚΡΕΚΑ“

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Ἡ «ΕΚΛΟΓΗ» σὴν προσπάθειά της νὰ κἀνη προσιτὸ τὸ κα-
λὸ βιβλίον σὲς μεγάλες μᾶζες τῶν σπουδαστῶν καὶ φίλων τοῦ
βιβλίου, κατῶρθωσε νὰ ἐπιτύχη τὴν μικρότερη τιμὴ διβλίοδε-
σίας καὶ θρίσκειται σήμερα σὴν εὐχάριστη θέσει νὰ προσφέρει
τοὺς κομψοὺς τόμους τοῦ περιοδικοῦ της μόνο μὲ

30 ΔΡΑΧΜΕΣ

Οἱ ἐκδοθέντες τόμοι ἀνέρχονται συνολικὰ σὲ 9 καὶ περιλαμ-
βάνουν τὶς ἐκδόσεις τῆς «ΕΚΛΟΓΗΣ» ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1950
μέχρι καὶ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1954.

Κάθε τόμος περιλαμβάνει περισσότερες ἀπὸ 800 σελίδες, ἐ-
κατοντάδες φωτογραφίες καὶ ἄρθρα τῶν μεγαλυτέρων συγχρό-
νων συγγραφέων, εἰδικὲς ἐκτυπώσεις σὲ χαρτὶ ἐκτὸς κειμένου.
διηγήματα, σταυρολέξα, ἀνέκδοτα, ἐλληνικὲς σελίδες καὶ ἄλλη
χρήσιμη καὶ ἐνδιαφέρουσα ὕλη.

Οἱ 9 τόμοι παραδίδονται **ΑΜΕΣΩΣ** δεμένοι, σὴν τιμὴ τῶν
270 δραχμῶν.

Ὅσοι ἔχουν ἤδη πάρει ὠρισμένους τόμους, μποροῦν νὰ ἀγο-
ράσουν καὶ τοὺς τόμους μεμονωμένους σὴν τιμὴ τῶν 30 δραχ.
Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δραχμὲς 35.

ΕΠΙΣΗΣ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

- «ΕΚΛΟΓΗΣ»: Μικρὴ Ἑγκυκλοπαίδεια σελ. 256
Δεμένη δρχ. 30
» Ἀνθολογία Ἑένω. Διηγημάτων σελ. 186
Δεμένη δρχ. 25
» Ἀνέκδοτα Ἐπιστολαὶ Νι Γύζη σελ. 275
Ἄδετον δρχ. 50
Α. ΒΛΑΧΟΥ: Ὁ Κύριός μου Ἀλκιδιάδης (Βραβ. Κ. Οὐράνη)
Ἄδετον δρχ. 40
Θ. ΒΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ: Ἀντιλεξικὸν σελ. 1.066
Ἄδετον δρχ. 100, δεμένο δρχ. 120
ΜΠΕΡΓΚΑΔΗ: Ἱστορία Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας (τοῦ Α.
Vasiliev) σελ. 1.110, ἄδετον δρχ. 190
» Ὅσα παίρνει ὁ ἄνεμος (τῆς Μ. Mitchell)
σελ. 1.084, ἄδετον δρχ. 150
» Ντεξίρε (τῆς Α. Selinko), σελ. 610, ἄδετον
δρχ. 90

Οἱ τιμὲς ἐπιβαρύνονται γιὰ τὶς ἐπαρχίες μὲ 10% γιὰ ἔξοδα
ἀποστολῆς.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ: Βιβλιοπωλεῖον «ΕΚΛΟΓΗΣ», Σωκρά-
τους 57, Μέγαρον «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ» Α' ὁδός, τηλ. 57.081.

“Ετίχοι,,

III

Βαρεία τὰ θήματα τῆς θύμης,
ματωμένα τὰ χέρια πὸν δοκίμασαν
ν’ ἀρπάξουν τὴ φευγαλέα
εἰκόνα·

Λύσαν τὰ σχήματα, οἱ λεπτομέρειες
οἱ φωνὲς μὲς τῇ νύχτῃ,
ἡ ἀνατριχίλα τοῦ κορμιοῦ.

Μείναν ὕγρα τὰ μάτια
καρφωμένα,
στὸ μαῦρο σημάδι πὸν
ξεμάκραινε·

Γίναν ὅλα ἄρνηση·
ἀκόμα κι’ ἡ θύμηση
κατάντησε πόνος.

‘Απὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα τοῦ κόσμου

‘Ο C. WHITMAN γιὰ τὴν Ἑλλάδα

ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

‘Απὸ μιὰ διάλεξι τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαντ C. Whitman, στὴν ὁποία ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων μελετᾷ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ καὶ τονίζει τὴν συνέχειά του.

Εχομε τὴν τάσι νὰ πιστεύωμε ὅτι κατὰ τὰ τετρακόσια χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἡ Ἑλλὰς ὄρισκόταν στὸ σκοτάδι. Πραγματικά, κατὰ κάποιον τρόπο, ἔτσι συνέβη. Ὡστόσο, ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις ἡ Ἑλλὰς ἐπαίρνε νέα ζωὴ. Ἡ ἰδιότυπη διαγωγὴ τῶν κατὰ κτητῶν ἐπέτρεψε στὴν Ἑλλάδα νὰ μάθῃ πὼς ἀπὸ τὰ λίγα θγαίνουν τὰ πολλὰ — ἀλήθεια πόσο θαυμάσια τὸ βλέπει κανεὶς αὐτὸ καὶ σήμερα —, νὰ ἐπιζήσῃ παρὰ τὴν βαρειά καταπίεσι καὶ νὰ ζητήσῃ τὸ γόητρό της σὲ ἐσωτερικές, ἠθικές πηγές. Μέσω τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν λαϊκῶν παραδόσεων, τὸ ἄμεσο πέρασμα τῶν παλιῶν διηγήσεων καὶ τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων, ἀπὸ πατέρα σὲ παιδιὰ, τὴν κράτησε σὲ ἀμεση ἐπαφὴ μὲ τὸ μεγάλο της παρελθὸν καὶ λίγο-λίγο τὸ ξανάφερε στὴ ζωὴ, ἀπὸ πολλὰς ἀ-

πόψεις καθαρώτερα ἀπὸ ὅ,τι ἦταν τὶς τελευταῖες μέρες τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Τότε ἡ ζωὴ ἦταν εὐκόλη, ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες δείχνουν τι εἶναι καλύτερα σὲ ἐποχές κατακτήσεων καὶ δυσκολιῶν καὶ ἀκριβῶς στοὺς σκοτεινοὺς αὐτοὺς αἰῶνες ξανάζησε ἡ παλὴ ἡρωϊκὴ φλόγα. Ἡ Ἑλλὰς ἦταν τότε ὅπως ὁ Κωνσταντῆς στὸ ποίημα, πὸν σηκώθηκε ἀπὸ τὸν τάφο, γιὰ νὰ κρατήσῃ τὸν λόγο του. Εἶχε ὑποσχεθῇ, ἂν ἡ μητέρα του ἔδινε τὴν συγκατάθεσί της γιὰ νὰ παντρευθῇ ἡ ἀδελφὴ του κάποιον ἀπὸ ἓνα μακρινὸ χωριό, νὰ ξαναφέρῃ τὸ κορίτσι στὸ σπίτι ἂν ποτὲ τὸ χρειαζόταν ἡ μάνα του. Πέθανε ὅμως πρὶν ἀπὸ τὴν μάνα του· ἀλλὰ ὅταν αὐτὴ χρειάσθηκε τὴν Ἀρετοῦλα, ὁ Κωνσταντῆς σηκώθηκε ἀπὸ τὸν τάφο καὶ τῆς τὴν πῆγε. Καὶ τὰ πουλιὰ θρηνοῦσαν στὸν δρόμο

θλέποντας μία νέα κοπέλλα κα-
βάλλα στο άλλογο μαζί μ' ένα νε-
κρό παλικάρι. Στην εικόνα αυτή
προβάλλει η Έλλάς θαυμασία.
Είναι η ὁμορφὴ νέας που προχω-
ρεῖ δίπλα στον νεκρό, ἀλλὰ ἀνί-
κητο ἥρωα, γιὰ νὰ κρατήσῃ μιὰ
προσωπικὴ ὑπόσχεσι. Καὶ ὅταν
ἡ Έλλάς ἀνεστήθῃ τὸ 1821, ἦ-
ταν γιὰτὶ καθέναν ἀπὸ αὐτοὺς
ποὺ πῆραν μέρος στὸν σηκωμὸ
ἐνωθῶν τὴν παρώθησι μιᾶς προ-
σωπικῆς πίστεως. Χρειάσθηκαν
μερικά χρόνια γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἀ-
γώνας ἀληθινὰ ἐθνικός. Στὴν ἀρ-
χή ἦταν προσωπικὴ ὑπόθεσι γιὰ
τὸν καθένα. Αὐτὸ μᾶς ὁδηγεῖ σὲ
ἕνα ἐνδιαφέρον σημεῖο, ἴσως τὸ
πιὸ χαρακτηριστικὸ τῆς γενικῆς
τῆτος τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.
Τὸν ἀτομικισμό. Ὁ Ἑλληνικὸς ἀ-
τομικισμὸς δὲν ἔδωσε πάντα ἀπο-
τελέσματα. Ὅταν λ.χ. ὁ Κολοκο-
τρώνης, ἀντὶ νὰ συνεργαστῇ μὲ
τοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγούς, ἀνέ-
λαθε ὁ ἴδιος παραξικοπηματικὰ
τὴν ἐξουσία. Ἡ νεαρὰ κυβέρνη-
σις ἀσφαλῶς θὰ ἔβλεπε πολλὰ
μειονεκτήματα στὸν ἡρωϊκὸ ἀτο-
μικισμό. Καὶ ὅμως αὐτὸς ὁ ἀ-
τομικισμὸς στάθηκε τὸ κλειδί τῆς
Ἐπαναστάσεως καὶ αὐτὸς τὴν
κέρδισε. Σήμερα πού ξερούμε
τὴν ἀξία τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν
τῆς οργανωμένης προσπάθειας
καὶ τῆς ὁμαδικῆς ἀσφαλείας τεί-
νουμε νὰ ἀποδοκιμάσουμε αὐτὴν
τὴν κατάρχησι ἐκ μέρους τοῦ Κο-
λοκοτρώνη καὶ ἴσως θὰ ἔπρεπε
νὰ τὸ κάνουμε. Ἀκόμη κι' ὁ θερ-
μότερος θαυμαστής του θὰ πα-
ραδεχόταν ὅτι ἡ συμπεριφορὰ του
δὲν ἦταν πολὺ ἐποικοδομητικὴ
ᾠστόσο, μιὰ μεγάλη μορφὴ θὰ
τὸν καταλάβαινε ἀπόλυτα. Ἡ
μορφὴ αὐτὴ εἶναι ὁ Ἀχιλλεύς.
Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς νόμισε πὼς ὁ
ἀρχηγὸς τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν
Τρώων τὸν ἀδίκησε, παραιτήθηκε
ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, πράγμα πού δ-

πως ὅλοι ξερούμε εἶχε πολὺ κα-
κὲς συνέπειες. Οἱ ἄλλοι πῆγαν
νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ γυρίσῃ
στὴ μάχη. Δὲν χρειάζεται νὰ ἀ-
ναφέρωμε τὰ γεγονότα γιὰ τὰ
ὁποῖα μᾶς μιλάει ἡ Ἰλιάδα—τὴν
ἄρνησι τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὶς
τραγικὲς συνθήκες ὑπὸ τὶς ὁποι-
ες τελικὰ γύρισε γιὰ νὰ βοηθή-
σῃ τοὺς ἄλλους. Αὐτὸ πού θέ-
λω νὰ τονίσω εἶναι τὸ μεγαλεῖο
τοῦ ἥρωος πού δρᾷ ὡς ἄτομο.
Ὁ Ἀχιλλεύς μπορεῖ νὰ ἔθλαψ-
τοὺς συμμαχητάς του, τοὺς ἀ-
νάγκασε ὅμως νὰ ἀναγνωρίσουν
ὅτι ἦταν ἀπαραίτητος. Καὶ ἦταν
ἀπαραίτητος, ὅπως ἦταν καὶ ὁ
Κολοκοτρώνης. Ἦταν καὶ οἱ δύο
ἀπαραίτητοι στὸν πόλεμο, ἀλλὰ
κάτι περισσότερο ἀκόμη, ἦταν
ἀπαραίτητοι στὴν ἀνθρωπότητα
καὶ στὴν ἰδέα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.
Γιὰτὶ πίσω ἀπὸ κάθε μεγάλη προ-
σπάθεια ἢ δημιουργία τῶν Ἑλ-
λῆνων, στέκει τὸ ὄραμα τοῦ ἀ-
τόμου, πού εἶναι κάτι περισσότε-
ρο ἀπὸ μιὰ ζωτικὴ ἰδέα γιὰ τὸν
ἀνθρωπισμό. Γιὰ τοὺς βαρβάρους
καὶ γιὰ ὅσους ἀνῆκουν σὲ νεώ-
τερους πολιτισμούς, ἡ ἡρωϊκὴ
αὐτὴ στάσις εἶναι μῦθος. Γιὰ τὸν
Ἑλληνα, ὁ μῦθος αὐτὸς εἶναι
πραγματικότης— πού ἐξ ἀρχῆς
ἔκαμε τοὺς Ἕλληνες ἔθνος ἡ-
ρώων. Ὁ ἑλληνικὸς ἀτομικι-
σμός, ἰδίως στὴ μορφὴ πού εἶ-
χε στὴν ἀρχαιότητα, διαφέρει
σημαντικὰ ἀπὸ τὸν ἀτομικισμό,
ὅς ποῦμε, τοῦ 16ου καὶ 17ου αἰ-
ῶνος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ὁ
λόκληρο τὸ διάστημα αὐτό, σχε-
δὸν σὲ ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς χῶ-
ρες ξόπνησε μιὰ καινοὕργια συ-
νειδήσις γιὰ τὴν σημασία τοῦ ἀ-
τόμου. Συγχρόνως ὅμως ἐγινε
ἀντιληπτὴ καὶ ἡ μικρότης του
καὶ ἡ ἀδυναμία του. Ἡ τυπικὴ
εἰκόνα τοῦ ἀτόμου, στὴν περι-
δο αὐτὴ τοῦ μπαρόκ καὶ τῆς ἀν-
τιμεταρρυθμίσεως, εἶναι ἡ εἰκό-

να μιᾶς μικρῆς, μὰ θαρραλέας
μορφῆς πού ἐκμηδενίζεται ἀπὸ
τὴν μοιραίότητα τῶν πραγμάτων.
Οἱ προσωπογραφίες τοῦ Βελά-
σκουεθ, οἱ μορφὲς τοῦ Ρέμπραντ
εἶναι παραδείγματα τῆς ἰδέας
περὶ τοῦ ἀτόμου πού χάνεται
στὴν μοῖρα του. Στὴ φιλολογία
δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ δῇ πὼς
συλλαμβάνει ὁ Μίλτων τὸν Ἀ-
δάμ, χαμένο ἀνάμεσα στὶς συν-
τριπτικές δυνάμεις τοῦ καλοῦ
καὶ τοῦ κακοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ πα-
ράδοσις πού ἔχει φθάσει ὡς ἐ-
μάς καὶ πού μᾶς ἔχει δώσει τὴν
σύγχρονη ἀντίληψιν γιὰ τὸν ἀ-
δύνατο ἄνθρωπο.

Δὲν εἶναι νὰ ἀπορῇ κανεὶς πού
οἱ ἄνθρωποι καταφεύγουν στὴν
ὁμαδικὴ ἀσφάλεια, στὴν ὁργα-
νωμένη προσπάθεια καὶ ὅλα τὰ
ἄλλα συνθήματα τοῦ κοινωνικοῦ
μας βίου. Καὶ ἂν οἱ Ἕλληνες
δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ τὸ κάμουν
αὐτό, εἶναι ἐπειδὴ ἡ δική του
παράδοσις περὶ ἀτομικισμοῦ δι-
αφέρει. Ἐνῶ στὴν Δύσι ὅσο πιὸ
ἄ τ ο μ ο μένει ὁ ἄνθρωπος
τόσο πιὸ ἀσήμαντος εἶναι, στὴν
Ἑλλάδα ὅσο πιὸ ἄ τ ο μ ο εἶ-
ναι, τόσο πιὸ μεγάλος γίνεται.

Γιὰ τὸν ἀρχαῖο Ἑλληνα, γνω-
ρίζω τὸν ἑαυτὸ μου, ἀνακαλύ-
πτω τὸν ἑαυτὸ μου θὰ πῇ θρί-
σκω τὰ μυθικὰ πρότυπα, πού
μου ταιριάζουν καλύτερα καὶ ὑ-
ποστερα προχωρῶ σ' αὐτά. Ὑπο-
πεύομαι πὼς αὐτὸ πού συμβαί-
νει σήμερα δὲν εἶναι πολὺ δια-
φορετικόν. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώ-
που πού τράφηκε μὲ τὸν Ὀμη-
ρο ζητάει τὴν ἡρωϊκὴ μεγαλο-
ποίησι. Ὁ Ἑλληνας δὲν ἐκμη-
δενίζεται ἀπὸ τὴν μοῖρα του. Γι-
νεται ὁ ἴδιος ἡ μοῖρα του. Ποτέ
στὴν ἑλληνικὴ τέχνη, σὲ καμμιά
περίοδο τὸ ἄτομο δὲν χάνεται
μέσα στὰ γύρω του καὶ δὲν συν-
τρίβεται ἀπὸ τὸν κόσμον πού τὸ
περιβάλλει. Παντοῦ ὁ ἡρωϊκὸς

τύπος προβάλλει στὸ προσκήνιο
ἀπορροφᾷ τὸν γύρω κόσμον καὶ
τὸν μεταμορφώνει. Ὁ τιδήποτε
καὶ ἂν ὑποφέρει—ἀκόμη καὶ θά-
νατος ἂν εἶναι αὐτό— δὲν χάνει
τὸν ἑαυτὸ του, δὲν τοῦ ἐπιτρέ-
πει κανὲν νὰ γίνῃ ἀσήμαντος. Ἀπὸ
ὅσα ἡ Έλλάς ἐμπιστεύθηκε στὸν
κόσμον, τίποτε δὲν ἔχει περισσό-
τερη σημασία ἀπὸ τὴν ἰδέαν περὶ
ἥρωος. Ὅσο καὶ ἂν διαφέρουν
οἱ Ἕλληνες μεταξύ τους—καὶ
κάποτε διαφέρουν πολὺ— ὑπάρ-
χει ἕνα πράγμα πού πάντοτε ἔ-
χουν κοινὸ καὶ εὐκολὰ τὸ ἀνα-
γνωρίζει κανεὶς στὸν καθένα. Ὁ-
ταν ἔχουν κἀνὴ κατὶ ἡρωϊκόν, τὸ
ξέρουν. Ἡ ἀσφάλεια τῆς Ἑλλά-
δος εἶναι ἡ κοινότης τοῦ ἡρωϊ-
κοῦ πνεύματος. Ἰσως γι' αὐτὸ
ἕνας Ἕλληνας μοῦ εἶπε κάποτε
«Ἐπαρέθηκα αὐτὴ τὴν συζήτησι
γιὰ τὸ ἐπιπεδο τῆς ζωῆς. Αὐτὸ
πού θὰ ἤθελα νὰ ἀκούσω, θὰ ἦ-
ταν κατὶ γιὰ τὸ ἐπιπεδο τοῦ θά-
νατου.» Ἀπὸ τέτοια αἰσθήματα
κινούμενοι οἱ Ἕλληνες ἀποδο-
κίμασαν τὸν ὕλισμον καὶ ζήτησαν
τὸ νόημα τοῦ πολιτισμοῦ τους
στὴν μοναχικὴ πνευματικὴ πηγὴ
τοῦ ἥρωος γιὰ τὸν ὅποιο τὸ ὕ-
ψιστο ἀγαθὸ εἶναι ὁ τιμημένος
θάνατος.

★

Ξεκίνησα μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ἐ-
ξηγήσω τὴν ἐπιβίωσι τῆς Ἑλληνι-
κῆς γλώσσας. Μοῦ φάνηκε ὅμως
ὅτι θὰ ἦταν ἀδύνατον νὰ τὴν ἐ-
ξηγήσω χωρὶς νὰ ἐρμηνεύσω τὴν
ἐπιβίωσιν τῶν ἰδίων τῶν Ἑλλήνων.
Τώρα, θρῖσκομαι μπροστὰ σὲ ἕ-
να μυστήριον. Γιὰτὶ τὸ ἀληθινὸ μυσ-
τικὸ τῆς ἐπιβιώσεως βρίσκεται
κατὰ κάποιον τρόπο στὸν ἐπίμονον
αὐτὸ ἀτομικισμό, πού ἔκαμε τοὺς
Ἕλληνες πνευματικὰ ἀήτητους.
Εἶναι δύσκολον νὰ ἐξηγήσῃ, ἀκόμη
καὶ νὰ μιλήσῃ κανεὶς, γιὰ τὸ μυσ-
τήριον τῆς ἡρωϊκῆς πίστεως. Οἱ
βάρβαροι τὸ βλέπουν σὰν καθα-

ρή τρέλλα. Για τον Ξέρξη ο Λαωνίδας ήταν απλώς ένας παράφρων για να αποφασίσει να πολεμήσει στις Θερμοπύλες. Ο Γάλλος ναύαρχος Δε Ριβγνύ πίστευε πως ο Μακρυγιάννης είχε χάσει τα λογικά του όταν με έκατο άνδρες προσπάθησε να σταματήσει τις χιλιάδες του Ιμπραήμ Πασά στους Μύλους. Πραγματικά, όπως είπε και ο Σωκράτης στον φίλο του τον Κρίτωνα, «ανάμεσα σε κείνους που πιστεύουν σ' αυτά τα πράγματα και σ' εκείνους που δεν πιστεύουν, υπάρχει ένας απροσπέλαστος φράκτης.» Και τον φράκτη αυτόν μόνον η πίστις μπορεί να παραβιάσει. Η Έλληνική γλώσσα, μαζί με την Έλληνική φιλολογία και τις ύπολοιπες έκδηλώσεις του Έλληνικού πολιτισμού, καπώρθωσε επάνω στο μεγάλο κύμα το Έλληνικού ήρωισμού να περάσει από τις σκοτεινότερες περιόδους της Ιστορίας των κόσμων για να φθάσει στην σημερινή θριαμβευτική της άνοδο.

☆

Μιλώντας για την σύγχρονη Ελλάδα ακούτε συνηθώς την άποψη ότι το παρόν είναι εποχή καταπτώσεως. Τίποτε δεν μου φαίνεται να απέχει από την αλήθεια περισσότερο από αυτό. Και το μόνο που μπορεί να εξηγήσει την γνώμη αυτή είναι το γεγονός ότι η πρώτη προσφορά της Ελλάδος στην παγκόσμια φιλολογία, από τον 8ο ως τον 3ο π. Χ. αιώνα, ήταν τόσο καταπληκτική, ώστε ούτε αυτή, ούτε κανένα άλλο έθνος μπόρεσε να την φθάσει. Μετά τον Όμηρο, τον Σοφοκλή και τον Θουκυδίδη, κάθε τι είναι παρακμή. Ίσως να είναι έτσι.

Αλλά αυτοί που συγκρίνουν την σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία με την σύγχρονη λογοτε-

χνία άλλων χωρών και καταλήγουν σε απόφασι δυσμενή για την Ελλάδα, νομίζω ότι το κάνουν επειδή δεν γνωρίζουν τα πράγματα. Θα ήμουν ίσως περισσότερο ακριβής, λέγοντας: «επειδή άγνωστον την σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία...». Είναι αλήθεια ότι πολύ λίγοι προσέχουν τι γράφεται σήμερα στην Ελλάδα. Η γνωριμία με τα όνόματα του Παλαμά, του Σεφέρη, του Καβάφη είναι μάλλον πρόσφατη, ωστόσο δεν χρειάζεται να διαβάσει κανείς πολύ τα έργα τους για να αντιληφθεί ότι το μεγαλείο της ελληνικής παραδόσεως δεν προδίδεται στα ποιήματά τους. Η αλήθεια φαίνεται να είναι ότι η Ελλάς, άπεχοντας πολύ από την παρακμή, γνωρίζει μια μεγάλη ανανένησι.

☆

Ατενίζοντας κανείς την Έλληνική λογοτεχνία στο διήγημα των εικοσιπέντε ή εικοσιέξι αιώνων της ζωής μας, θα εκπλαγεί όχι μόνον με την παραγωγικότητά της, αλλά ακόμη περισσότερο από την ασυνήθιστη επίμονή ένδοξο να ανανεώνει την παραδοσι.

Μετάξυ του τέλους του 8ου αιώνα και του τέλους του 4ου π.Χ. αιώνα οι Έλληνες φαίνεται ότι δημιούργησαν όλα τα λογοτεχνικά είδη και γενικά όλα τα ήθη, κα, διανοητικά και κοινωνικά πλαίσια το πολιτισμού μας. Κατά την διάρκεια εξ άλλου της Έλληνιστικής περιόδου η Έλληνική γλώσσα και η Έλληνική νοοτροπία διεθνοποιήθηκαν στον τότε γνωστό κόσμο. Κατά το τέλος του Μεσαίωνα η Έλληνική γλώσσα αντιμετώπισε την πρόκληση να γίνει γλώσσα οικουμενική και η Έλληνική φιλολογία εκλήθη να κινηθεί σε ένα πεδίο πολύ ευρύτερο από της πόλεως

κράτους. Έτσι, με τον καιρό η ελληνική έγινε η γλώσσα του Χριστιανισμού. Αργότερα, στον Μεσαίωνα, μεταξύ του 12ου και του 14ου αιώνα, άρχισε να εμφανίζεται η νεώτερη Έλληνική γλώσσα, όπως την βλέπουμε.

Είναι ιστορικό λάθος να χωρίζουμε με ένα, άνυπαρκτο στην πραγματικότητα, τείχος την κλασική εποχή από τους μετέπειτα αιώνες. Έτσι απομονώνουμε τον κλασικό κόσμο κατά ένα τρόπο αντίθετο προς την πραγματικότητα και άγνοουμε την συνέχισή που λέγεται Έλληνικός πολιτισμός. Πολλές φορές διατυπώθηκε η γνώμη ότι μεταξύ της ελληνικής επαναστάσεως του 1821, της σημερινής Ελλάδας και της Αρχαίας δεν υπάρχουν δεσμοί. Έχουμε διδαχθεί να θεωρούμε την κλασική εποχή σαν καθαρά στατική και μακρινή συλλογή ιδεωδών, την οποία δεν ταρασσει παρά μόνον η προσπάθεια να δημιουργηθούν μερικά άριστουργήματα. Βλέπουμε τους αρχαίους Έλληνες όπως ο Όμηρος τον Όλυμπο στην Οδύσσεια. Εκεί είναι ο τόπος των θεών πάντα ακλόνητος. Δεν τον κινούν οι άνεμοι ούτε τον πιάνει η βροχή. Ούτε χιόνι πέφτει εκεί, αλλά πάντα ένα άσυννέφιστο φως σκορπίζει τις ακτίνες του και λάμπει πάνω απ' όλα.

Αλλά η αρχαία Ελλάδα δεν έχει σχέση μ' όλα αυτά. Έβρεχε και χιονίζει και οι άνεμοι φυσούσαν όπως και τώρα και ο κόσμος αγωνιζόταν. Πώς λοιπόν σχηματίσαμε μια τόσο ιδεαλιστική εικόνα για την αρχαία Ελλάδα; Η απάντησις, νομίζω, βρίσκεται στην Αναγέννησι. Οι Ιταλοί άνεκάλυψαν την ελληνική λογοτεχνία τον αιώνα που προηγήθηκε και επηκολούθησε της πτώσεως της Κωνσταντινουπόλεως. Στην

Φλωρεντία, το πνευματικό κέντρο του 15ου και του 16ου αιώνα, ο λόγιος Μαρσίλιο Φιτσίνο συγκέντρωσε γύρω του πολλούς σπουδαστές, στους οποίους έδιδασκε τα έργα του Πλάτωνα. Ο Πλάτων ήταν ο αγαπημένος συγγραφέας αυτής της εποχής και μπορεί κανείς να υποστηρίξει με κάποια δόσι αληθείας ότι τότε, εκτός από τον Πλάτωνα και τον Άριστοτέλη, λίγα ήταν γνωστά για τους άλλους Έλληνες συγγραφείς. Έτσι, από τον Πλάτωνα ο Δυτικός Κόσμος σχημάτισε την πρώτη του αντίληψη για τους σύγχρονους Έλληνες. Οι λόγιοι της Αναγεννήσεως και πολλοί των μετέπειτα χρόνων εργάστηκαν κάτω από την ψευδαίσθησι ότι η νοοτροπία του Πλάτωνα ήταν αντιπροσωπευτική της Ελλάδος, ότι ο όρθολογισμός του και περισσότερο από όλα η θεωρία του περί Ιδεών σαν συγκεκριμένον όντοτήτων ήταν κατά κάποιο τρόπο άμεσα γνώρισμα του ελληνικού πνεύματος. Με λίγα λόγια προσπαθούμε να εξηγήσουμε δηλαδή την ελληνική λογοτεχνία δια του Πλάτωνα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, είδαμε τον Σοφοκλή τον Αίσχύλο και τον Όμηρο στο γαλήνιο φως της φιλοσοφικής αφαιρέσεως σαν τύπους μάλλον, παρά σαν δυνάμεις, σαν ιδέες, παρά σαν ανθρώπους. Και το σφάλμα είναι μεγάλο. Γιατί ο Πλάτων, με όλην του την αξία, δεν αντιπροσωπεύει την νοοτροπία του ελληνικού λαού, αλλά μάλλον την αντιμάχεται. Οι Έλληνες ήταν λαός με πάθη και ο Πλάτων εξέτησε τον έλεγχο του πάθους από τον λόγο. Οι Έλληνες εθαύμαζαν την εποχή του Περικλέους. Για τον Πλάτωνα, ο Περικλής είχε κατά κάποιο τρόπο διαφθείρει την Αθήνα. Με λίγα λόγια ο Πλάτων διέφερε από τους συμπα-

τριώτες του. Για τὸν Πλάτωνα ἡ ζωὴ ἦταν στατική καὶ ἔπρεπε νὰ τὴν καταλάβουμε μόνο μὲ τὴν σκέψι. Για τοὺς πολλοὺς Ἕλληνες ἡ ζωὴ ἦταν κάτι δυναμικὸ καὶ μόνον μὲ τὴν ἡρωϊκὴ δρᾶς. Μποροῦσαν νὰ τὴν νοιώσουν. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀναφέρουμε τὸν Πλάτωνα προκειμένου νὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ μεσαιωνικὰ καὶ τὰ σύγχρονα ἔργα τῆς λογοτεχνίας γιὰ τὰ ὁποῖα συζητοῦμε. Ἀλλὰ πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ ἀναφέρουμε τὸν Ὅμηρο, ἰδίως ὅταν πρόκειται γιὰ λαϊκὴ ποίησι. Ὁ κόσμος δὲν ἔχει ἀλλάξει καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Ὁ Πλάτων ἦταν διαφορετικὸς ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του.

Καὶ ἐνῶ οἱ Ἴταλοι καὶ ὁ δυτικὸς κόσμος ἀνεκάλυπταν τὸν Πλάτωνα καὶ ἐδημιουργοῦσαν τὴν ὥραία, ἀλλ' ἀναληθὴ εἰκόνα τοῦ κλασσικοῦ κόσμου, οἱ Ἕλληνες κατὰ ἀπὸ τὸν ζυγὸ τῶν Τούρκων ἀνεύρισκαν καὶ πάλιν τὸν ἑαυτῶν. Ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων ἡ Ἑλλάς δὲν ἀπῆλause τὰ πλεονεκτήματα τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως. Ἀλλὰ παράλληλα ἔζησε χωρὶς τὴν ἀτυχὴ κλασικιστικὴ ἀποψι γιὰ τὴν ζωὴ, ἡ ὁποία δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸν πλατωνισμό τοῦ 16ου αἰῶνος. Ἀντίθετα, ἀφοῦ ξανάζησε τὸ παρελθόν τῆς ἐπὶ ἓνα χρονικὸ διάστημα, ἀπέκτησε μὲ τὴν φωτιὰ τὴν δρᾶσι καὶ τὸν πόνο, ἐξέσυρε στὴν ἐπιφάνεια τὴν ἐξαιρετικὴ ἐκείνη ιδιότητα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τὸν ἡρωϊκὸ ἀτομικισμό ποὺ τόσο ὥραία ἐτόνισε ὁ Ὅμηρος. Γι' αὐτὸ κανεὶς βρίσκει στὰ ἔργα τῆς σύγχρονης ποιήσεως καὶ τῆς λογοτεχνίας ἓνα πνεῦμα ἀπόλυτα συγγενὲς πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἀρχαῖο. Καὶ γι' αὐτὸ ὅταν κανεὶς ταξιδεύει στὴν σύγχρονη Ἑλλάδα αἰσθάνεται ἓνα μυστηριώδη δεσμὸ ἀνάμεσα

στὸν σύγχρονο καὶ τὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ κόσμο, ἓνα δεσμὸ μὲ ἐκπληκτικὴ δύναμι καὶ φρεσκάδα.

Ἐκεῖνοι ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς κλασσικὲς σπουδὲς πρέπει νὰ πάρουν ἓνα μάθημα ἀπὸ τὴν σύγχρονη Ἑλλάδα καὶ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν θεωρίαν ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες εἶναι διαφορετικὸς λαὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους. Ἡ ἐνότης εἶναι καταφανὴς πιθανῶς στὸ αἷμα καὶ ὁπωσδήποτε στὸ πνεῦμα. Καὶ τὸ πνεῦμα παίζει τὸν πρωτεύοντα ρόλο. Περισσότερο ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς κλασσικὲς σπουδὲς, πρέπει ὅλος ὁ κόσμος γενικὰ νὰ μελετήσῃ τοὺς Ἕλληνες. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ στοιχειώδη γνωρίσματα καὶ οἱ ιδιότητες τῶν Ἑλλήνων ἐπιζοῦν σήμερα μὲ ἀρκετὴ ἀπὸ τὴν παλιά τους φρεσκάδα καὶ ἀκόμη βρίσκουν τρόπο νὰ ἐκφραστοῦν σὲ ὅλες τὶς μορφές τῆς λογοτεχνίας. Ὅταν κατανοήσῃ κανεὶς τοὺς Ἕλληνες παίρνει ἓνα μάθημα προσωπικῆς ἀκεραιότητος. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὴν σφαῖρα τῆς πολιτικῆς. Ὁ πυρήνας τῶν δημοκρατικῶν καθεστώτων εἶναι τὸ άτομο. Ἡ δημοκρατία στηρίζεται στὸν σεβασμὸ πρὸς τὸ άτομο καὶ στὴν πίστι ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ μονὰς τῆς κοινωνίας, μιὰ μονὰς ἱκανὴ νὰ πιστεῦθῃ καὶ μὲ τὴν ὁποία ἡ κοινωνία ἀναπτύσσεται καὶ ἐπιβιώνει. Στὶς ἡμέρες ποὺ ἡ δημοκρατία συναντᾷ τὴν μία ἢ τὴν ἄλλη μορφή τοῦ κολλεκτιβισμοῦ ἡ Ἑλλάς παρουσιάζει μιὰ ζωογόνο καὶ ἐμπνέουσα εἰκόνα τοῦ τί συμβαίνει ὅταν ἓνας λαὸς μένῃ πάντα καὶ κυρίως μιὰ ὁμάδα ἀτόμων, μιὰ ὁμάδα δυστρόπων ἡρώων, ἴσως, ἀλλὰ πάντως ἡρώων ποὺ δὲν μαίνονται σὲ ζυγὸ. Ὁ χαρακτήρας τῶν Ἑλλήνων ἐκφράζεται

καθαρὰ καὶ ὥραία ἐπὶ αἰῶνες. Τὸ παρὸν δὲ δὲν ἀποτελεῖ ἐξαιρέσι. Ἄν κυττάξωμε τὸν λαὸ στὸ σύνολό του θὰ δοῦμε τὴν Ἑλληνικὴ ἰδιοφυΐα νὰ ἐργάζεται ἀκόμη σκληρὰ δίδοντας μορφή στὸ

χάος καὶ βγαζοντας ἀπὸ τὴν πείρα τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ποὺ στάθηκε ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ δυτικοῦ κόσμου καὶ χωρὶς τὸν ὁποῖο οἱ πνευματικὲς ἀξίες θὰ ἦταν κενὸς λόγος.

Σὲ μιὰ συγκέντρωσι, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀδιάκριτους ἐκείνους ποὺ δὲν σέβονται τὴν γνωστὴ ἰδιοτροπία τῶν γιατρῶν νὰ μὴν δίδουν ἐπαγγελματικὲς συμβουλές, ὅταν βρίσκονται σὲ παρέα, ρώτησε τὸν καθηγητὴ ποὺ καθόταν δίπλα του:

—Κύριε καθηγητά μου, θὰ ἤθελα τὴ συμβουλὴ σας: Ὅταν σηκώνομαι τὸ πρωτὶ αἰσθάνομαι μιὰ τρομερὴ ζαλάδα. Τὸ πῶς παράξενο εἶναι ὅτι δὲν διαρκεῖ περισσότερο ἀπὸ μισὴ ὥρα. Μετὰ αἰσθάνομαι τελείως καλά. Τί θὰ κάνατε ἐσεῖς στὴν θέσι μου;

—Ὅα σηκώνομαι μισὴ ὥρα ἀργότερα!

Up.

☆

Εἰς μιὰ βράδυ γυρνώντας στὸ σπίτι τῆς ἡ Μάρλεν Ντήτριχ θρῆκε τὴν γάτα τῆς νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ φοβεροὺς σπασμούς. Σὰν τρελλὴ τηλεφωνεῖ στὸν μεγαλύτερο κτηνίατρο τοῦ Χόλλυγουντ.

—Ποίος τὸν ζητεῖ; ρωτᾷ μιὰ γυναικεία φωνή.

—Ἡ γάτα μου πεθαίνει, μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἀμέσως ὁ γιατρός;

—Ποίος εἶναι στὸ τηλέφωνο; ρωτᾷ πάλι ἡ φωνή.

—Μάρλεν Ντήτριχ ἐδῶ.

Μιὰ μικρὴ σιγὴ καὶ κατόπιν ἡ φωνὴ μ' ἓνα ξερὸ τόνο:

—Λυποῦμαι! ὁ ἄνδρας μου εἰδικεύεται στὰ ζῶα!

Constellation

☆

Κάποιοι ποὺ ὑπέφερε ἀπὸ ἔλκος τοῦ στομάχου, εἶχε βαρεθῇ τὶς πολλὰς ἐγχειρήσεις. Ὅταν τὸν ἐτοίμαζαν γιὰ μιὰ ἀκόμη ἐγχείρησι, ρώτησε τὸν γιατρό:

—Ὅα εἶναι ἡ τελευταία αὐτή, γιατρέ;

—Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ ἀπαντήσω θετικά. Ὅπωσδήποτε πρέπει νὰ εἶναι ἡ τελευταία, ἀλλ' αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ πολλοὺς παράγοντες.

—Ἄ, κατάλαβα. Τότε, γιατρέ, ἤθελα νὰ σὰς παρακαλέσω κάτι: Νὰ μὴ μεράψετε. Καλύτερα νὰ μοῦ βάλετε κουμπιὰ στὸ στομάχι.

Coronet

KINEZIKO ΠΑΡΑΜΥΘΙ

ΤΟ ΣΠΑΣΜΕΝΟ ΜΟΝΟΧΟΡΔΟ

Τοῦ
TRACH — LUU

Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, τοῦ ἡλίου οἱ ἀκτίνες στὰ κλαδιά ἐπάνω εἶχαν σταματήσει καὶ τὴν γῆ ἀκόμη δὲν εἶχαν ἀγγίξει. Τὰ πουλιά ἤξεραν νὰ γελοῦν, νὰ τραγουδοῦν ὅμως δὲν ἤξεραν ἀκόμη. Τ' ἀστέρια ἤδη τρεμόπαιζαν στὸν οὐρανό, τότε ἀκόμη ποὺ ἐμεῖς δὲν ζητούσαμε τὸ φεγγάσι. Παρὰ στὴν ἐπιφάνεια τῶν λιμνῶν, στὴν ἀνταύγεια τῶν προσώπων τῶν κοριτσιῶν ποὺ ἐρχόντουσαν νὰ δροσίουν τὰ πόδια τους.

Τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἦταν κόκκινο καὶ ὠραῖο: ὅπως τὰ μάτια τῆς κοπέλλας ποὺ μόλις ἔμαθε νὰ κλαίῃ καὶ ποὺ δὲν θάκλαιγε: γιὰ ἓνα μισοτελειωμένο ποίημα, ἀλλὰ ἀπὸ ζήλεια γιὰ τὰ πουλιά ποὺ πᾶν ζευγάρια.

Περιμένοντας νέους γεμάτους χάρες, οἱ νέες τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου δὲν νοιάζονταν γιὰ ἓνα ἄνδρα ποὺ θὰ διάβαζε καὶ θὰ τραγουδοῦσε ποιήματα, ἐνῶ ἐκεῖνες θάγνεθαν καὶ θὰ ὕφαιναν μετὰ-ξι. Σκεπτόντουσαν τὸν ἔρωτα σὰν ἓνα μοίρασμα τῶν ὠραιοτέρων ὀνείρων τῆς ζωῆς. Τ' ἀστέρια, τὰ σύννεφα θὰ ἦσαν δι-κά τους, ὁ ἀγέρας, τὸ φεγγάρι, γιὰ κείνον. Φύλαγαν τὰ ἀστέρια μὲ τὰ ἀπαλὰ χρώματα καὶ τὰ σύννεφα, σύμβολα τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς ἀντάμωσης, σύμβολα τοῦ ἐφήμερου. Ἦθελαν νὰ δώσουν στὸ ἀγόρι τὸν ἄνεμο ποὺ χωρὶς

σταματημὸ πλανιέται ἀπὸ αἰῶνες καὶ τὴν σελήνη, ποὺ εἶναι εἰκόνα τους: ἔτσι ὅπου κι' ἂν πῆγαινε ὁ ἄνεμος κάθε θράδου θὰ ἔβλεπε τὴν καλὴ του.

Εἰρήνη βασιλεῦε στὴ χώρα, γιὰτὶ κλεισιές δὲν ὑπῆρχαν. Ὁ λαός, εὐχαριστημένος, κάθε μέρα προσευχόταν στὸ Θεὸ γιὰ νὰ φυλάῃ τὴν ζωὴ τὴν ἡρεμῇ. Καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ δὲν ξεχνούσε τὸν Λῆ Τάο, τὸν νέο ποιητὴ ποὺ, μὲ τὴν ὠραία του ψυχὴ καὶ αὐτοῦς ὑπέροχους στίχους, τῶν ἀνθρώπων τοῦ βασιλείου τὴν ζωὴ ἀλλάζε. Μὰ ἔλεγαν ὅτι ἀπὸ πολὺ καιρὸ κανεὶς δὲν εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ τὸν δῇ.

Μιά μέρα ἓνας γέροντας διηγήθηκε αὐτὴν τὴν ἱστορία:

«Ὅλοι σας θέλετε τὸν ποιητὴ νὰ δῆτε γιὰτὶ τὰ τραγούδια του ποτὲ δὲν ἀκούσατε: ὅμως τοῦ κό-σμου αὐτοῦ οἱ κάτοικοι οὔτε τὰ ποιήματά του νὰ καταλάβουν μποροῦν, οὔτε τὴν μουσικὴ του. Κι' ἂν κανεὶς τὴν φωνὴ του μπο-ροῦσε νὰ ἀκούσῃ, νέος κι' ὠ-ραῖος γιὰ πάντα θάμεινε».

Μιά νέα νὰ ὀνειρεύεται τότε ἄρχισε καὶ μόνῃ της νὰ λέη:

«...θὰ ἤθελα τόσο πολὺ νὰ τὸν συναντήσω...».

Ἀπὸ τὶς συντροφισσές της, τρεῖς - τέσσερις, πιὸ ὠραῖες, γέ-λασαν —τὴν ὀνειροπαρμένη! εἶ-παν: «ὦ! καὶ σύ;... βέβαια...

εἶναι τόσο ὠραῖος...».

Κι' ὅμως τὸν ποιητὴ ποτὲ τους δὲν εἶχαν ἰδῇ καὶ τόσο ἐλκυστι-κὸς ἂν ἦταν, δὲν τὸ ἤξεραν.

Καὶ συνέχισαν: «...ἀσχημὴ ἐ-σὺ καθὼς εἶσαι, μεγάλη ἐλπίδα μὴν ἔχεις, θὰ τὸ μετανοιώσῃς...».

Μὰ ἡ ὀνειροπαρμένη μόνῃ της ψιθύριζε: «...ἂν τὸν συναντοῦσα, τὴν φωνὴ του θάκουα, καὶ ὠραία γιὰ ὅλη μου τὴν ζωὴ θὰ ἤμουν πολὺ...».

Πάντα εἰρωνικά οἱ ἄλλες κο-ρόϊδευαν: «Καταλαβαίνεις κι αὐτός, τόσο τελῆς, πόσο νὰ σε δῇ θὰ εὐχόταν;».

Στενοχωρήθηκε ἡ ὀνειροπαρ-μένη καὶ μέρα - νύχτα, χωρὶς τε-λειωμὸ, ἔκλαιγε: τὰ δάκρυά της στὸ τραπέζι ἐπάνω σκόρπισαν καὶ μιὰ μάζα λαμπερὴ σχημάτι-σαν. Τὸ πρόσωπό της στὴν λαμ-πράδα πᾶνω ἀντανάκλουσε ποὺ καθρέφτης ἀπὸ τότε ὀνομάζεται. Μέσα ἐκεῖ, καὶ τώρα ἀκόμη, οἱ γυναικες θωροῦνε τὴν ψυχὴ τους.

Καὶ ὁ γέροντας διηγόταν πᾶν-τα:

«Τὰ ζῶα μόνον νὰ τὸν ἀκού-σουνε μποροῦν. Μιά φορὰ στὰ πουλιά νὰ τραγουδοῦν ἔμαθε καὶ ἀπὸ τότε ὅλη τὴ μέρα τραγου-δοῦν. Μὰ ἔσχασε τὰ ψάρια, κι' ἔτσι αὐτὰ σιωποῦν ἀκόμη. Πα-ραπονέθηκαν αὐτὰ καὶ κλάψαν: πολὺ, τόσο, ποὺ τὰ δάκρυά τους τὶς πηγές, τὰ ποτάμια καὶ τὴν θάλασσα σχημάτισαν».

Τὰ μικρὰ παιδιὰ γύρω ἀπὸ τὸν γέρο μαζεύνονταν τὴν ἱ-στορία του ν' ἀκούσουν καὶ ἄ-θῶα τὸν ρωτοῦσαν:

«Εἶναι ἀλήθεια ὅτι, χωρὶς κα-νεὶς νὰ τὸν συνοδεύῃ, τὰ ποιή-ματά του ἀπαγγέλλει; Πῶς τρα-γουδάει, ὥστε νὰ τὸν καταλαβαί-νουν τὰ ψάρια; ὥστε νὰ τὸν ἀ-κούν τὰ πουλιά καὶ νὰ μπο-ροῦν νὰ τραγουδοῦν κι' ἐκεῖνα;».

Ὁ γέροντας χαμογελοῦσε:

«Λένε ἀκόμη ὅτι ἓνα μονόχορ-δο θὰ φτιάξῃ...».

Τὰ παιδιὰ τότε γελοῦσαν:

«Πῶς θὰ μπορῇ νὰ παίξῃ;».

«Αὐτὸς στὰ ἔλατα ἔμαθε, μέσ-στὸν ἄερα ἐκεῖ ψηλά, νὰ οὐρλιά-ζουν. Γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, τὸ πρῶτο ἔλατο ποὺ ἔμαθε ν' ἀ-τραγουδῇ, προτοῦ πεθάνῃ, τοῦ εἶ-πε: «Πάρε τὸ κορμί μου καὶ κά-με το μουσικὴ». Σκάλισε τότε τὸν κορμὸ τοῦ ἐλάτου καὶ ἓνα μικρὸ κουτί ἔκαμε. Πρὸς τιμὴν του, τὸ πρῶτο πουλὶ ποὺ ἀπ' αὐ-τὸν ἔλαβε φωνή, τοῦ ἔδωσε δυὸ ἀπὸ τὰ πλευρά του, ὅταν οἱ δυ-νάμεις του τὸ ἐγκατέλειψαν καὶ νὰ πετάξῃ πιά δὲν μπορούσε. Ὁ Λῆ Τάο τὶς δυὸ αὐτὲς πλευρὲς ἐ-πῆρε καὶ στῆς κασέλας στὶς δυὸ ἄκρες τὶς τοποθέτησε. Ὅμως τὸ μουσικὸ ὄργανό του δὲν ἦταν ἀ-κόμη τέλειο. Λυπημένος γι' αὐ-τὸ πολὺ, στὴν τύχη περπατοῦ-σε... ὡς τὴν ἡμέρα ποὺ συνάν-τησε μιὰ κοπέλλα —ἦταν ἡ ὀνει-ροπαρμένη— ποὺ ὅμως πολὺ εἶ-χε ἀδυνατίσει καὶ ἦταν σχεδὸν τυφλή, γιὰτὶ ὅλο ἔκλαιγε. Ἀνα-γνωρίζοντας τὸν ἀπὸ τὴν φωνή, τοῦ εἶπε:

«Φθάνεις πολὺ ἀργά: νὰ σ' ἄν-τικρύσω πιά τὴν δύναμι δὲν ἔ-χω. Αἰσθάνομαι ὅτι θὰ πεθάνω. Ὅταν ὅμως πεθάνω, πάρε τὰ μαλλιά μου, νά, πάρε τα, θὰ εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς στὸν ἄλλο κόσμο ἂν τὰ κρατῇς».

Ἦσαν τὰ τελευταῖα της λό-για προτοῦ ἀφήσῃ αὐτὴ τὴν γῆ.

Ὁ Λῆ Τάο θωρώντας τὰ μαλα-κά σὰν μετὰξὶ μαλλιά της, συγ-κινήθηκε. Δὲν θέλησε ὅλα νὰ τὰ σπαταλήσῃ καὶ ἀφοῦ σκέφθη: λί-γο, δὲν ἐπῆρε παρὰ μόνο μιὰ τρίχα γιὰ νὰ κάνῃ μιὰ χορδὴ. Μιά ὅμως μοναδικὴ χορδὴ ἀο-κεῖ γιὰ νὰ συγκινήσῃ τὶς καρ-διές. Ἄν παίζοντας σκεπτόταν τὸν ἄνεμο, τὰ σύννεφα, τέντωνε

την χορδή και τότε το μονόχορδο έβγαζε ήχους ψηλούς. "Αν το μπουρμούρισμα των κυμάτων θυμόταν, άφινε την χορδή χαλαρή και τότε το όργανο έβγαζε ήχους βαθιούς: έναν έβλεπε το νερό που κάτω από το γεφύρι έτρεχε, πόν ήχο του άντέγραφε μιά τεντώνοντας την χορδή, μιά χαλαρώνοντάς την, και τότε έμοιαζε με τούς λυγμούς των νέων κοριτσιών...

"Ωσπου μιά μέρα...

"Ωσπου ήρθε μιά μέρα που ο λαός, όπως κι' ο βασιλιάς και η βασίλισσα, ήταν λυπημένος, όμως ή θλίψη της βασιλίσσας και αυτή του βασιλιά και του λαού δεν ήταν ίδιες. Η βασίλισσα ήταν μελαγχολική, γιατί του βασιλείου της τὰ ωραιότερα τοπία όπως και της γής αυτής τὰ άλλα θέληγτρα, δεν την εύχαριστούσαν πιά. Οί χωρικοί από μέρος τους, όπως κι' ο βασιλιάς, στενοχωριόντουσαν που την βασίλισσα νά εύχαριστήσουν δεν μπορούσαν.

Βλέποντάς την σκυθρωπή, όπως τὰ σπουργίτια τις βροχερές ημέρες, ο βασιλιάς την έρώτησε κι' αυτή του άπάντησε:

"Αρχοντά μου, είμαι θλιμμένη — ίσως χωρίς αίτια. Χάρης στην Μεγαλειότητά σου είδα τὰ ωραιότερα τοπία, απέκτησα όσα μπορούσα νά επιθυμήσω, όμως γιατί του ούρανοϋ ή απόχρωσι νά μένη πάντα ή ίδια, γιατί κόκκινη δεν μπορεί νά γίνει ή μωβ ή κίτρινη; Δεν μου άρέσει πιά το γαλάζιο χρώμα του, είναι πολύ συνηθισμένο. Ακόμη, από την ήμέρα που γεννήθηκα, λουλουδιοϋ ένα μαύρο πέταλο ποτέ δεν βρήκα. Του βασιλείου οί κηπουροί οί καλύτεροι έδημιούργησαν για μένα ένα, δεν άγαπώ όμως τὰ ψεύτικα».

Καθώς ο βασιλιάς την γυνάικα του πολύ την άγαπούσε, διέ-

ταξε βωμό νά ύψώσουν και τον Θεό νά παρακαλέσουν του ούρανοϋ το χρώμα για νά αλλάξει...

"Όμως του ούρανοϋ το χρώμα ίδιο πάντα έμενε. Ο βασιλιάς ήταν θλιμμένος, ή βασίλισσα έπίσης.

Τότε ο βασιλιάς διέταξε τον γελωτοποιό της Αύλης νά διασκεδάση την βασίλισσα. Μπροστά στις γκριμάτσες του όλοι οί αύλικοί γέλασαν πολύ, όμως της βασιλίσσας τὰ χείλη δεν κινήθηκαν. Και όπως ο βασιλιάς έκπληκτος την ρωτούσε, εκείνη του άπάντησε:

"Τὰ άστεία του δεν με διασκεδάζουν, είμαι ίσως δύσκολη, αλλά δεν ζω όπως οί άλλοι που από την τύχη τους είναι πολύ εύχαριστημένοι. Δεν ξέρουν τίποτε άλλο, παρά το τί κάνουν όλη την ήμέρα, νά διηγούνται».

"Ένας από τούς ύπουργούς, θέλοντας τον βασιλιά νά κολακεύσει, πρότεινε για νά διασκεδάσει ή βασίλισσα, ένα είδος παιχνιδιού, που το έλεγε διασκεδαστικό — παιχνίδι άπάνθρωπο. "Επρόκειτο νά σκοτώσουν ανθρώπους, θάζοντας έλέφαντες νά τούς πατήσουν και άγρια άλογα νά τούς ξεσχίσουν. Η βασίλισσα έκλεισε τὰ ωραία της μάτια.

"Αν ή Μεγαλειότης σου το παιχνίδι αυτό για νά διασκεδάσω διέταξε, λυπημένη για πάντα θά έμεινα».

Σάν τρελλός ο βασιλιάς διέταξε νά σταματήσουν οί προετοιμασίες. Την ίδια στιγμή άκουσαν από έξω άσυνήθιστο θόρυβο.

Ο λαός δεν ήταν πιά θλιμμένος, γιατί ο Λή Τάο κρατώντας στο χέρι το μονόχορδο του μιά άκρόασι προσπαθούσε νά επιτύχει, ώστε για την βασίλισσα νά παίξει.

Βλέποντάς τον της βασιλίσσας τὰ μάτια άρχισαν ξαφνικά

νά λάμπουν. Θά μπορούσε κανείς με άστερία δυό, σκεπασμένα με σύννεφα από χιλιάδες χρόνια, νά τὰ συγκρίνει.

Τόν Λή Τάο νά τραγουδή άκούγοντας, ή βασίλισσα ξαναβρήκε την εύθυμία της. Η φωνή του άλλοτε σαν τον ούρανο ψηλή ήταν, άλλοτε σαν το χορτάρι χαμηλή. Ο βασιλιάς, τρισευτυχισμένος, διέταξε νά έτοιμασθή γιορτή. Κι' ο λαός έτρωγε κι' έπινε για μέρες δλόκληρες και νύχτες. Το βασίλειο δλόκληρο από τὰ γέλια τους άντιλαλούσε. Τὰ φαναράκια φώτιζαν το παλάτι, λές κι' ήσαν χιλιάδες άστερία που έπεφταν συγχρόνως, και τὰ κεριά της αϊθούσης με τούς θησαυρούς, άναμμένα για την περίστασι τον ήλιο με την λάμψη τους άνταγωνίζονταν.

"Όταν ο βασιλιάς είδε ότι ή βασίλισσα την μουσική του Λή Τάο άκουγε με μάτια που τίς λίμνες στο φθινόπωρο του θύμιζαν, με τὰ μαλλιά της τὰ μακρὰ σαν τὰ κλαδιά της ίτιδας, και χείλη από τὰ κεράσια πύ κόκκινα, φώναξε του βασιλείου τον ζωγράφο τον καλύτερο και το πορτραίτο της βασιλίσσας του ζήτησε νά κάνει.

Φαίνεται ότι, παρ' όλο το τάλεντο του, ο ζωγράφος την μοναδική της όμορφιά δεν κατάφερε νά άποδώσει. Κι' όταν τελείωσε ο βασιλιάς εξέφρασε τον θαυμασμό του. Αλλά αφού κύτταξε την γυναίκα του, σκέφθηκε νά πετάξει το πορτραίτο.

"Όμως όσο ή βασίλισσα, γοητευμένη από την μουσική του Λή Τάο γινόταν όλο και πιο χαρούμενη, τόσο ο βασιλιάς θλιβόταν: δεν ένιωθε εύτυχία άκούοντας τον νέο ποιητή και όταν αυτός τραγουδούσε με το μονόχορδύ του, ο βασιλιάς την φωνή μόνο

άκουγε, αλλά την μουσική δεν την διέκρινε.

Και τόν ρώτησε:

"Γιατί, αν και βλέπω τὰ χέρια σου νά γλυστρούν στην χορδή, δεν άκούω κανένα ήχο;»

Ο Λή Τάο του άποκρίθηκε:

"Μεγαλειότατε, δεν άκούς την μουσική γιατί δεν θέλεις νά την άκούσεις».

Τότε ο βασιλιάς θάλθηκε με όλη του την ψυχή νά άκούση. Αλλά δεν μπόρεσε νά καταλάβει... Απογοητευμένος άρχισε νά τρώει και νά πίνει, νά διασκεδάει όπως οί ύπουργοί του, που χαριεντιζόντουσαν με τις κυρίες των τιμών. Όταν θαρέθηκε, άποκοιμήθηκε και ροχάλιζε τόσο, που το παλάτι δλόκληρο έτρεμε. Η μουσική άνάμεσα από τον ύπνο του έφθασε ως αυτόν, όπως ο διάβολος που κλαίει και φωνάζει. Ο βασιλιάς τρομαγμένος ξύπνησε άναπνδώντας, ενώ ο Λή Τάο κολάκευε την βασίλισσα για την όμορφιά της.

Τρελλός από ζήλεια του είπε:

"Δεν καταλαβαίνω πώς παίζεις... όταν κοιμάμαι, όνειρεύομαι ότι είσαι ένας διάβολος και με φοβίζεις».

"Όμως ο υπερήφανος ποιητής δεν άπάντησε στο βασιλιά, αλλά γυρνώντας στους ύπουργούς που στεκόταν πρόστυχα μπροστά στις κυρίες, τραγούδησε:

"Θά μιλήσω για σάς, που δεν είστε παρά θλάκες, που τρώτε σαν ζώα και σαν αυτά κοιμάστε, που γελάτε και το γιατί δεν ξέρετε. Κι' εγώ πρέπει ένας θλάκας νάμαι, έφ' όσον με έσας άσכולομαι, όμως έλπίζω λίγο πώς τὰ τραούδια μου πιο έξυπνους θά σάς κάνουν».

Θύμωσε ο βασιλιάς τότε, άποτομα το μονόχορδο έσπασε και τόν δήμιο κάλεσε, το κεφάλι του Λή Τάο νά κόψει.

Καί σκέφτομαι ἔάν ὁ βασιλιᾶς τὸν Λῆ Τάο ἤθελε στ' ἀλήθεια νὰ σκοτώσῃ, ἐπειδὴ ζήλευε ἢ ἐπειδὴ ὁ Λῆ Τάο ἦταν περήφανος καὶ τὸν πλήγωνε ἢ μήπως γιὰ τὸ Λῆ Τάο μὲ ἕνα ταλάντο πού στὴν βασίλισσα ἄρεσε ἦταν προικισμένος, ἢ ἐπειδὴ ἦταν θλιμμένος γιὰ τὴν μουσικὴ δὲν καταλάβαινε. Πρὸ πάντων σκέφτομαι καὶ ρωτιέμαι γιὰ καμμιά ἀπὸ τὶς τέσσερις αὐτὲς αἰτίες μήπως δὲν ἤθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ.

Χιλιάδες χρόνια ὕστερα ἕνας ἄνθρωπος ἔγραψε:

Μετὰ τοῦ Λῆ Τάο τὸν θάνατο, ἡ βασίλισσα ξανάγινε σκυθρωπή. Ἔζησε λίγο καιρὸ καὶ κατόπιν πέθανε. Κάθε θράδυ ὅμως ὁ νέος ποιητὴς ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο μὲ τὸ παλὸ τοῦ μονόχορδο γυρνᾷ καὶ παίζει μερικά κομμάτια. Τότε ἡ βασίλισσα ἀπὸ τὸ πορτραῖτο τῆς κατεβαίνει, γελάει καὶ χορεύει πάντα στὸν ἴδιο σκοπὸ, τὸν σκοπὸ τῶν δύο ἁρμονικῶν καρδιῶν τους.

Πῶς γίνεται, ρώτησε μιὰ μέρα μιὰ δημοσιογράφος τὴν ἡθοποιὸ τοῦ κινηματογράφου Κλωντὲτ Κολμπέρ, νὰ διατηρῆτε πάντοτε τόσο νέα;

—Πολὺ ἀπλό, ἀπάντησε ἡ Κολμπέρ. Δὲν κάνω τίποτε ἀπ' αὐτὰ πού κάνουν συνήθως στὸ Χόλλυγουντ. Δὲν πίνω παρὰ ὅ,τι μοῦ ἀρέσει· δὲν καπνίζω· τρώω ὅ,τι μοῦ ἀρέσει, χωρὶς νὰ ἀσχολοῦμαι μὲ τὶς θερμίδες καὶ τὶς διαμίνες· δὲν κάνω κούρα γιὰ νὰ ἀδυνατίσω· πλένομαι μὲ κοινὸ σαποῦνι καὶ εἶμαι πάντοτε παντρεμένη μὲ τὸν πρῶτο μου ἄνδρα.

Up

☆

Ἦσουν πολὺ ταραγμένος τὴν ὥρα τοῦ γάμου σου;
—Ταραγμένος λέει; Ἀρκεῖ νὰ σοῦ πῶ ὅτι ἔβαλα στὸ χέρι τῆς γυναίκας μου ἕνα πενηντοχίλιάρο καὶ φίλησα τὸν παπᾶ.

Coronet

☆

Συζητοῦν δύο φίλες:

—Ὅσο συλλογίζομαι τὴν ἡλικία τῶν 40 ἐτῶν τρέμω.

—Τόσο φοβερὲς ἀναμνήσεις ἔχεις ἀπ' αὐτήν;

A. M

Ὁ ἀτομικὸς αἰὼν εἶναι αἰὼν πνευματικῆς ἐλευθερίας

ΕΙΝΑΙ ΡΟΜΠΟΤ Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ;

Τοῦ

JOYCE CART

Κάθε ἐποχὴ ἔχει τὶς μονομανίες της. Τὸν 18ο αἰῶνα ἦταν ὁ «πρωτόγονος» ἄνθρωπος, τὸν 19ο ἡ μηχανικὴ πρόοδος. Σήμερα εἶναι ὁ «ἄνθρωπος - ρομπότ».

Ὑπάρχει ἡ γνώμη πὼς οἱ ἄνθρωποι ὅλο καὶ τυποποιῶνται. Ἡ μαζικὴ παιδεία, ἡ μαζικὴ ψυχαγωγία, ἡ μαζικὴ παραγωγή καὶ ὁ τύπος μὲ τὴν μεγάλῃ κυκλοφορία καταστρέφουν, ὅπως λένε, τὴν ἀτομικότητα καὶ μεταβάλλουν τὸν πολιτισμὸν κόσμον σὲ ἕνα εἶδος ὀρφανοτροφείου, πολὺ καλοῦ βέβαια, ὅπου ὅλες οἱ δυστυχεῖς παραπλανημένες ὑπάρξεις φέρονται τὴν ἴδια στολή, κάνουν τὶς ἴδιες σκέψεις καὶ παίξουν τὰ ἴδια παιχνίδια.

Ὡς τὴν ἡμέρα πού ἦρθα σὲ ἐπαφὴ ὡς διαικητικὸς ὑπάλληλος μὲ μιὰ πρωτόγονη φυλὴ τῆς Ἀφρικῆς, εἶχα καὶ ἐγὼ τὴν ἴδια γνώμη. Ὡστόσο, ἐκεῖ ἀνακάλυψα πὼς ἡ νοοτροπία τῆς φυλῆς εἶναι σ' αὐτοὺς πολὺ ἐντονότερα «μαζικὴ» νοοτροπία, τουλάχιστον πολὺ πρὸς ἐντονὴ ἀπ' αὐτὴν πού ἤξερα στὴν Εὐρώπη.

Οἱ καινούργιες ἰδέες γεννιοῦνται μὲ τὴν παιδεία, μὲ τὴν ἐπαφὴ τῶν λαῶν μεταξὺ τους. Ἡ ὁμοιομορφία τῶν σκέψεων καὶ τῶν ἐθίμων πού βασιλεύει μέσα στὴν φυλὴ διασπᾶται. Ἐμφανί-

ζονται πολλὲς παρεκκλίσεις. Οἱ γέροι Ἀφρικανοὶ φύλαρχοι μισοῦσαν τοὺς δρόμους καὶ τὰ τραῖνα πού ἔφερναν τοὺς ξένους. Γιατὶ αὐτοὶ οἱ ξένοι, ἔλεγαν, σπέρνουν τὴν διαφθορὰ ἀνάμεσα στοὺς νέους, διαδίδοντας καινούργιες ἰδέες καὶ τοὺς ξεσηκώνουν ἐναντίον τῆς ἐξουσίας.

Οἱ Ἀφρικανοὶ φύλαρχοι εἶχαν ἀπολύτως δίκην. Εἶναι πολὺ πρὸς εὐκόλῳ νὰ κυβερνήσῃ κανεὶς μιὰ πρωτόγονη φυλὴ παρὰ μιὰ σύγχρονη δημοκρατία, ὅπου κάθε ἄτομο εἶναι ἔτοιμο νὰ κρίνῃ τὴν Κυβέρνηση, ὅπου καθένας ἔχει τὶς προσωπικὲς του ἰδέες στὴν πολιτικὴ καὶ στὴν θρησκεία. Ὅσο περισσότερο μορφωμένος εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες ὑπάρχουν νὰ ἔχῃ ἀνεξάρτητες γνώμες καὶ νὰ ἐπιμένῃ μὲ πείσμα σ' αὐτές. Πρέπει νὰ πιστέψετε πὼς εἶναι πολὺ πρὸς εὐκόλῳ νὰ διευθύνῃ κανεὶς ἕνα συμβούλιο καθηγητῶν στὴν Εὐρώπη, παρὰ ἕνα συμβούλιο μαῦρων φυλάρχων στὴν Ἀφρική.

Διαδίδοντας τὴν παιδεία, τὸ σύγχρονο κράτος διέσπασε τὴν ὁμοιομορφία τῶν πνευμάτων. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι πὼς ἡ πρωτόγονη αὐτὴ ὁμοιομορφία δὲν διασπᾶται παρὰ γιὰ νὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ ὀρισμένες ὁμαδικές

γνώσεις: Παράδειγμα ο κόσμος που κάθεται ούρα για να δει μιν ταινία ή να παρακολουθήσει αθλητικούς αγώνες, που διαβάσει τις ίδιες εφημερίδες και χειροκροτεί τους ίδιους ρήτορες.

Όσοι τα ήθη αυτά δεν παρουσιάζουν καμιά ομοιότητα με τα ήθη της φυλής, όπου κάθε άνθρωπος κάνει το ίδιο πράγμα την ίδια ώρα: πάνε κυνήγι, χορεύουν, πίνουν όλοι μαζί. Και αν ήθελαν να ξεφύγουν απ' αυτή την ομοιομορφία, δεν θα είχαν την δυνατότητα. Ο σύγχρονος άνθρωπος διαθέτει μια δολόκληρη σειρά απασχολήσεων και διασκεδάσεων. Η μάζα των θεατών ενός θεάτρου, το κοινό που βλέπει ένα φιλμ αποτελείται από άτομα που διάλεξαν ελεύθερα να ενωθούν με μια ωρισμένη ομάδα ψυχαγωγίας και αύριο θα ενωθούν με μια άλλη. Αυτό που φαίνεται ότι εκδηλώνει την ύπαρξη μιας μαζικής νοοτροπίας δεν δείχνει παρά ότι υπάρχουν ωρισμένοι πόλοι ένδιαφέροντος που ασκούν στο κοινό μια μεγάλη έλξη.

Συγκρίνετε τον σημερινό τύπο με τον τύπο όπως ήταν πριν από πενήντα χρόνια. Θα διαπιστώσετε πως η ποικιλία των θεμάτων που τίγονται από τις εφημερίδες είναι σήμερα πολύ πιο μεγάλη. Στις εφημερίδες θα βρείτε άρθρα μορφωτικά με θέματα που άλλοτε εμφανίζονταν μόνο στα επιστημονικά περιοδικά. Αυτά τα άρθρα, ωστόσο, βοηθούν τον μη ειδικευμένο αναγνώστη να πάρει μια ιδέα για τις εργασίες των επιστημόνων στο πεδίο της ατομικής ενέργειας, της ιατρικής, ακόμη και της αστρονομίας.

Το γεγονός ότι στα βιβλιοπωλεία υπάρχει μια αυξανόμενη ζή-

τησις των βιβλίων που μιλούν π.χ. για τη φύση του σύμπαντος, σημαίνει πως εκατομμύρια άνθρωποι που ανήκαν άλλοτε στη μάζα των αμόρφωτων, αρχίζουν σήμερα να αποκτούν κάποια μόρφωση. Υπάρχουν μάζες δολόκληρες αναγνώστων επιστημονικών βιβλίων όπως υπάρχουν και μεγάλες μάζες θεατών που κυνηγούν τις καλές ταινίες. Ο αριθμός των ανθρώπων που έχουν πανεπιστημιακή μόρφωση είναι πολύ μεγαλύτερος σήμερα παρά πριν από πενήντα χρόνια, κι' αυτό εξηγεί την ανάπτυξη των τεχνών και της λογοτεχνίας.

Η ιδέα της τυποποιημένης νοοτροπίας είναι μια επικίνδυνη και ανόητη άποψη που οδηγεί στην πεποίθηση πως οι δικτάτορες έχουν όλα τα άτομα στα χέρια τους.

Η πεποίθησις αυτή βασίζεται σε ένα ψυχολογικό σφάλμα. Ο δυτικός κόσμος δεν δημιουργεί μάζες πνευμάτων σύμφωνα με το ίδιο πρότυπο, αλλά μια ευρύτατη ποικιλία υγιών πνευμάτων που έχουν έντονη την επιθυμία της περιπέτειας και το πάθος της ανακαλύψεως. Ούτε πέρα από το σιδηρούν παραπέτασμα κατορθώνουν να φτιάξουν μαζική νοοτροπία. Και μόνη ή μόρφωσις αρκεί για να οδηγήσει αυτούς που την παίρνουν να σκέπτονται λίγο πιο ελεύθερα από τους αμόρφωτους χωρικούς, και να αναπτύξουν έτσι κάποιο κριτικό πνεύμα, όσο μυστικές κι' αν παραμένουν οι εκδηλώσεις τους. Γι' αυτό το έργο ενός δικτάτορος είναι πάντα δύσκολο. Πρέπει να σφίγγει τον κλοιό και να εκκαθαρίζει το κόμμα του τουλάχιστον μια φορά το χρόνο.

Ένας θρύλος που γράφτηκε στην εποχή μας

ΟΙ ΚΟΖΑΚΟΙ ΦΕΥΓΟΥΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Τού
GEORGE KENT

Κανένας λαός δεν έχει υποφέρει τόσο πολλά από τους Ρώσους κομμουνιστές, όσο οι Κοζάκοι, οι δεινοί καβαλλάρηδες και κτηνοτρόφοι του Σινκιάγκ, στα δυτικά σύνορα της Κίνας. Κατά το ήμισυ Μογγόλοι και κατά το ήμισυ Τούρκοι, οι Κοζάκοι (Κοζάκος σημαίνει «άνθρωπος χωρίς αφέντη», ελεύθερος δηλαδή) πολεμούσαν πενήντα περίπου τώρα χρόνια τους Ρώσους, μέσα

και έξω από την πατρίδα τους. Με το πολεμόχαρο ίππικό τους και την επιδεξιότητά τους στον χειρισμό των όπλων είχαν κατορθώσει να κρατήσουν μακριά τις κομμουνιστικές δυνάμεις και να παραμείνουν ανεξάρτητοι. Άλλά οι Ιππείς, ακόμη και όταν είναι άριστοι σκοπευτές, είναι φανερό πως δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα σύγχρονα όπλα. Έτσι, όταν

τὸ 1946 οἱ Ρῶσοι τοὺς ἐπιτέθησαν μὲ τάνκς, ἀεροπλάνα καὶ πυροβολικὰ, οἱ Κοζάκοι συγκέντρωσαν τὰ κοπάδια τους, τὰ κτήνη καὶ τὰ πρόβατα, τὶς καμήλες καὶ τὰ ἄλογα καὶ ξεκίνησαν κατὰ τὸ νότο καὶ τὴ δύσι, ἐλπίζοντας νὰ φθάσουν στὴν Τουρκία, τὴν χώρα τῶν προγόνων τους.

Ἐπὶ δύο περίπου χρόνια οἱ Κοζάκοι ταξίδεψαν 2.000 μίλια μέσα ἀπὸ μαύρους ἐρήμους πάνω στὰ ψηλὰ θιβετιανὰ ὄρη. Λίγοι κατάρθωσαν νὰ ἐπιζήσουν, σχεδὸν μόνον ἓνα 10%. Ἀπὸ ἰς 40.000 ἀνθρώπους —ἀνδρες, γυναῖκες, παιδιά— οἱ ὅποιοι, ἀπὸ τὸ 1946 ὡς τὸ 1950 ξεκίνησαν πρὸς τὴν ἐλευθερία σὲ ὁμάδες ἀπὸ 500—18.000 ἄτομα μόνο 2.500 ζοῦν σήμερα. Οἱ ἄλλοι πέθαναν ἀπὸ τὸ κρύο, τὴν πείνα, τὶς κακουχίες ἢ σκοτώθηκαν ἀπὸ τὶς σφαῖρες καὶ τὶς βόμβες τῶν κομμουνιστῶν. Ἡ φυγὴ τῶν Κοζάκων εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἀγῶνες θάρρους καὶ ἀντοχῆς ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἱστορία.

Ὑπάρχουν σήμερα σὲ ὁλόκληρο τὸν κόσμο ἐπτά ἑκατομμύρια Κοζάκοι. Ἀπὸ αὐτοὺς 6.500.000 ζοῦν στὴν Σοβιετικὴ Δημοκρατία τοῦ Καζακστάν. Στὸ Σινκιάνγκ ζοῦν 500.000 περίπου. Οἱ Κοζάκοι ποὺ προσπάθησαν νὰ δραπετεύσουν, παρ' ὅλα ὅσα ὑπέστησαν, πιστεύουν πὼς εἶναι εὐτυχισμένοι.

Ζώντας σὲ μιὰ χώρα σχεδὸν ἐντελῶς ἄγνη, οἱ Κοζάκοι εἶχαν ἐπιδρομὴ ὡς τὸ 1946 στὴν κτηνοτροφία.

Τότε ἐμφανίστηκαν οἱ Ρῶσοι μὲ τάνκς καὶ μὲ ἀεροπλάνα. Κατέστρεψαν τὶς βοσκὲς τῶν Κοζάκων, ἔκαψαν τὰ σπίτια τους καὶ τὰ τζαμιά τους καὶ σκότωσαν μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ γέροντες

Κοζάκους ποὺ πῆγαν στὴν πρωτεύουσα Οὐρούμτσι νὰ διαμαρτυρηθοῦν. Τὰ πτώματα τῶν τελευταίων βρέθηκαν θαμμένα μέχρι τὸ λαιμὸ στὴν ἄμμο τῆς ἐρήμου Τάκλα Μακάν.

Τὸ Σινκιάνγκ, ποὺ βρίσκεται στὸ κέντρο τῆς Ἀσίας, εἶχε πάντα πολιτικὴ σημασία. Πολλὲς ἁσιατικὲς δυνάμεις προσπάθησαν νὰ τὸ κατακτήσουν. Ὅταν τελείωσε ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, ἡ σπουδαιότης τῆς περιοχῆς τοῦ Σινκιάνγκ αὐξήθηκε. Στὰ λιθάρια του, ὅπου ἔβοσκαν τὰ κοπάδια τῶν Κοζάκων, βρέθηκε πετρέλαιο καὶ στὰ ὑψώματά του χρυσάφι, οὐράνιο, κάρβουνο καὶ ἄλλα πολύτιμα μέταλλα.

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἡ πίεσις τῶν Ρῶσων, ποὺ ξεκινούσε τώρα ἀπὸ οἰκονομικὰ αἰτία, αὐξήθηκε. Πῆραν τὰ παιδιά τῶν Κοζάκων σὲ μακρινὰ σχολεῖα γιὰ νὰ τὰ διδάξουν τὶς ἀρχὲς τῆς κομμουνιστικῆς ζωῆς καὶ νὰ τὰ στείλουν κάποτε πίσω στὰ σπίτια τους καχύποπτους νεαροὺς κομμουνιστὰς. Οἱ φυλετικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Κοζάκων στερήθηκαν τὴν δύναμή τους καὶ οἱ ἱερεῖς τὶς τιμὲς τοῦ ἀξιώματός τους. Οἱ ἀτίθασοι πολεμιστὰς ποὺ ζοῦσαν ὅλη τὴν ἡμέρα στὴ ράχη τῶν ἀλόγων τους, δούλευαν τώρα, σιδηροδρόμοι, στὰ ἔργα ὁδοποιῆς ποὺ ἔκαναν οἱ Ρῶσοι πρὸς τὸ Σινκιάνγκ.

Τὴν ἴδια τακτικὴ ἀκολούθησαν καὶ οἱ Κινέζοι κομμουνιστὰς. Ἐφόρτωσαν σὲ φορητὰ αὐτοκίνητα πολυβόλα καὶ ἔσπερναν τὸν θάνατο σὲ ἐγκαταστάσεις τῶν Κοζάκων. Ἀφο ἐρήμωσαν ἔτσι τὴν γῆ τῶν Κοζάκων, τὴν παρέδιδαν σὲ χιλιάδες Κινέζους ἐργάτες.

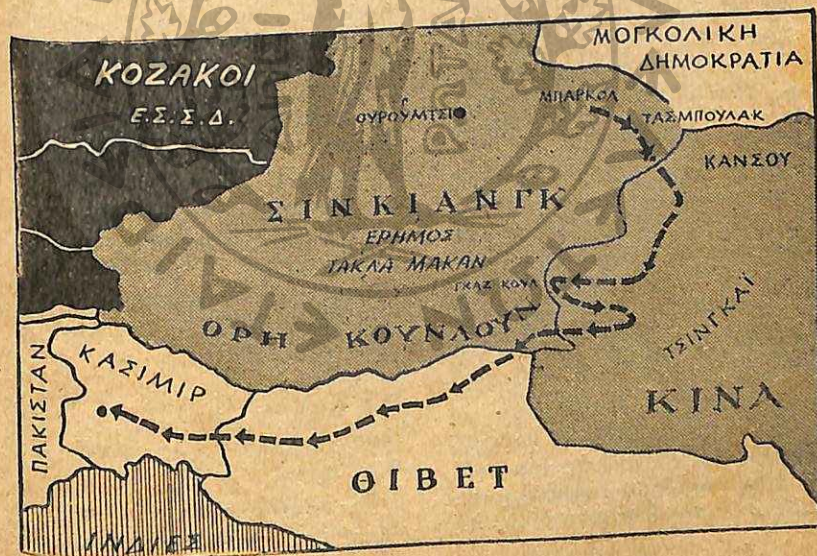
Μὰ οἱ Κοζάκοι, ποὺ ἀπὸ παιδιὰ μαθαίνουν τὸ πόλεμο, δὲν

δέχθηκαν τὰ ἐγκλήματα καὶ τὴν διείσδυσι στὸν τόπο τους τῶν Ρῶσων καὶ τῶν Κινέζων. Σκότωσαν τοὺς ἀνθρώπους τῶν κομμουνιστῶν, σκότωσαν τοὺς ἀστυνομικούς. Ἐκαμαν ἐπιθέσεις μὲ τὸ ἵππικὸ τους καὶ σκόρπισαν τὸν θάνατο. Ὡστόσο ἡ σοφία τους δὲν εἶναι μικρότερη ἀπὸ τὴν γενναιοτήτά τους. Καὶ μιὰ μέρα γρήγοροι ἵππεις ξεκίνησαν γιὰ νὰ ἀναγγεῖλουν σὲς ἑξι φυλὲς ποὺ ζοῦσαν στὸ νοτιοανατολικὸ τμήμα τοῦ Σινκιάνγκ, πὼς ἔπρεπε νὰ συγκεντρωθοῦν. Μέσα σὲ μιὰ ἐβδομάδα 40.000 ἀνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, συγκεντρώθηκαν στὰ χιονισμένα λιθάρια, κοντὰ στὴν πόλι Μπαρκόλ, μαζί μὲ κάπου ἓνα ἑκατομμύριο κτήνη. Οἱ ἀρχηγοὶ ἀντάλλαξαν τὶς γνώμες τους καὶ τελικὰ ἀποφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ Σινκιάνγκ.

Σὲ λίγο ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἔπαιρνε τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἐλευθερία. Καὶ οἱ ἑξι φυλὲς προ-

χωροῦσαν πρὸς τὸν νοτιὰ, δταν στὸν ὁρίζοντα φάνηκαν 15 ρωσικὰ ἀεροπλάνα ποὺ ἄρχισαν νὰ πολυβολοῦν. Κάποιος Κοζάκος κατάρθωσε νὰ ρίξῃ ἓνα ἀπ' αὐτά. Ἀλλὰ ὁ ἀγῶνας ἦταν ἀνίσος. Χίλιοι ἀνδρες καὶ γυναῖκες δολοφονήθηκαν. Οἱ κραυγὲς τῶν τρομοκρατημένων ζῶν δονοῦσαν τὴν ἀτμόσφαιρα.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Κοζάκους μέσα στὴν γενικὴ σύγχυσι πῆγαν πρὸς τὸν βορρᾶ. Οἱ ὑπόλοιποι, 18.000 περίπου, ἀκολούθησαν τὸ σχέδιο τῶν ἀρχηγῶν τους καὶ συνέχισαν τὸν δρόμο τους πρὸς τὴν γειτονικὴ κινεζικὴ ἐπαρχία τοῦ Κανσοῦ. Ἐκεῖ ἡ γῆ εἶναι ἐπίπεδη καὶ δὲν ὑπάρχει μέρος νὰ κρυφθῇ κανεὶς. Στὸ Κανσοῦ οἱ Κοζάκοι δέχθηκαν τὴν ἐπίθεσι ρωσικῶν ἀποσπασμάτων τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦσαν καμήλες. Τέτοιος ἔχθρος ἦταν εὐκόλος γιὰ τοὺς θαρραλέους Κοζάκους. Ἀφιναν τὰ γυναικόπαιδα νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ ἓνα κλοῦ

μέ ζωά και ὥρμουσαν ἔφιπποι ἐναντίον τῶν πολυθόλων τοῦ ἔχθρου. Τά ἀποσπάσματα, πού τά ἀποτελοῦσαν κυρίως Μογγόλοι, ἀπισθοχωροῦσαν. Ἀλλά και οἱ γενναῖοι Κοζάκοι θερίζονταν. Οἱ κομμουνισταί τοὺς κυνήγησαν σε ὅλο τὸ Κανσοῦ και κάθε μέριχ ἦταν γιά τοὺς φυγάδες και μια σκληρή μάχη. Φαί και ὕπνος ἐξέχασαν τί θά πῇ. Στὸ Τασμπουλά οἱ Κοζάκοι πολέμησαν μέ 1000 κομμουνιστάς και τοὺς νίκησαν. Τὸ σύνθημα τῶν ἀρχηγῶν τοὺς ἦταν: «Καλύτερα νά πεθάνωμε παρά νά γυρίσωμε πίσω στήν σκλαβιά». Σ' αὐτὴν τὴν μάχη σκοτώθηκαν 400 κομμουνισταί και οἱ ὑπόλοιποι παραδόθηκαν.

Ὅταν οἱ Κοζάκοι ἔφθασαν σ' ἓνα φρούριο τοῦ Κανσοῦ, ὅπου ζοῦσαν σύμμαχες φυλές, ἔγιναν δεκτοὶ μέ κάθε περιτοίῃσι. Ἐκεῖ βρήκαν καιρὸ νά φάνε και νά ξεκουραστοῦν και νά μετρηθοῦν. Ἀπὸ τίς 27.000 πού ξεκίνησαν τώρα ἦσαν μόνο 11.000. Ἀπὸ τὸ ἓνα ἑκατομμῦριο κτήνη, εἶχαν μόνο 11.000.

Σ' αὐτὴν τὴν ἡσυχὴ γωνιά οἱ Κοζάκοι ἀνέκτησαν τίς δυνάμεις τοὺς και ἀκόνισαν τὰ σπαθιά τοὺς. Μιά μέρα ὅμως ἔφθασε ἕνας ἀγγελιαφόρος τοῦ Ρώσου διοικητοῦ τοῦ Σινκιάνγκ μέ τὴν ὑπόσχεσι πρὸς τοὺς Κοζάκους ὅτι ἂν ἐγύριζαν στήν πατρίδα τοὺς, θά τοὺς ἐπέστρεφαν τὰ χωράφια και θά εἶχαν ὅλα τὰ προηγούμενα δικαιώματά τοὺς. Οἱ Κοζάκοι ὅμως εἶχαν πάρει τὴν ἀπόφασί τοὺς. Μισοῦμε τοὺς κομμουνιστάς, εἶπαν, και προτιμοῦμε νά μείνουμε ἐλεύθεροι.

Ἐπειτα ἀπ' αὐτὸ οἱ φρουροὶ ἔφερναν κάθε μέρα μηνύματα ὅτι κομμουνιστικά στρατεύματα προχωροῦσαν ἐναντίον τοὺς κα'

κάθε ὥρα τοὺς πλησίαζαν και περισσότερο.

Οἱ Κοζάκοι γιά νά μὴ δημιουργήσουν φασαρίες σ' αὐτοὺς πού τοὺς φιλοξενοῦσαν, μάζεψαν και πάλι τὰ πράγματά τοὺς και προχώρησαν πρὸς τὸ Θιβέτ, μέ ὁδηγὸ τίς πληροφορίες μερικῶν πού εἶχαν ἐπισκεφθῇ τὴν Μέκκα και ἓνα παλὴρ χάρτη πού ἐδειχνε τὰ δύσβατα ὅρη τῆς περιοχῆς.

Τὸ σχέδιό τοὺς ἦταν νά προχωρήσουν μέσα ἀπὸ τὴν κινεζικὴ ἐπαρχία τοῦ Ταινγκάι πρὸς τὸ Θιβέτ, ἀπὸ ἐκεῖ στήν ἱερὴ πόλι Λάσα, στὸ Κασμίρ και στὸ Πακιστάν. Δὲν ἤξεραν ἀκόμη πὼς θά ἔφθαναν στήν Τουρκία. Αὐτὴ ἡ ἡμέρα ἄλλωστε ἦταν ἀκόμη πολὺ μακριά.

Στὸ Γκάξ Κούλ, τοὺς ἐπετέθησαν τὰ κομμουνιστικά στρατεύματα. Οἱ Κοζάκοι, ἔχοντας πίσω τοὺς ἀπὸ κρημνα θουνά, ἐνίκησαν πιὸ εὐκόλα ἀπὸ ὅ,τι περιμέναν γιατί οἱ κομμουνισταί ὑποχώρησαν ἀνατολικά μέ σκοπὸ νά ἀποκόψουν τοὺς δρόμους. Οἱ Κοζάκοι εἶχαν τώρα μπροστά τοὺς τὸν ἐπίσημο δρόμο πρὸς τὸ Θιβέτ, ἐνῶ πρὸς τὸν βορρᾶ ὑψώνονταν τὰ θουνά τοῦ Κουνλούμ, ὅπου δὲν ἔχει πατήσιε ἀνθρώπος. Ἐτσι ἀκολούθησαν τὸν ἐπίσημο δρόμο, ὅπου οἱ Θιβετιανοί, εἰδοποιημένοι ἀπὸ τοὺς κομμουνιστάς, περιμέναν ὀπλισμένοι τοὺς φυγάδες. Σ' αὐτὸ δύο πράγματα τοὺς ἐνοχλοῦσαν: Πρῶτον, δὲν ἤθελαν νά δυσαρεστήσουν τοὺς κομμουνιστάς, οἱ ὁποῖοι ἐπωφθαλμιοῦσαν τὸ Θιβέτ, και, δεύτερον, δὲν συμπαθοῦσαν τοὺς Κοζάκους γιατί δὲν ἦσαν Βουδδισταί.

Οἱ Κοζάκοι ἔκαναν πολεμικὸ συμβούλιο. Ἀκούστηκαν οἱ πῶ

φρόνιμοι και τελικά ἀποφασίστηκε νά πάρουν τὸν δρόμο τῶν θουνῶν, ὁ ὁποῖος —κατὰ τοὺς κομμουνιστάς— θά τοὺς ἐκμηδένιζε. Ἐδῶ οἱ Κοζάκοι, πού εἶχαν τώρα 3.500 ἄνδρες, 5.000 γυναικόπαιδα και μερικὲς χιλιάδες ζωντανά, γνώρισαν τίς χειρότερες ἡμέρες τοὺς. Οἱ ἀντίπαλοί τοὺς ἦσαν καλύτερα ὀπλισμένοι, περισσότεροι και, τὸ σπουδαιότερο ἀπὸ ὅλα, κρυμμένοι. Οἱ Κοζάκοι προχώρησαν στὸ δρόμο τοὺς ψηλά στὰ θουνά σὲ ὕψος 4.000—5.000 μ., μέ σκληρότερο ἐχθρὸ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως και πρῶτο τὸ χιόνι πού σκέπαζε τὰ πάντα και τοὺς τύφλωνε. Ὑπῆρχαν μέρες πού οἱ Κοζάκοι δὲν ἔβλεπαν οὔτε ἓνα μέτρο μπροστά τοὺς. Δεύτερος ἐχθρὸς ἦταν τὸ ὕψος. Ὁ ἀέρας δὲν εἶχε ἀρκετὸ ὀξυγόνο και ἡ ἀναπνοὴ και ἡ κίνησι γινόταν μέ δυσκολία. Τὰ ζωά δὲν μπορούσαν νά σηκώσουν τὸ φορτίο τοὺς, πού τὸ κουβαλοῦσαν οἱ ἴδιοι οἱ Κοζάκοι. Μέσα σὲ λίγες ἡμέρες τοὺς ψόφησαν 500 ἄλογα. Τὸ ἴδιο ὑπέφεραν και τὰ πρόβατα και οἱ καμήλες.

Τότε σκέφθηκαν νά γυρίσουν πίσω, ἀλλὰ ἀμέσως ἔπρεπε νά ἀπαντήσουν στὸ ἐρώτημα: «Ποῦ θά εὗρισκαν καταφύγιο;» Σὲ ὅλη τὴν Κεντρικὴ Ἀσία δὲν ὑπῆρχε μέρος πού νά μὴ ἦταν παρμένο ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς. Ἐτσι ἀποφάσισαν νά προχωρήσουν. Ἀλλὰ ἡ κατάστασί τοὺς χειροτέρευε συνεχῶς. Πρῶτα ἄρchiαν νά πεθαίνουν τὰ παιδιά. Ἀκολούθησαν οἱ ἡλικιωμένοι, ἄνδρες και γυναῖκες.

Οἱ Κοζάκοι συνηθίζουν νά πλένουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν, μὰ ἐκεῖ δὲν εἶχαν οὔτε νερό. Δὲν εἶχαν οὔτε τὴν δύναμι νά ἀνοίξουν τάφους στὸ γρανιτένιο ἔδαφος τῶν θουνῶν και σκέπαζαν

τοὺς νεκροὺς μέ πέτρες γιά νά μὴ τοὺς τρῶνε τὰ ὄρνια.

Τὸ θέαμα ἦταν τραγικόν. Ὁ ἀέρας και ἡ θερμοκρασία εἶχαν μεταβληθῇ σὲ πῶ μεγάλους ἐχθροὺς. Τὸ μεσημέρι ὁ ἥλιος και ἡ ἀνταύγεια τοῦ χιονιοῦ καψάλιζαν σχεδὸν τὰ πρόσωπα τῶν δυστυχισμένων Κοζάκων. Κατὰ τίς 4 τὸ ἀπόγευμα τὸ θερμόμετρο κατέβαινε στὸ 0ο και πολλές φορές ἔδειχνε —30ο. Φυσώντας μέ μανία ὁ ἀέρας σήκωνε σύννεφα ἀπὸ ψιλὸ χιόνι και μαστίγωνε τὸ πρόσωπο. Γιά πολλές ὥρες οἱ Κοζάκοι ἔμεναν καθλωμένοι στὸ ἔδαφος, ἀκίνητοι, γιά νά ἀποφεύγουν τὸν ἀέρα.

Ἡ πορεία αὐτὴ κράτησε ἓνα χρόνο περίπου. Ὑπῆρχαν και στιγμές πού οἱ Κοζάκοι ἔβρισκαν λίγη ἀνάπαυσι. Ἐφθαναν καμμιὰ φορὰ σὲ περιοχὲς μέ θλάσσησι και μικρά ἄγρια ζωά, ὅπως κουνέλια και ἄλλα, πού δὲν εἶχαν δὴ ποτὲ ἄνθρωπο και παρακολουθοῦσαν ἄφοβα τοὺς φυγάδες. Οἱ Κοζάκοι τότε εἶχαν καλὸ φαγητὸ και ἔκαναν και ἀποθέματα. Ἀλλὰ κάτι τέτοια σπάνια συνέβαιναν. Ἡ ὅλη πορεία ἦταν ἓνα μαρτύριο.

Τί τοὺς ἐσπρωχνε νά προχωρήσουν; Ἴσως μόνο τὸ ἐνστικτὸ τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Ἀπὸ τοὺς 8.500 Κοζάκους πού ξεκίνησαν νά περάσουν μέσα ἀπὸ τὸ θόρειο Θιβέτ, μόνο 3.000 ζοῦσαν ἀκόμη, οἱ περισσότεροι ἄνδρες, πολλοὶ χωρὶς καμμιὰ δύναμι, μέ κρουσπαγμένα ἄκρα. Μερικοὶ ἔκαναν αἰμοπτόσεις. Ἀπὸ τὰ ζωά δὲν ἔμεινε κανένα.

Τέλος οἱ φυγάδες ἔφθασαν στὸ Κασμίρ, ὅπου τὸ τοπίο μαλακώνει και ὑπάρχουν δέντρα και πηγές. Ἡ Κυβέρνησι τοῦ Κασμίρ τοὺς ἀφώπλισε και τοὺς ἐκλείσε σὲ στρατόπεδα. Ἐκεῖ πολλοὶ πέθιναν ἀπὸ ἐπιδημίες.

Τελικά οι Κοζάκοι —2.000 περίπου άνδρες και γυναίκες— αφέθησαν ελεύθεροι. Τους βοήθησε ο Διεθνής Έρυθρος Σταυρός και διάφορες αμερικανικές φιλανθρωπικές οργανώσεις και το επόμενο χρόνο δούλευαν ειρηνικά σε διάφορες δουλειές.

Το παράδειγμα των πρώτων Κοζάκων ακολούθησαν και άλλοι από το Σινκιάνγκ, αλλά λί-

γοι κατάρθωσαν να φθάσουν στο Κασμίρ.

Αυτοί που σώθηκαν ζήτησαν άδεια να εγκατασταθούν στην Τουρκία. Η τουρκική Κυβέρνησι τους το επέτρεψε και σήμερα, κοντά στα Άδανα, κτίζονται για τους Κοζάκους αυτούς σπίτια και τους δίδεται γη να την καλλιεργήσουν.

“Η ΜΙΚΡΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΞΕΝΩΝ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ”

Τὰ διηγήματα τῆς Μικρῆς Ἀνθολογίας πὸν προσφέρει δωρεὰν ἡ «Ἐκλογὴ» τοὺς νέους συνδρομητὰς τῆς (βλ. σελ. 65) εἶναι διαλεγμένα ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιτύπων πὸν διαθέτει ἡ «Ἐκλογὴ» εἶναι περιορισμένος. Γι’ αὐτὸ, ὅσοι δὲν θέλουν νὰ χάσουν τὴν ἐξαιρετικὴ αὐτὴ ἐνκαιρία, ἄς σπεύσουν νὰ ἐγγραφοῦν

μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου.

«Η ΜΙΚΡΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΞΕΝΩΝ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ»

περιέχει —εἰκονογραφημένα— διηγήματα πὸν δὲν μπορεῖτε νὰ βρῆτε συγκεντρωμένα πούθενά ἄλλοῦ

Ποιὸς δὲ βρῆ ἰὰ περυσόλερα;

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι τῶν ἑξὶ λέξεων μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ εἶναι, σὲ κάθε σχεδὸν λέξι, πολλές. Ἐκεῖνο πὸν ἐπιδίδκει ἡ ἀσκησης αὐτὴ, πὸν εἶναι συνάμα μιὰ διδακτικὴ διασκέδασι καὶ γιὰ πολλὰ άτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων πὸν δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμούς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιοῦσθε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν ὅσοι βαθμοὶ ἀναφέρονται στὸν πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα πὸν λείπουν ἀπὸ τῆς λέξεως. Ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησις μόνον ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὀρων.κ.π. Ἐπιτρέπονται ἐπίσης πασίγνωστες λέξεις ξενικῶν ὀρων.

Μετοχές, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κ.λ.π. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 230 βαθμούς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεων μας θὰ βρῆτε ἕνα παράδειγμα, μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

Βαθμολογία:

1)	Κ	*	*	Ο	Π	*	*	*	Σ	=	
2)	*	*	Ο	*	*	Α	*	Ο	Σ	=	
3)	*	Α	*	*	Α	*	*	Ο	Σ	=	
4)	*	*	*	Μ	Α	Ν	Τ	*	*	=	
5)	Δ	*	Σ	Τ	*	*	*	*	Α	=	
6)	Μ	*	*	Ο	*	Α	*	*	Σ	=	

Σύνολον βαθμολογίας

Ι. Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 127)

«... Μοιάζει με ηλεκτρονική μηχανή, αλλά δεν υπάρχει μηχανή που να μπορεί να συγκριθεί μαζί του»

‘Ο **έγκεφαλος** του **άνθρώπου**

ΜΙΑ ΔΙΑΒΟΛΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

Του
JOHN PFEIFFER

Η νοσοκόμος, προσεκτικά και μεθοδικά, εφήρμοσε μια μέταλλινη πλάκα στο τριχωτό μέρος της κεφαλής του άρρώστου, επάνω από τον δεξιό κρόταφο. Δεκαπέντε άλλες πλάκες τοποθετήθηκαν στον άριστερό κρόταφο και γύρω από το κρανίο. Πολύχρωμα λεπτά καλώδια ένωσαν τις πλάκες αυτές με μια συσκευή γεμάτη δείκτες και καντράν. Κάποιος κατέβασε μια λαβή και όκτώ αίχμες άρχισαν να δονούνται επάνω σε ένα κύλινδρο χαρτιού. Οί πλάκες ήταν ηλεκτρόδα που θα καθώριζαν τα ηλεκτρικά σήματα που εκπέμπει ο έγκεφαλος. “Υστερα από είκοσι λεπτά η συσκευή σταμάτησε: το ηλεκτρο-έγκεφαλογράφημα, πιστή κατάγραφή των κυμάτων του έγκεφάλου, είχε συμπληρωθεί. Για μένα το αποτέλεσμα δεν ήταν παρα μια σειρά από ακατάληπτες καμπύλες, αλλά οί γιατροί με τις άσπρες μπλουζές άρχισαν άμέσως την άποκρυπτογράφησή του.

«Τίποτε το άνωμαλο πρὸς τὸ παρόν... Κεφαλαλγίες... λίγη δυσκολία στην έκφραση. Θά είναι άσφαλῶς κανένας έπιχειρηματίας, προϊστάμενος γραφείου ή διευθυντής έπιχειρήσεως... με τις ευθύνες που έχει τρωμάζει και δεν μπορεί να μιλήσει εύκολα...

Κυττάξετε όμως έδῶ, αυτά τα άργά και άσύνδετα κύματα της άριστερής κροταφικής χώρας... Η πηγή του κακού βρίσκεται έδῶ: πρόκειται για έναν όγκο του έγκεφάλου.»

Χρειάζοταν αυτή ή περίπλοκη και ευαίσθητη μηχανή για να διεισδύση στα μυστικά της πιο λεπτής και πολυσύνθετης μηχανής του έγκεφάλου του ανθρώπου.

Τι είναι ο έγκεφαλος: τρείς λίθρες μιάς γκριζορόδινης ούσιας ώραία έγκατεστημένης ανάμεσα σε έλαστικά στρώματα μέσα σε ένα δαστείνο κουτί. Βρίσκεται τοποθετημένος στην κορυφή ενῶ στενὸ μίσχου από τὸν ὁποῖο ξεκινῶν ἄλλοι δευτερεύοντες μίσχοι. “Όταν κυττάξουμε στὸ μικροσκόπιο βλέπομε πὸς 86 νεύρα τὸν συνδέουν με κάθε περιοχή τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Καθένα από τὰ 13 δισεκατομμύρια έγκεφαλικά μας κύτταρα χωρίζεται σε πολλαπλές διακλαδώσεις που τὰ πλοκάμια τους συνεχῶς ἀπλώνονται, φουσκώνουν και μαζεύονται. Τὴν ὥρα που διαβάξατε αυτές τις γραμμές, οί ίνες αυτές, στὸ θάθος τοῦ κρανίου σας, ταλαντεύονται άργά, σὰν φύκια που τὰ ἀνασηκώνει ἑλαφρὰ τὸ νερό.

Τὸ γεγονός ὅτι ζοῦμε ὀφείλε-

ται στὸ ὅτι ὁ έγκεφαλός μας ἐξασφαλίζει στὸ σῶμα μας μιὰ βιολογική ισορροπία ανάμεσα στὴν γέννησι καὶ στὴν ἀποσύνθεσι. “Ενα κομμάτι μας πεθαίνει καὶ ξαναγεννιέται συνεχῶς. Κάθε δευτερόλεπτο τρία ἑκατομμύρια ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια πεθαίνουν, ἐνῶ τρία ἄλλα ἑκατομμύρια γεννιοῦνται καὶ τὰ ἀντικαθιστοῦν. Μπορεῖ ή σιλουέττα μας νὰ μὴν ἀλλάξη, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἄλλα, οί μύς, οί τένοντες, τὸ δέρμα, τὸ λίπος, τὰ αἰμοφόρα ἀγγεῖα, ὅλα ἀνανεώνονται κάθε ἑπτὰ χρόνια. Αὐτὴ τὴ στιγμή δὲν ἔχετε κανένα κύτταρο που τὸ εἶχατε ἑπτὰ χρόνια.

Οί γνώσεις αὐτὲς συγκεντρώθηκαν χάρι στὰ ραδιενεργά στοιχεῖα που μποροῦν νὰ διαρρεύσουν μέσα στοὺς ἱστούς μας ἐνῶ ἐμεῖς παρακολουθοῦμε τὰ ἴχνη τους. “Ο έγκεφαλος είναι ἐκείνος που ρυθμίζει τὴν ισορροπία τῆς ἀμεταβλητῆς αὐτῆς βιολογικῆς πορείας.

☆

“Ο έγκεφαλος είναι τὸ ρυθμιστικὸ κέντρο τοῦ πιο πολὺπλοκου δικτύου ἐπικοινωνίας τοῦ κόσμου καὶ δέχεται συνεχῶς ἕνα κύμα από εἰδήσεις: ξέρει πὸς ή καρδιά πρέπει νὰ χτυπήσει κάπου 70 φορές τὸ λεπτό, ὅτι ή θερμοκρασία τοῦ σώματος πρέπει νὰ διατηρητῇ ὡς τοὺς 37 βαθμούς, ὅτι ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ εἰσπνέη καὶ νὰ ἐκπνέη 16—20 φορές τὸ λεπτό καὶ ὅτι τὸ σῶμα χρειάζεται ἕνα γραμμάριο σάκχαρου γιὰ κάθε λίτρα αἵματος. “Αν τὸ σῶμα ἐκκρίνη πολὺ σάκχαρο ὁ έγκεφαλος θὰ πάρη τὴν ἀπόφασι νὰ παύσει τὸ περίσσειμα. “Αν πάλι ἐκκρίνη πολὺ λίγο, τότε θὰ ζητήση ἀπὸ τὸ ἥπαρ τὸ ἀνάλογο ἀπόθεμα. Πληροφοριοδότες του εἶναι τὰ ὄργανα τῶν αἰσθήσεων, σκοποὶ τοποθετημένοι

στὰ στρατηγικὰ σημεία τοῦ σώματος: 3—4 ἑκατομμύρια σημεία ευαίσθητα στὸν πόνο, 500.000 ἀνιχνευτὰ τῆς ἀφῆς καὶ 200.000 παρατηρητὰ τῆς θερμοκρασίας. Εἶναι μικροσκοπικὰ ὄργανα που μαζί με τὰ αὐτιά, τὰ μάτια, τὴν μύτη καὶ τὴν γλῶσσα εἶναι παράθυρα ἀνοιχτὰ πρὸς τὸν ἔξω κόσμο, τοὺς ἤχους, τὸ φῶς, τὶς μυρωδιές, καὶ ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ ἐρεθίσματα που ἀνεβάζουν τὸν ἀριθμὸ τῶν αἰσθήσεων μας ὀχι σὲ 5, ἀλλὰ περίπου σὲ 20. Κάθε αἰσθησις πάλι μεταδίδει τὰ μηνύματά της με τις αἰσθητικὲς ἴνες στὸν φλοιὸ τοῦ έγκεφάλου.

“Ο φλοιὸς εἶναι γιὰ τὸν έγκεφαλο ὅτι ὁ θόλος γιὰ μιὰ ἐκκλησία. Εἶναι ἀναδιπλωμένος, γεμάτος πτυχές σὰν τὸ ἐσωτερικὸ ἑνὸς καρυδιῦ. “Αλλὰ ἀν τὸν ἐξεδιπλώναμε καὶ τὸν ἀπλώναμε, θὰ εἶχαμε μπροστὰ μας ἕνα χάρτη μεγάλου σὰν σελίδα ἑφημερίδας. “Ας πάρουμε γιὰ παράδειγμα μιὰ στιγμή που ἕνας ἀνθρώπος ἀκούει μουσική. Οί παλμικὲς δονήσεις που ἀντιπροσωπεύουν τις νότες θὰ μεταδοθοῦν σε μιὰ ζώνη τοῦ φλοιοῦ που εἶναι τὰ πληκτῆ τοῦ έγκεφάλου. “Αν μποροῦσε νὰ γυμνωθῇ τὸ κρανίον του καὶ νὰ συνδεθοῦν ὠρισμένα σημεία τοῦ έγκεφάλου με μιὰ ηλεκτρικὴ συσκευή, θὰ ἦταν δυνατό νὰ καταγραφῇ ἀπὸ ἐκεῖ κάθε νότα τῆς μουσικῆς. “Αντίθετα πάλι, ἀν τὰ σημεία αὐτὰ διεγείρονταν τεχνητά, θὰ μπορούσατε νὰ ἀκούσετε τις ἴδιες μουσικὲς νότες μέσα στὴν πιο ἀπόλυτη σιωπή. “Όταν πάλι θάζετε τὸ πόδι σας στὴν μπανιέρα γιὰ νὰ δοκιμάσετε τὴν θερμότητα τοῦ νεροῦ, ἕνα ἄλλο ηλεκτρικὸ σῆμα ἔρχεται σε ἐπαφή με μιὰ ἄλλη ζώνη τοῦ φλοιοῦ. Κάθε αἰσθησις ἔχει ἑτοῖ τὴν δική της περιοχή στὸν φλοιὸ τοῦ έγκεφάλου. Συμβαίνει καμμιὰ φορά τὰ νευ-

ρικά σήματα να ακολουθήσου λανθασμένο δρόμο. "Αν άκούτε ένα δίσκο τζάζ και τὰ σήματα αντί να έρθουν σε έπαφή με την άκουστική περιοχή του έγκεφάλου, συνδεθούν με την όπτική, τότε θά «ήθε» τη μουσική, ένα χείμαρρο από έκτυφλωτικές πολύχρωμες κνούμενες λάμπες. Παρόμοια έπεισόδια είναι πολύ γνωστά στους τεχνίτες των τηλεφωνικών κέντρων: αν δεν απομονώσουν καλά ένα καλώδιο θά βρεθούν ξαφνικά σε μιὰ άλλη γραμμή, άκούγοντας την συνομιλία κάποιου άλλου συνδρομητού. Με τον ίδιο τρόπο, αν χτυπώντας τον άγκώνα σας τὸ σήμα φθάνη σε ένα νεύρο της άκοής και όχι της άφης, θά άκούσετε ένα τρομερό θόρυβο.

☆

Ο έγκέφαλος ρυθμίζει επίσης και τις κινήσεις των μυών και κρατά τον έλεγχο της Ισορροπίας. Τὰ κινητικά νευρικά κύτταρα φορτίζονται με ηλεκτρισμό και εκφορτίζονται 5 ως 10 φορές τὸ δευτερόλεπτο και κινούν τους μύς κατά βούλησιν. Ωρισμένοι μύς δεν παύουν ποτέ να εργάζονται. Τὸ γεγονός ότι στέκεστε ὀρθοί είναι ένα κατόρθωμα αὐτοματισμοῦ, ένας θρίαμβος τοῦ έγκεφάλου. "Ενα παραμικρὸ σφάλμα και θά βρεθίτε φαρδύς πλατὺς χάμα. "Όταν στέκεστε ὀρθοί ὁ έγκέφαλος κρατά σε έπιφυλακή 200 μύς. Ρυθμίζει τις λεπτότερες μυϊκές κινήσεις. Τὸ άνοιγμα της πόρτας ενός αὐτοκινήτου άπαιτεῖ από τον έγκέφαλο 400 φορές περισσότερες συντονιστικές ενέργειες από τον χειρισμὸ ενός τηλεφώνου. Και αξίζει κάθε θαυμασμὸ ἡ αὐτόματη λειτουργία τοῦ έγκεφάλου ενός πιανίστα πού παίζει 120 νότες στο δευτερόλεπτο ἡ ενός χειρουργοῦ πού μπορεί να δέση μιὰ με-

ταξωτὴ κλωστή σε ένα χώρο σαν μισόκλειστο κουτί σπίρτα ἡ να κάνει ραφή στην καρδιά στο διάστημα πού μεσολαβεῖ από κύττο σε κύττο. Για να μελετήσουν τὸν φλοιὸ τοῦ έγκεφάλου οἱ επιστήμονες έρευνούσαν ἐπὶ τριάντα χρόνια ένα χώρο μικρότερο και από γραμματόσημο. Κανένas δεν έλπιζε πὸς θά μπορέσει να σχεδιάση λεπτομερῆ και πλήρη χάρτη τοῦ έγκεφάλου τοῦ ανθρώπου, οὔτε άκόμη και τὼν άρκετὰ άνεπτυγμένων ζώων. "Αν χρειάζοταν να περιγράψη κανεὶς τοὺς έλιγμούς ενός ιδεώδους φλοιοῦ με τὸ ένα εκατομμύριο νευρικά κύτταρα, θά έπρεπε να γεμίση ἔξι μεγάλους τόμους.

Ο άνθρωπος έγκέφαλος εξακολουθεῖ να εξελίσσεται. Στὸ διάστημα της εξελίξεως τους οἱ έγκέφαλοι τὼν αλόγων, τὼν φαλινῶν και άλλων μαστοφόρων μεγάλωσαν σε ὄγκο. Ο άνθρωπος τοῦ μέλλοντος θά ἔχη τεράστιο κρανίο, τὸ ὁποῖο θά περιέχη τὸν μεγάλο του έγκέφαλο. Θά χρειάζεται περισσότερο χρόνο για να μαθαίνει. Ξέρομε πὸς ένας πύθκος τρέχει σε ἡλικία δύο έβδομάδων, ἐνῶ ένα παιδί πρέπει να περιμένη 18 ως 24 μῆνες για να κάνει τὰ πρῶτα του βήματα. Ο περίφημος "Αγγλος βιολόγος καθηγητὴς Χάλνταϊν ἔχει προείπει πὸς ὁ άνθρωπος τοῦ μέλλοντος δεν θά μπορῇ να μιλά προτοῦ γίνει 5 ἐτῶν και ότι θά εξακολουθῇ να μαθαίνει ως τα 40 του. "Αντιθέτως, τὰ νευρικά κέντρα της αὐτομάτου συμπεριφορᾶς ελαττώνονται. Τὸ νευρικὸ σύστημα πάλι θά γίνεται τὸ παρσίτο τοῦ σώματος: ὁ έγκέφαλος χρησιμοποιεῖ ἤδη τὸ ένα τέταρτο τοῦ ὀξυγόνου πού παίρνουμε και ἔχει τέτοια άπληστία για σάκχαρο, ὥστε σε περίπτωσι α-πόλυτης νηστείας παίρνει ὅλη τη

γλυκόζη τὼν αἰμοφόρων αγγείων και στερεῖ ὀλόκληρο τὸ σῶμα για να έπωφεληθῇ αὐτός.

Κάθε φορά πού εἰσπνετε ἀέρα πεθαίνουν εκατομμύρια κύτταρα. "Αλλά για να μπορέσουν να αντικατασταθοῦν άμέσως, πρέπει να προστατευθοῦν και να διατηρηθοῦν ὀρισμένες χημικὲς Ισορροπίες. Ο έγκέφαλος ἔχει τὸν μετρητὴ του πού είναι μεγάλος σαν ένα κομμάτι ζάχαρι-τὸν ὑποθάλαμο. Αὐτὸς συντονίζει τοὺς χτύπους της καρδιάς, τὸν ρυθμὸ της άναπνοῆς, τοὺς κύκλους τοῦ ὕπνου, τις σεξουαλικὲς λειτουργίες. Αὐτός, έρεθισμένος από τὰ άλλα κέντρα, σας κάνει να κοκκινίζετε, να άνασπνάζετε, να νοιώθετε ὀργή ἡ φόβο.

Μερικοὶ άνθρωποι ξυπνοῦν πύ εύκολα αν τοὺς ψιθυρίσετε τὸ ὀνομά τους στ' αὐτί, παρὰ αν κανετε τρομερὸ θόρυβο. Ο καθηγητὴς Νόρμπερτ Βήνερ, τοῦ Τεχνολογικοῦ Ἰνστιτούτου της Μασσαχουσέτης, μπορεί να παρακολουθῇ μιὰ συζήτηση ἐνῶ κοιμάται και ὅταν θέλῃ να ξυπνήσῃ για να λάβῃ μέρος κι αὐτός. Είναι πιθανὸ πὸς κάποτε στο μέλλον θά μπορέσωμε να εφαρμόσωμε ένα ὄνειρο τὼν θεωρητικῶν, την ὑποπαιδαγωγική. Θά μπορέσωμε δηλαδή σε ὀρισμένα στάδια της ανάπτυξεως τοῦ έγκεφάλου να μεταδίδωμε στὰ παιδιά και στους ἐνήλικες ὀρισμένες γνώσεις την ὥρα πού θά κοιμούνται.

Ξέρετε ακριβῶς πόσων βαθμῶν πείσι μπορείτε να άσκήσετε σε ένα αὐγὸ πού κρατάτε στο χέρι, ὥστε να τὸ κρατήσετε χωρὶς να τὸ σπάσετε; "Όχι, γιατί θέβαια είναι κάτι πού τὸ συνηθίσατε και τὸ θυμάστε και τὸ ξέρετε χωρὶς να τὸ παρατηρήτε. Σταθίτε μπροστὰ στὸν καθρέπτη και δέσετε την γραβάτα σας.

Προσπαθήστε μετὰ να περιγράψετε με λεπτομέρειες ὅλες σας τις κινήσεις. Θά εγκαταλείψετε γρήγορα την προσπάθεια, γιατί θά χάσετε την ὑπομονή σας. Ξέρετε άπλῶς τις λεπτομέρειες στὸν και άφίνετε τι θέλετε να κανετε έγκεφαλὸ σας. "Όταν συναντάτε ένα φίλο σας, ἐπάνω στὸν αμφίβλητροειδῇ χιτῶνα τοῦ ματιοῦ σας σχηματίζεται μιὰ άναστραμμένη εἰκόνα του. "Αν ἡ εἰκόνα μεταδιδόταν ἔτσι ὅπως είναι στὸν έγκέφαλὸ σας, άσφαλῶς δεν θά μπορούσατε ποτέ να θυμάστε τὰ χαρακτηριστικά τοῦ φίλου σας. "Αλλά ἡ ὀπτική ζῶνη τοῦ έγκεφαλικοῦ φλοιοῦ, ἔκατὸ φορές μεγαλύτερη από την εἰκόνα πού σαν τὸ κεφάλι καρφίτσας σχηματίζεται στο μάτι σας, μεταφράζει την εἰκόνα αὐτή σε μιὰ πλούσια ποικιλία άφηρημένων παραστάσεων. "Αντιπαθεῖτε ἴσως τὰ κατορθώματα της μοντέρνας ζωγραφικῆς, αλλά δεν μπορείτε να έμποδίσετε τὸν φλοιὸ τοῦ έγκεφάλου σας να μεταμορφώνῃ τὰ δέντρα, τὰ πρόσωπα, τὰ σπίτια σε μιὰ σειρά εἰκόνων πού είναι πολὺ πύο παράξενες από τοὺς πίνακες τοῦ Πικασσὸ. "Εσεῖς βλέπετε τὸν κόσμο να κινηταῖ, αλλά ὁ έγκέφαλος τὸν φωτογραφίζει σε άκίνητες σκηνές. Και σε ὅλη σας τη ζωὴ ὁ έγκέφαλος σας παίρνει με τὸν τρόπο αὐτὸ δέκα δισεκατομμύρια φωτογραφίες και τις ταξινομεῖ σαν σε ένα οικογενειακὸ άλμπουμ πού μπορεί να τὸ ξεφυλίση κανεὶς ὅποια ὥρα θέλει.

☆

Ο έγκέφαλος περιλαμβάνει στίς ἀποθήκες του ένα άπίστευτο ἀριθμὸ από τέτοιες εἰκόνας. Στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Γέηλ ἔνας κτίστης απέδειξε σε ένα πείραμα ὀπνῶσεως, ότι μπορούσε να θυμηθῇ τὸ εἶδος, την ὄμι και την θέσι ενός κόκκινου τούβλου πού

τὸ εἶχε τοποθετήσει πρὶν ἀπὸ δέκα χρόνια στὴν πρόσοψι ἐνὸς κτιρίου. Καὶ ὅμως ξεχνοῦμε τὰ 90% τῶν λεπτομερειῶν ποὺ καταγράφει ὁ ἐγκέφαλός μας. Οἱ πῆγγοι ἔχουν καλύτερη μνήμη ἀπὸ τὰ παιδιά. Αἰτία εἶναι τὸ ὅτι σ' αὐτὴ τὴν γιγαντιαία βιβλιοθήκη ποὺ ὑπάρχει μέσα στὸ κεφάλι μας, ὀρισμένα βιβλία κυκλοφοροῦν περισσότερο ἀπὸ ἄλλα. Ἡ μνήμη ἔχει τὶς «ἐκδοτικές ἐπιτυχίες» τῆς, ἐνῶ ὀρισμένοι ἀνιάρτοι ἢ δύσκολοι τόμοι μένουν ξεχασμένοι στὰ ράφια. Ποῦ γίνονται ὅλα αὐτά; Ἡ ἐργασία τῆς διατηρήσεως τῶν ἀναμνήσεων πρέπει νὰ ἀποδοθῇ στὸ ἐπίπεδο τῶν μικροσκοπικῶν κυττάρων τῶν ἐγκεφαλικῶν ἐλίκων καὶ κυρίως στὶς πρωτεΐνες κάθε κυττάρου. Ὁ ἐγκέφαλος περιέχει χίλια δισεκατομμύρια δισεκατομμυρίων τέτοια μικροσκοπικά κύτταρα ποὺ ἀναπαράγονται μόνον τοὺς. Ὑπάρχει ὅμως καὶ κάτι ἄλλο. Ἡ μνήμη ἐπιζητᾷ ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴ μεγάλων τμημάτων τοῦ ἐγκεφάλου. Ὄρισμένες ἐγχειρήσεις ὄγκων ἐπιβάλλουν τὴν ἀφαίρεσι ἀκόμη καὶ τοῦ μισοῦ ἐγκεφάλου χωρὶς καμμιὰ συνέπεια ἐπὶ τῆς μνήμης τοῦ ἀσθενοῦς. Οἱ ἐπιστήμονες ἔκαμαν συνεπῶς τὴν σκέψι πὼς οἱ ἀναμνήσεις θὰ πρέπει νὰ καταγράφονται «εἰς διπλοῦν» καὶ νὰ ταξινομοῦνται καὶ στὰ δύο ἐγκεφαλικά ἡμισφαίρια.

Τὰ τελευταῖα χρόνια εἶδαμε τὴν κατασκευὴ μερικῶν χαλυβδίνων τεράτων ποὺ σκέπτονται τῶν ηλεκτρονικῶν μηχανῶν. Οἱ ἀπίθανες αὐτὲς συσκευὲς ἐνεθάρρυναν τοὺς εἰδικούς νὰ ξαναμελετήσουν τὸν ἀνθρώπινο ἐγκέφαλο. Ἀπὸ ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας ὁ ἐγκέφαλος εἶναι τὸ μόνον ποὺ μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ μηχανή. «Ὅπως μιὰ ἀριθμομηχανή, μπορεῖ κι' αὐτὸς νὰ λύσῃ

ποικίλα μαθηματικά προβλήματα. Γιὰ νὰ παίξω μιὰ παρτίδα τένις, γιὰ νὰ γράψω μιὰ γράμμα, γιὰ νὰ συμμετάσχω σὲ μιὰ πολιτικὴ συζήτησι, τὰ νευρικά μας κύτταρα ἐκτελοῦν τὴν ἐργασία ἐνὸς ὑπερρομπότ. Οἱ ὑπολογιστικὲς μηχανές, ποὺ ἐπενόησε τελευταίως ὁ ἄνθρωπος, δέχονται ηλεκτρικοὺς παλμούς ποὺ οἱ κωδικὲς τοὺς ἀντιπροσωπεύουν λέξεις, ἀριθμούς καὶ ὁδηγίες ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἀφομοιώσουν. Ὁ ἐγκέφαλός σας λειτουργεῖ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο μεταδίδοντας τὶς πληροφορίες τοῦ μὲ ηλεκτρικὰ σήματα στὰ αἰσθητικὰ κέντρα καὶ ὕστερα ταξινομεῖ, ρυθμίζει καὶ συγκρίνει τὰ στοιχεῖα. Ὅταν βγαίνετε ἀπὸ μιὰ αἴθουσα κινηματογράφου καὶ ἀντικρύζετε τὸν ἥλιο, οἱ κόρες τῶν ματιῶν σας συστέλλονται αὐτομάτως, ἔτσι ὥστε τὸ ἔντονο φῶς νὰ μὴν τὶς ἐνοχλῇ. Ἡ ἀνακλαστικὴ αὐτὴ λειτουργία δείχνει πὼς ὁ ἐγκέφαλος ἔκαμε ἕνα ὑπολογισμό καὶ ἔδωσε ἄμεση ἀπάντησι στὸ πρόβλημα ποὺ τοῦ ἐτέθη. Οἱ μαθηματικοὶ δὲν παύουν νὰ θαυμάζουν μιὰ ἀπὸ τὶς πρὶν παράδοξες ἱκανότητές μας: τὴν δυνατότητα νὰ καθορίζουμε τὰ ἀντικείμενα ἂν βρίσκονται κοντὰ ἢ μακριά, ἂν εἶναι μικρὰ ἢ μεγάλα, ἴσια ἢ ἐπικλινῇ, νὰ διακρίνωμε δηλαδὴ τὶς λεπτὲς ἀποχρώσεις τῆς προοπτικῆς. Ὅταν ἀπὸ μακριὰ καὶ σὲ διαφορετικὲς θέσεις διακρίνετε πὼς δύο ἀντικείμενα εἶναι κύβοι, ὁ ἐγκέφαλός σας ἐκτελεῖ μιὰ ἐξίσωσι τρομερὰ περίπλοκη. Συνηθίζουμε νὰ ἐκφράζουμε ἀπερίοριστο θαυμασμό γιὰ τὰ καταπληκτικὰ κατορθώματα μνήμης τῶν ηλεκτρονικῶν ἐγκεφάλων. Μὰ ἡ ἱκανότης ἐνὸς μόνου ἀνθρώπινου ἐγκεφάλου εἶναι ἑκατομμύρια φορὲς μεγαλύτερη. Οἱ μηχανές ποὺ πρα-

γματοποιοῦν ἑκατομμύρια πολυπλασιασμούς τὴν ὥρα ἔχουν ἕνα πολὺ ἀπλό καὶ πολὺ ταχὺ σύστημα διπλῆς ἀναπαραστάσεως γιὰ νὰ ἐπαληθεύουν τὸν ὑπολογισμό τοὺς καὶ νὰ ἀποφεύγουν τὰ λάθη. Φαίνεται ὅμως πὼς ὁ ἐγκέφαλος χρησιμοποιεῖ τὸ ἴδιο σύστημα γιὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνο μιᾶς ὀπτικῆς ἀπάτης. Οἱ παράλληλοι δρόμοι τοῦ ἐγκεφάλου ἐπιτρέπουν νὰ ἀναπαριστάνωμε τὶς πληροφορίες μας καὶ δὲν μᾶς ὁδηγοῦν σὲ λάθος παρὰ μόνον σὲ περίπτωσι σοβαρῆς διαταραχῆς τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Ὁ Δρ Οὐῶρεν Μάκ Κούλοκ ὑπελόγισε πὼς ὁ ὑψηλότερος οὐρανοξύστης τοῦ κόσμου, τὸ Ἐμπάιρ Στέιτ Μπίλντινγκ, δὲν θὰ ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ χωρέσῃ ἕνα ἡλεκτρονικὸ ἐγκέφαλο ποὺ θὰ εἶχε τόσα σωληνάκια, ὅσα νευρικά κύτταρα περιέχει ὁ ἐγκέφαλός μας καὶ ὅτι θὰ χρειαζόνταν οἱ καταρράκτες τοῦ Νιαγάρα γιὰ νὰ τὸν τροφοδοτήσουν μὲ ἡλεκτρισμό. «Ὁ ἐγκέφαλος μοιάζει μὲ ἡλεκτρονικὴ μηχανή, εἶπε ἕνας εἰδικός, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἡλεκτρονικὴ μηχανή ποὺ νὰ μπορῇ νὰ συγκριθῇ μὲ τὸν ἐγκέφαλο». Πολλὰ ἔχουν γραφῇ γιὰ τὶς μηχανές ποὺ παίζουν σκάκι, ἀλλὰ ἕνας ἐπιστήμων ὑπελόγισε πὼς γιὰ νὰ κατασκευασθῇ μιὰ τέτοια μηχανή ἀήττητη, θὰ ἔπρεπε νὰ γεμίσω-

με συσκευὲς ὅλο τὸν κόσμον. Οἱ μηχανές αὐτὲς δὲν μποροῦν νὰ νικήσουν τοὺς πραγματικοὺς εἰδικούς γιὰ ἕνα πολὺ ἀπλό λόγο: δὲν μποροῦν νὰ παίξουν παρὰ βασίζόμενες σὲ προηγούμενα σφάλματα. Δὲν μποροῦν ὅμως νὰ ἐπινοήσουν μιὰ κίνησι ποὺ νὰ μὴν ἔχη ἤδη παυχθῇ. Ὁ ἄνθρωπος ἐπινοώντας τὶς ἡλεκτρονικὲς μηχανές, τὶς προόκισε μὲ τὴν πείρα του, ἀλλὰ ὄχι καὶ μὲ τὴν μεγαλοφύα του. Ἀναλύοντας τὴν πιθανότητα νὰ κατασκευασθῇ ἕνας πραγματικὸς τεχνητὸς ἐγκέφαλος ἀνεξάρτητος καὶ πρωτότυπος, ὁ ἄνθρωπος ἔφθασε νὰ θαυμάσῃ πρὶν τὴν γνῶσι τοῦ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη σκέψι. Ὅσο τελειοποιοῦνται οἱ μηχανές, τόσο καλύτερα θὰ γνωρίζουμε τὸν ἑαυτό μας.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ μιὰ πρόκλησι γιὰ τὴν ἐπιστήμη. Ἐχομε ἀνεβῇ στὴν κορυφὴ τοῦ Ἐβερест καὶ ἡ κατὰ τὸν εἰδικόν, δὲν εἶναι παρὰ ζήτημα χρημάτων. Ἀλλὰ προτοῦ γνωρίσωμε ἀπὸ κοντὰ τοὺς γαλαξίες, μᾶς ἀπομένει ἀκόμη νὰ ἀνακαλύψωμε τὸν μυστικὸ κόσμον τῆς σκέψεώς μας. Καὶ εἶναι ἐνθαρρυντικὸ νὰ ξέρωμε πὼς, τὸ πλέον μυστηριώδες οἰκοδόμημα ποὺ ξέρομε στὸν κόσμο, βρίσκεται μέσα μας, κλεισμένο στὸ κρανίον μας.

Οἱ νεοσύλλεκτοι φρόντισαν νὰ γυρίσουν μὲ τὴν ὥρα τοὺς στὸ στρατόπεδο ὕστερα ἀπὸ τὴν πρώτη τους ἐξοδ. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς ὅμως φθάνει καθυστερημένος ἀργὰ τὰ μεσάνυχτα.
—Ἄλτ! τίς εἰ; φωνάζει ὁ σκοπός.
—Δὲν μὲ γνωρίζεις. Εἶμαι καινούργιος, ἀπαντᾷ μὲ ἀπάθεια ὁ νεοσύλλεκτος.
War Humor

Θάχει φωτισίει πιά.
Τραβάει τις κουρτίνες, ανοίγει τὸ
παράθυρο χωρὶς θόρυβο καὶ χαράζει
ἓνα μεγάλο θραυπὸ τετράγωνο. "Ὑστε-
ρα ἔρχεται πάλι καὶ γέρνει ἀπὸ πάνω
μου. Τὸ πρόσωπο δὲν εἶναι κουρασμέ-
νο καὶ ἡ ἡρεμία του ἀπλώνεται μέσα

μου. Τα μαλλιά, που είναι χτενισμένα ψηλά, έχουν χαλαρώσει και οι πολλές άσπρες τρίχες στο μέτωπο και στους κροτάφους είναι έτσι αγαπητές καθώς πέφτουν σχεδόν ελεύθερες. "Οχι, το πρόσωπο δεν δείχνει κούραση. "Αλλωστε, από τον μακρινόν εκείνον καιρόν που βλέπαμε ακόμα τον κόσμο με τα δικά της τα μάτια, θα πρέπει νάχη πια συνηθίσει να περνάει τη νύχτα στην πολυθρόνα για να μάς δροσίξει το φλογισμένο μέτωπο στις αρρώστιες μας με την παλάμη ή με τα χείλη της. Αύτη τη στιγμή η καινούργια ζωή που έχει μητρώο ανάμεσά μας με τις νέες ανησυχίες, χάνεται και ξαναείμαστε κοντά όπως πριν να φύγει απ' το χέρι της. Τραβιέται στο πλάι και βλέπω έξω απ' το παράθυρο. Μέσα στο θαμπό φως λιγνά πεύκα κι' ένα μεγάλο σκοτεινό κτίριο. "Ησυχία. Δεν φαίνεται ούρανος "Ενα παράθυρο στο δεύτερο πάτωμα έχει φως. Και αυτό είναι το μόνο παράθυρο και το μόνο δωμάτιο απ' όλο το κτίριο. Είναι νύχτα ακόμα, μέσ' απ' τα πεύκα ένα φωτισμένο παράθυρο. Ποιός αγρυπνάει εκεί; Κι' έχει κάποιος περάσει τη νύχτα στην πολυθρόνα και ίσως αυτήν ακριβώς την ώρα γέρνει πάνω απ' το κρεβάτι και ψιθυρίζει κοντά στο πυρρό μέτωπο:

«Πώς είσαι; Θέλεις τίποτα; Δεν θα προσπαθήσεις να κοιμηθείς λίγο;»
 "Ενα παράθυρο φωτισμένο. Κι' εδω ένα παράθυρο ανοιχτό. Και η νύχτα. Λοιπόν είναι πρωί. "Η ημέρα είναι υπόσχεση που έρχεται γιατί ξημερώνει το αύριο της χθεσινής ημέρας. "Ο,τι έπρεπε να γίνει, και η αγωνία του μ' έδνε τόσες ημέρες, πέρασε. και πήγε πια με τα χθεσινά. Μου φτιάχνουν τα μαξιλάρια και ανακαθίζω ψηλότερα. Με την άκρια μιας βρεμένης πετσέτας μου πλένουν το πρόσωπο. "Εχω ξαναγίνει παιδί, θα μου χτενίσουν τα μαλλιά μου.

...Τα δάχτυλα περνούν ανάμεσα και το χτένι γλιστράει. Πότε-πότε μερικές τρίχες τραβιούνται και πονούν. "Αφίνομαι... "Ισως να μου πλέξουν κοτσίδες... Ποιά είμαι λοιπόν; "Από που έχω έρθει; "Η τάξη με τα πράσινα θρανία...

«Τί μαλλιά ξέπλεκα είναι αυτά σήμερα;»

«Είναι ὄρωστη ή μητέρα μου...και δεν θέλω να με χτενίσει ἄλλος».

"Η πόρτα ανοίγει και μπαίνει η πρωινή αδελφή:

—Καλημέρα. Κοιμηθήκαμε; Τώρα είμαστε καλά πιά. Θα βάλουμε το θερμόμετρο και ὕστερα θα πιούμε γάλα.

"Αχ, ξημέρωσε! Λέει: Θα πιούμε γάλα!

Χθές ὅλη μέρα είχα την ἐντύπωση πώς είναι πρωί. Σά να σταμάτησε ή ὥρα τη στιγμή που με φέρανε ἀπὸ τὸ χειρουργεῖο καὶ νὰ μὴ ἀλλάξω πιά. Τὸ ἴδιο φῶς ὡς τὸ ἀπόγευμα. "Η ἄσπρη κάμαρα, τὸ παράθυρο, ὁ δρόμος μέσ' ἀπὸ τὰ πεύκα, τὸ ἀπέναντι κτίριο. "Ακίνητα. Δὲν σάλεψε γραμμὴ. "Ησυχία. Πρωινὸ φῶς ὡς τὴν ὥρα που σκοτείνιασε.

Τώρα δρίσκομαι μόνη. Μιά ἀκτίνα ἥλιος χτυπάει στὸ παράθυρο καὶ ὕστερα σκορπίζει στὸν τοίχο, ἀλλὰ δὲν φτάνει ὡς τὸ κρεβάτι. "Η ἄσπρη κουβέρτα είναι καλοτεντωμένη χωρὶς καμμιὰ ζαρωματιά. "Ησυχία. "Απέναντι στὴν ἐταξέρα, μιὰ σειρά πορτοκάλια, σφιχτά καὶ χρυσοκόκκινα. Βαθουλῶν τὴν παλάμη μου μέσ' ἀπ' τὰ σκεπάσματα, σὰ νὰ κρατῶ τὸ πορτοκάλι, νοιώθω τὸ σχῆμα του καὶ τὴ δροσεράδα τῆς τραχειᾶς ἐπιδερμίδας στὸ ζεστὸ χέρι. Καὶ νὰ τὸ φέρω στὸ στόμα, νὰ τὸ δαγκώσω ἔτσι ὅπως είναι, μετὴ φλούδα. «Τὰ ἀχλάδια είναι πιά νόστιμα ὅταν τρώγονται μετὴ τὴ φλούδα». Γιατί τάχα τ' ἀχλάδια; "Όλα τὰ φρούτα είναι πιά νόστιμα καὶ τὰ δαγκώνης ὀλόκληρα. Τὰ μήλα καὶ τὰ ροδάκινα μετὴ τὴν γερὴ ἐπιδερμίδα που ἀντιστέκεται καὶ φαχνικά σκίζει καὶ χύνεται ὀλόγυρα ὁ εὐδωδερὸς χυμός. "Ενα πορτοκάλι ὅμως πῶς θὰ είναι νὰ δυθίσης τὰ δόντια στὸ παχύ, πικρὸ φλούδι καὶ νὰ τὸ μασήσης γερά μαζί μετὴ τὸ χυμό; Καὶ νὰ μπορῆς νὰ φᾶς καὶ νὰ καταπιῆς ἐλεύθερα καὶ νὰ μιλήσης καὶ νὰ πηδήσης ἀπ' τὸ κρεβάτι ν' ἀνοίξης τὸ παράθυρο γιὰ νὰ γείρης ἔξω νὰ ζητήσης ἀπ' τὴν ἀδελφὴ που περνάει ἕνα κλαδί πεύκο.

"Ησυχία. Μένω ἀκίνητη.

"Όταν εἶμαι ἄρρωστη σπιτί, πάντα κάποιος ἐρχεται νὰ με δῇ. Φίλοι που με θυμήθηκαν γιὰ τὸ ἀπόγευμα, ἄλλοι που πήγαν ἀπὸ ὡρὶς περιπάτου στὸν χειμωνιάτικον ἥλιο καὶ ὁ γυρισμός τους ξεγέλασε στοὺς τριγυρινούς δρόμους. Στὸ χέρι ἴσως κρατοῦν ἀνεμῶνες —μὲ ἀνεμῶνες που είναι ἀκόμα κλειστές.

"Ακούω τὸ κουδούνι τῆς ἐξόρτιας που χτυπάει. Κάποιος πάει ν' ἀνοίξῃ...

☆

...Οἱ μεγάλοι διάδρομοι ἔχουν πολλὰ δωμάτια, δεξιὰ κι' ἀριστερά δωμάτια καὶ ἔξω ἀπ' τὰ καθένα ἕνα νούμερο. Τί νούμερο ἔχω ἐγώ; "Εδῶ οἱ πόρτες ἀνοίγουν ἀθόρυβα, χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃς. "Ενας ἄνθρωπος στέκε-

ται στὸ ἀνοιγμα. Είναι ἀλήθεια λοιπόν; Πῶς ἦρθε; "Ανασηκώνομαι, εἶμαι καλά, μπορῶ νὰ υποδεχῶμαι ἐκείνους που ἐρχονται νὰ με δουν. "Εκείνος ὅμως σκύβει ἀποπᾶν μου, ἀκουμπάει τὰ χέρια στοὺς ὤμους καὶ ἥρεμα με ἀπιθώνει στὰ μαξιλάρια.

—Εἶσαι καλά λοιπόν;

Πῶς συναντιοῦνται οἱ ἄνθρωποι ὅταν τοὺς χωρίζουν οἱ ἐποχές; Τραβάει τὴν πολυθρόνα ἀντίκρου μου. "Ο ἄνθρωπος που χάθηκε πάνω στὸ ὕψωμα τὴν νύχτα μετὴ τὸ φεγγάρι, καὶ τὰ ξημερώματα που γύρισε πίσω ἔχουμε γεννηθῆ εἴμας. Μιὰ τρυφερότητα γιὰ τὴν ζωὴ που βασίλεψε καὶ ἦταν ἀκόμα τόσο νέα.

Λέω:

—Τὸ σκέφθηκα πῶς μπορούσε νὰ ἐρχόσαστε... "Υστερα ὅμως εἶπα πῶς είναι δύσκολο...

"Εκείνος με κόβει:

—"Αλήθεια; Τὸ εἶχες σκεφθῇ;

Κυτταζόμαστε. "Υστερα κι' οἱ δυὸ κυτᾶμε ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο. Τὰ πεύκα είναι ὕψα, ὁ ἥλιος δὲν τὰ βλέπει ποτέ, είναι τὸ ἀπέναντι κτίριο που κρύβει τὴν ἀνατολή. Τὰ ἀπὸ κεῖ δωμάτια είναι ἀνοιγμένα τώρα στὸν ἥλιο. Μιὰ λουρίδα ἥλιο, που ἀπλώνει τὸ χέρι καὶ τὰ δάχτυλα γίνονται διάφανα.

Μιλοῦμε. "Υστερα σῶπαίνουμε πάλι. "Εχει φέρι μεζὺ του τὴν διάθεση ἐκείνων που μποροῦν νὰ διηγοῦνται τὰ ὠραιότερα χρόνια τους, ἐνῶ οἱ ἄλλοι τὰ ζοῦν. Μιὰ γλυκύτητα, μιὰ ἡρεμία, ἡ διάθεση νὰ κρατήσης τὸ νεώτερον ἄνθρωπο σὲς ἀντικριστὲς παλάμες σου μέσα καὶ νὰ τὸν προφυλάξης σὰ χνούδι που σαλεύει νὰ φύγῃ μετὴ τὸν ἀνεμο. Γύρω ὑπάρχει κάτι, κάτι που ἔρχεται καὶ φεύγει καὶ κανεὶς δὲν θέλει ἢ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κἀνῇ ἀπτό. "Εκείνος κάθεται στὴν συνηθισμένη του στάση, ἔχει ἀκουμπήσει καὶ τὰ χέρια καὶ τὴν πολυθρόνα καὶ ἡ πολλὴ μας φιλία γεμίζει τὴ σιωπὴ. "Όμως κάτι ἔχει ἀλλάξῃ σήμερα, τὰ λίγα λόγια που εἴπαμε ἔχουν ἕνα δικὸ τους ἀόριστο ἀπόηχο που μένει στὰ πρόσωπα. "Ισως καὶ στὸ βλέμμα. Οἱ λέξεις ἔχουν κρατηθῇ ἐκεῖ που ἦταν καὶ ἄλλοτε... "Υπάρχει καὶ πῶς δέχομαι αὐτὸ τὸ κάτι, γιατί φαντάστηκα πῶς ὑπάρχει καὶ τίποτα σὲ μένα δὲν ἔλλαξε. Τὸ καταλαβαίνει κι' ὁ ἄλλος αὐτός;

Σηκώνεται νὰ φύγῃ. Στέκεται πλάι μου καὶ μετὴ τὸ μακρινὸ στὸν καιρὸ χέρι μου χαϊδεύει τὰ μαλλιά. Ξέρω πῶς βρίσκει τὴν οἰκειότητα νὰ τὸ κἀνῃ μοῦ νάχα στὰ χρόνια που είναι ἀνάμεσα μας τόσο πολλὰ. Σῶπαίνει. "Υστερα

με διάθεση πολὺ κοντινὴ, ἀλλὰ ἄλλη, ρωτᾷ χωρὶς νὰ ζητᾷ ἀπόκριση:

—Μοῦ εἶπαν πῶς φεύγετε ταξίδι... Πῶς θὰ γίνῃ; Ὁ μὲν μου λείψετε...

☆

Τί ἔμεινε; Ζῇ γιὰ πολλὴ ὥρα ὅστερα ἡ στιγμή που μόλις εἶχε κλείσει ἡ πόρτα κι' αἰσθανόμουν ἀκόμα τὸ χέρι στὸ πόμολο. "Υστερα, τὰ δῆματα που ἀπομακρύνονται. Τί ἔχει ἀλλάξῃ; Τίποτα δὲν ἀλλάξε. Είναι ἡ ἴδια φιλικὴ διάθεση καὶ μιὰ τρυφερότητα παραπάνω γιὰ τὸν ἄνθρωπο που είναι ξαπλωμένος στὰ μαξιλάρια. Τίποτα δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ, μὰς ἔχουν χωρίσει οἱ ἐποχές καὶ τὰ μαλλιά στοὺς κροτάφους. Κι' ὡστόσο μπορεῖ ἕνας ἄνθρωπος νὰ λείψῃ σ' ἕναν ἄλλον. Κι' ἐγώ, ἂν εἶχα μιλήσῃ, θάπρεπε ἴσως νὰ εἶχα πῇ πῶς κι' ἐμένα θὰ μου λείψουν οἱ ὄρες που εἶχαν γίνῃ δικές μας. Μήπως καὶ ὁ ἄνθρωπος;

"Εγώ ἔχει πολὺ ἥλιο καὶ ξέρω πῶς τὸ γρασίδι πρασίνισε κιόλας τοὺς δᾶχτους. Κάτι χαράζει, μὰ χάνεται...

☆

Τὸ μεσημέρι πίνω πάλι γάλα. "Η ἀδελφὴ φέρνει τὸ δίσκο μ' ἕνα μικρὸ γαλατὲρὸ που χωρεῖ ἐνάμιου φλιτζάνι. Φτιάχνει τὰ μαξιλάρια. Χαμογελοῦμε.

Πίνω γουλιὰ-γουλιὰ. Τὸ γάλα είναι κρύο κι' ἔχει ἕνα ἀνάλαφρο ἀρώμα. Καταπίνω δύσκολα. Σχεδὸν δὲν μπορῶ νὰ χαρῶ τὴν γεύση του, μόνο στὰ χείλια που ἀλείφεται καὶ τὰ γλείφω. Τί μου θυμίζει λοιπόν; Τὸ παράθυρο μετὴ τὸν ἥλιο καὶ τὴ βαθεῖα περασμένης μόδας πολυθρόνα που κρατᾷ ἀνοιχτὸ τὸ μεγάλο κόκκινο βιβλίο. Πόσα χρόνια πίσω, ἐγώ εἶμαι που ἔχω γονατίσει στὸ χαλὶ καὶ διαβάζω τὴν ἱστορίαν γιὰ τὰ παιδιά που γύριζαν στὰ βουνὰ καὶ στοὺς κάμπους παίζοντας τραγούδια στὴν ἄρτια γιὰ νὰ ζήσουν. Καὶ ὅταν σταματοῦσαν στοὺς ἐρημούς δρόμους που ταξίδευαν τὰ πλοῖα, μιλοῦσαν γιὰ τὰ δῶρα πρᾶγματα που εἶχαν χαρῇ. "Ελεγε τὸ ἕνα γιὰ τότε που ἀρρώστησε καὶ πῆγε στὸ νοσοκομεῖο καὶ τὸ γάλα που ἔπινε μύριζε ἀνθόνερο καὶ τὸ μικρότερο δὲν μπορούσε νὰ φτιάξῃ μετὴ τὸ νοῦ του πῶς θὰ είναι νὰ πῖνῃ γάλα καὶ νὰ μυρίζῃ κιόλας ἀνθόνερο.

«Λές, ρωτοῦσε, σὲ ὅλα τὰ νοσοκομεῖα, νὰ μυρίζῃ τὸ γάλα ἀνθόνερο; "Αν ἀρρωστήσω κι' ἐγώ...».

Φαίνεται πῶς σ' ὅλα τὰ νοσοκομεῖα τὸ γάλα μυρίζει ἀνθόνερο.—Θάθελα σήμερα νὰ με ξεχάσουν καὶ νὰ μείνω μόνη. Νὰ συλλογίζομαι τὰ παιδιά που κουβεντιάζουν ξαπλωμένα πλάι στὸ ποτάμι καὶ τὸ ἄλλο παιδί που γο-

νάτισε στο χαλί και διαβάζει. Και τὰ φωτισμένα καράβια πού κατεβαίνουν ἀπ' τὰ ποτάμια στὴν θάλασσα καὶ τὰ νησιά καὶ τὰ λυπηρὰ τραγούδια πού λένε οἱ ἄνθρωποι.

☆

Ἐδῶ οἱ πόρτες ἀνοίγουν ἀθόρυβα χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃς. Ἀνοίγουν σὰ μυστικὲς πύλες πού ἐνώνουν μέσα σὲ ὄνειρο τὸ χθὲς μὲ ὅλα τὰ αὐριο καὶ ὥστόσο ἡ ζωὴ μένει μετέωρη ἀνάμεσα καὶ δὲν ξέρεῖ μὲ τί ἀπ' τὰ δυὸ νὰ πᾶν νὰ ἐνωθῇ. Ἐκεῖνος πού ἦρθε κρατᾷ ἕνα μεγάλο κλαδί ἔλατο, κλαδιὰ ἡoux καὶ κλαδιὰ guī. Πῶς ἔρχεται πλάι μου; Τὸ πρόσωπό του εἶναι ἔγνια καὶ ἀγάπη.

—Θὰ κάνουμε λοιπὸν μαζί Χριστοῦγεννα ἐδῶ; καὶ ἀκουμπᾷτε τὰ κλαδιὰ στὸ κρεββάτι.

Περνῶ τὰ δάχτυλα στὰ τραχεῖὰ φύλλα τοῦ ἔλατου. Εὐχαριστῶ μὲ τὸ βλέμμα. Δὲν μπορῶ νὰ μιλήσω. Ἐκεῖνος τὰ παίρνει πάλι καὶ τὰ περνᾷ στὰ σίδερα τοῦ κρεβατιοῦ. Γέρνω πίσω νὰ δῶ. Ἐνα σκούρο πράσινο δάσος σαλεύει ἀπὸ πάνω μου. Ὁλόκληρη πλαγὶὰ κατηφορίζουν τὰ σκοτεινὰ ἔλατα, ὑγρὰ καὶ στάζουν. Οἱ βράχοι στὰ ξέφωτα εἶναι σταχτιοί, μὰ κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα εἶναι βαθὺ σκοτάδι καὶ ἀδιαπέραστη ἡσυχία μὲς' στοὺς πυκνοὺς θαμίους καὶ στὴ μουςκεμένη γῆ. Ὡς πέρα ἐνώνονται ἀξεχώριστα τὰ ἔλατα, σκοτάδι καὶ σιωπὴ. Τὸ δάσος. Ἐνὰ φῶς χαράζει, μιὰ λευκὴ μορφὴ, ἕνα παιδικὸ πρόσωπο καὶ τὰ χρυσὰ μαλλιά ἀγγίζουν τὴ γῆ. Ἐνὰ ἄσπρο ἄλογο περνᾷ τρέχοντας στὸν παλιὸ τῆς ἀστραπῆς. Cenoveva. Τὸ φῖνο κεφάλι τοῦ ἑλαφιού.

—Τί σκεφτεσαι λοιπὸν; Εἶσαι εὐχарιστημένη;

Βγάζω τὸ χέρι μου μὲς ἀπ' τὰ σκεπάσματα καὶ παίρνω τὸ δικό του. Τὸ φέρνω στὸ πρόσωπό μου. Ὑστερα τὸ κρατῶ κοντὰ μου καὶ κυττῶ. Ἐνὰ ἀπλό, γερὸ χέρι καὶ ἡ ἀφή του τόσο γνώριμη. Δὲν εἶναι ἴσως ὠραῖο, ἀλλὰ εἶναι ἕνα χέρι πού ζητάει νὰ βρῇ τὴ ζεστασιά του μὲς στὰ δικά μου. Πῶς ἔρχονται τὰ πράγματα χωρὶς νὰ τὰ περιμένῃς καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃς πῶς ἀλλάζουν καὶ χάνονται; Ἐνὰ χέρι πού ζητάει κρατῶν μὲς στὰ δικά μου, ἔδωσαν κόμπο τὰ δάχτυλα καὶ δὲν λύνει. Ἰσως κάποτε τὸ χέρι αὐτὸ μὰς ἔφερε ἕναν ἀποχαριτισμό, ἀλλὰ ὁ καιρὸς ἄλλαξε. Σὲ ποῖο δίκλωνο μονοπάτι συναντηθήκαμε; Καὶ τώρα εἶναι ἕνα χέρι πού ζητάει. Τὰ δάχτυλα πού τρεμούλιασαν μαζί στὸ ἀντίκρισμα τῆς μακρινῆς θάλασσας, πῶς γίνεται τώρα καὶ δὲν συναντιοῦν.

ταί; Τὸ δυνατό χέρι πού μου φυλακίζει τὰ δάχτυλα εἶναι ἕνα χέρι πού ζητάει.

Περπατᾷ τὸ δωμάτιο καὶ εἶναι στὸ σπῆτι του. Μοῦ φτάνει τὰ σκεπάσματα, κυττᾷ ἐξω ἀπ' τὸ παράθυρο, θὰ μείνῃ ἐδῶ ὅλο τὸ ἀπόγευμα. Τὴν πρώτη μέρα, ὅταν μ' ἔφεραν ἀπὸ τὸ χειρουργεῖο, μὲ περίμενε καὶ εἶχε ἀκουμπήσει στὸ τραπέζι, πλάι στὸ κρεββάτι, ἕνα γαλατὶ βάζο μὲ μενεξέδες.

—Νὰ τοὺς ἀλλάξω νερό, λέει, καὶ παίρνει τὸ βάζο στὸ νιπτήρα. Οἱ κινήσεις του εἶναι ἀπλές καὶ σίγουρες, —νομίζει πῶς εἶναι στὸ σπῆτι του.

Κάθετα δίπλα μου καὶ μου κρατᾷ τὸ χέρι μὲς ἀπ' τὰ σκεπάσματα. Τί θὰ πούμε;

Στὸ θυδὸ τῆς πράσινης θάλασσας ξεχωρίζουν τὰ λευκὰ μάρμαρα τῆς πολιτείας πού βούλιαξε τὴν ὥρα τοῦ ἀνυπομείστου ὕπνου τῆς. Τὸ μυστικὸ δάκρυ πού τρέμει στὴν ἄκρια τοῦ ματόκλαδου εἶναι ἀμυρρό. Θυμᾷμαι τὸ παιδί πού πέθανε τόσο νέο, καὶ ὅταν φυσούσε ὁ ἄνεμος στὰ δέντρα τοῦ κήπου, προσπαθοῦσε ἀπ' τὸ κρεββάτι, ὅπου ἔμεινε ἀκίνητο χρόνια, νὰ ξεχωρίσῃ τὸ θρόϊσμα ἀπὸ ἕνα μοναχὸ φύλλο. Ἐνὰς κόμπος μου βαραίνει τὴν καρδιά — τὴν ὥρα πού θὰ πεθάνουμε, καὶ θὰ πεθάνουμε νέοι, τί θὰ βαρύνῃ περισσότερο, ὅτι κάναμε καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ εἴχαμε κάνει ἢ ὅ,τι δὲν εἴχαμε χαρῇ;

Μέσ' ἀπ' τὰ σκεπάσματα μου κρατοῦν τὸ χέρι. Τὰ μάτια εἶναι γυρισμένα ἀπάνω μου. Αὐτὴ τὴ στιγμή τὸ μόνον πού θέλει νὰ ξερῇ ὁ ἄνθρωπος πού κάθετα πλάι μου, εἶναι ὅτι μου κρατεῖ τὸ χέρι μέσ' ἀπ' τὰ σκεπάσματα. Δὲν γυρίζω νὰ τὸν δῶ, τὸ καταλαβαίνω ὅμως ἀπ' τὴ στάση του, πού τὴν ἔχω μαντέψει. Τί θὰ πούμε; Τί θὰ τοῦ πῶ; Ἡ ὥρα περνᾷ μὲ τὴ σιωπὴ, πού μὲ τὰ μάτια κλειστά, ἀπλώνει ἀπὸ μὲς τὴν ἀλήθειαν στὸν καθέναν κι' ἐνώνει τοὺς ἀντίθετους λογισμούς.

☆

Ἡ πόρτα ἀνοίγει... Αὐτὴ τὴ φορὰ εἶναι οἱ φίλες πού ἦρθαν, δροσιὰ τοῦ ἔξω ἀγέρας, νέα κορίτσια, χρώματα. Στὰ χέρια κρατοῦν δῶρα καὶ κλαδιὰ ἔλατο. Ἐρχονται γύρω μου, μιλοῦν δ-λες μαζί, ἀπλώνουν τὸ χέρι — γάντια, ἕνα χρωματιστὸ κασκόλ, μαλλιά κυματίζουν στὸν ὄμο. Ἡσυχασαν — ἐκάθισαν κάπου καὶ ἡσυχάζουν. Περιμένουν νὰ σωπάσῃ ἡ μιὰ γιὰ νὰ μιλήσῃ ἡ ἄλλη — θέλουν νὰ μοῦ κάνουν ἡσυχία, αἰσθάνονται τὰ δάχτυλα σὰ νὰ τοὺς χαϊδεύουν τὰ κυματιστὰ μαλλιά. Κάποια κάθησε στὸ κρεββάτι, πολὺ κοντὰ μου. Στὸ πρόσωπό της οἱ γραμ-

μὲς εἶναι ἀχνὲς κι' ἀόριστες. Πολλὲς φορὲς, ὅταν μιλάω, τὰ λόγια γλιστροῦν καὶ δὲν καταλαβαίνω τί ἔχει πῆ. Ἰσως γιὰτὶ παραπλανιέμαι στὸ κυμάτισμα τῆς ὁμιλίας τῆς. Μπορεῖ ὅμως νὰ εἶναι καὶ γιὰτὶ ἐκείνη ὅταν μὲ μιλά, νομίζει πῶς μιλάει στὸν ἑαυτὸ της. Τὸ δεντράκι πού μοῦ ἔφερε τὸχεῖ στολίσει μόνη της καὶ στὴ ρίζα του ἀπῆλθε μιὰ παιδιὰτικὴ ζωγραφιά. Καθὼς τὶς βλέπω γύρω μου πού ἦρθαν ὅλες γιὰ μένα, νομίζω πῶς ἔχουμε πιαστὴ κάποτε ἀπ' τὸ χέρι νὰ πάρουμε τρεχάλα τὸν ἴδιο κατήφορο καὶ σκοντάψαμε μαζί καὶ ματώσαμε στὸ ἴδιο μέρος τὸ γόνατο.

Ἀνοίγει πάλι ἡ πόρτα... Εἶναι οἱ γιαιτόρες. Ἡ φωνὴ φιλική... τὰ βλέμματα ἥρεμα... τοὺς ξέρω λοιπὸν ἀπὸ καιρὸ;

—Λοιπὸν, λέει ὁ καθηγητής, θὰ περάσουμε τὰ Χριστοῦγεννα ἐδῶ; Ὁραῖα ἔλατα!

Σαπαινῶ.

—Μὰ τόσο λοιπὸν στενοχωριέστε; Νὰ προσπαθήσουμε νὰ γυρίστε σπῆτι.

—Ὅχι, λέω. Προτιμῶ νὰ μείνω ἐδῶ.

—Προτιμᾷτε ἐδῶ; Γιατί;

Σκεπτόμαι μιὰ στιγμή, ὕστερα λέω πολὺ ἀνάγ:

—Θέλω νὰ δῶ πῶς θὰ γιορτάσουν τὰ Χριστοῦγεννα ἐδῶ.

—Ἀ, ἐστὶν ὑπέροχο! τὸ βλέμμα του ἀπάνω μου. Θὰ γιορτάσουμε μαζί.

Φεύγουν. Ἡ πόρτα κλείνει. Ναι, θὰ γιορτάσουμε μαζί. Φέτος μπορεῖ νὰ γιορτάσουμε.

(Τὸ χριστοῦγεννατικὸ τραπέζι πού εἶναι βουβό, οἱ ἄνθρωποι γίνονται σκιὲς πίσω ἀπ' τὴν ἀθόρυβη πόρτη. Γιορτῇ — στὸ σπῆτι κάνει τέτοιο κρύο... Μέσ' ἀπ' τ' ἀχνισμένον τζάμι φαίνεται ὁ ἔρημος δρόμος — σήμερὰ οἱ ἄνθρωποι μένουν στὰ σπῆτι τους. Πῶς θὰ περάσῃ τὸ ἀπόγευμα; Μονάχα τὸ παιδί, πού γυρίζει βαρισητμένον ἀπὸ κάμαρα σὲ κάμαρα, ἔρχεται κι' ἀκουμπᾷ τὸ κεφάλι του στὰ γόνατά μου.

«Μὲ παίζεις τίποτα;»)

Κυττῶ τὰ χρωματιστὰ πρόσωπα γύρω μου. Νορίξ τὸ ἀπομεινέρο θὰ ξεκινήσουν γιὰ δῶ καὶ θὰ περάσουν μαζί τὰ Χριστοῦγεννα. Νορίξ τὸ ἀπομεινέρο θὰ ξεκινήσουν νὰ ρθουν. Εὐ-τος μποροῦν νὰ καταλάβουν πὺδ εὐ-κολα τὴν ἀνάγκη πού τὶς ἔχω, κι' ἐ-καὶ θὰ πάρουν τὸ θάρρος νὰ ρθουν νὰ λυτρωθῶν κι' ἐκεῖνες ἀπ' τὴν ἀπό-σφαιρα τῶν ἀνθρώπων πού γιορτάζουν τὴν δική σου. Ἀλλὰ κι' ἂν δὲν ἔρθουν θὰ περάσω Χριστοῦγεννα μὲ τὴν ἄ-

δελφὴ πού ἔχει μεγαλώσει ἀπὸ τέσσε-ρω χρόνων στὸ Ὁρφανοτροφεῖο.

Ποιὸς ξαφνικὸς ἄνεμος σηκώνεται καὶ πνέει πάνω ἀπ' τὶς θάλασσες καὶ μὰς φέρνει πίσω τὶς παλινῆς μακρινὲς μέρες πού ὥστόσο δὲν ἔχουν λησμονη-θῇ; Ποιὸς εἶπε πῶς ὁ καιρὸς πέρασε κι' ἀλλάξαμε; Τίποτα δὲν ἀλλάζει, καμμιὰ μακρινὴ φωνὴ δὲν ἔσβησε καὶ τ' ἀχνάρια στὸ ἀπόμερο μονοπάτι, πού κάποτε περπατήσαμε μὲ ἄλλους ἀνθρώπους, δὲν τὰ σάρωσε ἀκόμα ἡ βρο-χή, τὸςους χειμῶνες. Χαράζει ἕνα βλέ-φαρο καὶ ἔμπνοον ὁμιλίας πού ἔρχον-ται νὰ βροῦν τὴ δικαίωσή τους στὴ σημερινὴ πείρα. Εἶναι ὅμως κι' ἄλλες ὁμιλίες πού μένουν μετέωρες, ὅπως τότε πού πρωτοεπιπλήθηκα, γιὰτί τί-ποτα πιά δὲν μπορεῖ νὰ προστεθῇ σ' αὐτές. Καὶ πέρα ἀπὸ ταξιδεύουν τὰ πλοῖα καὶ χάνουν τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ.

Πῶς ἀνοίξεῖ ἡ πόρτα καὶ μπῆκε ὁ γιαιτόρας; Ἐνὰς γιαιτόρας πολὺ νέος, πού ὅταν πλησίασε, ἦταν φίλος μου.

—Ἐσὺ ἐδῶ;

Δίνουμε τὰ χέρια. Πόσον καιρὸ ἔ-χουμε νὰ συναντηθῶμε; Τόσα νέα παι-διά, καὶ ἡμᾶς φίλοι... Τραβᾷ τὴν πολυθρόνα καὶ κάθεται πλάι μου. Ἀρ-χίζουμε νὰ μιλοῦμε, ἐκεῖνος μιλεῖ γιὰ τὴ ζωὴ του αὐτὰ χρόνια, πού ἦταν τόσο μεστή. Πόσα πράγματα εἴχαμε λογαριάσει καὶ ξεχάσαμε νὰ τὰ πραγματοποιήσουμε... Μιλοῦμε καὶ ἔξ-ρω πῶς κι' οἱ δυὸ γυρίζουμε στὸ νοῦ μὰς τὴν ἴδια σκέψη καὶ τολμοῦμε νὰ τὴν ἀγγυώμε. Χάθηκε πιά ὁ καιρὸς, ἐμεῖς κάπου ἔχουμε χαθῇ κι' ὥστόσο λησε πρῶτος γιὰ κείνον πού ταξιδεύει στὶς μακρινὲς θάλασσες χρόνια τῶ-ρα, κι' ἂν ἔστειλε μηνύματα χάρηκα. Μιλοῦμε γι' αὐτὸν χωρὶς ν' ἀναφέρου-με τ' ὄνομά του. Ποιὸς ἔφυγε πρῶτος; Δὲν θὰ καταλάβω κάποτε τὸν ἑαυτὸ μου; Ποιὸς εἶπε πῶς ὅλα ξεμακοί-νουν καὶ σβῆνουν μὲ τὸν καιρὸ; Ζήσα-με στιγμὲς πού σφράγισαν μ' ἐφτάδι-πλην ἀκατάλυτη βούλα τοὺς νέους με-δρόμους κι' ἡ μοῖρα τοὺς στάθηκε με-σάνυχτα στὸ τρίτατο καὶ ἀνέβασε τὰ ποτάμια στὶς πηγές. Ὁ ἄνθρωπος πού κάθεται δίπλα μου καταλαβαίνει πῶς αἰσθάνονται; Τὸ πρόσωπό του δὲν δείχνει καμμιὰ ἐκπληξη. Ἐκεῖνος πού ἀπομακρύνθηκε στὸν καιρὸ καὶ στὸ διάστημα, ἔχει ἀφήσει πίσω τὴ δυνα-στικὴ παρουσία του. Τὸ καρδιά του ἀγωνίζεται στὶς θύελλες καὶ στὰ πι-κρα κύματα τοῦ ὠκεανοῦ. ἔχει τὰ ξαν-θὰ παιδικὰ μαλλιά ἐλευθερὰ στὸν ἄ-νεμο καὶ θὰ εἶναι στέρνο τὸ πιστὸ χέ-

ρι του, πού άλλοτε φούχτωνε τὸ δικό μου. Ἡ πίκρα του ἔχει σταλάξει στὴν παλάμη του μέσα καὶ ξεχειλήσε. Ὁταν ἔφυγε δὲν ἦρθε νὰ μὲ ἀποχαιρετήσῃ. Κι' οὕτε ἔστειλε ποτὲ μῆνυμα. Ὅμως ἐγὼ θὰ τὸν περιμένω. Ὅλοι μας θὰ τὸν περιμένουμε κι' ἄς ταξι-δύη εκείνος τὶς θάλασσες νομίζοντας πὺς δὲν ὑπάρχει κανεὶς νὰ λαχταράῃ γιὰ μῆνυμά του.

☆

Ἡρεμα, σὰ νὰ σαλεύουν φύλλα στὴν ἀκροδασιά, κυματίζουν οἱ φωνές. Τὸ σιγαλὸ τραγουδισμα πλησιάζει. Τί εἶναι λοιπόν; Κάποιος ἀνοίγει τὴν πόρτα μου. Οἱ ἀδελφές περπατοῦν σὲ στοίχους στὸ διάδρομο καὶ τραγουδοῦν ἕνα ψαλμὸ ἥρεμα καὶ λυπητερό. Φάνηκαν ἀπὸ πέρα, περνοῦν ἀργά, χάνονται. Ὅλες οἱ πόρτες εἶναι ἀνοιγμένες.

— Καλὰ Χριστούγεννα.

— Καλὰ Χριστούγεννα.

— Καὶ τοῦ χρόνου.

— Καλὰ Χριστούγεννα.

Ὁ σκοπὸς μακραίνει σιγὰ-σιγὰ, ἀλλὰ δὲν σβήνει, οἱ φωνές ποτε-ποτε δυναμώνουν κι' ἔρχονται σὰν ἄνδρες ἀπ' τοὺς πέρα διαδρόμους.

... Ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἀκαταπαύστως ἐκεῖ, ποιμένες ἀγραυλοῦσιν ὠδὴν ἐπάξιον...

Τόση ἡρεμία. Ἡ πόρτα μου θρίσκει πάλι κλειστή. Μιά ἀγαπημένη φωνὴ πού ἀνασαίνει πλάι στὸ προσκέφαλό μας, κι' ἕνα γνώριμο χέρι στὸ μέτωπο. Τόσο νέες καὶ μακρινές οἱ φωνές... Οἱ κοπέλλες στὰ ἄσπρα. Καὶ ἡ δουλειὰ εἶναι βαρειά. Ἡ κάθε θάρδια βαστάει ὀχτῶ ὥρες.

Πὺς δέχονται οἱ ἄνθρωποι τὶς ἴδιες στιγμές; Κι' ὥστόσο κάποτε τυχαίνει καὶ συνεννοῦνται. Μάκρινε ὁ καιρὸς — πόσα πράγματα ἐμῶν πῖσω; Ἐνα δὲν ἔχουμε ἀπογέφυκα ξεχαστήκαμε ὡς τὴν ὥρα πού ἡ καταχνιά τοῦ βραδυοῦ ἔγειρε καὶ κρεμάστηκε στὸ περ-λάζι ἐξῶ ἀπ' τὸ παράθυρο. Στὸ ἀπὸ-μερο τραπεζάκι ἔχει ἀπομείνει ἡ τσαγιέρα, φλιτζάνια — δυὸ ἄνθρωποι πῆ-ρανε τσάι μαζί. Ὅταν ἡ φίλη σηκώθηκε νὰ φύγῃ μοῦ ἔδωσε τὸ χέρι κι' ἀντὶς γι' ἄλλο χαιρετισμὸ μὲ κύταξε:

«Αὕτῃ τὴν ἡμέρα δὲν θὰ τὴν ξεχάσω ποτέ», εἶπε.

Τί εἶπαμε; Ξεχαστήκαμε νὰ μιλοῦμε. Κάποτε κρεμάσαμε τὴ μπλὲ ποδιά τοῦ σχολείου σ' ἕνα καρφὶ καὶ τὴν ἀφήσαμε νὰ σκονίζεται. Μπορεῖ ἄνθρωποι νὰ ζοῦνε στὴν ἴδια πόλῃ νὰ μὴ βλέπονται. Τί σημαίνει; Τὰ χρόνια ἔρχονται καὶ περνοῦν — δαχτυλίδια

στὰ χέρια — οἱ ἀγαπημένες φωνές σβήνουν καὶ τὰ μαλλιά ἀσπρίαν. Τί σημαίνει; Κάποτε ξεχαστήκαμε μαζί ἕνα δὲν ἔχουμε ἀπογέφυκα ὡς τὸ βράδυ καὶ — δὲν τὸ εἶπε; — τὸ ἀπόγευμα αὐτὸ δὲν θὰ τὸ ξεχάσουμε ποτέ.

Οἱ μακρινές φωνές ξεναέρονται. Αὕτῃ τῇ φορὰ περνοῦν κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό μου. Οἱ ἀδελφές πηγαίνουν στὴν ἐκκλησία. Μπορεῖ ὁμως καὶ νὰ περπατοῦν στὸν κῆπο μέσ' στὴ λευκὴ τους στολή, κάτω ἀπ' τὶς μπλὲ ριχτές μπέρτες, μπορεῖ νὰ περπατοῦν σὲ στοίχους στὰ δρομάκια τοῦ κήπου καὶ νὰ ψάλλουν. Δὲν ψάλλουν γιατί εἶναι παρμονή, οὕτε γιὰ νὰ τὶς ἀκούσουν ἐκεῖνοι πού εἶναι ἄρρωστοι καὶ ν' ἀρχίσουν νὰ θυμούνται, ἢ, ἂν προτιμᾶνε, νὰ ξεχαστοῦν. Περνοῦν πλάι στοὺς ὑγροὺς θάμνους καὶ ψάλλουν μονάχα γιὰ τὴ χαρὰ τῇ δικῇ τους μέσα στὴ χειμωνιάτικη νύχτα, ὑψώσανε τὶς φωνές τους καὶ ψάλλουν, ἔτσι, γιατί λάμπουν τόσο καθαρά τ' ἀστερία ἀπόψε, κι' οἱ ἐκκλησιᾶς πλένε σὰν καράβια μέσα στὰ φῶτα, τυλιγμένες στὴ φεγγόβολην ἄχνα καὶ στὴ ζεστὴ μυρωδιά τοῦ λυωμένου κεριοῦ. Ἀπόψε οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ εἶναι τρυφεροὶ καὶ ἐλαφρὰ λυπημένοι καὶ νὰ νοσταλγοῦν ὅσα γι' αὐτοὺς δὲν ἔχουν ἀκόμα χαθῇ γιατί ποτὲ ὡς τώρα δὲν τάξεραν.

☆

Πόσῃ ὥρα μένουμε ἔτσι σιωπηλοὶ κρατημένοι ἀπ' τὸ χέρι; Δὲν ἔχουμε τίποτα νὰ πούμε, κι' ὁμως αὕτῃ τῇ στιγμή μπορεῖ νὰ συλλογιζώμαστε κι' οἱ δυὸ τὰ ἴδια πράγματα — ἡ διάθεσή μας εἶναι ἀλλοιώτικη. Γυρίζω ἀπὸ κεῖ καὶ συναντῶ τὸ βλέμμα του. Κλείνω τὰ μάτια. Εἶναι ἀλήθεια λοιπόν πὺς κάποτε κυττάμε κι' ἐγὼ ἔτσι; Γιατί δὲν κάναμε ποτὲ ἐκεῖνο πού θέλουμε; Ἐρχονται στιγμές πού ἀφινώμαστε ὁλόκληροι στὴ γλυκιά ζεστασιά τῆς ἐστίας, κι' ὁμως τότε ἀκριβὰς ἕνα κομμάτι ἀπ' τὸν ἐαυτὸ μας ξεκινάει, ἐξαφνικὰ, μόνο του καὶ κανονίζει τὴ διάθεσή του στὸ σκοπὸ πού τραγουδιῶ πού περνᾶει στὸ δρόμο. Ἄλλοτε πάλι, ὅταν ξεκινήσαμε πιά νὰ φύγουμε, ἡ μακρινὴ μνήμη ξύπνησε κι' ἀρχισε ν' ἀνασαιῇ μὲ τὰ λόγια τοῦ ἀποχαριτισμοῦ. Ἐμεῖς εἴπαμε κάποτε νὰ συναντηθοῦμε ψηλά, στὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ, νὰ πά-ρουμε μαζί τοὺς δρόμους μὲς στὰ πεύκα. Κάθησα στὸν ἔρημο δρόμο καὶ μὲς στὶς παλάμες μου ἔτριβα τὰ θυμάρια νὰ μοῦ κρατοῦν συντροφιά ὅσο ὁ ἥλιος χαμῆλωνε. Δὲν φάνηκε κανεὶς. Καὶ μόνο ὅταν ἡ σιγαλιὰ τοῦ βραδυοῦ ἀπλώθηκε μέσα στὰ δέντρα, καὶ πῆρα τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ, μόνο τότε ξεκίνησε ἐκεῖνος γιὰ νὰ μὲ βρῇ. Περπά-

τησε ὅλη τὴ νύχτα μέσα στὸ δάσος, φωτιές ἀνάψανε στὸ δουνό, οἱ ἄνθρωποι πού πῆγε καὶ τοὺς χτύπησε τὴν πόρτα περασμένα μεσάνυχτα σκορπί-στηκαν μέσα στὰ δέντρα μὲ ἀναμμένα δαδιά. Ἐγὼ ὁμως, πού γυρίζα πιά ἀπ' τὸν χαμηλὸ δρόμο τῆς πεδιάδας, ἔβλεπα χαρμῶνες τὶς φωτιές νὰ σαλεύ-ουν ψηλά, ἐρχόντουσαν ὠρες-ὠρες μὲ τὸν ἄνεμο οἱ μακρισμένες φωνές, μὰ δὲν φαντάστηκα πὺς ζητοῦσαν ἐμένα.

Τί θέλουμε τώρα καὶ κρατιώμαστε ἀπ' τὸ χέρι; Τί ἔχουμε πιά νὰ πούμε; Γιατί μοῦ ἔφερε τὰ ἔλατα καὶ ἔπλεξε γύρω μου τὴν πικρὴ διάθεσή τῆς τρυφερότητας καὶ τῆς ἀγάπης; Θὰ ἤθελα νὰ τοῦ μιλοῦσα, ἔξω τί ἔχω νὰ τοῦ πῶ, ἀλλὰ ἔχω ξεχάσει πὺς πρέπει ν' ἀρχίσω. Κάποια στιγμή ἀρχίζει καὶ μιλάει ἐκεῖνος. Μιλάει μὲ τὰ λόγια πού ἔχω στὸ νοῦ μου, ἀλλὰ ἡ φωνὴ εἶναι ἄλλη. Ποιὸς εἶναι κοντά μου; Τί μοῦ λέει; Μήπως ἦταν ἐδῶ κανεὶς καὶ ἔφυγε πρὶν ἀπὸ λίγη ὥρα;

... Ἐίχε σταθῇ μπροστὰ στὸ παράθυρο καὶ κυττάζε ἐξῶ τὰ δέντρα. Ὁ ἄνθρωπος ἦρθε κοντά μου. Ἐκεῖνο πού εἶχε νὰ πῇ, ἦταν ἀπ' τὰ πράγματα πού λέγονται μὲ πολλὴ σιγανὴ φωνή, ἀλλὰ ἔφηνε καὶ πῆγαινε νὰ σταθῇ μπροστὰ στὸ παράθυρο. Ὁ λίγος ἥλιος πού εἶχε ἀπομείνει ἐκεῖ τοῦ φώτιζε τὸ πρόσωπο καὶ οἱ λευκὲς τρίχες στοὺς κροτάφους εἶχαν μιά ὅλην ἡρεμία. Στὸ συλλογισμένο πρόσωπο, τὸ στόμα ἦταν σφιγμένο καὶ μὲ ἀληθινὸ πόνο δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ πὺς ξημερώνουν μέρες πού θὰ εἶναι οἱ τελευταῖες. Μονάχα ὅταν κατάλαβε πὺς πλησίασε πιά ἡ ὥρα νὰ φύγῃ, ἦρθε κι' ἔσκυψε ἀποπάνω μου. Κάτι εἶπε. Ὑστερα ἔσκυψε περισσότερο.

... Ποιὸς εἶναι τώρα κοντά μου; Τί μοῦ λέει μὲ τὰ λόγια πού ἔχω στὸ νοῦ μου; Ὅταν ἤμαστε παιδιά, παίξαμε κοντὰ τὴν θάλασσα, καὶ τοὺς βράχους ἐκείνης τῆς ἀκρογιαλίας, τοὺς θυμά-μαστε ἀκόμα, ἔναν-ἔναν. Ὁ ἄνεμος πού πέρασε ἦτανε χλιαρὸς νοτιάς καὶ μύριζε μακρινὴ βροχή. Ὁ ἐαυτός μας εἶναι ἕνας.

Σκεπάζω τὸ πρόσωπό μου μὲ τὰ χέρια μου. Ὑστερα ἀνακαθίζω στὰ μαξιλάρια. Ἐκεῖνος πού κάθεται πλάι στὸ κρεβάτι μοῦ χαμογελάει.

— Θέλεις τίποτα;

— Θὰ ἤθελα νὰ μοῦ φτιάξῃς κάτι.

— Τί θέλεις;

— Ὅ,τι νᾶναι. Φτιάξε μοῦ ἕνα παι-γνίδι.

Μὲ κυττάει καὶ χαμογελάει πάντα. Ὑστερα παίρνει ἕνα μικρὸ ἄσπρο κουτί πού βρίσκεται πάνω στὸ τραπέζι καὶ τὸ σπάζει. Ἐχει τὸ μολύβι του, ἕνα σουγιά... Ἀρχίζει νὰ σχεδιάζῃ.

Μένω πλάι τοῦ μόνου μου. Θυμοῦμαι ἡ ὄνειρεύομαι; Κλείνω τὰ μάτια καὶ τὸν ἀκούω πού δουλεύει, κόβει τὸ χαρτόνι μὲ προσοχή, τί νὰ μοῦ φτιάχνῃ; Πὺς γίνεται καὶ ἔρχεται τέτοια γαλήνη μὲς τὸ δωμάτιο πού βρίσκονται δυὸ ἄνθρωποι; Τόση πίκρα, καὶ δὲν βρίσκει τὸ δρόμο της... Θὰ πέρασε ὁμως πολλὸς καιρὸς, γιατί τώρα ἔχω ἀρχίσει νὰ θυμάμαι καὶ νὰ ὀνειρεύομαι. Γυρίζω καὶ κυττάζω τὸ χέρι μου πού τόχῃ ἀφήμενο πάνω στὰ σκεπάσματα. Τὸ σηκώνω προσεχτικὰ καὶ τὸ κυττάω σὰν νὰ ἔχω ξεχάσει τὸ σχῆμα του... Τὸ χέρι πού γνώρισε τὴν ἀφῆ των γκριζών κροτάφων... Πόσους αἰῶνες βαστάζει ἡ ζωὴ; Ὁ ἐαυτός μας εἶναι ἕνας. Ὁ ἄνεμος πού περνᾶει πάνω ἀπ' τὶς θάλασσες εἶναι ἕνας, γίνεται βοριάς ἢ νοτιάς μονάχα γιατί πνέει ἀπ' τὴν ἀντίθετη διεύθυνση.

— Δὲν θέλεις νὰ δῇς τί σοῦ ἔφτιαξα;

Γυρίζω καὶ τοῦ χαμογελῶ. Πάνω στὸ τραπέζι στέκεται ἕνα μικρὸ ἄσπρο καράβι μὲ ἀπλωμένα ὅλα τὰ πανιά. Τὸ ἀνάλαφρο σχῆμα του ἔχει κοπὴ προσεχτικὰ, ἔχει μιά δάση ἀπὸ χαρτόνι καὶ στέκεται ὀρθιο... Γιὰ ποιὲς μακρινές θάλασσες ξεκινήσαμε μὲ ὅλα τὰ πανιά ἀπλωμένα; Μέσα στὴ νύχτα καὶ στὴ μαύρῃ θάλασσα ταξιδεύουμε, μὲ τὴν πρῶτα ὄρθια στὸ κύμα. Μὰς περιμένουν κάπου, μὲ ὅλα τοὺς τὰ δάση, οἱ ἀπάτητες χώρες πού δὲν τὶς ἀνακάλυψαν ἀκόμα τὰ μεθυσμένα καρδιά κι' οἱ καπετανανοὶ πού τοὺς φλογίζει πυρετός. Ἡ κάθε στιγμή πρέπει νὰ εἶναι πολὺ πλατιά γιὰ νὰ χωρέσῃ ἕναν ὁλόκληρο ἄνθρωπο.

☆

Σήμερα τὸ πρῶτὸ σηκώθηκα. Βγῆκα ἀπ' τὸ δωμάτιο καὶ περπάτησα λίγο στὸ διάδρομο. Ἐξαφνικὰ βρέθηκα μπρὸς σ' ἕνα παράθυρο ἀνοιχτὸ καὶ σταμάτησα. Τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κήπου ἦτανε φυτεμένο σμυρτιές καὶ τὸ πηλμυροῦσε ὁ ἥλιος. Ἐμῖνα ἀκίνητῃ μιά ὁλόκληρη στιγμή καὶ μόνο τότε κατάλαβα πὺς τότες μέρες ἔβλεπα τὰ δέντρα καὶ τὸν κῆπο, ἀλλὰ τὰ τζάμια ἦτανε κλειστά.

Μὲ τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ καπνοῦ ποὺ ἀρχισε ἡ ἐπισ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣ

Σκίτσα : τοῦ Robert Osh

Εἶναι λίγος καιρὸς ποὺ ἔκοψε τὸ κάπνισμα καὶ νοιώθει τοῦλάχιστον σὰν Ἅγιος Γεώργιος, ποὺ μόλις σκότωσε τὸν Δράκο. Ὡστόσο μεθυσμένος ἀπὸ τὴν νίκη δὲν θὰ ἀργήσει νὰ ὑποχωρήσῃ στὸν πειρασμό.

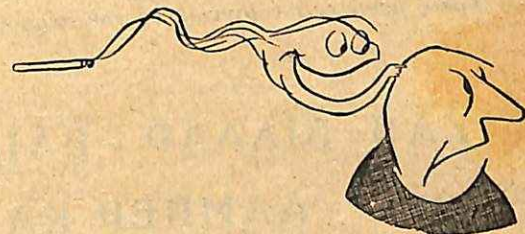
Τὰ δραστικά μέτρα ἀναγγέλλονται — χωρὶς εὐτυχῶς νὰ λαμβάνωνται. Τὰ χέρια του εἶναι πάντα δύο.

Τὸ κάπνισμα ἔχει σχέσι μὲ τὸν καπνὸν. Αὐτὸ φωνάζουν ὅλοι οἱ εἰδικοί ποὺ μελέτησαν τὸ θέμα. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ τελειώνουν οἱ διαπιστώσεις τῶν εἰδικῶν, ἀρχίζει ὁ ἀγώνας τῶν καπνιστῶν, ποὺ, ἂν ἀφήνῃ ἀδιάφορους τοὺς

μη, δημιουργοῦνται οἱ

ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

Ἡ εὐτυχία περασμένων ἡμερῶν σὰν ἐπίμονο ὄνειρο τοῦ γαργαλαί τοῦ μυαλό.

Τὸ ἀναπόφευκτο δῖλημμα τίθεται: Τί νὰ κάμῃ τὰ χέρια του;

ἄλλους, συγκινεῖ τοῦλάχιστον τοὺς γελοιογράφους. Ὁ διάσημος Ἄμερικανὸς γελοιογράφος Ρόμπερτ Ὁσμπορν ἀφιέρωσε στοὺς καπνιστὰς ποὺ ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ τοιγάρου μιά σειρὰ σκίτσων ἀπὸ τὰ ὁποῖα δημοσιεύουμε μερικὰ.

Ἐνῶ ὁ ἀγὼν βρίσκεται στὸ ζενίθ του, ὁ ἥρωας γίνεται... λιγάκι ὀξύθυμος, καὶ ἀλλοίμονο στοὺς γύρω του.

Τρεῖς μεγάλες φνσιογνώμιες πού πέρασαν ἀπὸ τὴ χώρα μας

ΖΑΝ ΒΙΛΛΑΡ - ΕΛΙΑ ΚΑΖΑΝ

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ

Τοῦ

ΚΩΣΤΑ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ανάμεσα στὶς διάφορες προσω-
πικότητες πού ἤρθαν τελευ-
ταία στὸν τόπο μας ξεχωρίζουν
τρὲς ξεχωριστὲς καλλιτεχνικὲς φν-
σιογνώμιες: Ὁ ἰδρυτὴς τοῦ πε-
ριφήμου Ἐθνικοῦ Λαϊκοῦ Θεά-
τρου τῆς Γαλλίας Ζὰν Βιλλάρ,
ὁ διάσημος Ἑλληνοαμερικανὸς σκη-
νοθέτης Ἐλία Καζάν καὶ τέλος
ὁ ἐξαιρετος γάλλος στοχαστὴς καὶ
λογοτέχνης Ἀλμπέρ Καμύ. Φυσικὰ
ἡ ἐπίσκεψί τους ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ
γραφθοῦν πολλὰ γι' αὐτοὺς καὶ νὰ
γίνουν ἀκόμη γνωστότεροι στὴ χώρα
μας. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς σὲ τοῦτο τὸ
ἄρθρο μας δὲ θὰ σταθοῦμε ἰδιαίτε-
ρα στὴ ζωὴ τους, μὰ θὰ προσπαθή-
σωμε μέσα σὲ λίγες γραμμὲς νὰ
κλείσωμε τὸ βαθύτερό τους «πι-
στεύω» γιὰ τὴν τέχνη τους. Ἀρχίζο-
με μὲ τὸν Βιλλάρ, πού μὲ τὸ θεατρι-
κό του συγκρότημα καὶ τὴν πολῦτι-
μη σύμπραξι τοῦ Ζεράρ Φιλίπ καὶ
τῆς Σὺλβια Μωνφόρ, μὰς ἔδωσε ἄ-
ξια δείγματα τῆς λαμπρῆς ἐργασί-
ας του. Εἶναι ἓνας ἄνθρωπος ἀρκε-
τὰ νέος. Καλλιτέχνης, μελετητὴς,
δραστήριος, δέχεται νὰ μὰς ἐκφρά-
σῃ τὶς ἀπόψεις του γύρω ἀπὸ τὴ με-
γάλη ἰδέα τοῦ θεάτρου.

—Τὸ θέατρο -ἀρχίζει- δὲν εἶναι
ἀπλῶς ἓνα ἐπάγγελμα, ἓνα μέσο κοι-
νωνικο -οικονομικῆς συναλλαγῆς, μὰ
ἓνα ὕψηλὸ λειτούργημα. Ἐχῆ νὰ ἐ-
πιτελέσῃ τεράστια ἀποστολὴ μέσα
στὰ πλήθη πού μόνα κι' ἐγκαταλε-
λειμένα ζητοῦν στὸ σκοτάδι τὸ φῶς
τῶν μεγάλων ἀληθειῶν. Ὁφείλει πάν-

τα νὰ κατηχή τὶς μάζες —ἰδιαίτερα
δὲ στὴν ἐποχὴ μας ὅπου ὁ ἄνθρωπος
ἐξακολουθεῖ γὰ περνᾷ διάφορες σκλη-
ρὲς δοκιμασίες— νὰ τὶς ὁδηγῇ καὶ
νὰ φέρῃ στὶς κουρασμένες ψυχὲς τὰ
λυτρωτικὰ μηνύματα τῶν μεγάλων
ποιητῶν. Οἱ σκέψεις αὐτὲς μὲ ὥθησαν
στὴν ἀπόφασιν νὰ παρουσιάσω κλασ-
σικὰ θεατρικὰ κείμενα στὴν Ἀβι-
νιὸν μπροστὰ στὰ παλαιὰ παπικὰ
ἀνάκτορα καὶ ἐκεῖ, πλάι στοὺς ἀό-
ρατους ἴσκιους τοῦ Πετράρχη καὶ τῆς
Λάουρας, νὰ προσπαθῶ νὰ ζωντα-
νέψω γιὰ τὸ μεγάλο κοινὸ τοὺς ἥρω-
ες τοῦ Ρακίνα καὶ τοῦ Κορνέϊγ. Καὶ
ὅπως λέει τὸ λατινικὸ ρητό, ἡ τύχη
εὐνοεῖ τοὺς τολμηροὺς. Ἡ πρωτοπο-
ριακὴ δουλειὰ πού παρουσίασα στὸν
ἀνοιχτὸ χώρο τῆς Ἀβινιὸν κατάρθωσε
μὲ τὴν ἐπιτυχία τῆς νὰ κινήσῃ τὰ
πλήθη καὶ νὰ σταθῇ τὸ μεγάλο ξεκι-
νημα γιὰ τὴν ἰδρυσι τοῦ Ἐθνικοῦ
Λαϊκοῦ Θεάτρου τῆς Γαλλίας. Πι-
στεύω ἀκράδαντα, πῶς τὸ θέα-
τρο, σὰν θεσμὸς καὶ σὰν φο-
ρεὺς πολιτισμοῦ, μόνον ὅταν ὑ-
πάρχῃ σὲ ἀμεση καὶ στενὴ ἐπαφὴ
μὲ τὸ λαὸ βρίσκει τὴ δικαίωσιν τῆς
ὑπάρξεώς του καὶ μόνον τότε οἱ ἄν-
θρωποι πού τὸ ὑπηρετοῦν ὠφνών-
ται σὲ ἀπόστολους καὶ μύστες τῶν
μεγάλων ἰδεῶν. Ἄς ἀναλογισθοῦμε
τί γινόταν ἐδῶ, στὴ χώρα σας, τὸν
πέμπτο αἰῶνα π.Χ. Οἱ θεατρικὲς
παραστάσεις δίνονταν μὲ πάνδημη
συμμετοχή· ἀκόμη καὶ οἱ ἄποροι λά-
βαιναν ἀπὸ τὴν πρόνοια τῆς Πολιτεί-
ας ἓναν ὀβολὸ γιὰ νὰ μὴ μὴν ἔχουν

τὴν παρακολουθήσουν καὶ νὰ διδα-
χθοῦν ἀπὸ τοὺς μεγάλους τραγικοὺς
τῆς αἰώνιας καὶ ἀκατάλυτης ἀλήθειας.
Ἐκεῖ λοιπόν, σ' αὐτὲς τὶς λαμπρὲς
ἀρχὲς τοῦ θεάτρου τῆς ἀρχαίας Ἑλ-
λάδος, πρέπει ν' ἀποβλέπῃ καὶ κάθε
νέα καλλιτεχνικὴ κίνησι, ἂν καὶ αὐ-
τό, μὲ τὶς σημερινὲς συνθήκες, δὲν
εἶναι πρᾶγμα εὐκόλο καὶ ἀπόλυτα
πραγματοποιήσιμο. Ἐχῶ δυστυχῶς
λεῖρα τῶν πραγμάτων. Τὸ Ἐθνικὸ
Λαϊκὸ Θέατρο πού ἐχῶ τὴ χαρὰ ἐδῶ
καὶ λίγα χρόνια νὰ διευθύνω, γιὰ νὰ
κατορθώσῃ νὰ φέρῃ τὶς μάζες τοῦ
Παρίσιου καὶ τῶν ἐπαρχιῶν κοντὰ
στὴ σοβαρὴ θεατρικὴ τέχνη, χρειά-
στηκε νὰ χρησιμοποιοῦν πολλὰ δο-
λώματα καὶ ν' ἀντιμετωπίσῃ πλήθος
ἀντιξοότητες· ἀντιξοότητες ἐμπορι-
κῆς, ἠθικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀκόμη,
ὅπως διάφορα προβλήματα ἐρμηνεί-
ας, σκηνικῶν, φωτισμοῦ καὶ ἄλλα.
Σήμερα ὥστόσο, ὅσπερ ἀπὸ τῶσων
ἐτῶν θητέα στὶς καθημερινὲς ἐπάλ-
ξεις τῆς σκηνῆς, μπορῶ νὰ πῶ ὅτι
μόνο μὲ σκληρὴ πειθαρχία, σύστημα
καὶ ἐντατικὴ μελέτῃ ὑπερηρδοῦνται
ὅλα τὰ ἐμπόδια στὸ ἀνέβασμα ἐνὸς
ἔργου καὶ πραγματοποιεῖται μὴ κα-
λὴ παράστασι. Προσωπικὰ δὲ πι-
στεύω καὶ μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἐργά-
ζεται τὸ συγκρότημά μας, ὅτι καλὴ
παράστασις εἶναι ἐκείνη στὴν ὁποί-
αν τὸ κείμενο τοῦ ἔργου παίρνει τὴν
κυρίαρχη θέσιν του καὶ μὲ τὸ μετρη-
μένο παίξιμο, δίχως τὰ συχνὰ πε-
ριττὰ χαρτικά στολίσια τῶν σκηνη-
κῶν προβάλλεται ἡ ἀξία τοῦ λόγου.

★

«Στὸ θέατρο ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος»
τονίζει μὲ τὰ σπασμένα ἑλληνικά του
καὶ ὁ Ἐλία Καζάν πού ἦρθε στὴ χῶ-
ρα μας γιὰ νὰ μελετήσῃ τὸ γύρισμα
μιάς ταίνας του.

Κι' ἄμεσως, ὁ μεγάλος αὐτὸς σκη-
νοθέτης πού θεωρεῖται γιὰ τὴν ἀμε-
ρικανικὴ σκηνὴ καὶ ὁδὸν ἓνας ἀπὸ
τοὺς πρῶτους δημιουργικοὺς καὶ γεμάτους
ἀπὸ ἀνησυχίας ἀνθρώπους τῆς ἐξῆ-
γεί:

—Ἐκεῖνο πού συμβάλλει περισσό-
τερο ἀπὸ κάθε ἄλλο στοιχεῖο σὲ μὴ
θεατρικὴ ἐπιτυχία εἶναι τὸ ἔργο. Ὁ-
ταν ὑπάρχει καλὸς συγγραφέας, ἄ-
κόμα καὶ ἂν τὸ ἀνέβασμα εἶναι κα-

κό, ὁ θεατὴς δονεῖται καὶ συγκινεῖ-
ται. Ἀντίθετα, ὅταν λείπῃ ἡ ἀξία ἀ-
πὸ τὸ κείμενο, ἀκόμη κι' ἂν ὁ σκη-
νοθέτης, ὁ σκηνογράφος καὶ οἱ ἡθο-
ποιοὶ ἐργάζονται ἄριστα, τὸ κοινὸ ἀ-
πλούστατα ἀνέχεται. Τὸ βασικὸ λοι-
πὸν ἀγαθὸ, ἡ πρώτη ὕλη σὲ μὴ πα-
ράστασι πρέπει πάντα νὰ στέκῃ τὸ
ἔργο. Ὁ σκηνοθέτης καλεῖται νὰ γί-
νῃ δέκτης καὶ πομπὸς τῶν ἰδεῶν καὶ
τῆς ἀτμοσφαιρας του. Πρέπει νὰ προ-
χωρήσῃ μὲ πολλὴ μελέτῃ καὶ διεισ-
δυτικὴ ἱκανότητα στὸ ψυχικὸ κλίμα
τοῦ κειμένου, νὰ νοιώσῃ βαθύτατα
κάθε ἥρωά του καὶ μετὰ, μὲ προσω-
πικὴ φαντασία καὶ συνέπεια, νὰ
φροντίσῃ νὰ τὸ φέρῃ ὅσο πρὶν κοντὰ
γίνεται στὸ κοινὸ, ἐμφυσώντας στοὺς
ἡθοποιούς του πνοὴ νέων ἀνθρώπων
καὶ ὑποτάσσοντάς τους σ' ἓνα ἐνι-
σίο πνεῦμα ἐρμηνείας. Ὁλὴ ἡ ἐργα-
σία του πρέπει νὰ τείνῃ στὸ νὰ φέ-
ρῃ τὸν θεατὴ «ἐνώπιον ἐνώπιον» μὲ
τὸν συγγραφέα, νὰ τὸν κἀνὴ νὰ ἀντι-
μετωπίσῃ τὰ προβλήματα πού τοῦ
θέτει καὶ νὰ παραδεχθῇ ἢ νὰ ἀπορ-
ρίψῃ τὶς λύσεις πού προτείνει. Καὶ
σ' αὐτὴ τὴν προσπάθειά του ὁ σκη-
νοθέτης δὲν πρέπει νὰ γνωρίζῃ φραγ-
μούς. Προσωπικὰ, χαίρομαι πάρα
πολύ ὅταν μοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία
νὰ καταργῶ τὰ σκηνικά, ἀντικα-
θιστώντας τὰ μὲ τὸν κατάλληλο ὑ-
ποβλητικὸ φωτισμὸ, νὰ κατεβάσω
τοὺς ἡθοποιούς ἀπὸ τὴ σκηνή, νὰ τοὺς
φέρω ἀνάμεσα στὸ κοινὸ. Μάλιστα
πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ στὸ τελευταῖο
ἔργο τοῦ Οὐίλλιαμς πού ἀνέβασα
στὸ Μπρόντγουαϊ ἄφησα τοὺς ἡθο-
ποιούς νὰ προχωρήσουν ὡς δίπλα
στὰ καθίσματα τῶν θεατῶν καὶ ν'
ἀπευθύνωνται σ' αὐτοὺς σὰν σὲ ἄλ-
λους ἥρωες τοῦ ἔργου. Ἐστὶ πιστεύω
ὅτι τὸ κοινὸ ἀφομοιώνει πρὶν εὐκόλο
τὸ κείμενο καὶ συμμετεῖχε μὲ περισ-
σότερη ἐνέργεια.

Στὸν κινηματογράφο ὅμως τὰ
πράγματα διαφέρουν. Ὁ ρόλος τοῦ
σκηνοθέτου γίνεται λιγότερο δημιουρ-
γικός. Προσπαθεῖ μὲ ἐντυπωσιακὲς
εἰκόνες νὰ ὑποβάλῃ στὸ κοινὸ τὶς ἰ-
δέες τοῦ ἔργου. Παράλληλα, τὰ ἐ-
μπόδια πού ἀντιμετωπίζει εἶναι πολὺ
περισσότερα. Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ ται-
νία ἀπευθύνεται σ' ἓνα εὐρύτερο κοι-

νὸ κι' ἔχει μεγαλύτερη ἀπήχησι, δέχεται ἀπὸ πλείστα σημεῖα περιορισμούς· περιορισμούς πού τὸν ἀναγκάζουν νὰ φανῇ ἴσως διαλλακτικώτερος στὴν ὠμὴ ἀτμόσφαιρα πού ἐπιδιώκει, νὰ γλυκάνῃ συχνὰ ἕνα τραγικὸ καὶ ἀληθινὸ τέλος σ' ἕνα θέμα ὅζυ πού ἔχει πιάσει καὶ νὰ φανῇ ἔτσι ὅτι ἀπὸ δειλία ἀρνήθηκε νὰ χτυπήσῃ πολλὰ κακῶς κείμενα καὶ νὰ φανῇ ἐπαναστάτης. Μοιραῖα λοιπὸν ὁ σκηνοθέτης στὸν κινηματογράφον γίνεταί ἕνας ἄνθρωπος πού ἀπλούστατα πληρώνεται γιὰ νὰ διδάξῃ τὸ σωστὸ τρόπο ἐρμηνείας τοῦ ρόλου τοὺς σ' ἐμπορικοὺς ἡθοιοὺς καὶ ἐπιβλέπει στὸ συντονισμό τῶν ποιῶν τεχνικῶν ἐνεργειῶν τὴν ὥρα πού γυρίζεται ἡ ταινία. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ εὐτύχημα τὸ γεγονός ὅτι οἱ σκηνοθέτες στὸ Χόλλυγουντ ἄρρισαν ν' ἀποκοῦν οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησίαν καὶ νὰ γίνωνται σιγὰ-σιγὰ οἱ ἴδιοι παραγωγοὶ τῶν ταινιῶν πού ἐπιθυμοῦν νὰ γυρίσουν. Ἔτσι, θὰ μπορούν πιά στὸ μέλλον νὰ προχωροῦν ἀδέσμευτοι στὸ ἔργο τοὺς καὶ νὰ θίγουν ἐλεύθερα στὴν ὁδὸν τὰ θέματα πού τοὺς συγκινοῦν καὶ μὲ τὸν τρόπο πού-θέλουν.

☆

«Οὐσιαστικὰ ἡ ἱεραρχία τῶν ἡθικῶν ἀξιών ἀπὸ τ' ἀρχαῖα χρόνια ὡς τὴν ἐποχὴ μας δὲν ἔχει ἀλλάξει στὴ συνείδησι τῶν ἀτόμων. Σύγχυσι ὁμῶς ἰδεῶν χαρακτηρίζει τὸν αἰῶνα μας» ἔλεγε τελευταῖα σὲ μιὰ μικρὴ συντροφιά ὁ Ἀλμπέρ Καμύ, ὁ κυριώτερος ἐκπρόσωπος τοῦ «Παραλογισμού» ὅπως μεταφράζεται κατὰ λέξι τὸ ὄνομα τῆς φιλοσοφίας του, πού τόσο στενὴ συγγένεια ἔχει σὲ πολλὰ σημεῖα μὲ τὸν ὑπαρξισμό.

Ὁ Καμύ, ἂν καὶ νεώτατος, θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους στοχαστὲς τῆς σημερινῆς Εὐρώπης καὶ ἀντιμετωπίζει μὲ ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον τὸ ἄγχος καὶ τὶς ἀγωνίες τῆς ἐποχῆς μας. Ἀπὸ μικρὸς ἐδειξε ἔντονες ψυχικὲς ἀνωμαλίες καὶ περνώντας ἀπὸ διάφορα καλλιτεχνι-

κὰ στάδια κατῳρθωσε νὰ πάρῃ μιὰ δική του «θέσι ζωῆς» καὶ νὰ διαμορφώσῃ ἕνα προσωπικὸ φιλοσοφικὸ πιστεύω. Ξεκίνησε σὰν ἡθοιοὺς καὶ σκηνοθέτης ἰδρύοντας ἕνα θεατρικὸ ὁμίλο μὲ τὴν ἐπωνυμία «Ἡ ὁμάδα». Στὴν λογοτεχνία ἔκαμε τὴν ἐμφάνισί του τὸ 1942 σὲ ἡλικία 29 χρόνων μὲ τὸ περίφημο μυθιστόρημά του «Ὁ Ξένος», πού μέσα σ' αὐτὸ ἕνας ἥρωας ἀδιάφορος καὶ «ξένος» πρὸς κάθε τί, ἀντικρύζει τὴ ζωὴ μὲ ἕνα ἐντελὲς καινούργιο φιλολογικὸ τρόπο. Μὲ τὸ πρῶτο κιόλας βιβλίον του, ἕνας νέος στοχαστὴς ἐμπαινε στὸ στίβο τῶν ἰδεῶν. Καὶ τὰ ἄλλα ἔργα του πού ἀκολούθησαν, «Ὁ Λοιμός», «Ἡ παρεξήγησι», τὸ θεατρικὸ του «Καλλιγούλας» καὶ ἰδιαίτερα «Ὁ μύθος τοῦ Σισύφου» — ὠλοκλήρωσαν σύντομα τὴν πνευματικὴ του προσωπικότητα.

Ὁ στοχασμὸς —πιστεύει ὁ Καμύ— δὲν εἶναι πλέον μιὰ πολυτέλεια, ἀλλὰ μιὰ ἀνάγκη πού τὴν ἐπέβαλαν οἱ κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς συνθήκες. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει σήμερα χρέος νὰ σκέπτεται —δημιουργικὰ ὁμῶς— γιὰ νὰ βρῇ μέσα στὸν ἴλιγγον τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων συμφερόντων τὴν λύσι τῶν καθημερινῶν προβλημάτων καὶ νὰ ὀνειρεύεται τὴν λύτρωσί του. Ὁ στοχασμὸς πού μεθοδικὰ φθάνει σὲ οὐσιαστικὰ συμπεράσματα εἶναι σήμερα ἕνα ὅπλο γιὰ τὴν κατάκτησι τῆς ζωῆς. Ἀπὸ πολλοὺς λείπει ἐντελὼς ἡ ὑπάρχει σὲ ὑποτυπώδη κατάστασι. Οἱ συγγραφεῖς, οἱ καλλιτέχνες καὶ γενικὰ οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι καλοῦνται νὰ ἐνισχύσουν τοὺς ἀπλοὺς καὶ τοὺς ἀδύνατους καὶ νὰ προχωρήσουν, πρῶτοι αὐτοί, στὴν μάχη. Ὁφείλουν ν' ἀγωνιστοῦν, νὰ πιάσουν στὰ χέρια τοὺς τὰ φλέγοντα προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας καὶ νὰ ζητήσουν, πάνω ἀπὸ τὴν τέρψι καὶ τὴν ψυχικὴ μέθη τῆς τέχνης, τὴν ἰσορροπία καὶ τὴν ἀρμονία γιὰ τὸν σημερινὸ κουρασμένον ἄνθρωπον πού προχωρεῖ πρὸς τὸν ἴλιγγον.

Ὁ κόσμος μας εξατμίζεται;

ΕΧΕΙ ΟΥΡΑ Η ΓΗ;

Τοῦ

K. FRANK FELDMAN

Πρὶν ἀπὸ ἕξι χρόνια ὁ Σοβιετικὸς ἀστρονόμος Δρ. Ι. Σ. Ἀστάποβιτς προέβλεψε κατὰ πληξὶ στοὺς συναδέλφους του μὰ καὶ στοὺς κοινούς θνητοὺς γενικά, λέγοντας πὼς ἡ γῆ ἔχει μιὰ οὐρὰ πού μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν δῇ εὐκολὰ ἔξω ἀπὸ τὴν τροχιά της. Ἡ δημοσίευσίς τῆς γνώμης αὐτῆς στὰ «Αστρονομικὰ Χρονικά» τῆς Ε. Σ. Σ. Δ. πέρασε στὴν ἀρχὴ σχετικὰ ἀπαραίτητη, ἴσως ἐξαιτίας τῆς συγχύσεως τῶν μεταπολεμικῶν ἐτῶν. Ὡστόσο ἀργότερα ἕνας συμπατριώτης τοῦ Ἀστάποβιτς, ὁ Β. Φεσένκοφ, δημοσίευσε μιὰ ἐπεξεργασία τῆς θεωρίας αὐτῆς καὶ ἔτσι σήμερα δὲν μπορεῖ πιά νὰ ἀγνοηθῇ.

Τί ἐννοεῖ ὁμῶς ὁ Ἀστάποβιτς μιλώντας γιὰ «οὐρά»;

Ἡ μεγάλῃ φωτεινὴ κηλίδα στὴν ὁποία ἀναφέρεται ὁ Ρώσος ἀστρονόμος ἦταν γνωστὴ στοὺς εἰδικούς ἐδῶ καὶ ἀρκετὲς δεκαετίες. Συνήθως τὴν συνδέουν μὲ τὸ ζωδιακὸ φῶς. Πιστεύεται πὼς εἶναι ἕνα τεράστιον «σμήνος» ἀπὸ ἠλεκτροφόρα μόρια πού στρέφονται γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἀπλώνονται πέρα ἀπὸ τὴν τροχιά τῆς γῆς. Ὁ ἀμυδρὸς φωτεινὸς κῶνος φαίνεται κατὰ καιροὺς νὰ ἀπλώνεται κατὰ μῆκος τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου, στὸν ὀρίζοντα τῆς δύσεως μετὰ τὸ λυκόφως ἢ

στὴν ἀνατολὴ πρὶν ἀπὸ τὸ λυκαυγές.

Οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ γνωρίζουν ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες τὸ φαινόμενο. Παρ' ὅλο πού ἀπὸ ἀρκετὸ καιρὸ γίνονται φασματοσκοπικὲς παρατηρήσεις, τὸ φαινόμενο ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ ἕνα αἰνιγμα. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ ἀτμοσφαιρικὴ αὐτὴ οὐρὰ «σέρνεται» στὸ διάστημα ἐπὶ 400.000 μιλ. περὶπου —καὶ σημειώνομε ὅτι τὸ φεγγάρι θρῖσκεται σὲ ἀπόστασι μόνον 238.857 μιλία— δὲν εἶναι ἀπλῶς κάτι νέο· εἶναι κάτι ἐπαναστατικόν. Ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ φωτεινὴ αὐτὴ οὐρὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἠλεκτροφόρα μόρια ὀξυγόνου καὶ ἁζώτου πού στροβιλίζονται ἔξω ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς γῆς μὲ τὴν πίεσι τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, δὲν εἶναι τόσο ἐξεζητημένη ὅσο θὰ ὑπέθετε κανεὶς. Τὸ φῶς ἀσκεῖ πραγματικὰ πίεσι, ἂν καὶ ἡ πίεσι αὐτὴ εἶναι πολὺ μικρὴ. Ἐπάνω σὲ 30 τετραγωνικά ἑκατοστά τοῦ μέτρου γυαλί, ἡ πίεσις τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἰσοῦται μὲ τὸ βάρος ἑνὸς ἐπτακοσιοστοῦ τοῦ κόκκου.

Στὸ διάστημα ὁμῶς ἡ ἀναλογία αὐτὴ διαφέρει. Ἡ πίεσις τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἀντιμετωπίζει μόνον μικροσκοπικὰ ἄτομα, σκόνι ἢ ἠλεκτροφόρα μόρια πού κυριολεκτικὰ «πετιοῦνται» μακριὰ, στὸ διάστημα καὶ στὸν ἥλιον.

Οἱ ἀστρονόμοι τῶν δυτικῶν

χωρῶν δέχθηκαν τὸς ἰσχυρισμούς αὐτοὺς μὲ εὐνόητο σκεπτικισμό. Ὡστόσο ἔστω καὶ ἂν ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις στέλνει ἕνα χείμαρρο προπαγάνδας γεμάτο ἀνακρίβειες, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀμφισβητήσῃ κανεὶς τὴν βασικὴ ἀλήθεια τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν ἀνακοινώσεων.

Ἡ θεωρία αὕτη συμφωνεῖ καὶ μὲ ὠρισμένα ἀστρονομικὰ πορίσματα σχετικὰ μὲ τὸν Ἴκαρο, ἕναν μικρὸ πλανήτη πού ἀνακαλύφθηκε πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια. Ὁ Ἴκαρος θρίσκεται πλησιέστερα πρὸς τὸν ἥλιο ἀπὸ τὸν Ἑρμῆ (ἀπόστασις 36 ἑκατομ. μιλίων) καὶ μπορούμε νὰ πιστεύουμε πῶς ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δευτερευόντος αὐτοῦ πλανήτου φθάνει σὲ θερμοκρασίαν 1.000 βαθμῶν Φαρενάιτ. Ὁ Ἴκαρος πού πήρε τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὸν ἥρωα τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας, τὸν πρῶτο ἄνθρωπο πού πέταξε μὲ φτερά, δὲν ἔχει τώρα οὐρά.

Ἄν δεχθοῦμε τὴν ρωσικὴ θεωρίαν, τότε αἰτία τῆς ἀπουσίας τῆς οὐρᾶς εἶναι ἡ ἀτμοσφαιρικὴ ἀνεπάρκεια τοῦ Ἰκάρου. Ὁ,τι

μποροῦσε νὰ ἐξατμισθῇ ἔχει διασκορπισθῇ ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια, καὶ τὴν ἐποχὴ πού συνέβαινε αὐτό, εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι ὁ πλανήτης θὰ παρουσίαζε μιὰ φωτεινὴ οὐρά. Ὁ Ἴκαρος μπορεῖ μιὰ μέρα νὰ ἐξαφανισθῇ ἐντελῶς, γιατί ὅ,τι ἀπόμεινε ἀπ' αὐτὸν ἐξατμίζεται ἀπὸ τὸν ἥλιο.

Ὁ Ἑρμῆς ἔχασε τὴν οὐρά του πρὶν ἀπὸ ἑκατομμύρια χρόνια, ὅταν δὲν κατάρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀτμόσφαιρά του. Τίποτα δὲν ἐξατμίζεται εὐκολότερα ἀπὸ τοὺς ὠκεανούς ἢ τὰ μέταλλα. Ἴσως ὁ τόσο μακρινὸς αὐτὸς ἡλιακὸς πλανήτης νὰ εἶχε κάποτε μιὰ θαυμάσια οὐρά.

Ὁ Φεσένκοφ πιστεύει πῶς ἡ γῆ σέρνει πίσω της μιὰ συνεχῆ, καμπύλη, μιὰ ἀέρινη οὐρά. Ἄν ὁμως αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, σημαίνει πῶς ὁ πλανήτης μας χάνει μόρια καὶ ἀξίζει νὰ μελετηθῇ προσεκτικὰ. Ἐνας σταθμὸς παρατηρήσεων, σὲ διάστημα, ἔξω ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς γῆς, θὰ μπορούσε νὰ βοηθήσῃ στὴν διαπίστωση τῆς ἀκρίβειας τῆς ὑποθέσεως τῶν Ρώσων ἐπιστημόνων.

Ὁ περίφημος πιανίστας Λεοπόλδος Γκοντότσκι ἐπέισθη κάποτε νὰ παίξῃ ἕνα ντουέτο μὲ τὸν Ἄλμπερτ Ἀϊνστάιν βιολί. Ὁ τρόπος ὅμως πού ἔπαιξε ὁ Ἀϊνστάιν ἐξενεύρισε τόσο τὸν Γκοντότσκι, πού χτυπώντας δυνατὰ τὰ πλήκτρα ξεφώνισε:
—Μὰ τί συμβαίνει, Ἀϊνστάιν, δὲν ξέρεις νὰ μετρᾷς ἀπλᾶ; Ἐνα, δύο, τρία τέσσερα. Ἐνα, δύο, τρία, τέσσερα

Ὁ πιὸ ἔξυπνος πάντοτε κερδίζει. Ἡ τύχη δὲν συμμετέχει στὸ σκάκι

Τοῦ
JOSEPH PHILLIPS

Γιὰ ἑννέα ἑκατομμύρια παίκτες τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ πάνω ἀπὸ 100 ἑκατομμύρια ὅλου τοῦ κόσμου, κανένα ἄλλο παιχνίδι ἐπιδεξιότητος ἢ τύχης δὲν μπορεῖ νὰ συναγωνισθῇ τὴν γοητεία πού ἔχει τὸ σκάκι. Πιθανὸν νὰ εἶναι τὸ πιὸ παλιὸ παιχνίδι πού ὑπάρχει καὶ ἔνα ἀπὸ τὰ λίγα πού μπορούν νὰ παιχθοῦν μὲ δυὸ ἀνθρώπους ποὺ δὲν καταλαβαίνουν οὔτε λέξι ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν γλῶσσα τοῦ ἄλλου.

Ἡ γοητεία τοῦ παιχνιδιοῦ ἔγκειται στὴν τελειότητά του. Ἡ τύχη δὲν ἔχει θέσι. Ὁ καλύτερος παίκτης πάντοτε νικᾷ καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ κλέψῃ ἢ νὰ ἐξαπατήσῃ γιὰ νὰ κερδίσῃ. Οἱ ποικιλίες τῆς ἐπιθέσεως καὶ τῆς ἀντεπιθέσεως εἶναι κυριολεκτικὰ

ἀνεξάντλητες (ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν κινήσεων φθάνει τὸ δισεκατομμύριον) καὶ ἡ πρόκλησις τῆς ἀποκαλύψεως ἑνὸς νέου συνδυασμοῦ τραβάει πάντα τὸν παίκτη σὲ ἕνα ἄλλο παιχνίδι. Ὅταν πρόκειται γιὰ πρωτάθλημα μπορεῖ νὰ γίνῃ τόσο τραχύ, νὰ δώσῃ τόσο συγκίνησι, ὥστε πολλοὶ παῖκτες φθάνουν σὲ σημείον νὰ κλαίει ἢ νὰ παθαίνουν νευρικὴ κατάστασι.

Ἀντίθετα πρὸς ὅ,τι πιστεύεται τὸ σκάκι μαθαίνεται εὐκολα. Ἐπειδὴ στὴ σύλληψί του σὰν παιχνίδι ἀποβλέπει σὲ νὰ δείξῃ τίς κινήσεις τῆς παλιᾶς πολεμικῆς τέχνης, εἶναι μιὰ μάχη μεταξὺ δυὸ στρατῶν, ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔχη ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Βασιλιά καὶ τὴ Βασίλισσά του. Γιὰ νὰ θυμίσῃ τὴν ἐ-

ποχή κατά την οποία γεννήθηκε το παιχνίδι προσφέρει στον κάθε παίκτη δυο έπισκόπους, δυο ιππότες, δυο πύργους και οκτώ πιόνια.

Σκοπός του παιχνιδιού: Νά φέρη σέ δύσκολη θέσι ή νά αιχμαλωτίση τόν Βασιλιά του αντίπαλου, αναγκάζοντάς τον σέ μιὰ θέσι από την οποία νά μή μπορούη νά ξεφύγη.

Ενώ ή εκμάθησι τών κινήσεων είναι εύκολη, γιά νά έξουσιάζη κανείς τò παιχνίδι χρειάζεται κάποιον άνεξήγητο ταλέντο. Σέ ήλικία έπτά έτών, παιδιά θαύματα, όπως ο Ζοζέ Καπαμπλάνκα από την Κούβα και ο Πολωνοαμερικανός Σαμουήλ Ρεσέβσκι, μπόρεσαν εύκολα νά νικήσουν έμπειρους και έξυπνους ενήλικες. Ο Alexander Alekhine, Ρώσος πρόσφυγας, επί πολύν καιρό παγκόσμιος πρωταθλητής, καθώς και ο Φράνκ Μάρσαλλ, από τις Ήνωμένες Πολιτείες, πρωταθλητής επί 27 χρόνια, μπορούσαν νά παίξουν συγχρόνως με 100 αντιπάλους, νά κάθωνται όχι περισσότερο από τρία ή τέσσερα λεπτά σέ κάθε τραπέζι και συνήθως νά κερδίζουν όλα τὰ παιχνίδια. Ακόμη πιό καταπληκτική είναι ή έπιδειξιότης ενός παίκτη νά παίξη «τυφλό» σκάκι, όπου οί κινήσεις του αντιπάλου του του περιγράφονται από έναν διαιτητή. Ο παίκτης έπίσης αναφέρει άπλως τις δικές του κινήσεις, χωρίς νά κυτάξη διόλου τò σκάκι. Πρέπει νά θυμάται τις 32 θέσεις, νά ξέση έκ τών προτέρων τò σχέδιο της επιθέσεώς του γιά πολλές κινήσεις και τις δυνατότητες της αντιμεπιθέσεις του αντιπάλου του. Ο Miguel Najdorf από την Αργεντινή κατέρριψε ρεκόρ τò 1947: παίζοντας συγχρόνως 45 «τυφλά» παιχνίδια έχασε μόνον δύο.

Τήν μαγεία του σκακιού τήν αισθάνθηκαν πρώτα στίς Ινδίες, όπου οί άνδρες στοιχημάτιζαν τις περιουσίες τους και τις γυναίκες τους γιά ένα παιχνίδι. Γύρω στα 700 μ. Χ. οί Μαυριτανοί της Βορ. Αφρικής έφεραν τò παιχνίδι στην Ισπανία από όπου και κατέκτησε την Εύρώπη.

Στή Γαλλία, στην Ιταλία και στην Ισπανία, ή εκκλησία επέβαλλε στους κληρικούς πού έβρισκαν εύχαρίστησι σò παιχνίδι αυστηρές ποινές. Τά θρετανικά δικαστήρια τιμωρούσαν με πρόστιμα τούς εργαζομένους: έπειδή έπαιζαν ένα τόσο άνόητο παιχνίδι όπως τò σκάκι και οί Γάλλοι έμποροι ζητούσαν από τούς υπαλλήλους τους νά υπογράφουν ένορκες βεβαιώσεις ότι δέν έπαιζαν σκάκι.

Τò σκάκι βοήθησε τόν Γεώργιο Ουάσιγκτων νά κερδίση την μάχη του Τρέντον. Αν και ο Αμερικανός διοικητής προσπάθησε νά κρατήσει τις έτοιμασίες της επιθέσεώς του μυστικές, ένας πράκτωρ τών Τόρυ έστειλε ένα προειδοποιητικό σημείωμα στον Βρεταννό στρατηγό πού διοικούσε την πόλι. Απορροφημένος από ένα παιχνίδι σκακιού, ο στρατηγός έβαλε άφηρημένα τò μήνυμα στην τσέπη του χιτωνίου του. Πολλές ώρες κατόπιν, όταν άνοιξε τò σημείωμα, ήταν πιά άργα.

Τò σκάκι δέν κατέκτησε θερμούς οπαδούς στίς Ήνωμένες Πολιτείες μέχρι τò 1850, όποτε ο Πώλ Μόρφυ ήρθε από την Λουιζιάνα γιά νά σημειώση ένα ρεκόρ. Αδύνατος και ντροπαλός νέος νίκησε όλους τούς αντιπάλους του, στή χώρα αυτή, όταν ήταν 20 χρονών. Μετά έφυγε γιά την Εύρώπη γιά νά αναμετρηθί με τόν Άγγλο πρωταθλητή, τόν Χάουαρντ Στάντον. Ο Στάντον

χρησιμοποίησε όλα τὰ προσχήματα γιά νά άποφύγη τόν άγώνα με τόν νεαρό Αμερικανό, τελικώς δέ ανήγγειλε ότι άποσύρεται και δέν έλαβε ποτέ μέρος σέ τουρνουά.

Ενώ ματαίως περίμενε μιὰ συνάντησι με τόν Άγγλο, ο Μόρφυ έγινε σκακιστική διασημότης σò Παρίσι. Υστερα από μιὰ θαυμάσια έπιδειξι, τò πλθος τών περιέφερε στα χέρια ζητωκραυγάζοντας. Πικραμένος έπειδή απέτυχε νά κερδίση τόν άγώνα πού θα του εξασφάλιζε τò παγκόσμιο πρωτάθλημα, ο Μόρφυ άπεσύρθη τò 22.

Διάδοχος του Μόρφυ, γίγας του σκακιού τών Ήνωμένων Πολιτειών, ήταν ο Χάρρυ Πίλσμερυ. Γιά νά έπιδειξη την εξαίρετική μνήμη του, ο Πίλσμερυ ζητούσε από έναν θεατή νά του πη γρήγορα 30 άσχετες μεταξύ τους λέξεις. Μετά έπαιζε τυφλό σκάκι με έναν όμιλο αντιπάλων, συγχρόνα παιχνίδια τυφλής ντάμας με έναν άλλον όμιλο και μεταξύ τών κινήσεων έπαιρνε μέρος σέ ένα παιχνίδι ούιστ. Στό τέλος αυτής της έπιδείξεως πού έκοβε την άναπνοή έπανελαμβάνε τις 30 λέξεις στην άκριβή τους σειρά.

Σάν παιχνίδι διεθνούς άμίλλης τò σκάκι έφθασε στην άκμή του με τόν Έμμανουελ Λάσκερ από την Γερμανία, πού κυριάρχησε ως παγκόσμιος πρωταθλητής επί 27 χρόνια, ώσπου τò 1921 τόν νίκησε ο Καπαμπλάνκα. Ο Λάσκερ ήταν προικισμένος με ένα πραγματικά «δολοφονικό» ένστικτο πρωταθλητού. Δέν άφηνε ποτέ τόν έαυτό του νά πέση στην ψυχολογική παγίδα της πιθανής ήττας. Σέ μερικές περιπτώσεις, όταν έχανε, μπέρδευε τόσο έξυπνα τις θέσεις, ώστε ο αντίπαλός του αδυνατώντας νά ξεδιαλύνη έγ-

καίρως τò πρόβλημα, δέν μπορούσε νά κινηθί.

Ο παίκτης έχει πάντα ύπ' όψιν του τόν χρόνο. Σέ σπουδαίους άγώνες τὰ χρονικά όρια τηρούνται αυστηρά: κάθε παίκτης έχει στην διάθεσί του δυόμισι ώρες γιά τις πρώτες 40 κινήσεις. Παίζοντας άνεπίσημα, μερικοί παίκτες προτιμούν τò «γρήγορο πέραςμα» — δέκα δευτερόλεπτα γιά κάθε κίνησι.

Οί παίκτες του σκακιού δέν αντιμετωπίζουν την ήττα εύχάριστα. Πολλοί αντίπαλοι του Λάσκερ τόν κατηγορούσαν ότι έσκεμμένως κάπνιζε φηνά δυνατά πούρα πού ο καπνός τους τούς ζάλιζε. Οί ήττημένοι θέλησαν νά άποδώσουν σ' αυτό την ήττα τους. Ο Χένρυ Μπλάνμπερν, κάποτε πρωταθλητής της Αγγλίας, έκανε μιὰ σοβαρή άνακεφαλαίωσι της σταδιοδρομίας του λέγοντας: «Δέν νικώ ποτέ έναν ύγιή άνθρωπον».

Ενώ πολλοί από τούς κορυφαίους παίκτες συγκινούνται όταν κερδίζουν και άδυνατίζουν από την στενοχώρια όταν χάνουν, ο Ζοζέ Καπαμπλάνκα, ο όποιος, έκυριάρχησε σò σκάκι μετά τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο δέν έδειξε ποτέ ούτε χαρά, ούτε λύπη. Υπήρξε ή μεγαλύτερη ιδιοφυία του σκακιού τού αιώνα μας, έμαθε τò παιχνίδι σέ ήλικία τεσσάρων έτών κυττάζοντας τόν πατέρα του νά παίξη. Οκτώ χρόνια άργότερα ήταν πρωταθλητής της Κούβας. Τò 1911, σέ ήλικία 22 έτών, κατέπληξε τόν κόσμο του σκακιού, παίρνοντας τò βραβείο ότón άγώνα «Μεγάλων Παικτών» στον Άγιο Σεβαστιανό της Ισπανίας. Κατόπιν έχασε μόνον μιὰ φορά σέ 99 άλληλοδιαδόχους άγώνες.

Τò 1927 ο Καπαμπλάνκα έχασε τόν τίτλο του πρωταθλητού

του κόσμου από τον Alexander Alekhine, Λευκορώσο εγκατεστημένο στη Γερμανία. Οί Κουθανέζοι δὲν είχαν κάνει ειδικές προετοιμασίες γι' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα. Ὁ Alekhine ἐξασκήθηκε γιὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν σὺν νὰ ἐπρόκειτο νὰ δώσῃ μάχη. Ἀποσύρθηκε στὴν ἐξοχή, σταμάτησε τὸ τοιγάρο καὶ τὰ οἰνοπνευματώδη καὶ ἔκανε γυμναστική. Ἐπὶ τρεῖς μῆνες ἔπαιζε σκάκι μόνο μὲ τὴν σκέψι, προετοιμαζόμενος γιὰ τὸ πρωτάθλημα. Ἡ νίκη του τόσο συνετάραξε τὸν Καπαμπλάνκα, ὥστε τὸ παιχνίδι του δὲν ξαναθρήκε ποτὲ πιά τὴν παλιά του φόρμα.

Ὁ Alekhine ἦταν ἕνας ματαιόδοξος καὶ ἀλαζῶν ἄνθρωπος, ποὺ ἀντιδρούσε στὴν ἥττα ἐξ. ἀκοντίζοντας τὸ μπαστούνι του μέσα στὸ δωμάτιό του καὶ σπάζοντας τὰ ἐπιπλα τοῦ ξενοδοχείου.

Πρὶν ἀπὸ κάθε μεγάλο ἀγῶνα ὁ Alekhine ξαναμελετοῦσε τὰ καλύτερα παιχνίδια τοῦ ἀντιπάλου του. Εἶχε τὴ φήμη ὅτι θυμόταν κάθε παιχνίδι ποὺ εἶχε παιχθῇ μεταξύ κορυφαίων παικτῶν ἀπὸ τὸ 1900. Ἀφοῦ ἔβρισκε ὅ,τι ὁ ἱδιος θεωροῦσε ἀδυναμία, κατηύθυνε ἀμελίκτα τὴν ἐπιθεσί πρὸς τὸ σημεῖο ἐκεῖνο. Ὁ Δρ Μάξ Euwe, ἀπὸ τὶς Κάτω Χῶρες, παγκόσμιος πρωταθλητὴς τοῦ 1935, νεύρισε τόσο πολὺ σὲ μιά συνάντησί του μὲ τὸν Alekhine, ὥστε ἀναγκάστηκε νὰ κάνῃ καταπραϋντικὸ μασάζ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἀγῶνα.

Ἐνῶ ὁ Λάσκερ, ὁ Καπαμπλάνκα καὶ ὁ Alekhine ἐδέσποζαν στὸ παγκόσμιο προσκήνιο (ἐπὶ 40 χρόνια), στὴν Ἀμερικὴ μεσου-

ρανοῦσε ὁ Φράνκ Μάρσαλλ, μιά ἰδιοφυΐα, ἕνας φανατικὸς ὁπαδὸς τῆς τοίκλας, ὁ ὁποῖος κάποτε στὴν Εὐρώπη κατὰ τὴν διάρκεια ἑνὸς ἀγῶνα ἔκανε μιά τόσο καταπληκτικὴ κίνησι ὥστε οἱ θεατὲς σηκώθηκαν, ἄρχισαν τὶς ἐπευφημίες καὶ γέμισαν τὸ τραπέζι μὲ χρήματα. Ἀπὸ δέκα χρόνων ὁ Μάρσαλλ ἔπαιζε ἕνα τοῦλάχιστον παιχνίδι τὴν ἡμέρα. Ἐπαιρνε ἀκόμη καὶ στὸ κρεβάτι μιά μικρογραφία σκακιοῦ, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ ἐπεξεργάζεται παιχνίδια ποὺ τοῦ ἔρχονταν ξαφνικά στὸ μυαλό. Μιά νύχτα σκέφθηκε μιά ἐξαιρετικὰ μπλεγμένη σειρά τοῦ παιχνιδιοῦ ποὺ τὴν κράτησε μουσικὴ ἐπὶ δέκα χρόνια περιμένοντας τὴν καταλληλότερη στιγμή γιὰ νὰ τὴν φανερώσῃ. Ἡ στιγμή ἦρθε κατὰ τὴν διάρκεια ἑνὸς ἀγῶνα μὲ τὸν Καπαμπλάνκα, ὁ ὁποῖος ἤρεμα παρατήρησε τὴν ἀπροσδόκητη κίνησι καὶ συνέλαβε μιά ἀντεπίθεσι, ἡ ὁποία τοῦ χάρισε τὴν νίκη.

Τὴν ὑπεροχὴ στὸ σκάκι ἔχει σήμερα ἡ Σοβιετικὴ Ἐνώσις, ὅπου λέγεται ὅτι γιὰ ἕναν ἀγῶνα «Μεγάλων Παιχτῶν» ὑποβάλλονται 100.000 αἰτήσεις. Οἱ κορυφαῖοι παίκτες ἐπιχορηγοῦνται ἀπὸ τὸ Κράτος. Ὅταν ὁ Μιχαήλ Μποτβίνικ, παγκόσμιος πρωταθλητὴς ἀπὸ τὸ 1948, μπαίνει σὲ ἕνα θέατρο, εἶναι σὺν νὰ μπαίνει κάποιος ἐθνικὸς ἥρωας.

Τὸ σκάκι, σὺν ἥσυχο καθιστικὸ παιχνίδι, ἐκνευρίζει αὐτοὺς ποὺ τὸ παρακολουθοῦν ὡς θεατὲς.

Γιὰ ἕνα φανατικὸ σκακιστὴ, ὅμως, τίποτε ἄλλο δὲν ἔχει σημασία ἐκτὸς ἀπὸ τὸ παιχνίδι.

Μιὰ ἐνδιαφέρουσα προσφορὰ τῆς

“ΕΚΛΟΓΗ,”

Ἡ ταχυκὴ ἐτησίᾳ συνδρομὴ τῆς «Ἐκλογῆς» εἶναι
δρχ. 72, δηλαδὴ 12 τεύχη πρὸς 6 δραχμές.

Σήμερα, μὲ τὶς δυνατότητες ποὺ τῆς ἐξασφαλίζουν οἱ νέες
ἐγκαταστάσεις τῆς ἡ

“ΕΚΛΟΓΗ,”

ἐφαρμόζει νέον σύστημα διεκπεραιώσεως, τὸ ὁποῖον τῆς
ἐπιτρέπει νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἀριώτερά τοὺς ἀναγνώστες τῆς
ποὺ θὰ θελήσουν νὰ γίνουν ταχυκὸι συνδρομηταὶ

Γιὰ ὅσους θὰ ἐγγραφοῦν συνδρομηταὶ

ΑΠΟ 1 — 30 ΙΟΥΝΙΟΥ

ἡ ἐτησίᾳ συνδρομὴ τῆς «Ἐκλογῆς» θὰ εἶναι :

ΔΡΧ. 65 ΜΟΝΟΝ

Δηλαδὴ : Θὰ πληρώσουν 11 τεύχη καὶ θὰ λάβουν 12.

Ἐπὶ πλέον μὲ τὴν συνδρομὴ τῶν 65 δρχ. οἱ συνδρομηταὶ
ποὺ θὰ ἐγγραφοῦν

ΑΠΟ 1 — 30 ΙΟΥΝΙΟΥ

θὰ λάβουν ἐντελὼς δωρεάν, χαρτόδετη, τὴν
«ΜΙΚΡΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΞΕΤΩΝ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ»

Ἔτσι, μὲ 65 δρχ. ἀποκτᾶτε :

12 ΤΕΥΧΗ ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

**ΚΑΙ ΕΝΑΝ ΤΟΜΟ ΜΕ ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ**

1.700 διαλεχτὲς σελίδες — μιὰ δολόκληρη ἐγκυκλοπαίδεια

ΜΕ 65 ΔΡΧ. ΜΟΝΟΝ

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΘΡΕΦΤΙΖΕΙ ΤΗΝ ΨΥΧΗ

Της

MARCELLE AUCLAIR

Στην Πλάς ντε λα Κονκόρντ, στο Παρίσι, δυο νέες κυρίες τσακώνονταν μιά μέρα γιατί ή μιά γρατζούνισε τὸ αὐτοκίνητο τῆς ἄλλης. Στέκονταν ἀναμαλλιασμένες, μὲ τὰ μάτια ἀγριεμένα, τὰ μαλλιά ἀνακατεμένα, σὰν κοκοράκια. Σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ δὲν ἔχω δῆ πιὸ γελοῖο θέαμα. Ἦταν ὁμορφες οἱ δυο ἐκείνες γυναῖκες ὅταν ἦταν νηφάλιες. Τὴ στιγμή ἐκείνη ἦταν τόσο ἀσχημες, ὥστε τρώμαζες νὰ τίς βλέπης.

Δὲν μοῦ ἀρέσει οὔτε ἡ κακία, οὔτε ἡ ἀσχήμια. Καὶ ἔτσι φευγοντας γρήγορα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ θέαμα, σκεπτόμουν πῶς ἂν ἐκείνες οἱ νέες γυναῖκες ἄφηναν τόσο εὐκόλα τὸν ἐαυτὸ τους νὰ χάνη τὴν ψυχραιμία του, μιά μέρα θὰ βρίσκονταν μὲ τὸ ἴδιο παραμορφωμένο πρόσωπο πού εἶχαν δείξει στὴ στιγμή τοῦ θυμοῦ

τους. Γιατί ὅσο τέλεια καὶ ἂν φροντίζωμε τὸν ἐξωτερικὸ ἑαυτοῦ μας, ὅσο κι' ἂν χρησιμοποιοῦμε κρέμες καὶ λοσιόν, ὅσο καὶ ἂν καταφεύγωμε στὶς τελευταῖες κατακτήσεις τῆς αἰσθητικῆς, τὸ πρόσωπό μας θὰ διαμορφωθῇ ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸ ἑαυτοῦ μας.

Ὅταν ἤμουν μικρὴ καὶ κατσούφιαζα, ἡ γιαγιά μου μὲ πηγάνει μπροστὰ σὲ ἕνα καθρέφτη καὶ μοῦ ἔλεγε:

—Κύτταξε... εἶσαι γεμάτη ρυτίδες καὶ τὰ μάτια σου εἶναι μικρά σὰν ψεῖρες! Πρόσεξε. Ἄν κατσουφιάζης συχνά θὰ γίνης ἔτσι ὅταν μεγαλώσης.

Δοκιμάστε καὶ σεῖς, ἂν θέλετε, τὴ μέθοδο τῆς γιαγιάς μου. Πάρτε μπροστὰ στὸν καθρέφτη σας τὴν ἔκφρασι τοῦ θυμοῦ, τῆς κακίας, τῆς ταιγκουνιάς. Ὅστερα περάστε στὸ ἀντίθετο. Ἀναζητήστε στὴν καρδιά σας τίς πη-

γές τῆς καλωσύνης καὶ τῆς χαρᾶς, χαμογελάστε, σκεφθῆτε πῶς θὰ θέλετε νὰ κάνετε εὐτυχισμένους ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς καὶ θὰ δῆτε μέσα στὸν καθρέφτη ἕνα ἐντελῶς διαφορετικὸ πρόσωπο.

Οἱ ΣΚΕΨΕΙΣ ΜΑΣ ΚΑΙ Οἱ ΜΥΣ ΜΑΣ

Οἱ σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά μας ἐπιδροῦν στοὺς μύς μας. Ἕνας μύς πού κινεῖται συχνά τροφοδοτεῖται κανονικά μὲ αἷμα καὶ ἀναπτύσσεται. Ἀντίθετα ὁ μύς πού σπάνια λειτουργεῖ ἔξασθενεῖ.

Ἄν οἱ φιλάργυροι, οἱ κακοὶ οἱ πικρόχολοι ἄνθρωποι ἔχουν λεπτά καὶ σφιγμένα χεῖλη, αὐτὸ γίνεται γιατί κρατοῦν τὸ στόμα τους κλειστὸ σὰν νὰ ἔχουν κανένα χρυσὸ νόμισμα κάτω ἀπὸ τὴ γλῶσσα, σὰν νὰ ἀποστάζουν χολὴ καὶ ξύδι. Ποτὲ μιά πράξι γενναιοδωρή, μερικὰ λόγια θερμά δὲν θὰ ζωντανέψουν τοὺς μύς τῶν χειλῶν τους. Ἀντιθέτως στοὺς λαίμαργους ἢ στοὺς ἡδονιστὲς οἱ μύς αὐτοὶ ἀναπτύσσονται πάλι ὑπερβολικά καὶ τοὺς δίνουν χεῖλη σαρκώδη.

Οἱ νέες γυναῖκες δὲν ἀνησυχοῦν καθόλου γιὰ τὰ ἀποτελέσματα πού μπορεῖ νὰ ἔχη ἡ φιλαργυρία στὸ πρόσωπό τους. Νομίζουν πῶς αὐτὸ φαίνεται μόνο στοὺς ἡλικιωμένους. Λάθος. Θυμηθῆτε πόσες φορές βλέπετε μιά κοπέλλα πού τὴν εἶχατε καμαρώσει φρέσκια καὶ ὁμορφὴ νύφη, ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια νὰ μεταμορφώνεται σὲ μιά γυναῖκα μαραμμένη πού τὸ βλέμμα τῆς ἔγινε ἀνήσυχον καὶ ἔχασε κάθε λάμψι του καὶ τὰ χεῖλη τῆς μένουν σφιγμένα. Τί συμβαίνει; Εἶναι δυστυχισμένη; Ὁχι. Ἄ. πλούσιστα, τώρα πού κρατᾷ ἐκείνη τὸ λογαριασμὸ τοῦ σπιτιοῦ νομίζει πῶς κάνει οἰκονο-

μίες, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα μεταμορφώνεται σὲ πρώτης τάξεως ταιγκούνα! Ποτὲ δὲν θὰ βρῆτε γυναῖκα ὁμορφὴ καὶ φιλάργυρη συγχρόνως.

Μιά μητέρα παρατήρησε πῶς ἡ κόρη τῆς μετὰ τὸ γάμο τῆς γινόταν ταιγκούνα. Μιά μέρα τῆς εἶπε: «Δώσε μου τὸ πορτοφόλι σου.» Ἡ κόρη τὸ ἔδωσε διατακτικά ἐνῶ μιά ἔκφρασι ἀγωνίας ζωγραφιζόταν στὰ μάτια τῆς. Ἦξερε τὴ μητέρα τῆς ἀνοιχτοχέρα καὶ φοβόταν μήπως τῆς πάρει χρήματα γιὰ καμιά προστατευομένη τῆς. Ὡστόσο ἡ μητέρα τῆς ἐπέστρεψε τὸ πορτοφόλι λέγοντας: Δώσε μοῦ το πάλι! θὰ κάνωμε αὐτὴ τὴν ἀσκησι εἴκοσι φορές τὴν ἡμέρα γιὰ νὰ συνηθίσῃς νὰ μὴν ἀγωνιάς καὶ νὰ μὴν κολλάς στὰ λεπτά σου. Κύτταξε στὸν καθρέφτη. Ἔτσι ἦσουν ὅταν παντρεύτηκες; Ποῦ εἶναι ἡ εὐθυμῆ, ἡ νοιαστὴ κοπέλλα πού παντρεύτηκε ὁ ἄνδρας σου; Τὸ μάθημα ἦταν ἀποτελεσματικὸ καὶ ἡ κόρη ξαναβρῆκε τὸν ἐαυτὸ τῆς.

Ἡ γενναιοδωρία δὲν εἶναι ζήτημα εὐπορίας, ἀλλὰ ζήτημα ἐπίδοσης. Ἡ φιλαργυρία μπορεῖ νὰ εἶναι μιά κακὴ συνήθεια πού μαραινεί τὴν ὁμορφότερη γυναῖκα. Ὅσο μικρὸ καὶ ἂν εἶναι αὐτὸ πού μπορεῖτε νὰ κάνετε, κάνετε το μὲ καλὴ καρδιά: θὰ διατηρήσετε τὴν ὁμορφιά σας.

Τὸ συμφέρον καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς ἔχουν ὅλη τὴ δύναμι νὰ ἐμποδίσουν ἕνα μεγάλο ἔρωτα νὰ ἀνθίσῃ. Γιατί εἶναι ἀλήθεια πῶς ἡ πιὸ ἀσήμαντη κοπέλλα γίνεται ὁμορφὴ ὅταν εἶναι ἐρωτευμένη. Ἡ ἐσωτερικὴ τῆς φλόγα τῆς δίνει λάμψι καὶ ὅλο τῆς τὸ εἶναι ἀνθίζει. Καὶ ἂν εἶναι εὐτυχισμένη στὸν ἔρωτά τῆς θὰ γίνῃ ἀκόμη πιὸ ὁμορφὴ.

Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΕΡΩΤΑΣ ΟΜΟΡΦΑΙΝΕΙ

Υπάρχει ένας τρόπος αλάνθαστος για να συμβουλευθεί κανείς τις κοπέλλες που αναρωτιούνται ποιόν πρέπει να παντρευτούν. Να παντρευτούν τον νέο που ο έρωτάς του τις όμορφαίνει.

"Αν είστε έρωτευμένη με κάποιον και βρίσκεστε διαρκώς σε ανησυχία, νοιώθετε ζήλια ή θλίψη για τους καθγάδες σας, μη τον παντρευτήτε. Καλύτερα να υποφέρετε λίγο καιρό, παρά σε όλη σας τη ζωή.

"Αν είστε έρωτευμένη με άλλον και είστε πιό ζωνρή, πιό γελαστή, πιό εύθυμη, μη διστάσετε. Και αν ακόμη συναντήσετε δυσκολίες θα τις υπερικήσετε μαζί, γιατί συμφωνείτε.

Μια κοπέλλα που είχε διαλύσει κάποτε έναν άρραβώνα της μου έκανε μια ενδιαφέρουσα εξομολόγηση: «Ο άρραβώνας αυτός μου πήγαινε τόσο άσχημα, όσο το μωβ χρώμα στις ώχρες γυναίκες. Το κατάλαβα από τις φωτογραφίες που έβγαζα την εποχή εκείνη. Στή μια είχα την όψη θύματος, στην άλλη όψη δολοφόνου. Σ' όλες φαινόμουν ανήσυχη, απογοητευμένη. Είδα τον εαυτό μου στον καθρέφτη και τρόμαξα. Μόλις έφερνα στο νού μου τον έγωισμό του μνηστήρα μου τα χαρακτηριστικά μου σκλήραιναν και γίνονταν σάν γριά. Όσο πιο ήμουν είκοσι ετών. Και πριν από λίγους μήνες, ακόμη ήμουν γελαστή, νόστιμη κεφάτη. Εκεί που δεν μπόρεσαν να κάνουν τίποτε ούτε οι γονείς, ούτε οι φίλοι μου, ούτε η λογική, έκανε η κοκετταρία. Αποφάσισα να μη γίνω άσχημη, γκρινιάρα, δεξέθυμη και κακή για χατήρι ενός ανθρώπου γεμάτου καπρίτσια. Κύτταξα στον καθρέφτη με την καινούργια α-

πόφασι στα μάτια και είδα τον εαυτό μου να ρίχνη από πάνω του το φορτίο. "Εστειλα στον μνηστήρα μου πίσω τη θέρα μου και έβγαλα να φορέσω ένα ωραίο μου φόρεμα που δεν του άρεσε. Πέρασαν από τότε είκοσι χρόνια: αλλά κάθε φορά που θυμάται εκείνο τον άρραβώνα, η φίλη μου, σκέπτεται πώς φτηνά τη γλύτωσε.

Η όμορφιά είναι το κριτήριο. Η λυδία λίθος του τρόπου της ζωής μας, της δραστηριότητάς μας, καθώς και του έσωτερικού μας εαυτού.

Η όμορφιά που πραγματικά συγκινεί και εμπνέει βαθειά και μόνιμη αγάπη δεν είναι άναγκαστικά η όμορφιά των χαρακτηριστικών, ούτε η όμορφιά της πρώτης νεότητας. Υπάρχουν γριές χωριάτισσες με το πρόσωπο σκαμμένο από της ρυτίδες της σκληρής δουλειάς και όμως είναι εκπληκτικά όμορφες. Άλλες γυναίκες που δεν είναι καθόλου ωραίες, όμορφαίνουν από τη λάμψη, τη χαρά και την καλωσύνη τους.

Θα σάς φανή παράδοξο ίσως, αλλά όταν έφθασα στη Γαλλία από τη Νότιο Αμερική, σε ηλικία 20 ετών, συνηθισμένη στην θαυμάσια αρμονική όμορφιά των γυναικών της Χιλής, είδα πως στο Παρίσι έλεγαν όμορφες, γυναίκες που για μένα ήταν άσχημες. Αργότερα ανακάλυψα και εγώ πως η προσωπικότητα γοητεύει περισσότερο από μια κλασική μύτη και ότι μια πικάντικη έκφραση συγκρατεί την προσοχή και προκαλεί το ενδιαφέρον περισσότερο από ένα τέλειο σχήμα προσώπου.

ΔΕΝ ΕΙΣΤΕ ΩΡΑΙΑ,
ΤΟΤΕ ΓΙΝΕΤΕ ΟΜΟΡΦΗ!

Ωραία γυναίκα είναι εκείνη που έχει κανονικά και αρ-

μονικά χαρακτηριστικά. "Ομορφή είναι η γυναίκα που γοητεύει έστω και αν τα χαρακτηριστικά της είναι κάθε άλλο παρά τέλεια.

"Όλες οι γυναίκες έχουν κάτι κοινό που τους δίνει την όμορφιά: τη φλόγα και τη ζωντάνια. Το πρόσωπό τους δεν είναι φτιαγμένο μόνο για να το βλέπει κανείς. Συγκινεί. Άλλοτε, πάνω από την όμορφιά στεκόταν η χάρη. Σήμερα η χάρη έχει κάπως ξεπέσει. Μεγαλύτερη σημασία απέκτησε η προσωπικότητα.

Μην πητε πως δεν έχετε προσωπικότητα. Έχετε την δική σας προσωπικότητα και αυτό φτάνει. Υπό τον όρο όμως, πως θα τολμήσετε να την προβάλετε. Γίνετε πάρα πολύ απλή και θα γίνετε όμορφη, ακόμη και αν δεν έχετε κανένα στοιχείο τυπικής όμορφιάς.

Καλό θα είναι λοιπόν να κρατήσετε ψηλά το ήθικό σας σχετικά με την εξωτερική σας εμφάνιση.

Καλό ήθικό και ένθουσιασμός για τη ζωή: αυτά τα δυο θέτουν σε κίνηση έναν μύ που έχει μεγάλη σημασία για την όμορφιά και την νεότητα: τον κροταφικό. Είναι ένας χονδρός τριγωνικός μύς που καλύπτει το συνώνυμο στούν και που εισχωρεί στην κάτω σιαγόνα. Η έκφραση ενός ζωηρού θαυμασμού, ή ζέσι, ή δραστηριότητας γυμνάζουν τους μύς με τον θαυμαστότερο τρόπο. Αντίθετα όσοι είναι απογοητευμένοι με τα πάντα, ή πρώτη τους τιμωρία είναι που βλέπουν τα μάγουλά τους να σακκουλιάζουν.

ΚΑΛΟ ΗΘΙΚΟ — ΟΜΟΡΦΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Απόδειξη της επιδράσεως που έχει το καλό ήθικό στην εμφάνιση είναι πως όταν γίνεστε όμορφη για να βγείτε έξω, αισθάνεστε χαρούμενη, κεφάτη, κυρί-

ως αν έχετε τη συνήθεια να παραμελήτε τότε - τότε λιγάκι τον εαυτό σας.

Η έλλειψη κοκετταρίας είναι μια πολλή κακή συνήθεια, γιατί κάθε φορά που βλέπετε τον εαυτό σας ατημέλητο μέσα στον καθρέφτη, σπέρνετε την ιδέα της άσχημίας, των γερατειών κι' αυτή η ιδέα μεγαλώνει και ριζώνει μέσα σας.

Για το λόγο αυτό έχουν τόση σημασία για μια γυναίκα τα περιποιημένα χέρια. Το πρόσωπό της μπορεί να μη το βλέπει όλη τη μέρα στον καθρέφτη, αλλά όλη τη μέρα βλέπει τα χέρια της. Αν είναι καθαρά και περιποιημένα, της δίνουν σκέψεις αισιόδοξες.

Για να είστε όμορφη, γίνετε γενναϊόδωρη, ένθουσιώδης. Τονίζετε την προσωπικότητά σας. Και κυρίως να είστε καλή. Η επιείκεια, ή καλωσύνη δίνουν στα μάγουλα μια όμορφη γραμμή και στα μάτια ένα ωραίο βλέμμα. Μη κρατάτε ποτέ κακία, γιατί μένει ζωγραφισμένη στο πρόσωπό σας. Και το σκάβει.

"Αν ξέρετε να ξεχνάτε, αν ξέρετε να συγχωρείτε, έχετε στα χέρια σας το μυστικό της όμορφιάς και της ευτυχίας.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ

Οι γυναίκες που γερνούν, δηλαδή που γερνούν άσχημα, είναι εκείνες που δεν έννοούν να παραδεχθούν πως δεν είναι πιά είκοσι χρόνων. Η πίκρα αυτή, όπως κάθε πίκρα, υπονομεύει τον οργανισμό, ρυτιδώνει το πρόσωπο και επιταχύνει την εμφάνιση των σημείων των γερατειών.

Παρατηρήστε πως οι γυναίκες που εργάζονται (όχι άνθρωπα βέβαια) γερνούν λιγότερο γρήγορα από τις άργόσχολες που σκέπτονται διαρκώς τον εαυτό

τους. "Όταν ή δουλειά τους τις ενδιαφέρει και τις ευχαριστεί διατηρούνται καταπληκτικά νέες.

Χρειάζεται τόλμη, αλλά και προσοχή! Η γυναίκα του γραφείου που έχει ευθύνες κινδυνεύει να πάρη έκφρασι σκληρή. "Αν είστε πολύ απασχολημένη, πολύ λεπτολόγος, πολύ φιλόδοξη, απασχοληθήτε και με κάτι δωρεάν. Η άφιλοκέρδεια πρέπει να είναι πρώτη στόν κατάλογο των περιποιήσεων της όμορφιάς σας.

"Αν είστε δραστήρια οικοδέσποινα, νοικοκυρά και απαιτητική, σάς απειλούν οι ρυτίδες της νευρικότητας. Μη νευριάζετε με το παραμικρό. Δημιουργήστε

γύρω σας ατμόσφαιρα χαράς, επιεικείας και έμπιστοσύνης.

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΗ

Διαθέσετε πότε-πότε λίγη ώρα για να θαυμάζετε ωραία πράγματα. Η όμορφιά είναι μεταδοτική. Μιά καλλιτεχνική έκθεση, ένα τοπίο, μια συναυλία. Είναι θαυμάσιες κούρες όμορφιάς. "Ένας Γιαπωνέζος ζωγράφος που ήξερα ζωγράφιζε μόνο λουλούδια. «Θέλω να έχω όμορφο πρόσωπο όταν πεθάνω», έλεγε.

Τα όμορφα πράγματα, οι όμορφες σκέψεις, τα όμορφα αίσθήματα δίνουν όμορφο πρόσωπο σε κάθε ηλικία.

Ενας νεαρός Γερμανός κρατούμενος σε ρωσικό στρατόπεδο συγκεντρώσεως έστειλε το ακόλουθο γράμμα στους δικούς του:

«Άγαπημένοι μου. Είναι ένα υπέροχο στρατόπεδο. Οι επί κεφαλής αξιωματικοί είναι πραγματικοί κύριοι. Μας δίνουν άφθονη κι' έκλεκτη τροφή. Τό βράδυ έχομε χίλιες δυό διασκεδάσεις. Είμαι πολύ ευχαριστημένος». Φράντς. Υ.Γ.: "Ο θεός Γιόχαν έκτελέσθηκε γιατί είχε παράπονα.

War Humor

Ο θεός δίνει στο άνεμάκι του ένα τάλληρο.

Ευχαριστώ, λέει ο μικρός. Πέστε μου, όμως, μήπως είναι κάλπικο; —Βεβαίως δέν είναι. Πώς θα μπορούσα να σου δώσω ψεύτικο νόμισμα; —Ναί, θείε, αλλά ξέρετε γιατί ρωτώ; "Αν είναι καλό, θα μου τό δάλλη ή μαμά στόν κουμπαρα' ενώ αν είναι κάλπικο, θα μου τό δώση και ίσως μπορέσω να αγοράσω κάτι.

Constellation

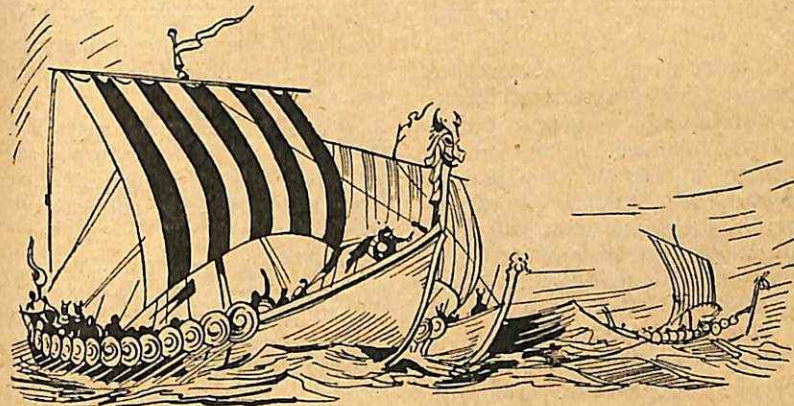
Υστερα από τό δείπνο ή κυρία του σπιτιού πηγαίνει να φέρη ένα άλμπουμ με φωτογραφίες.

—Βλέπετε αυτήν; λέει, δείχνοντας την φωτογραφία ενός μωρου στα γόνατα της μητέρας του. Είμαι έγω πριν από 28 χρόνια.

—"Α! άναφωνεί μια καλεσμένη. Και ποίο είναι αυτό τό ωραίο μωρό που κρατάτε στα γόνατά σας;

Up

500 χρόνια πριν από τον Χριστόφορο Κολόμβο

ΟΙ ΒΙΚΙΓΚΣ

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΟΝ ΝΕΟ ΚΟΣΜΟ

Του

D. C. PEATTIE

Στό "Αρχαιολογικό Μουσείο του "Όσλο μπορεί κανείς να δη τρία αυθεντικά ντράκκαρ των Βίκιγκς. Τα πλοία αυτά έμειναν θαμμένα χίλια χρόνια και μαζί τους ή ανάμνησι των «Βασιλέων της θαλάσσης». Και όμως πάντα φαίνονται μεθυσμένα για περιπέτεια, με την πρόμη και την πλώρη τους άνασηκωμένες σε μια άρμονική και τολμηρή καμπύλη, σαν τον λαιμό παραμυθένιου δράκου που άνυψώνεται πάνω από τό κύμα.

Με τέτοια ακριβώς καράβια, με ένα μεγάλο τετράγωνο πανί και 16 κουπιά από κάθε πλευρά, 500 χρόνια πριν από τον Χριστό

φορο Κολόμβο, οι άνθρωποι αυτοί του βορρά διέσχισαν τον Άτλαντικό για να πατήσουν, πρωτοι αυτοί από τους λευκούς, τό χώμα της Βορείου Άμερικής.

Λίγο μεγαλύτερα από τα σύγχρονα ψαροκάϊκα, τα πλοία αυτά των Βίκιγκς είναι πραγματικά θαύματα. Καρήνα, πόστες και πλαγινά σανιδώματα είναι από δρύ. Κάθε σανίδα είναι έπεξεργασμένη με εξαιρετική λεπτότητα. Δέν ύπάρχει κατάστρωμα, μόνον ένα πέρασμα από τάβλες πεύκου. Τό μοναδικό κατάρτι είναι ένας ψηλός και στερεός κορμός πεύκου και τα κουπιά, έπίσης από πεύκο, είναι στερεωμέ-

να μέσα σὲ τρύπες, ποὺ μποροῦν
νὰ κλειστοῦν μὲ ἓνα καπάκι, ὅ-
ταν ἡ θάλασσα εἶναι κυματώ-
δης.

Τὸ πανί ἦταν γενικῶς μὲ ρα-
βδώσεις κόκκινες καὶ κίτρινες.
Τὸ κοντάρι τῆς πρύμης παρίστα-
νε τὴν οὐρὰ ἐνὸς δράκου καὶ τῆς
πλώρης τὸ κεφάλι του. Καὶ οἱ
ἀσπίδες τῶν θαλασσινῶν πολε-
μιστῶν, χρωματισμένες κίτρινες
καὶ μαῦρες, τοποθετημένες ἦν μία
πάνω στὴν ἄλλη, ὅπως τὰ λέπια
θαλασσίου τέρατος, ἐστόλιζαν τὰ
πλευρὰ τοῦ καραβιοῦ.

Στὸ πλοῖο δὲν ὑπῆρχαν χά-
ρες, οὔτε ἀστρολάβοι. Ὁ θαλασ-
σοπóρος Βίκιγκ ἐχάραζε τὸν
δρόμο του κατὰ τὴν κρίσι του,
ἔχοντας ὡς θάσι τὸν πολικό ἀ-
στέρα καὶ τοὺς ἀστερισμοὺς ποὺ
τοῦ ἔδειχναν, κατὰ προσέγγισι.
τὸ γεωγραφικὸ πλάτος. Γιὰ τὸ
πόσο κοντὰ θρискόταν ἡ στεριά,
τὸν πληροφοροῦσαν τὰ πουλιά.
"Ἐτσι μὲ τὸ μοναδικὸ πανί τους, τὰ
πλοῖα τῶν Βίκιγκις ἔπλεαν μὲ
ὅλην τους τὴν ταχύτητα, μόνον
ὅταν εἶχαν τὸν ἄνεμο οὐριο· καὶ
ὅμως ἔφθασαν ὡς ἐκεῖ ποὺ ἀρχί-
ζουν τὰ παγόβουνα καὶ στὴν
πραγματικότητά ὑπῆρξαν οἱ μέ-
γαλύτεροι θαλασσοπόροι ποὺ δι-
έσχισαν ποτὲ τὸν Ἀτλαντικόν.

Πρέπει όμως να παραδεχθούμε ότι ήταν και οι πιο τολμηροί πειρατάι. Στην αυγή του Μεσαίωκος ξεχύθησαν σ' όλες τις άκτες της Εύρώπης. Κατέκτησαν τις Έθριδες, τις Όρκάδες, τις Σέτλαντ και τις Φερόες, όπου και έγκαταστάθηκαν. Κατέβηκαν έν συνεχεία στή Γαλλία, όπου οι σημερινοί Νορμανδοί, όπως τὸ δείχνει τὸ ὄνομά τους, είναι δικοί τους απόγονοι. Ἀργότερα κατέκλυσαν τὴν Ἀγγλία και μετέδωσαν τὴν βρεξί τῆς ναυτικῆς περιπέτειας στους κατοίκους της. Στους Βίκινγκς ἡ

βρετανική φυλή δφείλει τούς ψη-
λούς άνδρες της καί τίς ξανθές
κοπέλλες της, καί ή άγγλική
γλώσσα μένει βαθεία έπηρεασμέ-
νη στίς ναυτικές έκφράσεις της
άπ' αύτούς.

Ἐκαμαν ἐπιδρομὲς στὴν Σα-
ξωνίαν γιὰ νὰ ναυτολογήσουν ρω-
μαλέους ἄνδρες καὶ στὴν Ἰρλαν-
δία γιὰ νὰ πάρουν ὁμορφες κο-
πέλλες.

Τὸ 874 οἱ πειραταὶ αὐτοὶ ἐνέ-
σκηψαν στὴν Ἰσλανδία καὶ τὸ
930 ἐξημιούργησαν μία δημοκρα-
τία, τῆς ὁποίας τὸ Κοινοβούλιον
ὑπάρχει ἀκόμη καὶ σήμερα, πρὶν
τοὺς ὅλων τῶν Κοινοβουλιῶν
τοῦ κόσμου. Αὕτῃ ἡ πρώτη Ἰσ-
λανδικὴ ἀποικία ἦταν μία κοινω-
νία εἰδωλολατρικὴ. Ἐλάτρευε
τοὺς παλαιοὺς θεοὺς τῶν βορείων
ὠρῶν καὶ Ὅντιν, ἀλλὰ, τὸ κοινω-
νικὸ σύστημα στηρίζονταν στὴν
ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ στὴν δύ-
ναμι τῶν νόμων. Ἡ γυναῖκα ἦ-
ταν ἴση μὲ τὸν ἄνδρα καὶ μπο-
ροῦσε νὰ ἔχη κτήματα, ζῶα,
σκλάβους. Τὰ κορίτσια εἶχαν τὸ
δικαίωμα νὰ συναναστρέφονται
ἐλεύθερα τοὺς νέους καὶ ὁμως
ἡ τιμὴ τους ἦταν αὐστηρότατα
προστατευμένη. Ἡ φιλοξενία ἦ-
ταν χρυσὸς κανὼν καὶ ἡ εὐγένεια
θασικὸ καθήκον. Ἡ μουσικὴ καὶ
ἡ ποίησις ἀνθίζαν καὶ ἡ λογοτε-
χνία πλουτιζόταν ἀκόμη μὲ τοὺς
παλαιοὺς νορβηγικοὺς θρύλους,
μὲ ἐπικά ποιήματα ποὺ γοήτευαν
τοὺς συνδιαιτημένους στὰ πολυτε-
λῇ συμπόσια.

Ἄν οἱ Βίκιγκς δὲν ἐγνώριζαν αὐτὸ ποῦ ἡμεῖς ὀνομάζομεν ἄνθρωποι, ἀπολαμβάναν συχνὰ μιὰ ὀρισμένη πολυτέλεια, ἀκόμη καὶ μιὰ σχετικὴ μεγαλοπρέπεια, ὅπως ἀποδεικνύουν τὰ χρυσὰ καὶ ἀσημένια κοσμήματα, τὰ θαυμάσια ὑφάντα τους, τὰ ἐπιπλά μὲ τὰ λεπτὰ σκαλίσματα, τὰ μεταξωτὰ καὶ τὰ κρασιά ποῦ ἔφερναν ἀπὸ

μαρκρινούς τόπους. Ἡ ἀξία ὁμως
ἐνὸς ἀνθρώπου δὲν λογαριάζε-
ται ἀπὸ τὰ πλοῦτή του. Ὁ Ἰθα-
νικός ἥρωας ἦταν ἐκεῖνος ποῦ
μὲ ὄλο του τὴν ὀπίσμο μποροῦ-
σε νὰ πηδήσῃ ἐνα ὕψος ἴσιο μὲ
τὸ μπόι του, ποῦ μποροῦσε νὰ
χειρισθῇ τὸ σπαθὶ ἢ τὸ ρόπαλο
ἐξ ἴσου ἀριστοτεχνικὰ μὲ τὸ δε-
ξι ἢ τὸ ἀριστερὸ χέρι. Ἦταν ὁ
τολμηρὸς καὶ ἀχαλίνωτος στὴ
μάχη.

Ὁ Ἑρὶκ ὁ Ἑρυθρὸς ἦταν ἕνας ἄνδρας μὲ τέτοιο χαρακτή-

τὸ ὄνόμασε Γροινλανδία, δηλαδή Πράσινο Τόπο, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι αὐτὸ τὸ ὄνομα, ποὺ ὑποσχόταν πολλά, θὰ παρακινεῖτο ἄλλους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. "Ἔτσι καὶ ἐγένε.

Σ' αυτή την παρθένα γή ἐγκαταστάθηκε ὁ Ἑρὶκ μὲ τὴν γυναῖκά του, τὰ παιδιὰ του, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους καὶ τοὺς σκλάβους του. Ἐχτίσε σιταποθήκες καὶ ἔνα πελώριο σπίτι ποὺ οἱ πέτρες του θρίβονται σήμερα μέσα στὴ γῆ τῶν λειθαδιῶν τοῦ

ρα. Τὸ παρατσούκλι τὸ χρωστό-
σε στὴν κόκκινη γενειάδα του,
ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτήρας του δὲν
ἦταν λιγώτερο θερμός. Οἱ φιλο-
νικίες του μὲ τοὺς γείτονες ἦταν
τόσο σφοδρές, ὥστε τὰ δικαστή-
ρια τὸν ἐξόρισαν ἀπὸ τὴν Ἰο-
λανδία. Τὸ 982 ἐσάλλαρε λοιπὸν
γιὰ τὸν ἄγνωστο ὠκεανὸ καὶ ἔ-
θαλε πλώρη κατὰ τὸν νοτιά, για-
τὶ εἶχε ἀκούσει νὰ λένε πὼς τα-
ξιδιῶτες πού ἐξ αἰτίας τῆς θύ-
ελλας εἶχαν ἐξφύγει ἀπὸ τὴν πο-
ρεία του διέκριναν στερεὰ πρὸς
τὴν κατεύθυνσι αὐτή. Μετὰ ἀπὸ
μεγάλες περιπέτειες ἀνακάλυψε
ἐπὶ τέλους τὸ μεγάλο νησί, ἀγ-
κυροθόλησε στὴν ἀκτὴ του καὶ

Ἀρκτικοῦ καὶ ἐκεῖ μεγάλωσε καὶ
ὁ Λαΐφ, Λαΐφ Ἐρικσον, Λαΐφ ὁ
Εὐδαίμων.

Αυτή η ιστορία μας έχει μεταδοθῇ ἀπὸ τὸν «Θρύλο τοῦ Ἑρικ τοῦ Ἐρυθροῦ», γραμμένο στὴν παλαιὰ νορβηγικὴ γλῶσσα, ἐπάνω σὲ παμπάλαια φύλλα περγαμνῆς. Τὸ ἔγραψε τὸ 1320 κάποιος Χάακ, συμφωνῶν μὲ τὶς ἐνθουσιώδεις διηγήσεις τῶν θρόλων.

Ὁ θρόνος λέει πῶς ὁ Λάιφ, ἥρως γενναῖος καὶ ἵπποτικός, ξεκίνησε τὸ 1000 γιὰ τὴν Νορβηγία, ὅπου τὸν δέχθηκε ὁ Βασιλιάς Ὁλαφ. Ὁ Χριστιανισμὸς ἀπλωνόταν τότε στὴν Σκανδιναυία.

καὶ ὁ Βασιλεὺς, ἀφοῦ ἔπεισε τὸν Λάιφ καὶ τὸ πλῆρωμά του νὰ θαπτισθοῦν, τοὺς ἐμπιστεύθηκε τὴν ἀποστολὴ νὰ διαδώσουν τὴν Χριστιανικὴ πίστι στὴν Γροινλανδία.

«Μόλις τὸ πλοῖο ἐτοιμάσθηκε γιὰ τὸ ταξίδι, ὁ Λάιφ ἄνοιξε τὰ πανιά. Ἡμέρες ὁλόκληρες ἔπλεε πάνω στὰ ἐξαγριωμένα κύματα. Εὐκόλα φαντάζεται κανεὶς τὸ μεγάλο ραβδωτὸ πανί, τεντωμένο μέχρι πού νὰ κοντεύῃ νὰ σχιστῇ ἀπὸ τὴν ἐξαλλή θύελλα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοὺς ἄνδρες καρτερικοὺς νὰ δέρνονται ἀπὸ τὰ μαινόμενα κύματα πού τοὺς ἐμούσκευαν μέσα στὸ καράβι τους. Ὅμως ἡ θύελλα ἐκόπασε καὶ ὁ Λάιφ μπόρεσε τελικὰ νὰ κυττάξῃ τὸν ὁρίζοντα. Τότε, ἐκεῖ κάτω, στὴν ξεκαθαρισμένη δύσι, εἶδε μιὰ μακριὰ λωρίδα γῆς, πού ἀπλωνόταν ὡς πού ἔφθανε τὸ μάτι. Ἡ ἀκτὴ φαίνονταν χαμηλὴ καὶ δασωμένη. Δὲν μποροῦσε νὰ ᾔταν οὔτε ἡ Ἰσλανδία, οὔτε ἡ Γροινλανδία. Ἦταν πελώρια. Ἦταν, ὅπως λέει ὁ θρύλος, «διαφορετικὴ ἀπὸ ὅλες τὶς γνωστὲς στερεές». Ἦταν ἕνας καινούργιος κόσμος. Ἦταν ὁ Νέος Κόσμος. Ποιὸ ἀκριβῶς μέρος τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου ἀνακάλυπτε ὁ Λάιφ ὁ Εὐδαίμων; Αὐτὸ μένει πάντα ἐν ἀνίγμῳ.

«Εἶχε ἄγριους ὁλόκληρους ἀπὸ ἄγριο σιτάρι καὶ τὰ κλήματα φυτρώων ἀφθονά. Εἶχε ἐπίσης καὶ κάτι πελώρια δέντρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πῆραν μερὰ καὶ τοὺς κορμούς τους τοὺς μεταχειρίστηκαν γιὰ νὰ χτίσουν σπίτια». Ἔτσι μιλάει ὁ θρύλος τοῦ θιθλίου τοῦ Χάουκ καὶ εἶναι τὸ μόνο πού ξέρομε γιὰ τὸ τόσο σημαντικὸ αὐτὸ γεγονὸς. Τὰ στοιχεῖα ὅμως τοῦ θρύλου δὲν μᾶς δηγοῦν πούθενά. Τὸ ἄγριο σιτάρι εἶναι

ἀγνωστο στὴν Ἀμερικὴ ἔτσι ὁποῦτομε ὅτι ὁ Λάιφ εἶχε διὰ ἁπλῶς καλὰμια τῆς ἄμμου πού τοῦ μοιάζουν. Ἀγνοοῦμε ἐπίσης γιὰ τί κλήματα γίνεται λόγος. Ὅσο γιὰ τὰ δέντρα πού ἦσαν τόσο χοντρά, ὥστε νὰ τὰ μεταχειρισθοῦν σὰν οἰκοδομήσιμη ἐυλεία, τέτοια φυτρῶνουν σὲ ἀφθονία ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς Φλωρίδας μέχρι τὰ νότια τοῦ Λαβραντόρ. Ὅταν ὅμως ὁ Λάιφ γύρισε στὴν Γροινλανδία, μὲ πόση περιέργειά θὰ ἐξήτασαν τὰ δείγματα πού εἶχε φέρε. Μὲ πόσο ἐνθουσιασμὸ δὲν θὰ μίλησαν γιὰ τὴν ἀναχώρησι πρὸς αὐτὸν τὸν τόπο πού τὸν ὠνόμασαν «Καλὴ Γῆ τοῦ Κρασιοῦ».

Τότε ἀκριβῶς, τὸ φθινόπωρο τοῦ 1003, ἕνας ἄνδρας ἔφθασε στὴν Γροινλανδία, ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἰσλανδία, κάποιος μὲ τὸ παρατσούκλι Καρλσέφνι, δηλαδὴ «αὐτὸς πού προορίζεται νὰ γίνῃ ἥρωας». Ἦταν ἕνας ναυτικὸς ἔμπορος. Ἦταν πλούσιος καὶ εἶχε ἐπιχειρηματικὸ μυαλό. Πρέπει νὰ πιστέψωμε ὅτι κατὰ τὴν διάρκεια αὐτοῦ τοῦ χειμῶνα ἄκουσε πολλὰ γιὰ τὴν περίφημὴ χώρα τοῦ κρασιοῦ. Πρέπει ἐπίσης νὰ πιστέψωμε ὅτι δὲν ἔμεινε ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὴν μουσικὴ φωνὴ τῆς Γκούντριντ, μιᾶς ὠραιότητος νεαρῆς Χριστιανῆς, χήρας, ἀφοῦ τὴν παντρεύτηκε κατὰ τὰ Χριστοῦγεννα καὶ μὲ τὶς πρώτες ὥραιες ἡμέρες τοῦ καινούργιου χρόνου ἔφυγε μαζί της γιὰ τὴν χώρα τοῦ κρασιοῦ μὲ ἕνα πλήρωμα ἀπὸ γεροὺς ναυτικούς. Δύο πλοῖα ἀκολουθοῦσαν γεμάτα ζῶα, χρήσιμα εἶδη καὶ ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ δημιουργηθῇ μιὰ ἀποικία. Ἦσαν ὅλοι - ὅλοι 160 ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ, πού ξεκινοῦσαν γιὰ τὴν Ἀμερικὴ. Κατευθύνθηκαν κατ' ἀρχὰς πρὸς

νότον, ὥσπου συνάντησαν μίαν στερεὰ στεφανωμένη ἀπὸ πυκνὰ δάση καὶ χαραγμένη ἀπὸ θαθεῖς ὅρμους καὶ τὴν ἐβάπτισαν «Μάρκλαντ», Χώρα τῶν Δασῶν. Κατόπιν, παρὰ τὸ ἀντίθετο σφοδρὸ ρεῦμα, μπῆκαν σ' ἕνα πλατὺ κόλπο, πού τοῦ ἔδωσαν τὸ ὄνομα τὸ «Φιόρδ τοῦ Ποταμοῦ», καὶ ἀνακάλυψαν ἐπίσης ἕνα νησί, τόσο πυκνοκατοικημένο ἀπὸ πουλιά, ὥστε δὲν μποροῦσαν νὰ κάνουν θῆμα χωρὶς νὰ πατήσουν πάνω σὲ αὐτά.

Ἀπὸ τὴν περιγραφή τῶν τοπιῶν οἱ εἰδικοί πιστεύουν ὅτι μπόρεσαν νὰ ἀναπαραστήσουν τὴν πορεία αὐτῶν τῶν πρώτων ἐξερευνητῶν. Ἡ πρώτη στερεὰ πού συνάντησαν ἦταν ἡ ἢ Γῆ τοῦ Μπάφφιν ἢ ἡ Βόρειος ἀκτὴ τοῦ Λαμπραντόρ, ἐνῶ ἡ Μάρκλαντ, σκοτεινισμένη ἀπὸ τὰ δάση, θὰ ἦταν ἡ νότια ἀκτὴ τοῦ Λαμπραντόρ. Τὸ «Φιόρδ τοῦ Ποταμοῦ» τοποθετεῖται πιθανῶς στὸν κόλπο τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, ἴσως μάλιστα νὰ εἶναι οἱ ἐκβολὲς αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ. Ὅσο γιὰ τὸ νησί τὸ πλημμυρισμένο ἀπὸ πουλιά, πιθανὸν νὰ εἶναι τὸ νησί Μποναβεντόρ, ἔξω ἀπὸ τὸ Κεμπέκ, ὅπου ἀφθονοῦν πάντοτε τὰ θαλασσοπούλια πού κάνουν ἐκεῖ τὶς φωνῆς τους.

Οἱ Βίκιγκς πέρασαν τὸν χειμῶνα κοντὰ στὸ Φιόρδ τοῦ Ποταμοῦ. Ἐκεῖ ἀκριβῶς σὲ μιὰ καλύθα γεννήθηκε ὁ πρῶτος γιὸς τοῦ Καρλσέφνι καὶ τῆς Γκούντριντ, ὁ πρῶτος λευκὸς πού εἶδε τὸ φῶς στὸ ἀμερικανικὸ ἔδαφος. Ὁ Χάουκ, συγγραφεὺς τοῦ θρύλου, λέει ὅτι κατάγεται ἀπ' αὐτόν. Μετὰ ἀπὸ ἕνα δύσκολο χειμῶνα, ὁ Καρλσέφνι καὶ οἱ σύντροφοί του ξαναπῆραν τὶς θάλασσες. Ἀφοῦ ταξίδεψαν «πολύ, πολὺ καιρό», πρὸς νότον, πέρασαν ἀπὸ ἕνα στόμιο καὶ ἔφθασαν

σ' ἕνα κλειστὸ ὄρμο, ὅπου θρῆκαν «τὸ ἄγριο σιτάρι καὶ τὰ κλήματα». Στὴν ἄμμουδιά, στὴν γραμμὴ τῆς παλλίροιας, ἔσκαβαν τρύπες, μέσα στὶς ὁποῖες κατὰ τὴν ἄμωπι ἐπιάναν ψάρια. Τὰ δάση ὁλόγυρα ξεχειλίζουν ἀπὸ κυνήγι καὶ ὁ θρύλος μᾶς λέει ὅτι «ἐπὶ μισὸ μῆνα πέρασαν ἐκεῖ πολὺ εὐχάριστα». Σὲ ποιὸ μέρος τῆς ἀπέραντης Βόρειας Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου θρίσκονταν αὐτοὶ οἱ τυχοδιώκτες; Ἡ ἐρώτησις δίνει ἀφορμὴ ἀπὸ αἰῶνες, σὲ τόσες ἀντίθετες ἀπόψεις, πού δὲν μένει πιά οὔτε γωνιά σ' ὅλη τὴν ἀκτὴ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι νὰ μὴ ἐπιμένουν μὲ ὅλη τους τὴν καλὴ πίστι ὅτι ὁ τόπος τους εἶναι ἡ πραγματικὴ «Χώρα τοῦ Κρασιοῦ». Στὴ Βοστώνη ὑψώνεται ἕνα ἀγαλμα τοῦ Λάιφ, γεννημένο ἀπὸ τὴν ὑπερφανὴ καὶ ἐλικοκρινὴ πίστι ὅτι ὁ ἥρωας ἀπεβίβαστηκε ἐκεῖ. Μιὰ μνημειώδης ἀπεικόνισις τοῦ Καρλσέφνι στολίζει γιὰ τὸν ἴδιο λόγο τὴν πόλιν τῆς Φιλαδέλφειας. Ἀπ' τὴν μερῇ του τὸ Νιοῦπορτ κατέχει ἕνα εἶδος στρογγυλοῦ πύργου, ὅπου πολλοὶ ἐπιμένουν νὰ βλέπουν τὰ υπολείμματα ἑνὸς φρουρίου τῶν Βίκιγκς, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ὁ ποιητὴς Λόνγκφελλου ἐγγραψε τὸ ποίημα «Σκελετὸς μὲ Πανοπλία».

Τελικὰ ἕνας ἐρευνητὴς ὑπεστήριξε τελευταῖα ὅτι ἀνακάλυψε τρύπες προσδέσεως πλοίων λαξευμένες ἀπὸ τοὺς Βίκιγκς σ' ἕνα θράχο κοντὰ σ' ἕνα κολλισκο τοῦ Ἀκρωτηρίου Κόντ. Ὁ λα αὐτὸ δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ αὐξάνουν τὴν σύγχυσι μιᾶς ἱστορίας, τὴν ὁποία ἡ προφορικὴ ἰσλανδικὴ παράδοσις μπερδεύει ἀκόμη περισσότερο.

Ὅμως στὴν ἐξέλιξι τῆς παραμυθίας διηγῆσεως συναντᾶμε

πρόσωπα πού δὲν μᾶς εἶναι ἄγνωστα. Πραγματικά, μιὰ μέρα, ἐνῶ ἦταν ἔσυχτοι στὴν καινούργια τους ἐγκατάστασι, οἱ ἄνθρωποι τοῦ Βορρά εἶδαν νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς ἕνας μικρὸς στόλος ἀπὸ πυρόγες πού τὸν ὡδηγοῦσαν παράξενοι ἄγριοι. Εἶχαν δέρμα πολὺ σκοῦρο, πρόσωπα ἁποκρουστικά καὶ τὰ μαλλιά τους ἦταν ἀπαίσια. Εἶχαν μεγάλα μάτια καὶ πλατὺ πρόσωπο. Ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἡ ἐκπληξὶς δὲν ἦταν μικρότερη ὅταν ἀντίκρυσαν τὰ γαλανὰ μάτια καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά τῶν Βίκιγκς. Ἐμείναν κάμποσο ἐκπληκτοί, παρατηρώντας αὐτὰ τὰ παράξενα πλάσματα καὶ τελικὰ ἀποτραβήχτηκαν κρυφά.

Δὲν γύρισαν πιά παρὰ τὸ ἐπόμενο φθινόπωρο, φέρνοντας φορτία γουναρίων, πού ἤθελαν νὰ τὰ ἀνταλλάξουν μὲ τὰ σιδερένια ὄπλα τῶν Βίκιγκς, πρᾶγμα στὸ ὁποῖο ὁ φρόνιμος Καρλσέφνι ἀντιστάθηκε ἀποφασιστικά. Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν ἀρνησι οἱ ἄγριοι ἔδειξαν μὲ τὸ δάκτυλο τὰ φανταχτερὰ ὑφάσματα πού λαχταροῦσαν πολὺ. «Λοιπὸν, μᾶς λέει ὁ θρῦλος, ἀντὶ ἐνὸς δέρματος ζώου, κάθε ἰθαγενὴς ἔπαιρνε ἕνα κομμάτι κόκκινο ὑφάσμα πού τύλιγε γύρω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Ἔτυχε ὅμως ἕνας ταῦρος, πού ἀνῆκε στοὺς λευκοὺς, νὰ μουγκρίσῃ καὶ οἱ ἰθαγενεῖς φοβήθηκαν καὶ ἔφυγαν πανικόβλητοι. Ξαναγύρισαν ὅμως σὲ μερικές ἡμέρες, τὴν φορὰ αὐτὴ μὲ ἄγριες φωνές καὶ μὲ μιὰ βροχή ἀπὸ πέτρες. Καταλαβαίνει κανεὶς τί μάχη ἐπηκολούθησε μεταξὺ τῶν ὠρουμένων ἐρροδέρμων καὶ τῶν Βίκιγκς.

Μὴ θέλοντας ὥστόσο νὰ ἐκτεθοῦν στοὺς κινδύνους μιᾶς νέ-

ας συναντήσεως αὐτοῦ τοῦ εἰδους οἱ ἄνθρωποι τοῦ Βορρά, ὑπακούοντας στὸ ἐνστικτὸ τους, ἀποφάσισαν νὰ ξανανεβοῦν πρὸς τὸ βορρά καὶ ἔτσι πέρασαν τὸν τρίτο ἀμερικανικὸ χειμῶνα τους στὶς ἀκτὲς τοῦ Φιόρδ τοῦ Ποταμοῦ. Τὴν ἀνοιξὶ φόρτωσαν τὰ ντρακκάρ τους μὲ κορμούς τῶν μεγάλων δένδρων καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὴν Ἰσλανδία, πού ἦταν ἡ πατρίδα τοῦ Καρλσέφνι. Τότε ὁ θριαμβευτὴς ἥρως μπόρεσε τελικὰ νὰ ἐγκαταστήσῃ τὴν γυναῖκα του καὶ τὸν μικρὸ γιό του Σνόν, στὴν κατοικία τῶν προγόνων του.

Ἐδῶ σταματᾷ ὁ θρῦλος. Ξέρουμε ὅμως ὅτι γιὰ 300 χρόνια ἀκόμη οἱ Βίκιγκς τῆς Γροινλανδίας, πού εἶχαν ἑλβεσι ξυλείας, πήγαιναν συχνὰ στὸ Μάρκλαντ, ἀπ' ὅπου τὰ πλοῖα τους γύριζαν φορτωμένα μὲ κορμούς δένδρων. Ἐπὶ αἰῶνες ἐπίσης οἱ 16 ἐκκλησίες τῆς Γροινλανδίας συμμετεῖχαν στὴν εἰσφορὰ τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ στέλναν στὸ Βατικανὸ χαυλιόδοντες θαλασσιῶν ἐλεφάντων. Ξαφνικά ὅλα σταμάτησαν καὶ κανεὶς δὲν ἄκουσε τίποτε γιὰ τὴν μακρινὴ ἀποικία. Ἀποδεκατίσθηκε ἀπὸ τὶς ἀρρώστειες ἡ ἐξαφανίστηκε ἀπὸ τὴν πείνα; Κανεὶς δὲν ξέρεي. Ἡ Γροινλανδία, αὐτὸ τὸ σκαλοπάτι τοῦ Νέου Κόσμου, χάνεται μέσα στὴν ὁμίχλη τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Κάπου στὴν Εὐρώπη, ἕνας καλόγηρος σημειώνει μιὰ μέρα στὸ ἡμερολόγιό του ὅτι 80 χρόνια τώρα κανένα πλοῖο δὲν φθάνει πιά ἀπὸ τὴν «Πράσινη Χώρα» καὶ μὲ τὴν πέννα του δίνει σὰν τελευταίᾳ ἡμερομηνία τὸ ἔτος 1492.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ

Ἡ τσάντα καὶ τὸ τσαντάκι

Τοῦ

Δ. ΨΑΘΑ

Σπίθες πετοῦν τὰ μάτια της. Καὶ καθὼς στρέφει καὶ κυττᾷ τὸν «κύριο», ἀναταράζεται ὀλόκληρη. Κρατᾷ μιὰ τσάντα, πού τὴν κουνᾷ μὲ τρόπο τόσο ἀπειλητικὸ, ὥστε νομίζεις πὼς θὰ σοῦ τὴν φέρῃ στὸ κεφάλι.

—Τί συνέθῃ;

Πεισματῶνει.

—Οὔτε καὶ γνωρίζω!

—Σοῦδωσε ὁ κύριος χαστούκι;

Φρενιάζει.

—Ἐντελῶς ξαφνικά.

—Γιατί;

Τρέμει ὀλόκληρη.

—Οὔτε καὶ γνωρίζω.

—Εἶχατε προηγούμενα;

Παίρνει φόρα:

Προηγούμενα; Ἐγὼ μ' αὐτόν;

Ἄστεῖο πρᾶγμα. Οὔτε τὸν ξέρω, οὔτε μὲ ξέρει. Οὔτε τοῦ μίλησα, οὔτε μοῦ μίλησε. Οὔτε τὸν κύτταξε, οὔτε μὲ κύτταξε. Ἀντιλαμβάνεσθε πὼς συνέθῃσαν τὰ πράγματα. Ἐπήγαινα στὴν κουνιάδα μου στοῦ Βεῖκου, κ. πρόεδρε. Ἐγὼ κατοικῶ Κολιάτσου. Καθόμουν, λοιπὸν, στὸ τράμ καὶ ἀπέναντί μου, φάτσα μὲ φάτσα, καθόταν αὐτὸς ὁ παλαβός.

Τρίζει τὰ δόντια του «αὐτός»:

—Ἐγὼ παλαβός! Μὲ λέει παλαβός!

—Σιωπῇ, ἐσύ.

—Βρίξει, κ. δικαστά, ἀκοῦτε;

—Εἴπα: σιωπῇ!

Τρέμει ὀλόκληρος:

—Μὲ συγχωρεῖτε. Εἰμαι λιγάκι νευρικός.

Γυρίζει ὁ πταισματοδίκης στὴν κυρία:

—Ὅριστε, λέγε ἐσύ.

Φυσᾷ καὶ ξεφυσᾷ.

—Λοιπὸν ἦρθε ὁ εἰσπράκτωρ, μοῦ ζήτησε τὸ εἰσιτήριό μου, ἔβγαλα τὰ λεπτὰ, τοῦ τὰ ἔδωκα.

—Ἐκοψε ἀπ' τὸ μπλόκ τὸ εἰσιτήριο, μοῦ τὸ ἔδωκε. Ἀντιλαμβάνεσθε, κ. πρόεδρε. Ὑστερα ἦλθε ὁ ἐπιθεωρητής, μοῦ ζήτησε τὸ εἰσιτήριό μου, τοῦ τὸ ἔδωσα. Τὸ κύτταξε, τὸ ἔκοψε λιγούλακι, μοῦ τὸ ἔδωσε.

—Λοιπὸν;

—Ὁ κύριος μὲ ἀγριοκύτταξε.

—Γιατί;

—Οὔτε καὶ γνωρίζω.

Λυσσᾷ ὁ «κύριος»:

—Νὰ σᾶς πῶ ἐγὼ, κ. πταισματοδίκας.

—Ἐσύ νὰ πάψῃς!

—Λέει δὲν γνωρίζει γιατί τὴν ἀγριοκύτταξε. Καὶ μ' ἐκνευρίζει.

—Πάψε σοῦ εἶπα!

—Μὲ συγχωρεῖτε, κ. δικαστά, εἰμαι λιγάκι νευρικός...

Ἀνάθει καὶ κορώνει ὁ πταισματοδίκης:

—Ἄν εἶσαι λιγάκι νευρικός, σὲ στέλνω μέσα καὶ σοῦ περνοῦν τὰ νεῦρα σου. Σοῦ τὸ λέω γιὰ τελευταία φορὰ, νὰ μὴν παρεμ-

Στην Ἀνθολογία τοῦ Ἑλληνικοῦ Εὐθυμογραφήματος δημοσιεύεται σήμερα τὸ εὐθύμο στιγματότυπο, ἡ «Τσάντα καὶ τὸ τσαντάκι», τοῦ Δημήτρη Ψαθά, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς πρὸ ἀξιόλογους καὶ τοὺς πρὸ γνήσιους Νεοέλληνες εὐθυμογράφους. Ὁ Ψαθάς, συγγραφεὺς πολλῶν διδλίων («Ἡ Θέμις ἔχει κέφια», «Μαντάμ Σουσού», «Ἡ Θέμις ἔχει νεύρα», «Ἀπὸ τὴν εὐθύμη πλευρά», «Τὸ χιούμορ τῆς ἐποχῆς», «Κάτω ἀπὸ τοὺς οὐρανοῦς» κ. ἄ.) καλλιιεργεῖ ἕνα προσωπικὸ εἶδος χιούμορ καὶ ἀντλεῖ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ ἀπὸ τὴν ζωὴ, ὅπως αὐτὴ ἐκφράζεται στίς πρὸ μικρὲς τῆς ἐκδηλώσεις. Ὁ Δ. Ψαθάς ἔχει παραλλάχα γράψει καὶ σατιρικὰς ταξιδιωτικὰς ἐντυπώσεις καὶ κωμωδίες γιὰ τὸ θέατρο πρὸς παῖδῃν καὶ μετὰ τὴν ἐπιτυχία, ὅπως «Τὸ στραβόξυλο», ὁ «Ἐαυτοῦλῃς μου», «Οἱ μικροὶ Φαρισαῖοι» κ. ἄ. «Ἡ Τσάντα καὶ τὸ τσαντάκι» εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικότερα, δικαστικά, ὡς ποῦμε, εὐθυμογραφήματα τοῦ Ψαθά, πρὸς δεικνύει πὺς ὁ συγγραφεὺς μπορεῖ ἕνα ἀσίμωτο καὶ τυχαῖο γεγονός νὰ τὸ κἀν γνήσιο σατιρικὸ κείμενο.

βαίνης. Ἀκοῦς;

- Μάλιστα, κ. πρόεδρε.
- Θέλεις νὰ πᾶς μέσα;
- Ὁχι, κ. πρόεδρε.
- Κλείστο, λοιπόν.
- Τὸκλειστα, κ. πρόεδρε.

Ἀγαθὸς φαίνεται. Στρογγυλὸ πρόσωπος. Καὶ ὑποφέρει. Στέκεται ἐκεῖ, λίγο παραπέρα, δαγκώνει τὰ χεῖλη, τρώει τὰ μουστάκια, θγάζει μαντήλι, σκουπίζει τὸν ἰδρῶτα, στρίβει τὸ μαντήλι, τὸ ἀνοίγει, τὸ τραβά, τὸ ξαναστρίβει. Μᾶλλον κοντός. Μεσόκοπος. «Λιγάκι νευρικός; Παίζουν τὰ μάτια του, παίζουν τὰ χέρια του, παίζουν οἱ ὠμοὶ του, παίζουν τὰ πόδια του. Μόλις σηκώνει τὴν κουδούνα ὁ πταισματοδίκης, μαζεύεται. Ὑστερα γυρίζει, βλέπει τὴν κυρία, καρφώνει τὰ μάτια στὸ τσαντάκι τῆς καὶ φρίττει.

Κάτι συμβαίνει ἐκεῖ! Ἐκεῖ, στὸ τσαντάκι, προφανῶς, εἶναι ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ.

—Ἐξακολούθει, ἐσὺ.

Ἀναστενάζει ἡ κυρία:

—Καὶ ξαφνικά, πρὸς λέτε, χωρίς κανένα λόγο, χωρίς καμμιὰ, καμμιὰ, καμμιὰ αἰτία, μοῦ ἀστράφτει ὁ κύριος ἕνα χαστούκι. Ἀντιλαμβάνεσθε! Χαστούκι. ἔμένα, πρὸς ὁ ἴδιος ὁ σύζυγός μου, κ. πρόεδρε, δὲν ἐτόλμησε ποτὲ νὰ μοῦ ἀπλώσῃ χέρι. Χέρι; Τί λέω! Μία φορὰ πρὸς ἐτόλμησε νὰ μοῦ πῇ μισὴ κουβέντα, ἔτρεξα στοὺς δικηγόρους νὰ ζητήσω διαζύγιο. Καὶ ὁ Γιάννης ἔπεσε σὰ πόδια μου. «Φανίσα καὶ Φανίσα!» Ἀντιλαμβάνεσθε. Χαστούκι ἔμένα! πρὸς ὁ ἔχει ὁ σύζυγός μου μὴ στάξῃ καὶ μὴ θρέξῃ. Ρωτήστε, παρακαλῶ, πλατεῖα Κολιάτσου, Φανὴ Γελαδινού, τοῦ μηχανικοῦ. Ἀπαιτῶ νὰ κρεμασθῇ εἰς τὴν πλατεῖα τοῦ Συντάγματος!

Ὅστε πολὺ οὔτε ὀλίγον!

—Καλὰ - καλὰ.

—Νὰ μάθῃς τρόπους!

—Πήγαίνε!

—Χαστούκι στὴ Φανὴ Γελαδινού!

—Στάσου παραπέρα.

—Παρακαλῶ, μέσ' τὴν πλατεῖα τοῦ Συντάγματος!

—Χάνει τὴν ὑπομονὴ ὁ πταισματοδίκης καὶ κυτῶν μὲ μανὶχ τὴν ἀνάποδη τοῦ μολυβιοῦ στὴν ἔδρα. Σωπαίνει, ἐπὶ τέλους, ἡ κυρία καὶ καλεῖται ὁ κύριος, πρὸς δαγκώνει τὰ μουστάκια καὶ στρίβει τὸ μαντήλι γιὰ νὰ κρατήσῃ τὴν ψυχραιμία καὶ τὰ νεύρα του.

—Ἐδώσε, πράγματι, χαστούκι;

—Μάλιστα, κ. πρόεδρε.

—Τὴν ξέρεις;

—Ὁχι, κ. πρόεδρε.

—Ὅστε ὁμολογεῖς;

—Μάλιστα, κ. πρόεδρε.

—Τὴν ἔχεις δὴ ἄλλη φορὰ;

—Ὁχι, κ. πρόεδρε.

—Τότε λοιπόν;

—Εἶμαι λιγάκι νευρικός!...

—Ὁραία δικαιολογία! Σπουδαία δικαιολογία! Ἐπειδὴ εἶναι νευρικός ὁ κύριος χαστουκίζει τοὺς ἀνθρώπους μέσ' τὸ τράμ! Καὶ μάλιστα κυρίες! Ὁμολογῶ πὺς εἶμαι κατάπληκτος!

—Κι' ἐγώ, κ. πρόεδρε.

—Σιωπὴ!

—Εἶμαι συντετριμμένος, κ. πρόεδρε. Τὸ ὁμολογῶ. Ἦταν μὴ στιγμὴ παραφορᾶς, νὰ σὰς ἐξηγήσω, κ. πρόεδρε. Ἐπιτρέπετε νὰ σὰς ἐξηγήσω;

—Λέγε.

Ἀναπνέει βαθεῖα:

—Ἄντιστε μέσ' τὸ τράμ. Ἐδῶ ἐγώ, αὐτὴ ἐκεῖ. Καθόταν ἀπέναντί μου, καθόμουν ἀπέναντί τῆς. Ἀκοῦστε τώρα. Ἐρχεται ὁ εἰσπράκτωρ καὶ ζητᾷ τὸ εἰσιτήριο. Ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα, ἀνοίγει τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει τὰ λεπτά, κλείνει τὸ μικρὸ τσαντάκι, ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει μέσα τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα, δίνει τὰ λεπτά τῆς στὸν εἰσπράκτορα.

—Λοιπόν;

—Τῆς δίνει ὁ εἰσπράκτορας τὸ εἰσιτήριο. Ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα, ἀνοίγει τὸ μικρὸ τσαντάκι, θγάζει μέσα τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα.

—Λοιπόν, λοιπόν;

Ἀναπνέει βαθεῖα:

—Τῆς δίνει ὁ εἰσπράκτορας τὰ ρέστα. Τὰ παίρνει. Ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα, ἀνοίγει τὸ μικρὸ τσαντάκι, θγάζει μέσα τὰ ρέστα, κλείνει τὸ μικρὸ τσαντάκι, ἀνοίγει

τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει μέσα τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα.

Στριφογυρίζει στὴν καρέκλα τοῦ ὁ πρόεδρος.

—Ὁφ!

—Εἰσθε νευρικός, κ. πρόεδρε.

—Προχώρει.

—Ὁχι, παρακαλῶ, εἰσθε;

—Χωρὶς ἐρωτήσεις.

—Θερμῶς παρακαλῶ, κ. πρόεδρε...

—Ὁχι! Κι' ἂν ἤμουν, δὲν θὰ ἔφθανα ποτὲ στὸ σημεῖο νὰ χαστουκίσω μὴ κυρία μέσ' στὸ τράμ.

Λέει μὲ συντριβὴν:

—Τότε καταδικάστε με, κ. πρόεδρε. Δὲν θὰ μὲ καταλάβετε ποτέ.

—Αὐτὸ εἶναι δικὴ μου δουλειά.

Λέγε, τελειώσε;

Σκουπίζει τὸν ἰδρῶτα, στραγγίζει τὸ μαντήλι, παίζουν τὰ μάτια του, παίζουν τὰ χέρια του. ἀναστενάζει:

—Ὁχι, δὲν ἐτελείωσα. Ἡσυχάσα πρὸς λέτε γιὰ μὴ στιγμὴ καὶ ἔλεγα ὅτι τελείωσε αὐτὸ τὸ βάσανο. Μαῦρη ἡσυχία. Ἐξαφνὰ ἡ κυρία ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα, ἀνοίγει τὸ μικρὸ τσαντάκι, θγάζει ἕνα καθρεφτάκι, κλείνει τὸ μικρὸ τσαντάκι, ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει μέσα τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα. Κυττάζεται λίγο στὸ καθρεφτάκι. Καὶ ὕστερα ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα, ἀνοίγει τὸ μικρὸ τσαντάκι, θγάζει μέσα τὸ καθρεφτάκι, κλείνει τὸ μικρὸ τσαντάκι, ἀνοίγει τὴν μεγάλη τσάντα, θγάζει μέσα τὸ μικρὸ τσαντάκι, κλείνει τὴν μεγάλη τσάντα.

Θολώνει τὸ μάτι τοῦ πταισματοδίκου. Ἰδρῶτας τρέχει ἀπ' τὸ

μέτωπό του. 'Αρπάζει την κουδούνα, την άφινει, στριφογυρίζει, βουτάει τὰ χαρτιά, θά σκάση:

—Ούφ!...

—Νά σταματήσω, κ. πρόεδρε;

—Φτάσε στο χαστούκι.

—Είναι παρακάτω.

—Λέγε. Μ' έσκασες!

—'Ετσι μ' έσκασε καί μένα.

—Τελείωνε.

Παίρνει βαθειάν ανάσα:

—'Ησύχασε πάλι για δυο δευτερόλεπτα. 'Ησυχάζω κι' εγώ. 'Αλλά πάλι μαύρη ήσυχία. 'Ερχεται ο επιθεωρητής, της ζητά το εισιτήριο, άνοίγει την μεγάλη τσάντα, θγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, άνοίγει το μικρό τσαντάκι, δίνει το εισιτήριο, κλείνει το μικρό τσαντάκι, άνοίγει την μεγάλη τσάντα, θάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη

τσάντα. Της επιστρέφει ο επιθεωρητής το εισιτήριο. 'Ανοίγει την μεγάλη τσάντα, θγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, άνοίγει το μικρό τσαντάκι.

'Ανατηδᾶ ο πρόεδρος:

—Φθάνει!

—Βάζει μέσα το εισιτήριο...

—Σώνει!

—Κλείνει το μικρό τσαντάκι...

—'Αρκετά!

—'Ανοίγει την μεγάλη τσάντα...

Γουρλώνει τὰ μάτια του:

—Πάψε, σου είπα!

—Βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι...

—'Εξαλλος τινάζεται επάνω:

—'Αθῶος! 'Αθῶος! Καλά της έκανε.

Αύλαία.

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΔΩΡΩΝ

ΔΩΡΟ ΕΥΚΟΛΟ — ΔΩΡΟ ΧΡΗΣΙΜΟ

ΔΩΡΟ ΣΥΜΠΑΘΗΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΑΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ

Μιά ετησία συνδρομή της «Εκλογής» καί ή «Μικρή 'Ανθολογία Ξένων Λιγνημάτων» με

65 ΔΡΧ. ΜΟΝΟΝ

'Η μοναδική αυτή ευκαιρία, μόνον για όσους έγγραφοῦν συνδρομηταί

ΑΠΟ 1 — 30 ΙΟΥΝΙΟΥ

Ο πόνος μᾶς είναι απαραίτητος

ΓΙΑΤΙ ΠΟΝΟΥΜΕ

Τῶν

E. & R. BRECHER

Μια στενογράφος 28 ἐτῶν, η Λούση, πού ζή στον δυτικό Καναδά, δέν έχει νοιώσει πόνο ποτέ στη ζωή της. 'Οπως μερικοί άνθρωποι γεννιούνται κουφοί ή τυφλοί έτσι καί αυτή γεννήθηκε χωρίς την αίσθησι του πόνου.

'Αλλά αν γνωρίζατε την Λούση άσφαλῶς δέν θα την ζηλεύατε. Τό σῶμα της είναι γεμάτο μῶλωπες καί τραύματα. 'Επειδή της λείπει ή προειδοποίησι του κινδύνου, πού προσφέρει ο πόνος, η κοπέλλα αυτή έχει πάθει πολλά καί σοβαρά έγκαύματα. 'Η μυρωδιά του καμένου δέρματος ηταν γι' αυτήν τό πρώτο σημάδι του κακού. Πολλές φορές έμεινε σε νοσοκομείο για άρρώστειες πού έμεις τις αποφεύγουμε επειδή ο πόνος μᾶς προειδοποιεί ότι χρειαζόμαστε την βοήθεια του γιατροῦ.

'Η Λούση δέν έχει ακόμη τις έσωτερικές αντιδράσεις στον πόνο πού προστατεύουν έμας. 'Οταν πάθετε κάποια σωματική θλάση, τό σῶμα σας αντιδρά στο σημά κινδύνου του πόνου κατὰ πολλούς τρόπους. Τό αίμα, πού κανονικά κυκλοφορεί στο δέρμα καί στα σπλάχνα, επιστρέφει στον έγκέφαλο, στους πνεύμονες καί στους μῦς. 'Η καρδιά σας χτυπά γρηγορώτερα καί η κυκλοφοριακή σας πίεσις άνεβαίνει: 'Ολα τὰ προκαταρκτι-

κά δηλαδή, για να λάβετε τὰ μέτρα σας έναντίον της πηγής του πόνου. Τό σηκῶτι σας εκκρίνει απόθεμα σακχάρου στο αίμα καί τό σάκχαρο αυτό μεταφέρεται γρήγορα στους μῦς σας. 'Αν τό κακό βρίσκεται κοντά στο κεφάλι, θα σᾶς έρθουν ίσως δάκρυα καί η μύτη σας θα τρέχη: αυτή είναι ή μέθοδος πού χρησιμοποιεί τό σῶμα για να απαλλάσσεται από τις θλαβερές ουσίες. Στο αίμα σας πάλι γίνονται όρισμένες χημικές μεταβολές πού τὸ κάνουν να πήξη γρηγορώτερα, ὥστε σε περίπτωση αιμορραγίας να μη υπάρχει κίνδυνος να χάσετε πολύ.

'Αν ο πόνος προέρχεται από τό έσωτερικό του οργανισμού, θα δημιουργηθοῦν έντελῶς διαφορετικές προστατευτικές αντιδράσεις. 'Η πίεσις του αίματος μπορεί να έλαττωθῇ καί μπορεί να προσκληθῇ ναυτία καί άλλα δυσάρεστα συμπτώματα, πού θα γεννήσουν την επιθυμία να ξαπλώση καί να μείνη μαζεμένος: μία πολλή καλή θέσι για να συνέλθετε.

'Ο πόνος είναι χρήσιμος καί για κάτι άλλο. 'Υστερα από μία σειρά έντόνων άσκήσεων πού καταπονούν τούς μῦς, ο αρχικός πόνος φεύγει. 'Αλλά οί καταπονημένοι μῦς αρχίζουν πάλι να πονοῦν αν υποβληθοῦν σε άσκηση.

προτοῦ ἀναρρώσουν τελείως. Ἡ ὑδξημένη αὐτὴ εὐαίσθησις—γνωσθὴ ὡς ὑπεραλγία—ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀποτελεσματικώτερες μεθόδους ποῦ χρησιμοποιοῦν οἱ φύσις γιὰ νὰ μᾶς προστατεύη ὅστερα ἀπὸ κάποια σωματικὴ βλάβη.

Ὁ πόνος εἶναι μιὰ αἴσθησις ὅπως ἡ ὄρασις, ἡ γεύσις, ἡ ὁσφρησις. Σὲ ὅλο τὸ δέρμα καὶ σὲ ὅλα τὰ ὄργανά μας ὑπάρχουν νευρικές ἀπολήξεις εὐαίσθητες στὸν πόνο. Ὅταν οἱ ἀπολήξεις αὐτὲς ἐρεθιστοῦν νοιώθουμε πόνο. Ὑστερα ἀπὸ ἐρεθισμὸς πολλῶν ἐτῶν, στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Κορνέλλ, ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ἔντασις τοῦ πόνου δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐκτασιὰ τῆς θλάθης τῶν ἰσθμῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ὅσον μὲ τῆς θλάθης. Ἔτσι, ἂν θυθίσετε τὸ σῶμα σας σὲ πολὺ ζεστό νερὸ ἐπὶ 6 ὥρες θὰ αἰσθανθῆτε πολὺ λίγο πόνο καὶ ὅμως ὅλο σας τὸ σῶμα θὰ εἶναι καμένο. Ἄν πάλι ἔνα καυτὸ σίδερο ἐγγίχῃ στὸ δέρμα σας γιὰ μισὸ δευτερόλεπτο, μπορεῖ νὰ μὴ σᾶς κάνῃ ἔγκαυμα, ἀλλὰ θὰ νοιώσετε δξύτατο πόνο.

«Ὁ πόνος εἶναι ἕνα εἶδος μετρητοῦ ποῦ μετρεῖ τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποία γίνεται ἡ θλάθη τῶν ἰσθμῶν», λέει ὁ Δρ Χάρντν. «Σᾶς λέει λίγα γιὰ τὴν σοβαρότητα τῆς θλάθης, ἀλλὰ σᾶς προειδοποιεῖ πόσο γρήγορα θὰ προχωρήσῃ ἡ θλάθη ἂν δὲν λάβετε τὰ μέτρα σας».

Σύμφωνα μὲ ἕνα εὐφυὲς σχέδιο, οἱ νευρικές ἀπολήξεις ποῦ προκαλοῦν τὸν πόνο εἶναι σκορπισμένες σὲ ὅλο τὸ σῶμα. Εἶναι σχετικῶς λιγώτερο ἐκτεθειμένες στὶς παλῶδες καὶ τὰ πέλματα ὅπου τὰ μικροτραυματάκια εἶναι συχνὰ καὶ ἀσήμαντα. Στὴν βουβωνικὴ χώρα καὶ στὸ λαιμὸ,

ὅπου ἕνα κτύπημα π.χ. μπορεῖ νὰ ἀπειλήσῃ τὴ ζωὴ σας, οἱ εὐαίσθητες στὸν πόνο νευρικές ἀπολήξεις θρῖσκονται πρὸς κοντὰ στὴν ἐπιφάνεια τοῦ δέρματος. Ἡ φαϊὰ οὐσία τοῦ ἐγκεφάλου προστατεύεται ἀπὸ τὸ κρανίον καὶ δὲν ἔχει καθόλου νεῦρα τοῦ πόνου. Ἀλλὰ οἱ ἀρτηρίες ποῦ μεταφέρουν αἷμα στὸν ἐγκέφαλον ἔχουν ἄφθονες τέτοιες νευρικές ἀπολήξεις. Γι' αὐτὸ οἱ κεφαλαλγίες δὲν εἶναι πραγματικὰ πόνοι τοῦ ἐγκεφάλου. Οἱ περισσότερες προκαλοῦνται ἀπὸ πόνους τῶν αἰμοφόρων ἀγγείων τῆς κεφαλῆς.

Οἱ ἐπιστήμονες διακρίνουν τρεῖς τύπους πόνου. Τὸν ἕνα τύπο τὸν ὀνομάζουν «ὀξύ». Αὐτὸν τὸν ἀντιλαμβάνεσθε ἀμέσως μόλις κοπῇ ἡ κατὴ τὸ δέρμα σας. Εἶναι ὀξύς καὶ ὁδὸς δείχνει ἀκριβῶς τὸ σημεῖο τῆς θλάθης. Ὁ δεύτερος τύπος εἶναι ὁ «καυτερός». Εἶναι πόνος περισσότερο ἀμβλὺς, μεγαλυτέρας διαρκείας καὶ ἀπλώνεται ἀκαθόριστα σὲ μιὰ μεγάλη περιοχὴ. Ὁ τρίτος τύπος εἶναι ὁ «συνεχὴς πόνος», ποῦ προέρχεται ἀπὸ νευρικές ἀπολήξεις στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σώματος μᾶλλον, παρὰ ἀπὸ τὸ δέρμα. Ὁ πόνος ὅμως ποῦ προκαλεῖται φυσικὰ μπορεῖ νὰ εἶναι διαφορετικὸς ἀπὸ τὸν πόνο ποῦ προκαλοῦν τὰ ἐργαστηριακὰ πειράματα. Μπορεῖ νὰ συνδέεται μὲ στενοχώρια, μὲ φόβο, ναυτία καὶ ἄλλα αἰσθήματα ποῦ ἔχουν μεγαλύτερη σημασία γιὰ κείνον ποῦ τὰ αἰσθάνεται ἀπὸ ὅ,τι ὁ καθαυτὸς πόνος.

Πολλὲς φορές νομίζουμε πῶς αὐτοὶ ποῦ διαμαρτύρονται εἶναι λιγώτερο εὐαίσθητοι στὸν πόνο. Ἀλλὰ ἡ ἔρευνα λέει ὅχι. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι νοιώθουν τὸν πόνο στὸν ἴδιο περίπου βαθμό. Μερικοὶ ὅμως κάνουν λιγώτερον φασαρία. Οἱ γιατροὶ ποῦ

ἐρεῦνησαν τὸν πόνο ἀπέδειξαν τὸ γεγὸνός αὐτὸ μὲ ἕνα ὄργανο ποῦ τὸ ὀνόμασαν «ντολοριμέτρο». δηλαδή πονόμετρο (ἀπὸ τὸ λατινικὸ *dolor*=πόνος). Κάθε βαθμὸς τοῦ ντολοριμέτρου καθορίζεται ὡς «ντόλ».

Ἐνα τοῖμψημα καρφίτσας ἢ ἕνας ἄλλος ἐλαφρὸς πόνος ποῦ μόλις τὸν αἰσθάνεστε εἶναι μισὸ «ντόλ». Ἐνας συνηθισμένος πονοκέφαλος μπορεῖ νὰ μετρηθῇ μὲ δυὸ ἢ τρία ντόλ. Ὁ πόνος ἐνὸς λίθου ποῦ περνᾷ ἀπὸ τὸ νεφρὸ μετρεῖ 10½ ντόλ. Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ πόνος δὲν μεγαλύνει ἔστω καὶ ἂν ἡ αἰτία τοῦ πόνου ἀποκτᾷ μεγαλυτέραν ἔντασι. Ὁ ὑπομονητικὸς ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἀντέξῃ ἕνα πόνο 8 ντόλ μὲ λιγώτερες φωνὲς καὶ θογγητὰ ἀπὸ ὅ,τι ἄλλοι νοιώθοντας πόνο τῶν 2 καὶ 3 ντόλ. Μερικοὶ ἄνθρωποι, ὅπως βεβαιώνουν οἱ ὀδοντογιατροὶ, ἀντιδρῶν σὲ πόνο 1 ντόλ, σὰν νὰ ὑπέφεραν ὅλα τὰ μαρτύρια τῆς κολάσεως.

Ὅλοι μας μπορεῖ νὰ προβάλλωμε διαφορετικὴ ἀντίδρασις σὲ διαφορετικὰς περιπτώσεις. Ἐνας πρωτοπυγμάχος ποῦ ἀγνοεῖ τὸν πόνο στὴν παλαιστρά, μπορεῖ νὰ φωνάζῃ σὰν μαρὸ στὴν πολυθρόνα τοῦ ὀδοντογιατροῦ. Ἐνας ποδοσφαιριστὴς ποῦ χτυπᾷ τὸν ἀστράγαλό του σὲ μιὰ κρίσιμη στιγμή μπορεῖ νὰ μὴ νοιώσῃ πόνο, παρὰ ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὴ ὥρα.

Σὲ πολλὰς ἀρρώστειες ὁ πόνος κρατᾷ ἀρκετὸ καιρὸ μετὰ τὴν προειδοποιητικὴν τοῦ λειτουργία καὶ ἕνας παρατεταμένος πόνος, ἔστω καὶ λιγώτερον ἔντονος, μπορεῖ νὰ μεταβάλλῃ τὸν πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς χαρούμενο ἄνθρωπο σὲ ἕνα δξύθυμο, νευρικὸ καὶ ἀπαισιόδοξο γκρινιάρη.

Τὰ διάφορα μέσα ψυχαγωγίας εἶναι πολλὰς φορές ἀποτελεσμα-

τικά γιὰ νὰ ἐλαφρῶσουν τὸν πόνο. Οἱ πρωτόγονοι γιατροὶ φοροῦν γελοῖες μάσκες καὶ προσπαθοῦν μὲ τὴν μουσικὴ καὶ τὸ χορὸ νὰ ἀποσπάσουν τὴν προσοχὴ τοῦ ἀρρώστου ἀπὸ τὸν πόνο του. Ἡ ἐργασία εἶναι κι' αὕτη ἕνα μέσον ἀπασχολήσεως γιὰ νὰ ξεχαστῇ ὁ πόνος. Μπορεῖ νὰ ἀγνοῖτε π.χ. ἕνα πονοκέφαλο ὅλη τὴν ἡμέρα στὴ δουλειά σας καὶ τὸ θράδυ νὰ σᾶς φανῇ ἀφόρητος, ὅταν δὲν ἔχετε νὰ κάνετε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ τὸν σκέπτεστε.

Μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀνακουφιστῇ ἀπὸ τὸν πόνο διαβάζοντας ἢ βλέποντας θέατρο. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ ψυχαγωγία στὰ νοσοκομεῖα δὲν γεμίζει μόνο τὶς ἀτελειώτες ὥρες, ἀλλὰ ἀνακουφίζει καὶ ἀπὸ τὸν πόνο.

Τὰ πειράματα τοῦ Κορνέλλ ἀπέδειξαν ὅτι παυσίπονα, ὅπως μιὰ ἀσπιρίνη π.χ., μποροῦν νὰ παύσουν ἕνα πόνο 2 ντόλ. Ἀλλὰ ἕνας κεφαλόπονος τῶν 4 ντόλ δὲν θὰ μειωθῇ στὸ μισὸ μὲ τὴν ἀσπιρίνη. Ὅτε ἂν αὐξηθῇ ἡ δόσις θὰ γίνῃ τίποτε. Μιὰ ἢ δυὸ ἀσπιρίνες κάθε φορὰ εἶναι τὸ ἴδιο ἀποτελεσματικὸς ὅσο καὶ πέντε ἢ ἕξ καὶ πολὺ ἀσφαλέστερες.

Ἡ ψυχικὴ προσδοκία μπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα μὲ ἕνα χημικὸ παυσίπονο, ὅπως ἡ ἀσπιρίνη. Στὰ πειράματα ποῦ ἔγιναν στὸ Κορνέλλ, οἱ γιατροὶ συνέκριναν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀσπιρίνης μὲ τὸ ἀποτέλεσμα ποῦ εἶχαν ψεύτικα χάπια, τὰ ὁποῖα οἱ ἀσθενεῖς νόμιζαν ἀσπιρίνες. Οἱ γιατροὶ πιστεύουν ὅτι ἡ μισή ἀνακούφισις τοῦ πόνου προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀσπιρίνη καὶ ἡ ἄλλη μισή ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνη στὸ φάρμακο καὶ τὴν προσδοκία ὅτι θὰ ἔχῃ ἀποτέλεσμα.

ΕΔΩ ΚΙ' ΕΚΕΙ

Μια κυρία παρουσιάζεται στο αστυνομικό τμήμα για ένα πιστοποιητικό.

— Παντρεμένη; ρωτά ο αστυφύλαχ.

— Μάλιστα, λέει η κυρία, δυο φορές.

— Η ηλικία σας, κυρία μου;

— Είκοσι δύο έτών.

— Ο αστυφύλαχ την κυττάζει έρωτηματικά:

— Δυο φορές;

Constellation

☆

Ο κομψευόμενος: Σας θεβαιώ, κυρία μου, ότι αυτό το καπελλάκι σας είναι ποίημα!...

— Η κυρία: Εύχαριστώ, με την διαφορά ότι όταν δη ό άνδρας μου το λογαριασμό, θα γίνη... τραγωδία.

Tatler

☆

Μα ηλικιωμένη κυρία βλέπει σε μια γωνιά του δρόμου μερικά παιδιά συγκεντρωμένα γύρω από ένα σκυλάκι.

— Τί κάνετε έσείς εδώ; τὰ ρωτά.

— Λέμε ψέματα. Όποιος πή το μεγαλύτερο, θα πάρη τον σκύλο.

— Λέτε ψέματα; Ντροπή σας! Έγώ στην ηλικία σας δεν έλεγα ποτέ ψέματα.

— Εκείνη την στιγμή ένας μικρός φώναξε:

— Παιδιά, δώστε της τον σκύλο.

Constellation

Ενας λοχίας κατηγορείται ότι έλειπε από την παρέλασι της μονάδος του έπειδη ήταν μεθυσμένος. Προσπαθεί να άποδείξη ότι δεν ήταν μεθυσμένος και έχει για μάρτυρα ένα στρατιώτη.

— Ήταν χθές το βράδυ έν τάξει ό λοχίας; ρωτάει τον στρατιώτη ό διοικητής της μονάδος.

— Μάλιστα, κύριε διοικητά.

— Καί... σου έδωσε διαταγή να τον ξυπνήσης νωρίς;

— Μάλιστα, κύριε διοικητά!

— Καί... σου είπε γιατί ήθελε να ξυπνήση νωρίς;

— Μάλιστα, κύριε διοικητά. Μου είπε ότι έπρόκειτο να γίνη άρχιεπίσκοπος.

Tatler

☆

Το τραίνο ήταν γεμάτο. Ένας έπιβάτης είδε κάπου μια θέσι κενή, στην όποία όμως ύπήρχε μια βαλίτσα.

— Συγγνώμην, λέει στον κύριο που καθόταν δίπλα στην βαλίτσα, μήπως ξέρετε αν ή θέσις αυτή είναι πιασμένη;

— Μάλιστα είναι. Κάθεται ένας φίλος μου που πάει να αγοράση έφημερίδα.

— Εύχαριστώ πολύ, με συγχωρείτε. Άλλά ή ώρα περνά και ό κύριος με την έφημερίδα δεν παρουσιάζεται.

— Ό φίλος σας κινδυνεύει να χάση το τραίνο, λέει ό θρβιος.

— Ναί, άπαντά νευριασμένος ό άλλος.

Σε λίγο όμως το τραίνο ξεκινάει, όπότε ό πρώτος ξεσπά:

— Ό φίλος σας, άγαπητέ μου κύριε, έχασε το τραίνο. Δεν νομίζω ότι πρέπει να χάση και την βαλίτσα του, και παίρνοντας την βαλίτσα την πετάει έξω από το παράθυρο.

A. M.

— Από την ιστορία της πληγωμένης πόλεως

ΤΟ ΠΗΛΙΟ ΚΑΙ Ο ΒΟΛΟΣ

Του

Σ. ΒΑΣΑΡΔΑΝΗ

Το Πήλιο και ή περιοχή του Βόλου αναφέρονται από την προϊστορική άκόμη έποχή. Έκεί, μέσα στις άπόκρημνες χαράδρες του καταπράσινου βουνού, έγιναν στα μυθικά χρόνια οι περίφημες «Κενταυρομαχίες», που τις άπεικόνισε ό άρχαίος γλύπτης, στο Δυτικό άέτωμα του Ναού του Διός, στην Όλυμπία, στις μετόπες του Παρθενώνα, στη Δυτική πλευρά του Θησείου και άλλου. — Έκεί ό Μέγας Πίνδαρος περιγράφει τους γάμους του Βασιλιά της Όλώκου Πηλέα με τη Νεράιδα Θέτιδα, που τους έτίμησαν — προσκαλεσμένοι — όλοι οι Θεοί του Όλύμπου και ό ίδιος, ό Θεός της Μουσικής ό Απόλλων, με την επτάχορδη κιθάρα του. Έκεί ό Ήρωας Άχιλλεύς, ό γιός του Πηλέα και της Θέτιδος, άνατράφηκε από τον Σοφό Κένταυρο Χείρωνα, με τη συντροφιά των θελκτικών Νυμφών, της Φιλύρας και της Χαρικλούς. Κι έθεός της Ιατρικής Άσκληπιός ό Θεός της Ιατρικής την Ιατρική τέχνη διδάχτηκε την Ιατρική τέχνη «... και γενόμενος χειρουργός...», ού μόνον εκώλυε τινάς άποθανόντας!», όπως λέει ό Άπολλόδωρος — (Το Πήλιο και σήμερα ακόμη είναι γεμάτο από θεραπευτικά θότανα).

Οί σπουδαιότερες πόλεις που αναφέρονται από την Άρχαία

ποχή στην περιοχή του σημερινού Βόλου ήταν ή Όλώκος, περίφημη από την Άργοναυτική Έκστρατεία, άφου από κεί ξεκίνησε ή «Άργώ», οι Παγασές, ή Δημητριάς. Ό Στράβων μάς μιλάει για τις τρεις αυτές πόλεις: «Έπίνειον δέ Φερών Παγασαί, διέχον ένενήκοντα σταδίους αυτών. Όλώκου δέ είκοσιν, έκτισε δέ Δημήτριος ό Πολιορκητής, επώ νυμον αυτου, Δημητριάδα μεταξυ Νηλείας και Πηγασών...» Όπως φαίνεται από το ίδιο χωρίο, στην περιοχή εκείνη ήταν και οι πολίχνες Νήλεια, Όρμένιον, Ρίζους, Όλυτών και Βοΐθη. Οι πόλεις αυτές με την πάροδο των αιώνων παρήκμασαν και πέρασαν στην Ιστορία. Η τελευταία πόλις της περιοχής που διατηρήθηκε σε άκμή ως την έποχή της Τουρκοκρατίας ήταν ή Δημητριάς. Άλλά και αυτή κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας παρήκμασε κι έρημώθηκε. Οι κάτοικοί της, διωγμένοι άπ' τους Τούρκους, άνέθηκαν γι' ασφάλεια στο Πήλιο και όλη ή έμπορική κίνησι της περιοχής μετατοπίστηκε στα χωριά που γνώρισαν τότε μεγάλη άκμή. Λείψανα της μεγάλης άκμης των χωριών του Πηλίου βλέπει κανείς και σήμερα στα Άρχοντικά μέγαρα της Τσαγκαράδας, της Μακρινίτσας, της Πορταριάς. Κοντά στην παλιά Δημητριάδα

δεν είχε μείνει πιά παρά το Κάστρο του Βόλου, που οι Τούρκοι το διατηρούσαν σε αξιοθρήνητη κατάσταση. Παλιός περιηγητής γράφει γι' αυτό: «Οι άνθρωποι δεν δύνανται να μεταβώσι από το ένα έργαστήριον εις το άλλο, χωρίς να λασπωθώσι μέχρι των γονάτων...»

Οι Πηλιορείτες κατέβαιναν κάθε Δευτέρα στο «Φρούριο Βόλου», όπου έμεναν όλη την εβδομάδα για το εμπόριό τους, και το Σάββατο έγύριζαν στα χωριά τους, όπου έμεναν και την Κυριακή κοντά στις οικογένειές τους. Στην περιοχή του φρουρίου Βόλου οι έμπορεύμενοι Πηλιορείτες έκτισαν το 1833 τα πρώτα σπίτια της σημερινής πόλης. Οι Τούρκοι όμως αντέδρασαν στην δημιουργία της νέας πόλεως και οι Πηλιορείτες έζήτησαν από τον Σουλτάνο έπίσημη άδεια για να συνεχίσουν το κτίσιμό τους. Η άδεια δόθηκε το 1841 και η οικοδόμησι του Βόλου συνεχίστηκε. Για ύλικό χρησιμοποιήθηκε η πέτρα από την 'Αρχαία Δημητριάδα. Ο ίδιος περιηγητής διηγείται πως πήγε το 1858 στη Δημητριάδα και σαν είδε την καταστροφή που γίνονταν στα αρχαία ερείπια έτρεξε στον Τούρκο Διοικητή του κάστρου και του ζήτησε να έμποδισή την καταστροφή.

Τα εγκαίνια της πρώτης εκκλησίας του, του 'Αγίου Νικολάου, έγιναν την 21ην 'Απριλίου του 1856. Οι άλλες εκκλησίες άρχισαν να λειτουργούν πολύ αργότερα, ύστερα από την άπελευθέρωσι της Θεσσαλίας — Η «'Ανάληψις» το 1890. Η «Μεταμόρφωση» το 1891. Οι «'Αγιοι Θεόδωροι» το 1892. Ο «'Αγιος Κωνσταντίνος» το 1898.

Τα χωριά του Πηλίου ένίσχυσαν τον Βόλο στην ανάπτυξή του, κι' αυτά υπήρξαν τα πρώτα... θύματά του. Όσο ο Βόλος μεγάλωνε κι' αποκτούσε έμπορική κίνησι, τόσο εκείνα μαραίνονταν. Σήμερα, τα χωριά του Πηλίου άπόμειναν με τα παλιά τους άρχοντικά και την υπέροχη φυσική όμορφιά τους, κι' έγιναν τόποι παραθερισμού. Σιγά-σιγά ο Βόλος από επίνειο του Πηλίου έγινε επίνειο όλης της Θεσσαλίας και ως πριν από την καταστροφή του από τους σεισμούς, ένας από τους πνεύμονες της 'Ελλάδος, με την θιομηχανική και έμπορική του κίνησι. Η τελευταία άπογραφή άνέβαζε τους κατοίκους του σε 65.087.

Αυτή είναι η Ιστορία του Βόλου, της «Ωραίας Νύμφης» του Παγασητικού, που την έχτύπησε με την όργή του ο 'Εγκέλαδος και την έρριξε συντρίμμια χάμα.

Η γνωστή 'Αμερικανής κοσμικογράφος 'Ελσα Μάξγουελ επισκέπτεται τον 'Ορσον Ουέλλες:

—Φαντάσου, του λέει καταθυμωμένη, είχα πάει στην Πωλντ Γκοντάρ και ενώ εγώ μιλούσα, εκείνη χασμουρήθηκε δέκα φορές.

—Μά, 'Ελσα, άπάντησε ο Ουέλλες, ποιός σου είπε ότι χασμουριόταν ή Πωλντ; Ίσως να ήθελε να πη κάτι κι' αυτή!

'Ιστορίες φρίκης δυσφήμισαν μιá άθώα ύπαρξι

ΤΟ ΠΕΡΙΦΡΟΝΗΜΕΝΟ ΧΤΑΠΟΔΙ

Του

MTRON STEARNS

Κανένα ζών της ξηράς ή της θάλασσας δεν το έχουν παρεξηγήσει, δεν το έχουν φοβηθή και δεν το έχουν δυσφημήσει οι άνθρωποι τόσο όσο το χταπόδι. Έχει καταντήσει να αντιπροσωπεύη τη φρίκη και την κακία.

Η αλήθεια είναι ότι το χταπόδι, που γίνεται από αιώνες τώρα λεία του χελιού και άλλων άρπακτικών ψαριών καθώς και των ανθρώπων, φοβάται θανάσιμα καθετί μεγαλύτερο απ' αυτό.

Το ένδιόφρον μου για τα χταπόδια ξύπνησε για πρώτη φορά πριν από λίγα χρόνια στο Πάλμ Μπήτς. Παρατηρούσα ένα ζευγάρι χταπόδια στις δεξαμενές του Θαλασσίου Βιολογικού Έργαστηρίου. Με άπλωμένα τα πλοκάμια τους βρίσκονταν το ένα λίγο πιό μακριά από το άλλο. Με είχε γοητεύσει ο τρόπος των κινήσεών τους, ή θαυματουργή τους ικανότητα να αλλάζουν χρώμα, το πως έπιαναν τα καβουράκια με ένα ξαφνικό τίναγμα των πλοκαμιών τους και τα σχεδόν ανθρώπινα μάτια τους που έμοιαζαν καταπληκτικά έξυπνα. Δεν φαίνονταν καθόλου επικίνδυνα.

Από τις εκατό περίπου ποικιλίες χταποδιών, τα περισσότερα δεν γίνονται μεγαλύτερα από 90 εκατοστά σε διάμετρο. Μερικά, ακόμη κι' όταν βρίσκονται στην πλήρη τους ανάπτυξη, είναι τόσο μικρά, ώστε θα μπορούσαν να καθίσουν σ' ένα σας νύχι. Στην Μεσόγειο όπου υπάρχουν πολλά χταπόδια, μερικά είδη έχουν πλοκάμια με μήκος 2 μέτρα. Τα πραγματικά τρομακτικά είδη φαίνονται πως υπάρχουν μόνο στα βάθη του Ειρηνικού. Λένε πως στο στο-

μάχι φαλαινών έχουν βρεθή πλοκάμια χταποδιών μήκους 15 μέτρων!

'Αλλά πόσα παραμύθια δεν κυκλοφορούν γι' αυτά! 'Ο Πλίνιος μιλεί για ένα χταπόδι που ζύγιζε 700 λίμπρες και το κεφάλι του ήταν μεγάλο σαν βαρέλι. Γάλλοι ναυτικοί πάλι διηγήθηκαν ότι κάποτε ένα χταπόδι άρπαξε με τα πλοκάμια του το κατάρτι του καραβιού τους και παρ' όλγο να τους άναποδογυρίση. Η τρομακτική φήμη του χταποδιού όφειλεται κατά μέγα μέρος στη φαντασία του Βίκτωρ Ουγκώ. Στο βιβλίο του «Οι έργάτες της θάλασσας» έγραφε, σαν να ήταν έξακριβόμενο γεγονός, πως ένα χταπόδι μπορεί να καταπιή έναν άνθρωπο, όπως έμεις καταπίνουμε ένα στρεϊδάκι. «Η τίγρις μπορεί να σάς κατασπαράξη, λέει ο μεγάλος ρωμαντικός, το χταπόδι όμως σάς ρουφά. Σας τραβά κοντά του, μέσα του, δεμένο και άνημπορο. Είναι κάτι παραπάνω από τρομερό να σάς φάνε ζωντανό, αλλά να σάς πιούνε ζωντανό, αυτό καταντάει άφάνταστο!»

Λίγοι επιστήμονες ώστόσο παραδέχονται ότι τα χταπόδια επιτίθενται έναντιον των ανθρώπων επίτηδες. 'Ο Φρεντερικ Ντυμά και ο Ζαν Κουστώ που έγραψαν για τις θαλασσινές — μάλων τις ύποδρύχιες — περιπέτειές τους στο βιβλίο τους «Σιωπηλός κόσμος» λένε πως έτρεμαν στη σκέψη μήπως συναντήσουν κανένα χταπόδι. Μιά μέρα όμως ο Ντυμά έβγαλε ένα μικρό από έναν βράχο. «Πολεμούσε άπελπισμένα να βεφύγη και στο τέλος τσάκασε. Έφυγε με άργες κινήσεις άerioώθουμένου.

σκορπίζοντας το μελάνι του.» 'Ο Ίδιος δοκίμασε να τυλίξη πλοκάμια χταποδιού γύρω στο χέρι του. Κολούσαν για λίγο και ύστερα έπεφταν αφήνοντας κόκκινα σημάδια.

Ένας άλλος θρύλος που κυκλοφορεί για τα χταπόδια μιλεί για την απίστευτη ταχύτητα με την οποία τρέχουν μέσα στο νερό. Στην πραγματικότητα, παρ' όλο που μπορούν να κινηθούν με αρκετή ταχύτητα σε ώρα ανάγκης, τα χταπόδια δεν είναι καθόλου γρήγορα.

Παρακολουθώντας τα δύο χταπόδια της δεξαμενής παρατήρησα πώς είχαν δυο βασικές μεθόδους κινήσεως. Στο αυτόπροωθούμενο κολύμπι άνοιγαν τα βράγχια τους και ρουφούσαν νερό και ύστερα το έβγαζαν από κάποια όπη έξατμίσεως. Με κάθε κίνηση προχωρούσαν 2 — 3 μέτρα. 'Η πορεία τους ήταν άργη και νευρική. 'Η άλλη μέθοδος ήταν να περπατούν με τα πλοκάμια, αλλά η κίνηση αυτή δα έμοιαζε με περπάτημα. Καθώς κινούνταν στον άμμουδερό βυθό της δεξαμενής θαρρούσες πώς έβλεπες κάτι ρευστό να κυλάει.

Τα πλοκάμια δρούν αστραπιαία όταν πρόκειται να αρπάξουν τη λεία και έχουν εκπληκτική δύναμη. 'Ακόμη και τα μετρίου μεγέθους χταπόδια μπορούν να κινήσουν μεγάλες πέτρες. Πολλά περιωρισμένα χταπόδια καταφέρνουν και βγάζουν τα πώματα των δεξαμενών και το νερό φεύγει.

Έχουν ακόμη μια απίστευτη ικανότητα να είσχωρούν μέσα από σχισμές πλάτους μόλις ενός εκατοστού!

Έξισου εκπληκτική είναι η ικανότητά τους να αλλάζουν χρώμα. Πάνω στην άμμο, στον πυθμένα της δεξαμενής, το χταπόδι γίνεται ανοιχτό κίτρινο. Στα βράχια γίνεται κοκκινωπό ή καφέ και πάνω στα φύκια ζωηρό πράσινο. 'Επίσης το δέρμα του γίνεται λείο ή πυκνωτό ανάλογα με την επιφάνεια του περιβάλλοντος.

Στο δέρμα του υπάρχουν μικροσκοπικές κύστες με διαφορετικά χρώματα μέσα. Μπορεί να διαστέλλεις τις κύστες αυτές κάποτε και 60 φορές περισσότερο από την αρχική τους

διάστασι. 'Αν διασταλούν οι κύστες με το κοκκινωπό χρώμα και συσταλούν οι άλλες, το χταπόδι γίνεται κόκκινο.

'Αν ένας έχθρος το τρομάξει χλωμαίνει όπως και μεις. 'Αν φοβηθεί πολύ, αλλάζει συνεχώς χρώμα.

Παρακολούθησα έναν φωτογράφο του Έργαστηρίου που θέλησε να πάρει έγχρωμες φωτογραφίες των χταποδιών. 'Επίασε ένα χταπόδι με δίχτυ από την δεξαμενή και το έβαλε σε μια μικρή γυάλα. Στεκόμασταν γύρω και παρακολουθούσαμε τον φωτογράφο που προσπαθούσε επί μια ώρα, με ένα ραβδί, να το κάνει να αλλάξει χρώμα. 'Εκείνο αρνιόταν. Τελικά ο φωτογράφος απέλπιστηκε και θέλησε να το μεταφέρει στην δεξαμενή.

Καθώς το σήκωσε πάνω από τη γυάλα, το χταπόδι έχυσε το καφέ του μελάνι. Και δεν το έκαμε για κανέναν άλλον παρά για να τιμωρήσει εκείνον που το είχε βασανίσει! Περίμενε όμως να έχη ακριβή στόχο και συγχρόνως γούρλωσε θυμωμένο το μάτι του.

Το μελάνι που χύνει το χταπόδι αποτελεί μυστήριο για την επιστήμη. Δεν έχει καμιά επίδραση στο δέρμα του ανθρώπου και ούτε στα ψάρια που περνούν γύρω του. 'Επί αιώνες έλεγαν με βεβαιότητα πώς ήταν ένα είδος προπετάσματος καπνού. Τελευταίες έρευνες έδειξαν πώς το μελάνι αυτό μπορεί να παραλύσει την όσφρηση του αρπακτικού χελιού, προαιώνιου έχθρου του χταποδιού, και έτσι να μην μπορεί να αναγνωρίσει τη λεία του. 'Όταν κυθή το μελάνι, το χέλι δεν μπορεί να αντιληφθή καν ότι σχεδόν αγγίζει το χταπόδι.

Μια άλλη προστασία που χάρισε ή φύσι στα χταπόδια είναι η γονιμότητά τους. Μερικά είδη γεννούν κάπου 45.000 άσπρα αυγά που το καθένα τους είναι σαν μισό σπειρί ρύζι. Τα αυγά τα έναποθέτουν πάνω στα βράχια σε μακρές σειρές. Οι μητέρες τα φροντίζουν με άφοσώσιμη, αρνούμενη κάθε τροφή στις 6—8 εβδομάδες της επώασεως, τα περιβρέχουν συνεχώς για να είναι πολύ

καθαρά και τα προστατεύουν από τους έχθρους.

Για να αποφεύγει τους έχθρους του το χταπόδι κυκλοφορεί τη νύχτα. Την ημέρα κάθεται στη φωλιά του ή κρύβεται στα βράχια. «Μια φορά, λένε οι Κουστώ και Ντυμά στο διβλίο τους, ανακαλύψαμε μια χταποδοφωλιά προφυλαγμένη καλά μέσα στα βράχια. Στην είσοδό της ήταν μαζεμένα πετραδάκια, κοχύλια και άλλα μικροπράγματα. Μόλις πλησιάσαμε βγήκε ένα πλοκάμι από την τρύπα και με μια κίνηση σώρισε τα πετραδάκια έτσι ώστε να κλείσουν την είσοδο για ασφάλεια.»

'Η έξασφαλισι της τροφής είναι μια καθημερινή φροντίδα για το χταπόδι. Τα ψάρια είναι πολύ εύκινητα για να τα πιάσει. Συνήθως τρώει καβούρια, και άλλα μικρά όστρακοφόρα που τα καθαρίζει με το στόμα του.

Το χταπόδι έχει μάτια τόσο τέλεια όσο και ο άνθρωπος και εγκέφαλο μεγαλύτερο και καλύτερο από κάθε άλλο ασπόνδυλο ζωο. Έχει και αυτό πέντε αισθήσεις και το μυϊκό του σύστημα, πολύ γερό και με άπολυτο έλεγχο και των οκτώ πλοκαμιών, σε πολλά σημεία είναι ίσα-ξίς με του ανθρώπου.

Τα χταπόδια εξημερώνονται εύκολα και μπορούν να μάθουν να παίρνουν τροφή από το χέρι του ανθρώπου. Μερικά μαθαίνουν και να ανοίγουν τα δάχτυλα του ανθρώπου όταν είναι κλεισμένα και κρύβουν κά-

τι φαγώσιμο. Ένα χταπόδι στο Μπράιτον είχε μάθει να βγαίνει τη νύχτα από τη δική του δεξαμενή, να πηγαίνει σε μια άλλη δεξαμενή όπου υπήρχαν μικρά ψάρια, να παίρνη ένα και να επιστρέφει.

Τα τελευταία χρόνια έγιναν πολλά πειράματα για να εξακριβωθεί η ευφυΐα των μεγάλων αυτών μαλακίων. 'Ο ζωολόγος Δρ. Πώλ Σίλλερ γύμνασε ένα χταπόδι να ανοίγει το καπάκι μιας γυάλας για να πάρη το καβούρι που ήταν μέσα.

Σε ένα άλλο χταπόδι έδειξαν ένα καβούρι στο οποίο είχαν δέσει ένα άσπρο χαρτονάκι και του είχαν διαχτεύσει ηλεκτρικό σύρμα. Μόλις άγγιξε το καβούρι, το χταπόδι χτυπήθηκε από το ρεύμα. 'Υστερα του έδωσαν ένα άλλο καβούρι και το έφαγε. 'Επειτα από τρία πειράματα είχε μάθει να μην αγγίξει το καβούρι με το άσπρο χαρτονάκι.

Τα πειράματα αυτά έχουν αξία για την επιστήμη γιατί ο εγκέφαλος του χταποδιού προσφέρεται για πειράματα πολύ περισσότερο από άλλων ζώων που το μυαλό τους προστατεύεται από κρανίο. Οι ζωολόγοι μπορούν να αφαιρέσουν ένα μικρό κομματάκι από το μυαλό του χταποδιού και να παρατηρήσουν τα αποτελέσματα. 'Αφού έχουμε να μάθουμε τόσα για το πώς λειτουργεί το μυαλό μας, μπορεί να πλουτίσωμε τις γνώσεις μας με πειράματα πάνω στο ταπεινό χταπόδι.

Ενα μέλος της «Λέσχης των Συζύγων» προσπαθούσε να παρηγορήσει κάποιον συνάδελφό του, του οποίου η σύζυγος είχε πεθάνει πριν από λίγες ημέρες:

—Θέλω να σου πω να υποφέρης το πλήγμα με ήρεμία. Ξέρω, βέβαια, πόσο δύσκολο είναι να χάσει κανείς την γυναίκα του.

Έκείνη την στιγμή ένα άλλο μέλος της Λέσχης είπε:

—Δύσκολο; Τί λές, αγαπητέ μου; 'Εγώ αγωνίζομαι τόσο καιρό και έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι πολλές φορές είναι πραγματικά ακατόρθωτο. Tatler

Τὰ νέα ἀτομικά ἐπαγγέλματα

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΑΚΤΙΝΩΝ

Τοῦ

CLAUDE LESTERLIN

Τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ Δελτίου τῶν Παλαιῶν Μαθητῶν τῆς Ἀνωτάτης Ἑθνικῆς Σχολῆς Χημείας ἀνήγγελλε ὅτι χημικοὶ μηχανικοὶ εἰδικευμένοι στὴν μελέτη τοῦ καθαροῦ ἀνθρακός, τοῦ γραφίτου, οἱ ὁποῖοι μέχρι σήμερα κατεῖχαν ζηλευτὲς θέσεις σὲ ἐργοστάσια μολυβιδίων, ἀναζητοῦσαν δουλειά. Ἐπὶ εἴκοσι χρόνια εἶχαν τελειοποιήσει τὸ μολύβι, τοῦ ὁποῖου οἱ ποικιλίες ὑπολογίζονται περισσότερες ἀπὸ δυὸ χιλιάδες, ἀπὸ τὸ πιὸ σκληρὸ ὡς τὸ πιὸ μαλακό. Ἡ ἐμφάνισι τῶν στυλογράφων μὲ τὴν μπίλια ἀνέκοψε τὴν βιομηχανία αὐτή, γιατί τὰ 90% τῆς ἀγορᾶς τῶν μολυβιδίων τὰ κατέκτησαν οἱ στυλογράφοι μὲ μπίλια.

Οἱ βιομηχανίες παραγωγῆς ἰσχυρᾶς κόλλας ἀπόλυσαν ἓνα μέρος τοῦ προσωπικοῦ τους μετὰ τὴν ἀνακάλυψι τῶν διαφόρων μέσων συγκολλήσεως μὲ θάσι πλαστικές οὐσίες, μέσα τὰ ὁποῖα ἀντικατέστησαν τὴν παλαιὰ ὅστε-όκολλα καὶ τὴν ἀντίπαλό της τὴν ἰχθυόκολλα. Μιά χημικὴ ἐπιστήμη ἀντικαθίστα μιὰ ἄλλη καὶ σταδιοδρομίες ὀλόκληρες καταστρέφονται. Νέα ὁμως ἐπαγγέλματα γεννῶνται καθημερινῶς καὶ ὅσα ἔχουν μπροστά τους μεγαλύτερες προοπτικές, ἐφαρμόζουσι τις πιὸ καινούργιες τεχνικὲς μεθόδους.

Ἐάν ἔχετε γιὸ ἢ κόρη γύρω στὰ δέκα πέντε τους χρόνια, πού νὰ θέλουν νὰ σπουδᾶσουν, συστήσατέ τους νὰ γίνουν πυρηνικοὶ μηχανικοὶ. Μέσα σὲ δέκα χρόνια, οἱ πυρηνικοὶ μηχανικοὶ θὰ εἶναι τόσοι, ὅσοι οἱ ἠλεκτρολόγοι μηχανικοὶ, οἱ χημικοὶ ἢ οἱ πολιτικοὶ μηχανικοὶ. Θὰ εἶναι ἀπλοῖ βοηθοὶ τους.

Ὁ ἠλεκτρολόγος θὰ τοὺς ζητᾷ νὰ ἀνεύρουν τις διαρροὲς τοῦ νεροῦ κατὰ μήκος τῶν ὑπογείων ἀγωγῶν, χρησιμοποιώντας μονωτικὰ βομβαρδιζόμενα ἀπὸ ἀτομικὲς ἀκτίνες. Ὁ χημικός θὰ τοὺς ζητᾷ νὰ ἐπιταχύνουν τις ἀντιδράσεις καὶ νὰ ἀποστεριῶνουν τὰ ἀντιβιοτικά μὲ ραδιενεργὸ βομβαρδισμό, ἐνῶ ὁ πολιτικὸς μηχανικός θὰ θέλῃ ἀπ' αὐτοὺς φωτεινὲς θαφὲς γιὰ τὴν θελτίωσι τῆς σημάνσεως τῶν ὁδῶν. Δὲν πρέπει νὰ ἐλέπωμε τὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια μόνο σὰν μέσο κατασκευῆς ἀτομικῶν βομβῶν καὶ παραγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ.

Ἡ κατασκευὴ τῶν ἀτομικῶν κινητῶν τῶν ἠλεκτρικῶν σταθμῶν τοῦ μέλλοντος καὶ τῶν μεγάλων πλοίων, ὅπως τοῦ «Ναυτίλου», ἀποτελεῖ μιὰ σημαντικὴ πλευρὰ τοῦ θέματος, ἀλλὰ ὄχι τὴ μόνη. Ἡ ἐνέργεια τῶν ἀτκίνων ἄλφα, θήτα καὶ γάμμα, ἢ ὁποῖα ἐκπέμπεται ἀπὸ τοὺς ἀτομικοὺς πυρῆνες, οἱ ὁποῖοι κα-

τέστησαν τεχνητὰ ραδιενεργειακοί, ἔχει ἐφαρμογὰς πολυάριθμες, πού δικαιολογοῦν τὴν αὐξανόμενη ζήτησι εἰδικῶν μηχανικῶν. Μέσα σὲ δέκα χρόνια ἡ Γαλλία μόνον, σύμφωνα μὲ τοὺς πιὸ μέτριους ὑπολογισμούς, θὰ ἔχῃ ἀνάγκη ἀπὸ 5-6 χιλιάδες τέτοιους μηχανικούς.

Οἱ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ «ΑΛΦΑ»

Οἱ ἀκτίνες ἄλφα σχηματίζονται ἀπὸ κόκκους ὕλης δέκα φορές θαρύτερους ἀπὸ τὸ ἄτομο τοῦ ὕδρογόνου, τοῦ ἐλαφροτέρου ὅλων. Ἐχουν μεγάλη φόρτισι θετικοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Οἱ σημερινὲς ἐφαρμογὰς τους, οἱ πιὸ «προσοδοφόρες», συνίστανται στὴν ἐξουδετέρωσι τοῦ στατικοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ὁ ἠλεκτρισμὸς αὐτός, παραγόμενος διὰ τῆς τριβῆς μονωτικῶν ἀντικειμένων, ὑπάρχει διαρκῶς γύρω μας. Εἶναι ὁ ἠλεκτρισμὸς, ὁ ὁποῖος συσσωρεύεται στὸ μέταλλο τοῦ ἀμαξώματος ἐνὸς αὐτοκινήτου, τὸ ὁποῖο μονώνεται ἀπὸ τὸ ἔδαφος μὲ τοὺς ἐλαστικούς τροχοὺς του, σὰς τινάζει καμμιὰ φορὰ καθὼς ἀγγίζετε καμμιὰ λαβὴ ἢ κανένα τμήριγμα. Προκάλεσε καὶ δυστυχήματα ὁ ἠλεκτρισμὸς αὐτὸς ὅταν ὁ ταξιδιώτης, ξαφνιασμένος τράβηξε ἀπτόμα τὸ χέρι του. Ἐπιβραδύνει τὴν κίνησι τῶν ἠλεκτροκινήτων ἀργαλειῶν καὶ τῶν τυπογραφικῶν μηχανῶν τραβώντας τὸ νήμα ἢ τὸ χαρτί πρὸς τὰ μεταλλικὰ σημεῖα τῶν μηχανῶν. Εἰδικὲς πλάκες, πομποὶ ἀκτίνων ἄλφα, οὐδενεργοποιοῦν τὸν ἠλεκτρισμὸ αὐτό, συγχρόνως δὲ ἔχοντες μεγαλύτερη προφύλαξι κατὰ τῶν πυρκαϊῶν καὶ συντελοῦν στὴν αὐξηση τῆς ἀποδόσεως ἐπιτρέποντας τὴν αὐξηση τῆς ταχύτητος τῶν μηχανῶν. Οἱ πλάκες αὐτές, οἱ ὁποῖες λέγονται «ἄλφα-τρόν», μελετῶνται, ἐγκαθίστανται

καὶ συντηροῦνται ἀπὸ ἀτομικοὺς εἰδικευμένους ἐπιστήμονες, λίγους πρὸς τὸ παρόν, ἀκόμη καὶ στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Δὲν ὑπάρχουν περισσότεροι ἀπὸ δέκα σὲ ὅλη τὴν Γαλλία καὶ οἱ μισθοὶ τους εἶναι τεράστιοι. Νὰ ἔνα ἐπαγγέλμα τοῦ μέλλοντος!

Ἄν ἔχετε ἓνα ρολόι τοῦ χειροῦ φωτεινὸ, μάθετε ὅτι οἱ ἀκτίνες ἄλφα πού ἐκπέμπονται ἀπὸ ἓνα ἄλλας τοῦ ραδίου εἶναι αὐτὲς πού τὸ κάνουν νὰ φέγγῃ τὴν νύκτα. Ἡ χρησιμοποίησις τεχνητῶν στοιχείων τοῦ ραδίου ἐπιτρέπει τὴν κατασκευὴ, μὲ θάσι τὴν ἴδια ἀρχή, ἐπιγραφῶν διαφημιστικῶν, πινακίδων ἀσφαλείας καὶ πολὺ γρήγορα φωτεινῶν λαριδων στοὺς δρόμους γιὰ τὴν νύκτα. Οἱ ἀνακαλύψεις αὐτὲς ἔγιναν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς μελέτης τῶν φωτεινῶν ραδιενεργῶν σωμάτων καὶ ἐπέτρεψαν τὴν κατασκευὴ τῶν φθοριδῶν χρωμάτων πού γνωρίζομε ἤδη. Τὰ χρώματα αὐτὰ ἀπορροφῶν τις ὑπεριώδεις ἀκτίνες πού ἐκπέμπονται ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τις μεταβάλλουν σὲ ὀρατὸ φῶς. Οἱ βιομηχανίες αὐτὲς τοῦ φωτισμοῦ πού βρίσκονται ἀκόμη στὴν ἀρχὴ τους θὰ χρειαστοῦν γιὰ ὅλα τὰ στάδιά τους, ἀπὸ τὴν παραγωγὴ ὡς τὴν ἐμπορικὴ ἐφαρμογὴ, ἓνα συνεχὲς αὐξανόμενο ἀριθμὸ πυρηνικῶν μηχανικῶν.

Αὔριο, οἱ πόλεις θὰμποροῦν νὰ φωτίζονται μ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Τὰ πεζοδρόμια, οἱ ἀριθμοὶ τῶν σπιτιῶν, οἱ ἐνδείξεις τῶν ἀστυνομικῶν τμημάτων καὶ τῆς πυροσβεστικῆς ὑπηρεσίας, οἱ κρουνοὶ τῶν πυροσβεστῶν, τὰ σκαλοπάτια, οἱ κλειδαριές, τὰ περάσματα (μὲ καρφία) στοὺς δρόμους, οἱ στολὲς τῶν ἀστυνομικῶν τῆς τροχαίας, οἱ στέγες τῶν ταξί, οἱ φωτεινὲς πινακίδες μὲ τις ὁποῖες οἱ πεζοὶ θὰμποροῦν

νά φωνάζουν ένα ταξί, —ή μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται ήδη στο Λονδίνο— και χίλια άλλα μικροπράγματα, ακόμη και τὰ ἐπισκεπτήρια, όλες αὐτές οἱ ἐφαρμογές θὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ἕνα πυρηνικό μηχανικό καθὼς καὶ ἀπὸ συμβούλους μηχανικοὺς ἐδικευμένους στὰ ζητήματα διαφημίσεως μὲ θάσι τις πυρηνικὲς ἐπ. στήμες.

ΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ «ΒΗΤΑ»

Ας ἔλθωμε τώρα στὸ δεύτερο θαῦμα τῆς ραδιενεργείας, τὶς ἀκτίνες βήτα.

Εἶναι κόκκοι ἡλεκτρισμοῦ, ἡλεκτρόνια τῶν ὁποίων ἡ ταχύτης φθάνει τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, 250.000 χιλιόμετρα τὸ δευτερόλεπτό περίπου. Τὰ τεχνητὰ ραδιενεργὰ στοιχεῖα τὶς ἐκπέμπουν σὲ χειμάρρους. Τελευταίως θρῆκαν τρόπο νὰ τὶς μετατρέπουν σὲ ἡλεκτρισμὸ κατασκευάζοντας ἀτομικὲς μπαταρίες ἐξαιρετικὰ ἐλαφρὲς ποὺ παράγουν κανονικὸ ἡλεκτρικὸ ρεῦμα. Τὸ νέο αὐτὸ πεδίο ἐφαρμογῶν εἶναι ἀπεριόριστο. Θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν κατασκευὴ δεκτῶν ἀσυρμάτου ὅχι μεγάλων ἀπὸ ἕνα ρολοὶ τοὺς ὁποίους ἤδη ἡ R.C.A. ἀρχίζει νὰ παράγῃ. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτὴ θὰ ἀναστατώσῃ τὴν ραδιοφωνία, τὴν ὥρολογιοποιῖα (μὲ τὴν κατασκευὴ ρολογιῶν τὰ ὁποῖα δὲν θὰ σταματοῦν ποτέ), τὴν κατασκευὴ ὀργάνων μετρήσεως, τὸν ἡλεκτρισμὸ καὶ ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς ἐφαρμογές του στὰ ἱατρικά, τὴν κατασκευὴ ἀκουστικῶν συσκευῶν καὶ ἡλεκτρικῶν ξυριστικῶν μηχανῶν ποὺ θὰ λειτουργοῦν ἐπὶ αἰῶνες χωρὶς νὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ πρίζες ἡλεκτρικῆς. Ὁ κατασκευάσων ἡλεκτρικὸς λαμπτήρς τῆς τσέπης, διὰ τῆς τοποθετήσεως τῶν νέων αὐτῶν μπαταριῶν σὲ λυχνίες φθορισμοῦ, χωρὶς ἐσω-

τερικὰ νήματα. Θὰ κατασκευάσουν ἐπίσης μετρητὰς Geiger ὅχι μεγαλύτερους ἀπὸ ἕνα στυλογράφο. Ἦδη ἀρχισαν νὰ πωλοῦν τέτοιους μετρητὰς τοὺς ὁποίους ὀνομάζουν «Abtee». Οἱ ἀτομικὲς αὐτὲς μικρομπαταρίες θὰ ἐπιτρέψουν ἐπίσης τὴν κατασκευὴ φορητῶν συσκευῶν ἀκτίνων Χ γιὰ γιαιτροὺς τῆς ὑπαίθρου ποὺ θὰ χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης ὅταν ὁ ἄρρωστος ἢ ὁ τραυματίας δὲν μποροῦν νὰ μεταφερθοῦν. Καὶ ἡ συσκευὴ αὐτὴ ἀρχισε ἤδη νὰ κατασκευάζεται.

Πόσες θέσεις μηχανικῶν δὲν δημιουργοῦνται!

Εἶναι ἐπίσης πιθανόν, χωρὶς αὐτὸ νὰ θεωρηθῇ ἀστεία πρόβλεψις, ὅτι μὴ μέρᾳ θὰ τελειοποιηθοῦν τόσο αὐτὲς οἱ μπαταρίες, ὥστε θὰ μποροῦν νὰ κινήσουν ἕνα μικρὸ ἡλεκτρικὸ ὄχημα. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ ἡ βιομηχανία τῶν ἀκτίνων βήτα θὰ μπορῇ νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν βιομηχανία καυσίμων ποὺ ἀπασχολεῖ σήμερα χιλιάδες μηχανικοὺς. Τὰ σώματα ποὺ ἐκπέμπουν τὶς ἀκτίνες βήτα χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης καὶ σὰν λιπάσματα: μὴ ἄλλη μεγάλη βιομηχανία ἐν τῇ γενέσει της!.. Πράγματι, οἱ ἀκτίνες βήτα τῶν τεχνητῶν ραδιενεργῶν σωμάτων δρῶν ἐπὶ τῶν ἐντὸς τοῦ ἐδάφους βακτηριδίων καὶ τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ παράγουν μεγαλύτερη ποσότητα τῆς συγκομιδῆς.

ΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ «ΓΑΜΜΑ»

Οτομεὺς τῆς ἀτομικῆς ἐπιστήμης ὅπου ἡ βιομηχανικὴ ἐκμετάλλευσις βρῖσκει τὸ μεγαλύτερο πεδίο δράσεως εἶναι οἱ ἀκτίνες «γάμμα». Οἱ ὑπερ-ἀκτίνες Χ χρησιμοποιοῦνται στὴν ἱατρικὴ καὶ ἰδιαίτερος στὴν θεραπεία τοῦ καρκίνου. Ἡ βιομηχανία τῶν ἀκτίνων γάμμα ἀνθεῖ ἤδη στὴν Γαλλία. Σ' αὐτὸ συντελεῖ ἡ μ-

κρὴ τιμὴ τῶν νέων ραδιενεργῶν στοιχείων. Οἱ βόμβες ραδιενεργοῦ κοβαλτίου ποὺ λειτουργοῦν σὲ δύο γαλλικὰ νοσοκομεία θὰ κοστίζουν εἴκοσι φορές πῶ ἀκριβὰ ἂν χρησιμοποιοῦσαν ράδιο.

Οἱ ἀκτίνες γάμμα χρησιμοποιοῦνται ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ δὲν εἴμαστε παρὰ στὴν ἀρχή, γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν μεταλλικῶν σωμάτων. Οἱ ἀτμολέβητες, οἱ ἀτμομηχανές, τὰ χαλυβδόσυρματα τῶν ἀνελκυστήρων τῶν μεταλλείων, οἱ γέφυρες, τὰ πλοῖα, τὰ λεπτὰ μέρη τοῦ αὐτοκινήτου καὶ τοῦ ἀεροπλάνου ἐξετάζονται συνεχῶς μὲ ἀκτίνες γάμμα. Οἱ ἀκτίνες αὐτὲς διαπερνώντας τὸ μέταλλο ἐμφανίζουν τὰ ἐλαττώματά του, τὶς ρωγμὰς του, πάνω σὲ μὴ φωτογραφικὴ πλάκα ἢ ἀπλῶς πάνω σὲ μὴ ὀθόνη. Μὲ αὐτὲς, ὅπως καὶ μὲ τὶς ἀκτίνες Χ, βλέπομε διαμέσου τῆς ὕλης, ἀλλὰ ἐπεὶ αὐτὲς εἶναι πῶ διεισδυτικὲς, πῶ «σκληρές», μποροῦν νὰ διαπεράσουν μέταλλα μὲ μεγάλο πάχος.

Οἱ δοκιμὲς μὲ ἀκτίνες γάμμα ἐφαρμόζονται κάθε μέρα περισσότερο στὶς βιομηχανίες. Ὁ χειρισμὸς τῶν πηγῶν αὐτῶν ἀκτινοβολίας ἀπαιτεῖ μηχανικοὺς καλὰ ἐξησκημένους, οἱ ὁποῖοι σπανίζουν. Εἶναι ἤδη ἕνα ἐπάγγελμα πού, μόνο στὸ Παρίσι, ἀπασχολεῖ δύο ἢ τρεῖς ἑταιρίες καὶ 25 περίπου μηχανικοὺς. Γρήγορα θὰ χρειασθοῦν ἑκατοντάδες. Μετὰ ἀπὸ δέκα χρόνια θὰ χρησιμοποιοῦνται χιλιάδες.

Οἱ ἀκτίνες «γάμμα» καθιστοῦν πολλὰς πλαστικὲς ὕλες ἀνθεκτικὲς στὴν μεγάλη θερμοκρασία καθὼς καὶ στὴν ὑγρασία. Ἐπι-

τρέπουν ἐπίσης τὴν ἐξ ἀποστάσεως ἀποστείρωσι. Ἐὰν διευθύνουμε μίαν δέσμη ἀκτίνων γάμμα μέσα σὲ μίαν γυάλινη σφαῖρα ἢ σ' ἕνα κουτί κοσμέρθας ἀπὸ λευκοσίδηρο, ἢ σ' ἕνα θάζο γλυκοῦ ἀπὸ πλαστικὴ ὕλη, ἢ ἀκόμη σ' ἕνα σωληνάριο ἀπὸ κασίτερο, καταστρέφουμε τὰ βακτηρίδια ποὺ περιέχουν. Ἀντὶ νὰ παρὰσκευάζωμε τὸ προϊόν μὲ συνεχεῖς ἀντισηπτικὲς προφυλάξεις ποὺ καὶ περίπλοκες εἶναι καὶ δαπανηρές, τὸ ἐκθέτομε ἀπλῶς συσκευασμένον καὶ ἐρμητικὰ κλειστὸ στὶς ἀκτίνες γάμμα.

Ἔτσι κατάρθωσαν στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Ρωσσία νὰ διατηρήσουν τὶς πατάτες, πράγμα ποὺ ἐπιτρέπει τὴν δημιουργία ἀποθεμάτων ἑκατοντάδων χιλιάδων τόννων. Ἡ πενικιλίνη καὶ τὰ ἀντιβιοτικά ἀποστειρώνονται ἐπίσης ἐξ ἴσου καλὰ ὅπως καὶ οἱ κονσέρβες τοῦ ἀρακά ἢ τὸ κρέας ποὺ πωλεῖται μέσα σὲ σελλοφάν.

Ἐνας ὁλόκληρος κόσμος ἀνοίγει πέρα ἀπὸ αὐτὲς τὶς πρῶτες ἐφαρμογές. Ἡ ραδιοχημεία μελετᾷ τὴν ἄμεση κατασκευὴ ἀζωτούχων λιπασμάτων καὶ συνθετικῆς βενζίνης μὲ ἠδξημένο ἀριθμὸ ὀκτανίων, μὲ ἀτομικὲς ἀκτίνες ποὺ θὰ ἀντικαταστήσουν τοὺς πολυδάπανους καταλύτες. Ἡ ραδιομεταλλουργία μελετᾷ νέα κράματα. Ἐνα εὐρύτατο μέλλον φαίνεται ἤδη νὰ ἀνοίγεται στὸν ἀτομικὸ μηχανικὸ. Στὸ Παρίσι, στὸ κέντρο ἀτομικῆς ἐνεργείας λειτουργεῖ μίαν σχολὴν ὅπου ἐκπαιδεύονται ἐπιστήμονες ἀτομικοὶ μηχανικοὶ μὲ μίαν σειρὰ ἀπὸ 90 μαθήματα καὶ μὲ πρακτικὴ ἐξάσκηση.

Κάποτε κατηγόρησαν τὸν περίφημο ζωγράφο τῆς ἀρχαιότητος Ζεῦξι ὅτι ζωγραφίζει πολὺ ἀργά. —Ὁμολογῶ, ἀπάντησε ὁ ζωγράφος, ὅτι θέλω πολὺ χρόνο γιὰ κάθε ἔργο μου· ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα μου εἶναι γιὰ πολὺ χρόνο.

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

ΩΡΑ ΜΥΣΤΙΚΗ

Της

ΕΙΡΗΝΗΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ

'Από τὸ βιβλίο της «Σιωπὴλὰς»

Αὐτὴ τὴ φορά εἶναι θήματα. Μεγάλου ἀνθρώπου θήματα. Τὰ παιδιά δὲν πατοῦν ἔτσι νομίζεις πὼς μόλις ἀγγίζουν τὸ χῶμα. Τὰ ζῶα πάλι ρίχνουν κάθετα τὸ πόδι ἀπὸ ψηλά, σὰ νὰ θέλουν νὰ σφραγίσουν τὴ γῆ ἢ νὰ τὸ θυθίσουν στὰ σπλάχνα της. Ἦταν μεγάλου ἀνθρώπου θήματα ποὺ προσπέρασαν, ἀπομακρύνθηκαν.

Βάζω μὲ τὸ νοῦ μου ὅσους συχνάζουν στὸ σπίτι μου καὶ τάχως γίνομαι ἀέρας καὶ τυλίγομαι στὸ λαιμό τους. Γίνομαι κάτι ἄλλο γιὰ τὸν καθένα, ἐκεῖνο ποὺ θὰ μπορούσε νὰ μὲ φέρῃ στὴ μνήμη του καὶ νὰ τὸν κἀν νὰ πάρῃ τὸ δρόμο γιὰ τὸν λόφο. Τριγυρίζω σὲ κλειστὸς καὶ ἀνοιχτοὺς χώρους, παντοῦ ὅπου μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ μιὰ φιλικὴ ψυχὴ. Τί ἔγιναν, λοιπόν; Δὲν θὰ ἔρθῃ κανεὶς; Στέκω σὰν ἴσκιος στὸ τραπέζι μὲ τὸ βιβλίο κι' αὐτὴ ποὺ τὸ κρατοῦσε ὡς τώρα ἀνοιχτό, ταραζέται καὶ κυττάζει γύρω της. Περνῶ στὸ φῶς τῆς λάμπας καὶ τὸ κάνω νὰ δυναμώνῃ. Ἡ χύνο-

μαι, καθὼς ἡ λάμψη τῆς ἀστραπῆς, στὰ πόδια ἐκείνου τοῦ ἄλλου, ποὺ κάνει τὸν περίπατό του τὴν νύχτα. Δὲν μπορεῖ... Κάποιος ἀπὸ ὅσους ἔχω στὸ νοῦ μου θὰ καταλάβῃ τί μοὺ συμβαίνει καὶ θὰ ἔρθῃ, θὰ τρέξῃ. Μάλιστα θὰ ἔρθῃ χωρὶς νὰ φαντάζεται ὅτι τὸ θέλησα ἐγώ. Ὅταν σταθῇ τὸ θήμα κι' ἀκουστῇ τὸ κουδούνι, θ' ἀνοιξῶ ἀμέσως, σὰ νὰ στεκόμουν πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ χαιρετώντας τον θὰ χαμογελάσω. Αὐτὴ ἢ αὐτὸς ποὺ θὰ ἔχῃ ἔρθῃ, θὰ μὲ κυττάξῃ μὲ τὸ ἰδιο χαμόγελο, ἀλλὰ δὲν θὰ ξέρῃ τί νὰ μοὺ πῇ. Μήπως βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι του γιὰ νὰ ἔρθῃ σὲ μένα; Ἀφοῦ σταθῇ στὸ ρεῦμα τοῦ δειλινοῦ φωτός ποὺ θὰ μπαίνει ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ φαντάξῃ σὰ ρόδινη ὀπτασία, θὰ προχωρήσῃ κάπου νὰ καθίσῃ. Καθὼς τὸ δωμάτιο θὰ εἶναι σκιερὸ, θὰ μιλήσουμε ἀνετα. Ἰσως καὶ νὰ γελάσουμε, κάποια στιγμή, μὲ τὰ φαιδρὰ καὶ τὰ σοβαρὰ τοῦ κόσμου. Μήπως δὲν εἶναι γιὰ νὰ γελάσουμε; Ὅμως οἱ ὁμιλίες μας, ἂν καὶ θὰ φαί-

Ἡ Εἰρήνη Ἀθηναία, ποὺ πέθανε πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ, σὲ ἡλικία 65 περίπου ἐτῶν, ἔκανε τὴ λογοτεχνικὴ της ἐμφάνισι ἀπὸ τὰ «Παναθηναία» τοῦ Μιχαηλίδου, ἔγραψε δὲ σποραδικὰ καὶ στὸν «Νουμᾶ». Τὸ 1913 ἐξέδωσε τὴν «Γιοθετημένη» καὶ τὸ 1918 ἐκυκλοφόρησε ἓνα μονόπρακτο θεατρικὸ ἔργο της μὲ τίτλο «Τὸ σφυρί». Ἀλλὰ βιβλία της εἶναι: οἱ «Ἐποχές» καὶ τὰ «Σιωπὴλὰς», τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1938. Ἡ Εἰρήνη Ἀθηναία ἔμεινε γιὰ πολὺν καιρὸ στὸ λόφο τοῦ Μῆτς —παρὰ τὸ Στάδιο— καὶ λίγο πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό της εἰχε ἀρχίσει νὰ γράφῃ ἓνα μυθιστόρημα μὲ τίτλο «Τὸ σπίτι στὸ λόφο».

νῶνται ἀσχετες μὲ ὅ,τι συνέβη, θὰ εἶναι σὰ μακρινὲς ἀπαντήσεις στὴν ἀπορία μου. Ἐκείνη ἢ ἐκεῖνος ποὺ θὰ ἔχῃ ἔρθῃ δὲν θὰ ξέρῃ πὼς ἢ ἐπισκεψί του σὲ μένα ἔχει τὴν ἱστορία της, γιὰ νὰ τῆς δώσῃ τὴ σημασία ποὺ πρέπει. Ἰσως καὶ νὰ μὴν πιστεύῃ σὲ ὅ,τι πιστεύω ἐγώ. Μολαταῦτα θὰ τοῖς φαίνεται περιεργὸ ποὺ ἄλλοι ἦταν νὰ πάῃ καὶ ἄλλοι θρέθηκε. Βέβαια... αὐτὴ τὴν ἐποχὴ εἶναι πολὺ συμπαθητικὸς ὁ δρόμος τοῦ λόφου μὲ τὰ ξερὰ φύλλα. Καθὼς φυσᾷ τὸ βοριάδακι κι' ἐσὺ περνᾷς, σὲ παίρνουν ἀπὸ πίσω, ἄχ, θεέ μου! ὅπως μιὰ γυναίκα πῆρε κάποτε ἀπὸ πίσω ἓνα ὄνειρο.

Ἄν μὲ ρωτοῦσε κανεὶς ποιὸν θὰ ἤθελα νὰ ἐρχόταν, δὲ θὰ σκεπτόμουν καθόλου, θὰ ἐβγαίνε ἀπὸ τὸ στόμα μου τὸ ὄνομα τῆς γυναίκας ποὺ γνώρισα κάποιον θράδου, μὲ πολὺν ἀέρα. Ἐρχόταν ἀντιθετὰ μοὺ καὶ ὅταν ἦταν νὰ πλησιάζουμε, σταμάτησε καὶ μὲ κύτταξε. «Σὰς ἀρέσει καὶ σὰς ὁ ἀέρας...» ψιθύρισε. Πῆρε θέσιν πλάι μου καὶ γύρισε πίσω μαζί μου. Δὲν εἴπαμε τίποτε σπουδαῖο ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Καὶ ἂν δὲν συνέβαινε νὰ γνωριστοῦμε, τὰ ἴδια θὰ λέγαμε μὲ τὸν ἑαυτό μας ἢ καθε μιὰ χωριστά. Τὸ ξέρω, θὰ ἔρθῃ πάλι σὲ κατάλληλη ὥρα, σὰ νὰ τὴν ἔχει σπρώξει ἐδῶ κάποια αἰφνίδια παραζάλη θὰ περᾷ μέσα μὲ κλονιζόμενον θῆμα καὶ πέφτοντας στὴν χαμηλὴ καρέκλα ποὺ συνηθίζει νὰ κάθεται, θὰ κυττάξῃ τὸ ξεθωριασμένο χαλί. Θ' ἀνησυχῇ καὶ αὐτὴ τὴ φορά καὶ θὰ τὴ ρωτήσω τί ἔχει, θὰ μὲ κυττάξῃ μὲ ἀπορία καὶ θὰ μοὺ πῇ: «τίποτε!». Θὰ μπερδευτῇ ἢ σκέψῃ μου, θὰ νομίσω πάλι ὅτι ἔκαμα λάθος ποὺ πίστευα πὼς τὴν γνώριζα. Κι' ὅμως τὰ ψημένα ἀπὸ τὸ ὑπαιθρο μάγουλά της θὰ γίνονται ὄλο καὶ πιὸ ὠχρὰ

καὶ τὰ μάτια της θὰ θολώνουν ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ περισσότερο. Ἐνῶ θὰ ἐτοιμάσω τὸ τσάι, θὰ κυττάξῃ τὶς εἰκόνες σιωπηλῇ καὶ θὰ σταθῇ πάλι σὲ κείνην μὲ τὸ μακρουλὸ πρόσωπο καὶ τὸ λοξὸ βλέμμα ποὺ γιὰ νὰ ἔχῃ ἀλλάξῃ ἐδῶ ἢ ζωή, ἢ μαντήλα της πᾶει νὰ μοιάσῃ μὲ τὴ δική μου...

Ἐπὶ τέλους, ἄς ἔρθῃ καὶ ἡ γυναίκα ποὺ κάθεται στὸ σπιτάκι μὲ τὸ φράχτη καὶ κάθε φορά ποὺ θὰ κατεβῶ τὴ βλέπω πάντα σκυμμένη νὰ πλένῃ στὸ ρέμα. Ἄς ἔρθῃ ἡ πλαινή μου, εἶναι ἄλλο, ποὺ ἄμα θέλῃ κάτι, μοὺ χτυπάει τὴ γρίλια. Ἄς ἔρθῃ ὁ γέροντας, ποὺ ὅλη τὴν ἡμέρα κάθεται στὴν πόρτα τῆς παράγκας τοῦ κυττάζοντας μακριὰ καὶ καθὼς τραβάει τὴν πίπα του, τὸ πρόσωπό του φαίνεται μέσα στὸν καπνὸ σὰν τὰ πέτρινα κεφάλια ποὺ ξεθάφτουν ἀπὸ τὸ χῶμα. Θὰ ἤθελα ἀκόμη ὡς καὶ τὴν συντροφιά ἐκείνης ποὺ ἔχασε τὸ παιδί της καὶ γυρίζει στοὺς δρόμους μὴπως τὸ βρῇ. Μόνο τὸ κορίτσι δὲν μπορεῖ πιά νὰ ἔρθῃ, γιὰτὶ ἀπὸ τότε ποὺ ἀρρώστησε μαζεύεται στὸ σπίτι τοῦ πρὶν νυχτώσῃ. Ἄν ἐρχόταν θὰ ἦταν καλὰ. Θὰ ἐβγαζέ ἀπὸ τὸ τσαντάκι τοῦ τὴ δαντέλλα ποὺ πλέκει, ὁλόκληρες πῆχες γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί, θὰ κουνούσε τὰ χέρια τοῦ σὰν πουλιὰ ποὺ τὰ λένε καὶ πότε πότε θὰ μὲ κυττοῦσε, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ νοῦ τοῦ σὴν ὥρα, γιὰτὶ τώρα ξέρεي ὅτι δὲν περιμένουμε κανένα καὶ τίποτε. Δὲν εἶναι ἔτσι; Μποροῦμε νὰ φῶμε κάτι στὴν ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ καὶ νὰ πέσουμε. Τὸ κορίτσι θὰ μὲ κυττοῦσε πότε - πότε μὲ μάτια γεμάτα ἥρεμῃ λύπη καὶ θὰ ἔσκυβε πάλι στὸ πλέξιμό του.

Ἄν πάλι δὲν εἶναι νὰ ἔρθῃ κανεὶς, ἄς εἶχα διάθεσι νὰ πάω ἐγώ κάπου. Στὴν παιδικὴ φίλη μου. Σὲ μιὰ ἐκκλησία. Ἐκεῖ ποὺ

οί γυναίκες, γυρτές σε νωπούς τάφους, κλαίνε τους άντρες τους..

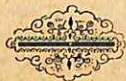
Από όλους αυτούς προτιμώ τη γυναίκα που γνώρισα το θρόνο εκείνο με τον πολύ άερα. Όπως θα ξρθη κανείς. Τί να κάμη να φύγη. Θα μου προτείνη, ίσως, να πάμε στο πάρκο ή στην μεγάλη, σαν κρεμαστή, γειτονική πλατεία, που το τελευταίο παγκάκι της, με την πλάτη στον βοριά, όταν άρχιζε να σκοτεινιάζει, είναι πάντα άδειο. Μά εγώ, με το να τα βλέπω όλα από εδώ δε θα θέλω να πάω πουθενά. Είμαι σαν τον άνθρωπο που από τότε που έχασε το φως του, άλλα φωτα ανάφτηκαν μπροστά του και τον οδηγούν.

Κανένα θήμα δεν ακούγεται πιά. Καλύτερα... Εκείνο που έρχόταν, μπορεί να μην πρόσεχε και να πατούσε το χορταράκι που έχει φυτρώσει μπροστά στο σκαλοπάτι της πόρτας μου. Έπειτα, αν παρουσιαζόταν κανένας από τους άλλους, που όλα τα εξηγούν

με την λογική και φεύγοντας με άφινουν σά μέσα σε σύννεφα. Μόνο όποιος έχει κλάψει πολύ ξέρει να μάς μιλήση. Καλύτερα... Κάθε στιγμή μοναξιάς με φέρνει πιο κοντά στον εαυτό μου. Κυτταζόμαστε σά δυο άνθρωποι που για να τους συνδέη κάποια κοινή γνώση, ή τύχη, ανταμώθηκαν πάλι. Και τότε καταλαβαίνουμε τι χάνουμε, όταν απομακρυνώμαστε ό ένας από τον άλλον.

Τι καθαρή θραδιά! Έτσι και μέσα μου άρχιζει να γίνεται. Στον ουρανό στέκουν ακίνητα τα φωτεινά, γεωμετρικά σχήματα με την απόκρυφη σημασία. Τριγυρνά, όπως κάνω κάθε βράδυ πριν πέσω, και μαζί ταχτοποιώ τα γύρω μου, για έναν ή συχο, ταπεινό ύπνο. Κοντά μου λίγο νερό, αν ξυπνήσω διψασμένη, το ωρολόγι, τα σπέρτα. Έλπίζω ότι τόσο άργα που είναι, δε θα ξρθη κανείς. Τί να κάμη να ξρθη; Μά και να χτυπούσε ή πόρτα, τώρα πιά δε θα άνοιγα.

Αυτό το απόσπασμα από το βιβλίο της Ειρήνης 'Αθηναίας μάς το ζήτησε ο άναγνώστης μας κ. Ν. Παπακώστας.

Ενας στρατιώτης που είχε βρή στο νοσοκομείο τον μήνα που «τρέφει τους ένδεκα», έμαθε ότι έπρόκειτο να τον στείλουν πίσω στην μονάδα του. Το βράδυ στο θάλαμο πριν από την επίσκεψη του γιατρού έτριψε το θερμόμετρο κάμποση ώρα με την κουβέρτα του και περίμενε. Ο γιατρός είδε το θερμόμετρο και χωρίς να δείξη ότι κατάλαβε τί είχε γίνει, του είπε:

—Να έτοιμάσης τα πράγματά σου. Άρριο επιστρέφεις στην μονάδα σου.

—Μά, γιατρέ, δεν είμαι καλά, ό πυρετός μου άνέβηκε πάλι.

—Ναί, το είδα. Έχεις 48 πυρετό. Είσαι νεκρός. Γι' αυτό σε διώχνουμε.

Άρβουοι που περπατούν, άεροδρομία υπό την γήν, πόλεις στεγασμένες

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟ 2000 Μ.Χ.

Τού

G. B. KOLVERT

Η Βασιλική Έταιρία Καλών Τεχνών της Άγγλίας εξήτησε από μηχανικούς, αρχιτέκτονες και άλλους ειδικούς και μη, να πούν πως φαντάζονται, σύμφωνα με τις εξελίξεις της έπιστήμης, τον κόσμο κατά το 2000 μ. Χ. Στο άρθρο που ακολουθεί σχημαγραφείται έν συντομία ή εικόνα του μελλοντικού κόσμου.

Προτού τελείωση αυτός ό αιώνας, το Λονδίνο θα έχη καλυφθή με ένα πλαστικό θόλο και στα κεντρικώτερα τμήματα της άγγλικής πρωτεύουσας θα υπάρχουν κινούμενοι δρόμοι για τους πεζούς.

Οί τροφές θα βγαίνουν από το ξύλο και τα σπέρτα θα θερμαίνονται με κοσμικές ακτίνες και ήλιακή ενέργεια και θα έχουν φθοριούχους τοίχους, από τους οποίους και θα φωτίζονται.

Η ύπνωση θα καταπολεμεί κάθε πόνο σωματικό ή ψυχικό.

Αυτές είναι μερικές από τις προβλέψεις που διατυπώθηκαν στο Λονδίνο, στο διαγωνισμό που οργανώθηκε από την Βασιλική Έταιρεία Καλών Τεχνών με θέμα «Ο κόσμος στο 2000 μ.Χ.».

Η Έταιρεία διάλεξε το 2000 ώστε το μακρό χρονικό δάστημα που μεσολαβεί από τώρα ως τότε να επιτρέπη στους διαγωνιζόμενους την πρωτοτυπία, ή ζοιόμοια, σύμφωνα με την προκήρυξη της Έταιρείας, ήταν ένα από τα σημαντικώτερα στοιχεία. Έπι πλέον ώσπου να φθάσαμε στο 2000, ή πραγματοποιήσις των

προβλέψεων —όσο τολμηρές και αν είναι αυτές— θα είναι εύκολώτερη. Στον διαγωνισμό έλαβαν μέρος άνθρωποι από όλα τα μέρη του κόσμου, μεταξύ δε των διαγωνισθέντων ήσαν μαθηταί, νοικοκυρές, παπάδες, γιατροί, δημοσιογράφοι, συγγραφείς, μηχανικοί, αρχιτέκτονες, ένας καθηγητής Πανεπιστημίου, ένας κομμωτής, ένας δημόσιος υπάλληλος, ένας συνταξιούχος αξιωματικός, ένας μυστικιστής και ένας καθηγητής της Αρχαιολογίας.

Οί περισσότεροι από τους διαγωνισθέντας εξέφρασαν την γνώμη ότι στα 46 χρόνια που μεσολαβούν ως το 2000 δεν πρόκειται να συμβούν συνταρακτικά γεγονότα στον πολιτισμό μας, ενώ άλλοι περιμένουν ένα μεγάλο πόλεμο. Πολλές από τις ιδέες που διατύπωσαν οί διαγωνισθέντες είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες. Δεν δίνουν άπλως την εικόνα του κόσμου στο 2000 μ. Χ. Ρίχνουν φως σε πολλά σκοτεινά σημεία του σημερινού κόσμου και τονίζουν αρκετά από τα προβλήματά του.

Τις πιο χαρακτηριστικές από τις προβλέψεις που συγκεντρώθηκαν ανακοίνωσε η Βασιλική Έταιρία Καλών Τεχνών. 'Ακούστε μερικές απ' αυτές:

Τηλεπικοινωνίες

Το ταχυδρομείο θα μεταφέρεται με διαπλανητικές ρουκέτες. Στις μεγάλες πόλεις οι πεζοί θα προχωρούν επάνω σε δρόμους που θα κινούνται προς το κέντρον της πόλεως και προς την αντίθετη κατεύθυνση. Τα πεζοδρόμια θα βρίσκονται στο ύψος των πρώτων ορόφων των οικοδομών. Σ' αυτό το ύψος και πάνω από τους αυτόματους δρόμους των πεζών θα δημιουργηθούν οδοί για τα λεωφορεία και τα αυτοκίνητα γενικώς.

Τα αεροδρόμια θα είναι ύψεια και θα καταλαμβάνουν πολύ λίγο χώρο στην επιφάνεια του εδάφους. Τα ύψη της πτήσεως των αεροσκαφών θα είναι αυστηρώς καθωρισμένα και θα εξαρτώνται από την κατεύθυνσή τους.

Κάτω από την θάλασσα του στενού της Μάγχης θα δημιουργηθεί σήραγγα που θα συνδέση την Αγγλία με την Γαλλία.

Θέρμανσις, φωτισμός, κινητήρια δυνάμεις

Πολλοί διαπλανητικοί σταθμοί θα κατασκευασθούν γύρω από την γη και σε ύψος που θα επιτρέπη την εκμηδένισι της βαρύτητας. Οί σταθμοί αυτοί θα χρησιμοποιούνται σαν βάσεις εξορμήσεως για διαπλανητικά ταξίδια. Στους σταθμούς θα υπάρχουν συστήματα συγκεντρώσεως της ήλιακής θερμότητας, ή οποια θα χρησιμοποιείται στην γη.

Τα σπίτια και οι κήποι θα καλύπτονται από πλαστικούς θόλους, οι οποίοι θα επιτρέπουν

τον έλεγχο της θερμοκρασίας και του αερισμού. Ένα τέτοιο πλαστικό κάλυμμα θα σκεπάξη όλον κληρο το Λονδίνο.

Η βιομηχανία των δρυκτών καυσίμων θα πάρη νέα ζωή, αλλά το κάρβουνο δεν θα καίγεται· θα χρησιμοποιηθεί για τα χημικά του παράγωγα. Το φωτάεριο και ο ηλεκτρισμός θα χρησιμοποιούνται για θέρμανσι σε πολλές περιπτώσεις. Ένας από τους λόγους για τους οποίους το κάρβουνο δεν θα καίγεται θα είναι και η ανάκαλυσή που θα γίνει ως το 2000, ότι ο καπνός του μαζί με το πετρέλαιο, ιοτσιγάρο και την ραδιενέργεια προκαλούν καρκίνο.

Μόρφωσις

Στα σχολεία δεν θα διδάσκει κανένα από τα σημερινά μαθήματα. Η σχολική εκπαίδευσις θα συνίσταται μόνον σε παιγνίδια και στην δι' άπασχολήσεως διδασκαλία. Οί γνώσεις θα αποκτώνται μηχανικά, με την βοήθεια του υπνωτισμού. Μεγάλη σημασία θα αποδίδεται στην εξέσκησι της φωνής. Και τουτο γιατί η τηλεόρασι και οι δμιλίες από δίσκους και μαγνητόφωνα θα έχουν επικρατήσει απόλυτα.

Επιπλοποιΐα

Το ξύλο θα κόβεται με ηλεκτρισμό σε οποιαδήποτε επιθυμητή μορφή. Έτσι θα σταματήσουν το πριόνισμα, το ροκάνισμα και η σπατάλη της ύλης που γίνεται τώρα.

Τροφές

Τα θαλανίδια θα γίνονται τροφή για τους ανθρώπους και ή ζάχαρι θα παράγεται από ξύλο. Στην Αμερική, το ξύλο θα χρησιμοποιηθεί, δια νόμου, μο-

ναχά στην παραγωγή τροφών. Το έδεσματολόγιο των ανθρώπων του 2000 μ.Χ. δεν θα περιέχει κρέας. Οί άνθρωποι θα γίνουν χορτοφάγοι, γιατί ή κτηνοτροφία χρειάζεται μεγάλες εκτάσεις γης, οι οποίες δεν θα είναι τότε διαθέσιμες. Τα «πακεταρισμένα» φαγητά θα αποτελούν την βάση του έδεσματολογίου. «Το οικογενειακό τραπέζι» θα εξακολουθήση να στρώνεται από αγάπη προς τον «δημιουργικό συζυγικό καυγά γύρω από το φαγητό». Τα θαλασσινά θρύα θα γίνονται τροφές. Για την βιομηχανοποίησι του φαγητού θα ιδρυθούν μεγάλες βιομηχανίες.

Οί συμβατικές διακρίσεις μεταξύ των διαφόρων φαγητών δεν θα υπάρχουν.

Οί διαφημίσεις θα προβάλλονται το βράδυ στον ούρανό, ο οποίος θα πωληθεί γι' αυτό το σκοπό.

Συμπαγείς πλαστικοί τροχοί θα αντικαταστήσουν τα λάστιχα των αυτοκινήτων.

Οί φάλαινες θα βρίσκονται υπό περιορισμόν και θα τρέφονται κατά κοπάδια, όπως τώρα τα κτήνη.

Επιστήμη

Θα εφευρεθί ένα μηχανήμα που δεν θα επιτρέπη έντος ώρισμένης ακτίνας την διάσπασι του ατόμου. Έτσι θα αντιμε-

τωπισθούν οι κίνδυνοι ενός ατομικού πολέμου.

Η ραδιοθεραπεία θα γίνη ή βάση της Ιατρικής, αφού ανακαλυφθί ότι τα βακτηρίδια και οι ιοί εκπέμπουν ενέργεια σε καθωρισμένο μήκος κύματος.

Η περιποίησι των τραυμάτων θα είναι πολύ πιο εύκολη, γιατί θα χρησιμοποιούνται διαφανείς επιδέσμοι.

Η μεγαλύτερη πρόοδος της Ιατρικής θα είναι ή αναγνώρισις ότι οι σωματικές και οι ψυχικές παθήσεις είναι απόλυτα συνδεδεμένες και πρέπει να αντιμετωπίζονται μαζί.

Οί ιοί θα εξακολουθούν να προκαλούν μολύνσεις γιατί επιμένουν να τροποποιούν τον εαυτό τους για να αντιμετωπίζουν κάθε νέο μέσον θεραπείας που ανακαλύπτει ο άνθρωπος.

Γενικά

Η ζωγραφική θα είναι διεθνώς ένα μέσον άναψυχής. Τα ρούχα θα πλύγνται πιο εύκολα και θα είναι περισσότερο πρακτικά από ό,τι σήμερα.

Ένα νέο φάρμακο θα δημιουργήσι μια ποικιλία ζώων γιγαντιαίων διαστάσεων, τα οποία θα ζούν λίγο καιρό και θα έχουν μεγάλη όρεξι, άλλ' αυτή θα αντιμετωπισθί με τις νέες συνθετικές τροφές που θα συνηθίζονται τότε.

Ενώ έπλυνε τα χόρτα του μία μέρα ο Διογένης πέρασε ο Άρίστιππος.
— Άν ήξερες να τρώς χόρτα, Άρίστιππε, είπε ο Διογένης, δεν θα κόλακευες τους ισχυρούς.
— Καί σύ, άπάντησε ο Άρίστιππος, αν ήξερες να κολακεύς τους ισχυρούς, δεν θα καταντούσες να τρώς χόρτα.

ΤΑ ΑΓΡΙΑ ΠΟΝΕΥ ΤΗΣ ΣΚΥΡΟΥ

Τοῦ

Γ. Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ἡ ὠραία Λίλυ, τὸ ἀλογάκι ποὺ γεννήθηκε τὸν Μάιο στὸν Ἴππικὸ "Ὀμίλο ἀπὸ τὴν Αὖρα καὶ τὸν Σκίρονα, ἔχει γιὰ συντροφιά στὰ χίλια τῆς παιχνίδια τὸν Ζέφυρο, τὸν Αἶολο, τὸν Μαῖστρο, τὸν Γαρμπή καὶ τὸν Βοριά. "Ὁλη αὐτὴ ἡ παρέα τῶν ἐπτά ἀνέμων καὶ τῆς χαριτωμένης Λίλυ, εἶναι τὰ ὀκτὼ πόνεῦ ποὺ ἔχει τελευταῖα ἀποκτήσει ὁ "Ὀμίλος. Τὰ ἔφερε ἀπὸ τὴν Σκύρο, ποὺ εἶναι τὸ μοναδικὸ μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ δεύτερο σὲ ὀλόκληρο τὸν κόσμον, ὅπου ζοῦν σὲ ἄγρια κατάστασι τὰ γνωστὰ γιὰ τὸ μικρὸ τους ἀνάστημα ἄλογα πόνεῦ. Παρόμοια ἵππάρια, σὲ ἄγρια κατάστασι, ζοῦνε μόνον στὰ νησιά Σέτλαντ τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

☆

Στὰ ὄρεινά μέρη τῆς Σκύρου ζοῦνε σήμερα 300 περίπου πόνεῦ, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὕψος 1,10 ἕως 1,15 μέτρων. Γεννιῶντα, τρέφονται, πολλαπλασιάζονται καὶ πεθαίνουν χωρὶς καμμιά ἀνθρώπινη φροντίδα. Τρῶνε ξερά χόρτα καὶ τρυφερά κλαδιά. Τὸν χειμῶνα κατεβαίνουν στὰ χαμηλὰ μέρη τοῦ νησιοῦ ἢ ἀποκλείονται στὰ βουνά, ὅπου, ἐξαντλημένα ἀπὸ τὸ κρύο καὶ χωρὶς τροφή, ἀντιμετωπίζουν μὲ ἐγκαρτέρησι τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως. Τότε πολλὰ πεθαίνουν. "Ὅσα προλάβουν καὶ

κατέβουν στὰ χαμηλά, διαλέγουσιν γιὰ νὰ ζήσουν παράλια καὶ ὑψηλὰ μέρη μὲ πηγὲς καὶ μεγάλα δένδρα. Κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα αὐτὰ προφυλάσσονται ἀπὸ τὴ βροχή, πολλὰς δὲ φορὲς τὸ καλοκαίρι καὶ ἀπὸ τὸν καυτερὸ ἥλιο. Τὰ πόνεῦ τῆς Σκύρου χαίρονται τὴν ζωὴ τους τὴν ἀνοιξι, ποὺ ὑπάρχει ἄφθονη τροφή. Τότε εἶναι ζωηρότατα, τρέχουν ὅλη τὴν ἡμέρα, παίζουν καὶ πολλαπλασιάζονται. "Ὅταν φθάσῃ τὸ καλοκαίρι καὶ ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ, τὰ θυμοῦνται καὶ οἱ Σκυριανοὶ γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσουν στὸ ἀλόνισμα. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ χωρικοὶ ἔχουν μοιράσει μετὰ ξύ τους τὰ πόνεῦ καὶ ὁ καθένας ἀναγνωρίζει τὰ δικά του ἀπὸ χαρακτηριστικὰ σημάδια ποὺ τοὺς ἔχει κάνει στὰ αὐτιά, ἢ ἀπὸ τὸ χρῶμα, τὴν μακρὰ χαίτη κ.ά.

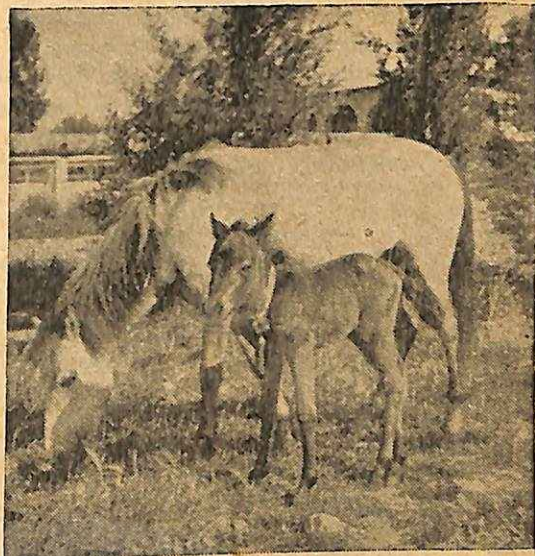
Τὸ καλοκαίρι λοιπὸν ἀρχίζει ἡ ἐκστρατεία γιὰ τὴν ἀνεύρεσι καὶ τὴν συγκέντρωσι τῶν πόνεῦ. Ξεκινοῦν οἱ χωρικοὶ γιὰ τὴν ἐκστρατεία αὐτή, ποὺ διαρκεῖ πολλὰς ἡμέρας καὶ εἶναι πολὺ ἐπιπονη, ὁ καθένας δέ, ἐνῶ ἀναζητεῖ τὰ δικά του ἄλογα, ἀναγνωρίζει καὶ τὰ πόνεῦ τοῦ συγγενικοῦ του —τὰ σήματα καὶ τῶν τριακοσίων ἀλόγων εἶναι σὲ ὅλους γνωστὰ— καὶ τὸν εἰδοποιεῖ. "Ἔτσι, κάθε Σκυριανὸς μαθαίνει ποῦ βόσκουν τὰ ἄλογα τοῦ καὶ πηγαίνει νὰ τὰ πιάσῃ. "Ἄλλ' ἔ-

δῶ ὑπάρχουν ἄλλες δυσκολίες γιὰ τὰ ἀλογάκια μὲ δυν ἀπὸ μακρὰ ἀνθρωπο ἐξαφανίζονται. Τελικὰ ὁ μῶς, τὰ πόνεῦ, μὲ «θηλειές» ποὺ πετοῦν οἱ Σκυριανοὶ κρυμμένοι σὲ θάμνους, καὶ μὲ «ἀποκλειστρες» —περιφραγμένους χώρους— αἰχμαλωτίζονται καὶ προσφέρουν τὴν ὑπηρεσίαν τους. "Ὅταν τὸ ἀλόνισμα τελειώσῃ ἐλευθερώνονται.

☆

Σὲ ἓνα βιβλίον τοῦ ποῦ ἐξεδόθηκε τὸ 1909 στὴν Πάτρα μὲ τίτλον «Ἡ ἱστορία τῆς Σκύρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων», ὁ γυμνασιάρχης Δημήτριος Παπαγεωργίου Κατσαρέλλας, ἀσχολεῖται καὶ μὲ τὴν προέλευσι τῶν πόνεῦ τοῦ νησιοῦ, τὰ ὁποῖα τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὅπως ἀναφέρει, ἦταν δυὸ χιλιάδες περίπου.

Πρὶν ἀπὸ τὸν Παπαγεωργίου ἄλλοι εἶχαν ἐκφράσει τὴν γνώμη, ὅτι, ἐπεὶ τὰ ἄλογα ποὺ παραστάνονται στὰ σωζόμενα μέχρι σήμερα ἀρχαῖα ἀνάγλυφα δὲν βοηθοῦν νὰ συμπεράνῃ κανεὶς ὅτι ἀπεικονίζουν σκυριανὰ πόνεῦ καὶ ἐπεὶ τὸις ἀρχαίους συγγραφεῖς δὲν γίνεται λόγος γιὰ τέτοια μικρόσωμα ἄλογα, πρέπει νὰ υποθέσῃ κανεὶς ὅτι τὰ πόνεῦ τῆς Σκύρου δὲν ὑπῆρχαν στὴν ἀρχαιότητα, ἀλλ' εἶναι ἵππάρια τῶν βορείων χωρῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, τὰ ὁποῖα ἔφθασαν στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου μὲ τὸ ἑμπόριο κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους. Ἡ διατήρησι τους στὸ

Ἡ Λίλυ μὲ τὴν μητέρα της

νησί τῆς Σκύρου ἐξηγεῖται, κατὰ τοὺς ἰδίους, ἀπὸ τὴν ἀπομόνωσι τῆς Σκύρου, ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνίας.

"Ἄλλοι υποστήριζαν τὴν ἀποψιν ὅτι τὰ σκυριανὰ πόνεῦ εἶναι οἱ τελευταῖοι ἀντιπρόσωποι ἑνὸς εἶδους ἵππου ποὺ λέγεται ὅτι ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα στὴν Ἀττικὴ καὶ εἶχε ἀνάστημα τράγου καὶ πόδια μὲ τρία νύχια. Σχετικὰ μὲ τὸ ἵππάριον αὐτὸ εἶναι καὶ ὀρισμένα εὐρήματα ποὺ ἦρθαν στὸ φῶς ἀπὸ ἀνασκαφὰς ποὺ ἐγίναν στὸ Πικέρμι.

"Ὁ Παπαγεωργίου πιστεύει ὅτι τὰ πόνεῦ ὑπῆρχαν ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα στὴ Σκύρο καὶ λέγει στὸ βιβλίον του: «...Νομίζομεν ὅτι οὔτε ἡ γλυπτικὴ, οὔτε οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἠδύναντο νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ ἵπων, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν οὔτε εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν ἀρχαίων, οὔτε διὰ τὰς ἵπποδρομίας, οὔτε διὰ τὴν ἔλξιν

των ἀρμάτων... Ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἄλλων γνώμη δὲν φαίνεται πιθανή...». Καὶ ὁ Παπαγεωργίου συμπεραίνει: «... καὶ τὸ μικρόσωμον τῶν βοῶν, ὄνων, λαγῶν καὶ περδίκων καὶ ἀστακῶν ἔτι μὴ ἔξαι-

ρουμένων, ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι αὐτὸς ὁ τόπος καὶ αἱ κλιματολογικαὶ συνθήκαι τῆς διαίτης τῶν ζώων εἶναι αἰτία τοῦ νὰ εἶναι πάντα ταῦτα μικρόσωμα.»

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν λέτε

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁσμούς ἐκεῖ ὅν ποὺ νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβή σημασία της.

1) ΑΚΗΔΙΑ. Α: Χαρά. Β: Ἀδιαφορία. Γ: Ἀπροσεξία.

2) ΑΠΟΦΡΑΣ. Α: Ἡμέρα ἀργίας. Β: Ἑορτή. Γ: Θλιβερὴ ἐπέτειος.

3) ΑΠΟΧΡΩΝ. Α: Ἀρκετός. Β: Δυσάρεστος. Γ: Ξεθωριασμένος.

4) ΒΟΥΛΙΜΙΑ. Α: Ἀχορτασία. Β: Μεγάλη ὄρεξι. Γ: Ἰσχυρὴ θέλησι.

5) ΔΟΚΙΜΙΟ. Α: Ἐκλεκτὸ ἔργο. Β: Σύντομο ἔργο. Γ: Φιλοσοφικὸ ἄρθρο.

6) ΕΔΕΣΜΑ. Α: Γλύκυμα. Β: Φαγητό. Γ: Ἐκλεκτὸ φαγητό.

7) ΕΠΙΔΟΡΠΙΟ. Α: Σαλάτα. Β: Ντοματόσουπα. Γ: Φρούτο.

8) ΜΑΚΑΒΡΙΟΣ. Α: Τρομακτικός. Β: Μακαρίτης. Γ: Λυπητερός.

9) ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ. Α: Μυστική ὁργάνωσι. Β: Ἐξομολόγησι. Γ: Κατήχησι.

10) ΠΙΟΝΙ. Α: Ἀνδρείκελο. Β: Κατάσκοπος. Γ: Ἀλογο.

11) ΠΛΕΙΑΣ. Α: Περιστερί. Β: Πλειοψηφία. Γ: Ὁμάδα διασημοτήτων.

12) ΣΥΡΦΕΤΟΣ. Α: Ὀχλος. Β: Σωρός. Γ: Ὀχλοδοή.

(Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 127)

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ

Ἀποτέλεσμα Δ' Διαγωνισμού

Πρῶτο ἐκρίθηκε τὸ σταυρόλεξο τοῦ κ. Α. Στεργιοπούλου

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

- Εἶναι διὰ τὴν ψυχὴν, ὅτι ἡ καταιγὶς διὰ τὸν ἀέρα, γράφει ὁ Σίλλερ.
- Μία ἐανθὶὰ γαλλοῖσπανικῆς κατὰγωγῆς Ἀμερικανὶς ἡθοιοὶς τοῦ κινηματογράφου, ποὺ παίζει μᾶλλον σὲ γαλλικὰς ταινίας (Ντολорές...), ἀλλὰ καὶ ὄνομα γνωστοῦ συγχρόνου Γάλλου συγγραφέως κοσμοπολιτικῶν μυθιστορημάτων. — Ἀμόλυντα (κυριολ.).
- Παλαιὸν γαλλικὸν καὶ ἰταλικὸν νόμισμα, ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς τὸ τάλληρον. — Ποταμὸς τῆς Γαλλίας.
- Ἐνα ζώδιον (αἰτ.). — Ὑπάρχουν εἰς τὴν ατμόσφαιραν.
- Εἶναι ἡ εἰρήνη, ἐὰν εἶναι σωστὸν τὸ «πόλεμος πατὴρ πάντων» (αιτιατική).
- Ἀμοιβαὶ τῶν νικητῶν... — Ὁρέων καὶ δασῶν θεότης.
- Ἡ γενέτειρα τοῦ Ἀβραάμ. — Τῶν Ὀλυμπιῶν θεῶν ἔχουν πάντοτε τρωακτικὰς συνεπτείας.
- Μακρόβιον δένδρον. — Τὸ ἐφόρου οἱ ἀρχαῖοι ἐπὶ τοῦ χιτῶνος.
- Ἑλληνικὴ θάλασσα (δημ.). — Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Β. Δ. Γαλλίας.
- Ἡθοιοὶς τοῦ κινηματογράφου καὶ ... παράγγελμα. — Γ' αὐτὸς ὁμιλεῖ τὴν πέμπτην ἐντολή.
- Διάσημος καλλιτέχνης τῆς Αἰγυπτιακῆς σχολῆς. — Υἱὸς τοῦ Μίνικης. — «...πᾶσι τὸ βασιλεῖον» λέει μιὰ παροιμία ἐπὶ περιπτώσεων καθ' ὅς τὰ τέκνα ἔχουν τὰ ἴδια μὲ τὸν γονεῖς ἢ συγγενεῖς τῶν ἐλαττώματα.
- Τελικὸς σύνδεσμος. — Λεττονικὴ πόλις. — Ὑποκορ. σλαυϊκοῦ γυναικεῖου ὀνόματος.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

- Ἡ μεγαλυτέρα ὀλλανδικὴ πόλις.
- Εἶδος χαρτοπαίγγιου. — Συνεκδοχικὰ μελλοντικὰ.

- Συμφωνία, διάταξις (γεν.). — Γνωστὴ ἀρχαία χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.
- Κοινὴ ὀνομασία τοῦ ἰχθύος καρπίνου. — Ὁ Πάπας... τοῦ ὑπαρξισμοῦ
- Δημοκρατία τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς. — Εἶναι τῶν κύβων αἱ πλευραὶ.
- Βορειοαμερικανικὴ λίμνη καὶ κα-

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Α	Π	Ο	Γ	Ο	Η	Τ	Ε	Υ	Σ	Ι	Σ
2	Μ	Ο	Ρ	Α	Ν		Α	Σ	Π	Ι	Λ	Α
3	Ε	Κ	Ο	Υ	Δ	Ο	Ν		Α		Ι	Ρ
4	Τ	Α	Υ	Ρ	Ο	Ν		Δ	Τ	Μ	Ο	Ι
5	Ε			Θ	Υ	Τ	Ο	Π	Ι	Α	Ν	
6	Δ	Α	Φ	Υ	Ρ	Υ		Π	Α	Ν		
7	Θ	Υ	Β		Α	Ρ	Α	Ι	Τ			
8	Δ	Ρ	Υ	Σ		Κ	Μ	Α	Τ	Ι	Ο	Ν
9	Α	Γ	Γ	Α	Τ	Ο				Ν	Τ	Ο
10	Μ	Α	Ρ	Σ		Γ	Ο	Ν	Ε	Ι	Σ	
11	Ο	Μ	Α	Τ	Α	Ε	Σ	Ι				
12	Ν	Ν		Μ	Ι	Ρ	Α	Σ	Α	Ν	Α	

ναδική ἐπαρχία. — Διακόσια τρία.

7. Τουρκικὴ ἐφημερίς. — Προτάσσονται τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

8. Ἀρχαία πρόθεσις. — Ἑλλην ἱστορικὸς ἐξ Ἀλεξανδρείας τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος.

9. Μία νεοπλατωνικὴ φιλόσοφος ἐξ Ἀλεξανδρείας, θανατωθεῖσα ὑπὸ τοῦ λαοῦ. — Ποταμὸς τῆς Κυνourίας

10. Μουσικὸς φθόγγος. — Γνωστὴ καὶ ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ κρασιά της ἐπαρχία τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας.

11. Ἀρχαία ἀκρόπολις. — Ἀντικαθιστὰ καὶ τὸ πᾶς.

12. Ἡ Τρίτη...τουρκιστί. — Ἀπὸ αὐτὴν προσεβλήθησαν ἀκετοὶ τραυματίαι κατὰ τὸν Παγκόσμιον Πόλεμον.

(Λύσις στὴ σελίδα 127)

Μη τοὺς λησμονῆτε ἂν θέλετε νὰ ἔχετε φίλους

ΟΙ 10 ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΚΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Τῆς

EMILT POST

1. Τὸ νὰ ὑποβάλλετε αὐθάδειες ἐρωτήσεις ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ «Πόσο σὰς ἐστοίχισε αὐτὸ τὸ φόρεμα» καὶ τελειώνουν μὲ τὸ «Τί διατροφή πρόκειται νὰ πάρετε;» Τὸ τάκτ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ὁδηγεῖ τοὺς ἄλλους νὰ σχηματίσουν ἐντύπωση γιὰ τὸ ἄτομό μας. Οἱ μισοὶ ἀπὸ τοὺς κανόνες τῆς ἐτικέτας δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀποφθέγματα σχετικὰ μὲ τὴν ὀρθοπρέπεια, τὸ πολῦτιμο τάκτ.

2. Τὸ νὰ εἴστε ἐνόμπ. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ἢ τὴν ἐπαγγελματικὴ σας θέσι μὴ κάνετε τὸ σφάλμα νὰ συμπεριφερεσθε ἀγενῶς πρὸς τοὺς κατωτέρους σας καὶ νὰ κολακεύετε τοὺς ἀνωτέρους σας.

3. Τὸ νὰ ἀπονέμετε «ἐπαίνους» στὴν τιμώμενη φιλοξενούμενὴ σας, ὅταν δὲν τῆς ταιριάζουν. Εἶναι ζήτημα στοιχειῶδους εὐθύτητος.

4. Τὸ νὰ περιποιησθε πρῶτα τὸν ἑαυτὸ σας καὶ μετὰ τοὺς ἄλλους, ὅταν ἔχετε καλεσμένους. Αὐτὸ εἶναι μεγάλῃ ἀγένεια. Ἡ περποίησι τῶν καλεσμένων εἶναι τὸ κυριώτερο χαρακτηριστικὸ τῆς εὐγενικῆς συμπεριφορᾶς. Ἡ οἰκοδόσποινα ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τῆς ἢ ἐγώιστρια εἶναι ἢ πολὺ ἐπιτόλμα.

5. Τὸ νὰ ἐπεμβαίνετε στὰ τῶν συζύγων. (Αὐτὸς ὁ κανόνας εἶναι γιὰ τοὺς πεθεροὺς καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὶς πεθερές). Ἀφῆστε

Ἀπὸ τὸ 1922, ὅποτε ἐξέδωσε τὸ βιβλίον τῆς μὲ τὸν τίτλο «Ἐτικέτα», ἡ Ἐμιλυ Πόστ δὲν ἔπαψε νὰ διδάσκη τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ τὶς Ἀμερικανίδες πῶς νὰ φέρονται. Ἡ διδασκαλία τῆς συνεχίστηκε ἀπὸ τότε μὲ ἄλλα βιβλία, καθὼς καὶ μὲ ὁμιλίαι ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο. Πρωτοτυπώντας αὐτὴ τὴν φορὰ ἡ Ἐμιλυ Πόστ δίνει τοὺς 10 κανόνες, ὅχι τῆς καλῆς, ἀλλὰ τῆς κακῆς συμπεριφορᾶς. Συνήθως ἀκούμε τί πρέπει νὰ κάνουμε. Ὡστόσο αὐτὰ ποὺ προδίδουν κακὴ ἀγωγή καὶ μᾶς κάνουν δυσάρεστους στοὺς γύρω μας, εἶναι λιγώτερα καὶ ευκολώτερα ἀποφεύγονται.

τοὺς μόνους. Ἴσως νὰ κάνουν ὀρισμένα λάθη. Μὴ ξεχνάτε ὅμως ὅτι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ζήσουν, νὰ σκέπτονται καὶ νὰ κάνουν ὅπως τοὺς ἀρέσει.

6. Τὸ νὰ ἀναμειγνύεσθε σὲ ὑποθέσεις ἄλλων. Αὐτὸ εἶναι μεγάλη ἀγένεια καὶ σφάλμα ἀσυγχώρητο.

7. Τὸ νὰ προσποιήσθε ὅτι ἔχετε κάτι ποὺ δὲν ἔχετε καὶ ὅτι εἴσθε κάτι ποὺ δὲν εἴσθε. Γιὰ ὅσους βρίσκονται σὲ ἓνα ὀρισμένο κοινωνικὸ ἐπίπεδο —δὲν ἔχει σημασία ἂν εἶναι ψηλὸ ἢ χαμηλὸ— ἐκείνους ποὺ προσπαθεῖ νὰ ἀναρριχηθῇ σὲ ὑψηλότερα κοινωνικὰ στρώματα σχολιάζεται δυσμενέστατα.

8. Τὸ νὰ ἀλλάζετε συνεχῶς θέσεις στὸν κινηματογράφο. Εἶναι

ΚΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

πολὺ ἐνοχλητικὸ γιὰ τοὺς ἄλλους τὸ νὰ ἀλλάζῃ 1 ζευγάρι διαρκῶς θέσεις ἐνῶ προβάλλεται τὸ φιλμ.

9. Ὅταν εἴστε καλεσμένοι κάπου μὴν περιποιηθῇ τὸν ἑαυτὸ σας περισσότερο ἀπὸ ὅσο τοῦ ἀνήκει. Πρέπει νὰ σὰς ὁδηγῇ ὁ κοινὸς νοῦς καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν οἰκοδόσποινα καὶ τοὺς ἄλλους καλεσμένους.

10. Τὸ νὰ μὴν σέβεστε τοὺς ἡλικιωμένους, ὅπου καὶ ἂν τοὺς συναντᾶτε. Ἄν ταξιδεύετε δώστε τοὺς τὴν θέσι σας. Εἶναι ὀδυνηρὸ νὰ βλέπῃ κανεῖς σὲ ἓνα γέμματο λεωφορεῖο κάποιαν ἡλικιωμένη κυρία ἢ ἓνα ἡλικιωμένο κύριο νὰ ἀγωνίζεται νὰ σταθῇ ὀρθος.

Ἀπὸ ἐξερρευνηταὶ συναντῶνται στὴν ἔρημο τῆς Σαχάρας.
—Ἐγώ, λέει ὁ ἓνας, ἦρθα ἐδῶ γιὰ νὰ δρῶ στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ βοηθήσω τοὺς λαοὺς νὰ ἀποκτήσουν φρόνησι καὶ σοφία. Ἐσὺ πῶς δρέθηκες ἐδῶ;
—Ἐγώ;... Ἀρχισε ἡ γυναῖκά μου νὰ μαθαίνει πιάνο.

Tatler

Ἐνας μικρὸς παίζει στὰ σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ, ὅταν πλησιάσῃ κάποιος μικροπωλητής:
—Ἐ, μπέμπη, εἶναι στὸ σπῆτι ἡ μαμά;
—Ναί, ἀπαντᾷ ὁ μικρός.
Ὁ μικροπωλητής χτυπᾷ τὴν πόρτα, ἀλλὰ κανεῖς δὲν τοῦ ἀνοίγει.
—Μὰ μοῦ εἶπες πῶς ἡ μαμά σου εἶναι στὸ σπῆτι.
Καὶ ὁ μικρός, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὸ παιχνίδι του, ἀποκρίνεται:
—Δὲν μένω ἐδῶ.

Coronet

Μιὰ ἡθοποιὸς τοῦ κινηματογράφου νόμισε ὅτι θρῆκε ἓνα ἐξυπνο τρόπο γιὰ νὰ μὴ τῆς κλέψουν τὸ διαμαντένιο τῆς κολλιέ. Τὸ ἄφινε πάνω στὸ κρεβάτι καὶ δίπλα ἓνα σημείωμα ποὺ ἔγραφε: «Εἶναι ἀπομίμησις. Τὸ πραγματικὸ εἶναι κλειδωμένο στὸ χρηματοκιβώτιο». Ἐνα βράδυ ὅμως τὸ κολλιέ ἔκανε φτερά καὶ στὸ σημείωμα κάποιος εἶχε προσθέσει: «Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ἀπομίμησι. Ἦταν πολὺ καλὴ. Κι' ἐγὼ ἄλλωστε εἶμαι ἀπομίμησι. Ὁ τακτικὸς κλέφτης ποὺ γδύνει τὸ ξενοδοχεῖο σας, παραθερίζει ἄλλου.

Constellation

Οδο πορφυράχρη κι' αν είδατε

μην παραλείπετε ποτέ τον καθημερινό καθαρισμό της επιδερμίδος σας.

- Τα καλλυντικά, οι έκκρίσεις του δέρματος, οι σκόνες από τις δουλειές του σπιτιού ή από την κίνηση του δρόμου, σχηματίζουν ένα μίγμα, που φράζει τους πόρους, εμποδίζει την «διαπνοή» της επιδερμίδος και συντελεί στον γρήγορο μαρασμό της.

- Γι' αυτό, ιδίως το βράδυ προ του ύπνου, επιβάλλεται ο καθαρισμός του προσώπου σας με το άγνo ΓΑΛΑΚΤΩΜΑ ΝΤΕΜΑΚΙΓΙΑΝ "ΜΕΛΠΑΝ," "Ετσι αποφεύγετε το σαπουνίσμα, που άργα ή γρήγορα θα βλάψει ανεπανόρθωτα την επιδερμίδα σας. Μετά τον καθαρισμό χρησιμοποιήστε κρέμα Λανολίνη Μελπάν ως τροφή του δέρματος

ΜΕΛΠΑΝ

Ο φύλαξ άγγελος της ομορφιάς σας

A. E. MASON

ΤΟ ΒΕΛΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

(ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΜΥΘΙΣΓΟΡΗΜΑ)

— 609 —

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ο 'Ανώ ξαφνικά άνασθηκώθηκε —Τί συμβαίνει; ρώτησε.
Μιά σκέψη είχε φωτίσει το μυαλό και το πρόσωπο του Τζίμ. 'Η απογοητευμένη έκφραση του 'Ανώ τον είχε φωτίσει. Ναί, το πείραμά του είχε αποτύχει. Γιατί στόχο είχε την Φρανσίν Ρολλάρ. Την είχε φωνάξει χωρίς προειδοποίησι, την είχε θέλει να παίξει μιά σκηνή με την έλπιδα πως θα την έπηρεάσει και θα την οδηγήσει σε μιά όμολογία. 'Υποψιαζόταν την 'Ανν, αλλά ή 'Ανν θα έπρεπε να έχη κάποιο συνένοχο. 'Ηθελε να ανακαλύψη τον συνένοχο με το πείραμα. Και είχε αποτύχει. 'Η Φρανσίν ήταν βέβαια κατατρομαγμένη, αλλά γιατί φοβόταν την αστυνομία, την παγίδα, γιατί είχε το φόβο του άμόρφωτου. Δεν είχε όμως προδοθή, αν είχε κάτι να προδώσει. 'Αλλά ο Τζίμ δεν άποκάλυψε κανένα άπ' αυτούς τους συλλογισμούς του στον 'Ανώ και του άπάντησε:

—Τίποτε.

—Τίποτε, έ; Τίποτε; Αυτή είναι ή μόνη άπάντησι σ' αυτή την υπόθεσι. Σε κάθε έρώτησι, σε κάθε έρευνα! Τίποτε, τίποτε, τίποτε!
'Εκείνη τη στιγμή άκούστηκε μιά έκπληκτη φωνή από το άλλο δωμάτιο.

—Μπέττυ! άναφώνησε ή 'Ανν.

Ο 'Ανώ ώρμησε. Του φάνηκε του Τζίμ πως είχε φθάσει στο άλλο δωμάτιο προτού ακόμα σθήση το έπιφώνημα. 'Η Μπέττυ στεκόταν μπροστά στην τουαλέττα κυττάζοντας

μιά μεγάλη δερμάτινη κοσμηματοθήκη και άνοιγοκλείνοντας το σκέπασμά της με μιά έκφρασι δυσπιστίας.

—'Α, είπε ο 'Ανώ. Είναι ξεκλείδωτο! 'Εχουμε κάτι επί τέλους, κύριε Φρόμπισερ. Νά μιά κοσμηματοθήκη ξεκλείδωτη και οί κοσμηματοθήκες δεν ξεκλείδώνονται μόνες τους. Εδώ ήταν;

Στράφηκε προς το έντειχισμένο ντουλάπι που ή πόρτα του ήταν άνοικτη.

—Ναί, είπε ή Μπέττυ, άνοιξα το ντουλάπι και πήρα την κοσμηματοθήκη από τα δυο χερούλια. Το σέπασμα άνοιξε μόλις το άγγιξα.

—Κυττάξτε, σας παρακαλώ, αν λείπη τίποτε.

'Ενώ ή Μπέττυ εξέταζε τα περιεχόμενα της κοσμηματοθήκης, ο 'Ανώ πλησίασε την Φρανσίν, την πήρε από το χέρι και την ώδηγησε στην πόρτα.

—Λυπούμαι, αν σε τρόμαξα, Φρανσίν, της είπε, αλλά επί τέλους δεν είμαστε και τόσο τρομεροί έμεις οί αστυνομικοί, έ; Και βέβαια όχι, φθάνει οί καλές καμαριερούλες να κρατούν το στόμα τους κλειστό. Βέβαια αν άκουσούν φλυαρίες και ο μικρός του φούρναρη μιλάει αύριο για το πείραμα, ο κύριος 'Ανώ θα ξέρη καλά ποιός φλυάρησε.

—Δεν θα πώ ουτε λέξι, κύριε, φώναξε ή Φρανσίν.

—'Εν τάξει, γιατί, να ξέρης! 'Ο 'Ανώ τιμωρεί όσους φλυαρούν. Πήγαινε τώρα.

Χτύπησε την Φρανσίν φιλικά στον ώμο και την έβγαλε από το δωμάτιο.

τιο. "Υστερα γύρισε στην Μπέττυ που κύτταζε κάτι μικρότερες θήκες στο βάθος της κοσμηματοθήκης. Τό φως έπαιζε επάνω σ'ε κολλιέ και βραχιόλια, μ'α ή Μπέττυ εξακολουθούσε ν'α ψάχνει.

—Λείπει τίποτα, δεσποινίς;

—Ναί.

—"Ήταν επόμενο, είπε ό 'Ανώ. Τ'α έγκληματα γίνονται πάντα για κάποια αίτία. Είμαι βέβαιος πώς αυτό που χάσατε είναι μεγάλης αξίας.

—Είναι, είπε ή Μπέττυ, αλλά φαντάζομαι πώς απλώς θ'α παράπεσε. 'Ασφαλώς θ'α τ'ο βρούμε χωμένο σ'ε κανένα συρτάρι. "Αλλωστε αυτό που χάθηκε είναι δικό μου. Καί δ'εν πρόκειται ν'α μιμηθώ τόν κύριο Μπόρις Δ. / πρόκειται ν'α παραπνευθώ.

Μιλούσε μ'ε έναν τόνο σχεδόν ικεσίας. Σ'αν ν'α παρακαλούσε ν'α μ'η δοθ'ε συνέχεια στο ζήτημα.

—Δυστυχώς, δεσποινίς, είπεν ό 'Ανώ, δ'εν μ'ας άπασχολεί μ'ια κλοπή, αλλά ένας φόνος. Πρέπει ν'α προχωρήσουμε. Τί είναι αυτό που λείπει;

—Ένα μαργαριταρένιο κολλιέ, είπε ή Μπέττυ διστακτικά

—Μεγάλο;

"Ήταν φανερό πώς όσο μεγάλωνε ή διστακτικότητα της Μπέττυ, τόσο πιό άπότομος γινόταν ό 'Ανώ

—"Οχι πολύ.

—Περιγράφτετό μου, δεσποινίς, ή Μπέττυ δίστασε. Στεκόταν μ'ε ταραγμένο πρόσωπο κυττάζοντας έξω στ'ον κήπο. "Υστερα μ'ε μ'ια κίνησι καρτερικότητας υπάκουσε.

—"Ήταν τριάντα πέντε μαργαριτάρια, όχι πολύ μεγάλα, αλλά πολύ ταιριασμένα και σ'ε ώραίο ροζ χρώμα. "Ο θεός μου τ'α μάζεψε ύστερα από πολυχρόνη προσπάθεια. ή θεία μου είχε π'η πώς θ'α τ'ο είχαν κοστίσει κάπου εκατό χιλιάδες λίρες. Τώρα θ'α αξίζουν ακόμη παραπάνω.

—Ολόκληρη περιουσία δηλαδή, φώναξε ό 'Ανώ.

Κανένας δ'εν πίστευε πώς τ'ο κολλιέ μπορούσε ν'α βρεθ'ε ξεχασμένο κάπου. Τ'ο οικοδόμημα της υποθέσεως ανέβαινε κανονικά. Τί σημασία είχε ή άποτυχία ενός πειράματος; Ν'α πού τώρα είχαν ανακαλύψει ένα κίνητρο έγκληματος. "Ο Τζιμ είχε τ'ην

προαίσθησι πώς τώρα τίποτα δ'εν θ'α μπορούσε ν'α έμποδίσ'η ν'α επέλθ'η ένα άμεσο άποτέλεσμα, ότι ή άλήθεια σ'αν μ'ια φωτεινή άκτίνα θ'α έπεφτε επάνω σ'ε ένα σκοτεινό σημείο και κάποιος θ'α στεκόταν άνίσχυρος μέσα στο φως: ό έγκληματίας.

—Ποιός ήξερε, έκτός από σ'ας, τ'ο κολλιέ σας, δεσποινίς; ρώτησε ό 'Ανώ.

—"Ολοι στο σπίτι. ή θεία τ'ο φορούσε σχεδόν πάντα.

—Τ'ο φορούσε και τ'η μέρα τ'ου θανάτου της;

—Ναί, μου..., άρχισε ν'α λή'η ή Μπέττυ και κύτταζε τ'ην "Ανν για επιβεβαίωσι,... μου φαίνεται ναί.

—Είμαι βέβαιη πώς τ'ο φορούσε, είπε σταθερά ή "Ανν άν και τ'ο πρόσωπό της ήταν κατάχλωμο και τ'α μάτια της άνησυχ'α.

—Πόσον καιρό σ'ας ύπηρετεί ή φρανσίν; ρώτησε ό 'Ανώ.

—Τρία χρόνια. "Οχι... λίγο παραπάνω.

—Καταλαβαίνω... είπε σκεπτικώς ό 'Ανώ.

"Ο Τζιμ σκέφθηκε πώς όλοι μέσα στο δωμάτιο κατάλαβαν αυτό που καταλάβαινε ό 'Ανώ. Γιατί κανένας δ'εν κύτταζε τ'ην "Ανν "Απκοτ. Οί παλιοί υπ'ηρέτες δ'εν κλέβουν πολύτιμα πράγματα. ή Ζ'αν Μπωντ'έν ή νοσοκόμος και ή "Ανν "Απκοτ ήταν οί μόνοι ξένοι τ'ης Βίλλας Γκρενέλ τ'ον τελευταίο καιρό. ή Ζ'αν Μπωντ'έν είχε θαυμάσιο χαρακτήρα. Καί ό συλλογισμός προχωρούσε άν και ό κανένας δ'εν τ'ον διατύπωνε μ'ε λόγια.

"Ο 'Ανώ έστρεψε τ'ην προσοχή του στο ρολόι και κούνησε τ'ο κεφάλι του. "Υστερα πλησίασε σ'την τουαλέττα όπου ήταν ή κοσμηματοθήκη.

—"Α! είπε ζωηρά. ή υπόθεσι αυτή είναι διαφορετική.

Καί έσκυψε ν'α δ'η από κοντά τ'ο κουτί. ή κοσμηματοθήκη δ'εν έκλεινε μ'ε κλειδί. Είχε τρία μικρά χερουίλια και κλειδώνε μ'ε ένα μυστικό μηχανισμό μ'ε ώρισμένες στροφές.

—Έδώ δ'εν έγινε παραβίασι, είπε ό 'Ανώ.

—Μπορεί ή θεία μου ν'α ξεχάσει ν'α τ'ην κλείσι, είπε ή Μπέττυ.

—Μπορεί, συμφώνησε ό 'Ανώ.

—Και βέβαια, τ'ο δωμάτιο αυτό ήταν σ'τη διάθεσι όλων από τ'η μέρα τ'ης κηδείας ως τ'ην σφράγισι του, τ'ην Κυριακή τ'ο πρωί.

—Δηλαδή μ'ια έβδομάδα, μ'ε τόν Μπόρις Βαμπέρσκι μέσα στο σπίτι, είπε ό 'Ανώ.

—Ναί... ναί, είπε ή Μπέττυ. Μόνο... φαντάζομαι πώς κάπου θ'α έχ'η παραπέσει και θ'α τ'ο βρούμε. Βλέπετε ό κύριος Μπόρις περίμενε ν'α πάρ'η χρήματα από τούς δικηγόρους μου στο Λονδίνο. 'Ασφαλώς θ'α ήθελε ν'α παζαρέψ'η μαζί μου. Δ'εν φαίνεται ν'α τ'όκλεψε εκείνος. 'Αλλοιώς δ'εν θ'α ζητούσε χίλιες λίρες.

"Ο Τζιμ είχε ξεχάσει έντελώς τ'ον Βαμπέρσκι. Τ'ον ξαναθυμήθηκε τώρα μ'ε τ'ην έλπίδα πώς αυτός θ'α είχε κλέψ'η τ'ο κολλιέ. 'Αλλά ή έλπίδα έσβυσε μπροστά στ'ον σταθερό συλλογισμό τ'ης Μπέττυ. "Αν όμως ό Μπόρις είχε ή "Ανν ήταν συνένοχοι στ'ον φόνο ίσως τ'ο κολλιέ ν'α άποτέλουσε τ'ο μερτικό τ'ης "Ανν ένώ ό Μπόρις θ'α περίμενε τ'ο μερίδιό του από τ'ην κληρονομία. 'Από όπου και άν κύτταζε κανείς τ'ην υπόθεσι, τ'α γεγονότα στρέφονταν έναντίον τ'ης "Ανν.

—Καλά, θ'α δούμε άν έχ'η παραπέσει, είπε ό 'Ανώ. "Εν τ'ω μεταξύ καλά θ'α κάνετε, δεσποινίς, ν'α κλειδώσετε τ'ην κοσμηματοθήκη και ν'α τ'ην π'άτε τ'ο άπόγευμα σ'την τράπεζ'α.

ή Μπέττυ έκλεισε τ'ο σκέπασμα και γύρισε τ'α χερουίλια μ'ε τ'η σειρά. Τρεις φορές άκούστηκε στο δωμάτιο μ'ια γρήγορη διαδοχή από μικρά «κλικ».

—'Ελπίζω ν'α μ'ην χρησιμοποιήσατε τ'ον συνδυασμό τ'ης κυρίας Χάρλου, είπε ό 'Ανώ.

—Δ'εν ήξερα ποτέ ποιόν συνδυα-

σμό χρησιμοποιούσε εκείνη, είπε ή Μπέττυ.

"Εβαλε τ'ην θήκη στο ντουλάπι και ύστερα άρχισε ή έρευνα στα συρτάρια και στα ντουλάπια. Τ'ο άποτέλεσμα όμως ήταν μηδέν.

—Δ'εν μπορούμε ν'α κάνωμε τίποτε άλλο, είπε ό 'Ανώ.

—Ναί. Καί ακόμη.

"ή άπάντησι ήρθε ήρεμη από τ'ην "Ανν "Απκοτ. Στεκόταν μόνη τ'ης ποι'λυ χλωμή και σ'αν ν'α προκαλούσε τούς άλλους. "Ήξερε τώρα πώς τ'ην ύποπτεύονταν. ή προσοχή πού κατέβαλαν όλοι για ν'α μ'ην τ'ην κυττάξουν καν δ'εν τ'ης άφηνε καμμία άμφιβολία.

"Ο 'Ανώ κύτταζε γύρω του.

—Τί άλλο μπορούμε ν'α κάνωμε; ρώτησε.

—Μπορείτε ν'α κάνετε έρευνα στα δωμάτια μου.

—"Οχι! φώναξε ή Μπέττυ έντονα. Δ'εν θ'α τούς αφήσω!

—Σ'ε παρακαλώ, είπε ή "Ανν. Αυτό θ'α ήταν τ'ο σωστό άπέναντί μου.

"Ο κύριος Μπέξ κούνησε τ'ο κεφάλι του.

—ή δεσποινίς μιλά πολύ σωστά, είπε.

ή "Ανν στράφηκε στ'ον 'Ανώ.

—Δ'εν θ'α έρθω μαζί σας. Δ'εν υπάρχει τίποτε κλειδωμένο στο δωμάτιό μου έκτός από μ'ια μικρή τσάντα. Τ'ο κλειδί τ'ης είναι στο άριστ'ο συρτάρι τ'ης τουαλέτας μου. Θ'α σ'ας περιμένω σ'την βιβλιοθήκη.

"Ο 'Ανώ υπόκλιθηκε και προτού προφθάσι ν'α κινηθ'ε, ή Μπέττυ έκανε κάτι πού γι' αυτό ό Τζιμ θ'α ήθελε ν'α τ'ην φιλήσ'η, εκεί, μπροστά σ'ε όλους. ήτ'η κοντά σ'την "Ανν και τ'ην άγκάλιασε.

—Θ'α περιμένο μαζί σου, "Ανν, τ'ης είπε. Αυτά όλα είναι γελοία!

ΤΟ ΒΕΛΟΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ

Τ'α δωμάτια τ'ης "Ανν ήταν στο δεύτερο πάτωμα μ'ε τ'α παράθυρά τούς πρ'ος τ'ον κήπο, ένα ύπνο-δωμάτιο και ένα σαλονάκι πού συγκοινωνούσαν. "Ο 'Ανώ κύτταζε γύρω

του και μ'ουρμούρισε μ'ε κάποια άμβιβολία.

—Ναί, ασφαλώς, άν κανείς τρομάξ'η πολύ έδώ μέσα είναι πιθανό ν'α σκουντουφλήσ'η στα έπιπλα και

νά χάση το δρόμο του. Δεν υπάρχει διακόπτης κοντά στο κρεβάτι. 'Αλλά ασφαλώς καθέννας προσέχει τι λέει γιατί κάθε λεπτομέρεια μπορεί να εξακριβωθεί...

Τα λόγια του ήταν σαν κινέζικα για τον κύριο Διευθυντή, τον γραμματέα του και τον κύριο Μπέξ. 'Ο Μωρίς Τεβενέ μάλιστα ήταν φαίνεται έτοιμος να ρωτήσει κάτι, αλλά ο κύριος Ζιραρντό που είχε λαχανιάσει από τις σκάλες μίλησε πρώτος.

—Δεν θα δρούμε τίποτα ένδιαφέρον εδώ, είπε. 'Η όμορφη αύτη κοπέλλα δεν θα μάς έστελνε ποτέ να ψάξουμε στα λεπτεπίλεπα υπάρχοντά της αν υπήρχε κάτι να ανακαλύψουμε.

—Κανείς δεν μπορεί να ξέρη, απάντησε ο 'Ανώ. 'Ας δούμε.

'Ο Τζιμ προχώρησε στο σαλονάκι. Δεν έπιθυμούσε να παρακολουθήσει

ΥΠΕΡ :

1. Παρ' όλο που γεννήθηκε ή ύποψία ότι έγινε φόνος από την πρώτη στιγμή που βρέθηκε στη θύρα του διδύμου για το δηλητηριώδες φυτό, τα μετέπειτα γεγονότα, δηλαδή η εξαφάνισι του δηλητηριώδους βέλους, η ευφάνισι στην υπόθεσι τοι' κοκόρημου Ζαν Κλατίλ, η ιστορία της 'Ανν 'Απκοτ για τη νύχτα της 27ης 'Απριλίου, και τώρα το μυστήριο του κολλιέ της κυρίας Χάρλου, δημιουργούν καλή βάση για έρευνα.

2. 'Αν έγινε φόνος είναι πιθανό να έγινε στίς δικά και μισή το δρόμο, όταν η 'Ανν 'Απκοτ άκουσε από το δωμάτιο των θησαυρών τον θόρυβο μιάς πάλης και το ψιθύρισμα: «Αυτό άρκει τώρα».

3. Είναι φανερό πώς όποιος και αν έκανε το έγκλημα, αν έγινε έγκλημα, η Μπέττυ Χάρλου δεν είχε καμιά σχέση με αυτό. Είχε μιά μεγάλη επιχορήγησι. Το δρόμο έκτινο βρισκόταν στο χορό του κ. ντε Πουγιόκ. 'Επειτα όταν πθανε η κ. Χάρλου το κολλιέ έγινε ιδιοκτησία της. 'Αν είχε κάνει α τη τόν φόνος το κολλιέ δεν θα είχε εξαφανισθή.

4. Ποιοί λοιπόν είναι οί πιθανοί δολοφόνοι;

α. Οί υπηρέτες.

την έρευνα. Καί είχε δη σέ ένα τραπέζακι στη μέση του δωματίου χαρτί και μελάνη. 'Ηθελε να ταξινομήση στο χαρτί όλον αυτόν τον κυκεώνα των υποθέσεων, των γεγονότων και των ψευδών που τόν τριγύριζαν τις δύο τελευταίες ημέρες. Καί δεν ήξερε κανένα καλύτερο τρόπο να ξεχωρίση τις σκέψεις του παρὰ να τις γράφη σε δύο στήλες «υπέρ» και «κατά» όπως είχε κάνει ο Ροβινσών Κρούσοσ στο έρημο νησί του. Θά είχε άρκετη ώρα στη διάθεσί του ώσπου να τελειώσουν οί άλλοι το ψάξιμο. Πήρε ένα φύλλο χαρτί, διάλεξε στην τύχη μιά πέννα και άρχισε. 'Ωστόσο χάλασε πολλά φύλλα από το χαρτί της 'Ανν 'Απκοτ και πολλές φορές το πεννιάκι έπεσε από τόν κονδυλοφόρο. 'Ωστόσο είχε κατορθώσει να ταξινομήση τα πρόβλημά του με τόν ακόλουθο τρόπο.

ΚΑΤΑ :

Με την άπουσία κάθε 'χνουσ δηλητηρίου στο σώμα της κυρίας, είαι δύσκολο να προβλέψη κανείς πώς μπορεί να βρεθή ο δολοφόνος εκτός αν:

α. όμολογήση.

β. 'Η κάνει ένα όμοιο έγκλημα σύμφωνα με τη θεωρία του 'Ανώ. 'Ο δηλητηριαστής μένει δηλητηριαστής.

'Η ιστορία της 'Ανν 'Απκοτ μπορεί να είναι έντελως ή εν μέρει ψεύτικη. 'Ηξερε πώς το δωμάτιο της κυρίας Χάρλου θα τόν άνοιγαν και θα τόν έρυσούσαν. 'Αν ήξερε άκομή πώς τόν κολλιέ είχε εξαφανισθή, θα καταλάβαινε πώς θα ήταν καλύτερο γι' α την απή άποια ιστορία προτού ανακαλυφθή η εξαφάνισι του, που θα άπομάκρυνε τις ύποψίες από πάνω της.

Είναι πιθανό ή εξαφάνισι του κολλιέ να είναι τελείως άσχετη με το έγκλημα, αν έγινε έγκλημα.

'Ολοι ύπηρετούν τίμια πολλά χρόνια. Είναι άπίθανο πώς θα καταλάβαιναν την πραγματεία για το δηλητηριώδες φυτό. 'Ισως να είναι κανείς συνένοχος.

β. 'Η νοσοκόμος Ζαν Μπωντέν. Πρέπει να της δοθή μεγαλύτερη προσοχή. Πολύ εύκολα έγινε δεκτό πώς δεν έχει καμιά άνόμιξη.

γ. 'Η Φραντίν Ρολλάρ. Σήμερα τόν άπώνυμα φαίνεται πολύ τρομαγμένη. Το περιδέραιο θα ήταν μεγάλος πειρασμός γι' αυτήν.

Μάλλον άν άκείνη που έσκυψε πάνω άπό την 'Ανν 'Απκοτ στα σκοτεινά;

δ. 'Η 'Ανν 'Απκοτ. 'Η είσοδος της στη Βίλλα Γκραντέλ έγινε διά μέσου του Βαμπέρσκι και κάτω από σκοτεινές συνθήκες. Είναι φτωχή, μιά πληρωμένη σύνοχη και τόν περιδέραιο είναι μιά περιουσία.

Βρισκόταν στο σπίτι τη νύχτα του θανάτου της κυρίας Χάρλου. Είπε στον Γκαστόν, εδ'όπως έκείνο τόν δρόμο, ότι μπορεί να σήση τα φώτα καά να κοιμηθή. Θά μπορούσε να είχε βάλει κύκλο μ'α τόν Βαμπέρσκι και να πήρε τόν περιδέραιο για άμοιβή της συνεννοήσης της.

'Η ιστορία που μάς διηγήθηκε στον κήπο μπορεί να είναι αληθινή, αλλά προσομοιωμένη. Μπορεί έκείνη να ψιθύρισε τό: «Αυτό άρκει τώρα», και να τόν είπε στον Βαμπέρσκι.

'Η σχέση της με τόν Βαμπέρσκι ήταν άρκετα στενή, ώστε έκείνος να βασίζεται σ' αυτήν για την κατηγορία του εναντίον της Μπέττυ.

ε. 'Ο Βαμπέρσκι. Είναι παλιάνθρωπος και έκδιαστής. Είχε οικονομικές δυσχέρειες και περίμενε μιά καλή κληρονομιά από την κυρία Χάρλου.

Μπορεί να έφερε την 'Ανν 'Απκοτ στο σπίτι με τη σκέφι του εγκλήματος στο νοί' του.

'Επειδή δεν άφελήθηκε τίποτε από τόν φόνος κατηγορεί την Μπέττυ έλπίζοντας να την έκδικάση.

Μόλις έμαθε για την έκταφή και την νεκροφία της κυρίας Χάρλου κατέρρευσε. 'Αν είχε χρησιμοποιήσει ο ίδιος τόν δηλητηριώδες βέλος θα ήξερε πώς δεν θα υπήρχαν 'χνη στο πάτωμα.

'Ηξερε για τόν Ζαν Κλαντέλ. 'Ισως να τόν είχε έπισκεφθή ο ίδιος για να τόν πληρώση για την διάλυσι του δηλητηρίου.

'Αν είχε γίνει έγκλημα οί δύο άνθρωποι που φαίνόνταν ασφαλώς περισσότερο ύποπτοι ήταν ή 'Ανν 'Απκοτ και ο Βαμπέρσκι που θα είχαν δουλέψει μαζί.

Σ' αυτό τόν συμπεράσμα ώδηγήθηκε ο Τζιμ Φρόμπισερ χωρίς να τόν θέλη, αλλά άκομή και ενώ έγραφε

Κανέναν δεν την ύποπτεύεται. Τόν παρελθόν της είναι άμεμπτο.

'Ηταν φοβισμένη από την άστυνομία μάλλον γιατί είαι χωριάτισσα, παρὰ γιατί φοβόταν μήπως κατηγορηθή. 'Επαιξε τόν ρόλο της στην άναπαράστασι χωρίς να κλονισθή. 'Αν έχη σχέσι θα είναι μάλλον βοηθός.

'Η παρουσία της μπορεί να εξηγηθή αν άντικρουσθή εύνοικά. Δεν μπορούμε να την κρίνουμε αν δεν μάθουμε περισσότερα γι' αυτήν.

'Η διήγησί της για την νύχτα της 27 'Απριλίου μπορεί να είναι αληθινή από την άρχή ως τόν τέλος.

Στην περίπτωση ατή η θεωρία ότι έγινε έγκλημα ένισχύεται. 'Αλλά ποιός ψιθύρισε τά λόγια αυτά και ποιός έσκυψε επάνω από την 'Ανν 'Απκοτ όταν ξύπνησε;

'Αλλά και αν πίστευε πώς δεν είχε γίνει έγκλημα, πάλι θα κλονιζόταν.

τις σκέψεις του, υπήρχαν μερικά έρωτήματα που ξανάρχονταν συνεχώς στο μυαλό του και στα όποια δεν μπορούσε να δώση άπάντησι. 'Ηξερε καλά πώς σέ ώρισμένα ζητήματα, όπως στην έρευνα εγκλημάτων, ήταν έντελως άπειρος. Καί καταλάβαινε πώς αν ήξερε τις άπαν-

τήσεις στα έρωτήματα αυτά οι συλλογισμοί του ίσως να έπαιρναν άλλο δρόμο. Καί έτσι στο τέλος του σημειώματός του έγραψε και τα έρωτήματα που τον βασάνιζαν:

1) Γιατί ό 'Ανώ αποδίδει τόσο σημασία στην έπιστοφή της διατριβής για το φυτό Σποράντους Χισπίντους στη θέσι της στη βιβλιοθήκη;

2) Τί ήταν εκείνο που τον εξέπληξε τόσο επάνω στην τάρτασα του Πύργου του Δημαρχείου;

3) Τί είχε στο νου του να μου πη στο καφενείο στην πλατεία και δεν μου το είπε;

4) Γιατί ό 'Ανώ έψαξε σε κάθε γωνιά του δωματίου των θησαυρών για το χαμένο βέλος έκτος από το παλαιό φορείο;

Ο θορυβός μιάς πόρτας που έκλεισε σιγά τον απέσπασε από τους συλλογισμούς του. Κύτταξε και είδε τον 'Ανώ που είχε μόλις μπη από το υπνοδωμάτιο κλείνοντας πίσω του την πόρτα. Στεκόταν κρατώντας άκόμη το χερούλι και κύτταζε παράξένα τον Φρόμπισερ. Πλησίασε το τραπέζι όπου καθόταν και έγραφε ό Τζίμ.

—Πόσο με βοηθάτε! είπε με χαμηλή φωνή χαμογελώντας. Πόσο με βοηθάτε αλήθεια!

Παρ' όλο που το αυτί του Τζίμ ήταν έτοιμο να διακρίνη την ελάχιστη νότα της ειρωνείας, αυτή τη φορά δεν διέκρινε τίποτα. 'Ο 'Ανώ μιλούσε με απόλυτη ειλικρίνεια. Τα μάτια του γυάλιζαν και το πρόσωπό του ήταν άλλαγμένο από την ζύπνια εκείνη έκφρασι που ό Τζίμ ήξερε πιά πως σχετιζόταν με κάποιο καινούριο ελρημα.

—Μπορώ να δώ τι γράψατε; ρώτησε ό 'Ανώ.

—Δεν θάχη καμμία άξία για σάς, απάντησε με μετριοφροσύνη ό Τζίμ, αλλά ό 'Ανώ επέμενε.

—Άξίζει πάντα να γνωρίζη κανείς τι σκέπτεται ό άλλος και άκόμη περισσότερο τι βλέπει ό άλλος. Τί σάς είπα στο Παρίσι; Τό τελευταίο πράγμα που βλέπει κανείς μόνος του είναι άκριβώς εκείνο που βρίσκεται κάτω από τη μύτη του.

Και λέγοντας αυτά ό 'Ανώ άρχι-

σε να γελά συνέχεια και χαρούμενα, έτσι που ό Τζίμ δεν τον καλαόβαινε. Υποχώρησε ώστόσο και του έδωσε τό σημείωμά του ντροπιασμένος σαν μαθητής, αλλά με την έλπίδα πως ίσως να έπαιρνε απάντησι σε κανένα από τα έρωτήματά του.

Ο 'Ανώ κάθισε κοντά στον Τζίμ και διάβασε τό σημείωμα άργα θγάζοντας πότε πότε κανένα σιγανό έπιφώνημα. 'Ο Τζίμ ήταν με δυό ιδέες: να τό άρπάξη από τα χέρια του και να τό σχίση ή να περφανευτή γι' αυτό; Πάντως ήταν φανερό πως ό 'Ανώ τό είχε πάρει στα σοβαρά.

—Ναί, έχομε έρωτήματα και διλήμματα, είπε ό 'Ανώ, κυττάζοντας τον Τζίμ φιλικά. Θα σάς πω κάτι αλληγορικό. Έχω ένα φίλο που είναι ταυρομάχος στην 'Ισπανία. Μου μίλησε για τη δουλειά του και μου είπε πόσο άνόητοι είναι οι άνθρωποι που θεωρούν πως ό ταύρος δεν είναι έξυπνος. Μου έλεγε πως εκείνο που χρειάζεται ό ταύρος για να σκοτώση όλους τους ταυρομάχους της 'Ισπανίας είναι λίγη πείρα. Και όμως μαθαίνει τόσο γρήγορα! Κυττάξτε!

Ανάμεσα στην είσοδο του ταύρου στην άρένα και στον θάνατό του μεσολαβούν κάπου είκοσι λεπτά. Και άν ό μανταντόρ είναι συνετός δεν θα έπρεπε να γίνεται τίποτε άλλο. Ό ταύρος ώστόσο μαθαίνει τόσο γρήγορα τον άγώνα της άρένας! Έγώ λοιπόν είμαι ένας γέρος - ταύρος που έχει παλαίψει στην άρένα πολλές φορές. Για σάς, αυτό είναι ό πρώτος σας άγώνας. Άλλά έχουν περάσει μόνο δέκα από τα είκοσι λεπτά. Έχετε ήδη μάθει πολλά. Ναί, αυτά έδω είναι σωστά έρωτήματα που δεν περίμενα να τα θέσετε. Όταν περάσουν και τα είκοσι λεπτά θα δώσετε όλες τις απαντήσεις μόνος σας. Έν τώ μεταξύ έγώ θα προχωρήσω άκόμη ένα βήμα.

Και άφου πρόσθεσε κάτι στο σημείωμα τό έδωσε στον Τζίμ να τό διαβάση.

«...όρισμένες εξέλιξεις, όπως ή έξαφάνισι του δηλητηριώδους βέλους ή εμφάνισι στην υπόθεσι του υποπτου Ζάν Κλαντέλ, ή διήγησι της 'Ανν 'Απκοτ και τώρα τό μυστήριο

της έξαφάνισεως του κολλιέ, και ή άνευρεσι του βέλους, παρρυσιάζουν την υπόθεσι έκ πρώτης έψωσης πολύ κατάλληλη για άνάκρισι.»

Ο Τζίμ πετάχτηκε επάνω.

—Ωστε έσείς βρήκατε τό βέλος; ρώτησε κυττάζοντας προς την κρεβατοκάμαρα της 'Ανν.

—Οχι, φίλε μου, απάντησε ό 'Ανώ χαμογελώντας.

—Τότε τό βρήκε ό διευθυντής;

—Οχι.

—Μήπως ό γραμματέας του;

Ο Τζίμ κάθισε στην καρέκλα του και πρόσθεσε.

—Με συγχωρείτε, αλλά αυτός ό νέος φορεί φτηνά δαχτυλίδια. Δεν μ' άρέσει.

Ο 'Ανώ γέλασε με την καρδιά του.

—Παρηγορηθήτε! Ούτε και μένα μ' άρέσει αυτός ό νεαρός για τον όποιο περφανεύονται τόσο όλοι. Ο Μωρίς Τεβενέ δεν βρήκε τίποτα.

Ο Τζίμ κύτταξε τον 'Ανώ άπορημένος.

—Αυτό είναι αίνιγμα, είπε.

Ο 'Ανώ έτριψε τα χέρια του.

—Τώρα να μου άποδείξετε πως βρίσκεστε μέσα στην άρένα δέκα λεπτά.

—Μου φαίνεται πως βρίσκομαι μόνο πέντε, απάντησε ό Τζίμ χαμογελώντας. Για να δούμε! Τό βέλος δεν είχε βρεθή όταν πρωτομπήκαμε έδω μέσα;

—Οχι.

—Και βρέθηκε τώρα;

—Ναί.

—Και τό βρήκατε έσείς;

—Οχι.

—Ούτε από τον διευθυντή;

—Οχι.

—Ούτε από τον Μωρίς Τεβενέ;

—Οχι.

Ο Τζίμ τον κύτταξε και κούνησε τό κεφάλι του.

—Δεν είμαι ούτε ένα λεπτό στην άρένα. Δεν καταλαβαίνω.

Τό πρόσωπο του 'Ανώ ήταν φωτισμένο από χαρά.

—Τότε θα πάρω τό σημείωμά σας και θα γράψω πάλι κάτι.

Έκρυψε τό χαρτί με τό χέρι του, έγραψε κάτι και τό έδωσε στον Τζίμ

με μιá θριαμβευτική κίνησι. Τό τελευταίο έρώτημα του Τζίμ είχε την απάντησι του.

4) Γιατί ό 'Ανώ έψαξε κάθε γωνιά του δωματίου των θησαυρών εκτός από τό παλαιό φορείο;

Και ό 'Ανώ είχε απαντήσει.

«Ήταν λάθος του 'Ανώ να ξεχάση τό φορείο, αλλά εύτυχώς ή παράλειψι αυτή δεν έκανε κακό. Γιατί ή Ζωή, ό αδιόρθωτος αυτός δραματουργός, φρόντισε ώστε τό κεφάλι του βέλους να είναι ή πέννα με την όποια έγραφα αυτό τό σημείωμα.»

Ο Τζίμ κύτταξε την πέννα και την πέταξε με μιá φωνή.

Βρισκόταν εκεί μπροστά του, τό λεπτό σώμα του βέλους που έμοιαζε με μολύβι και πλάταινε εκεί που τό κρατούσαν τα δάχτυλα. Τό πεννάκι ήταν χωμένο στην σχισμή που είχε γίνει για την σιδερένια άκρη. Ο Τζίμ θυμήθηκε πως τό πεννάκι είχε φύγει μιá - δυό φορές και τό είχε χάσει στη θέσι του νευριασμένος. Υστερα έκανε μιá τρομερή σκέψη. Κύταξε τον 'Ανώ παγωμένος.

—Δεν θυμάμαι μήπως έβαλα στο στόμα μου την άκρη του ενώ σκεπτόμουν!

—Ω Θεέ μου! φώναξε ό 'Ανώ και άρπάζοντας την πέννα την έτριψε καλά με τό μαντήλι του. Υστερα άπλωσε τό μαντήλι πάνω στο τραπέζι και βγάζοντας ένα μεγεθυντικό φακό από την τσέπη του τό εξέτασε καλά. Σε λίγο άνασηκώθηκε με άνακούφισι.

—Δεν υπάρχει ούτε ίχνος από τό κοκκινωπό μίγμα που είχε τό δηλητήριο. Τό βέλος καθαρίστηκε καλά προτού τοποθετηθή στο δισκάκι αυτό με τις πέννες. Είμαι ένθουσιασμένος. Τώρα με κανένα τρόπο δεν θα ήθελα να χάσω τον νέο συνάδελφό μου.

Ο Φρόμπισερ πήρε μιá βαθεία άναπνοή, άναψε ένα τσιγάρο και έδωσε άλλη άπόδειξι πως ήταν πολύ άρχάριος ταύρος.

—Τί άνοησία να βάλουν τό βέλος, που είναι τόσο εύκολο να τό ταυτίση κανείς με την εικόνα του διδίου, σε ένα άνοιχτό δίσκο με πέννες χωρίς καμμία άπόκριψι!

Τού φαινόταν σαν να έσπρωχνε ή

“Αν με τὸ ζόρι τὸ κεφάλι τῆς στὸν κλοιὸ τῆς γκιγιότητος.

“Ὁ Ἀνὼ κούνησε τὸ κεφάλι του.

—“Ὅχι καὶ τόσο μεγάλη ἀνοησία, φίλε μου! Οἱ παλαιοὶ κανόνες εἶναι καὶ οἱ καλύτεροί! Κρῦψτε κατὶ σὲ μιὰ ἀπόμωρη γωνία καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐρεθῇ. Βαλῆτο ἀπρόσδεχτα κάπου κάτω ἀπὸ τὴ μύτη ὧλων καὶ κανενας δὲν θὰ τὸ προσέξῃ. “Ὅχι! Αὐτὸ ἐγίνε πολὺ ἐξυπνα! Ποιὸς θὰ μποροῦσε νὰ προβλέψῃ πῶς ἀντὶ νὰ ψάχνετε ἐντατικά θὰ καθοσασταν ἐδῶ νὰ γράφετε τὸ πολῦτιμο σημείωμά σας στὸ χαρτί τῆς δεσποινίδος Ἀνν; Καὶ πάλι δὲν προσέξατε τὴν πέννα πού γράφατε. Ἀλλῶστε γιατί νὰ τὴν προσεξετάτε;

“Ὡστόσο ὁ Τζίμ δὲν ἦταν ἱκανοποιημένος.

—“Απὸ τότε πού δολοφονήθηκε ἡ κυρία Χάρλοου πέρασαν δέκα πέντε μέρες, ἂν δολοφονήθηκε, φώναξε. Ἐκεῖνο πού δὲν καταλαβαίνω εἶναι γιατί δὲν κατέστρεψαν ἐντελῶς τὸ θέλος.

—Μὰ ὡς σήμερα τὸ πρωὶ δὲν εἶχε γίνει κανένας λόγος γιὰ τὸ θέλος, ἀπάντησε ὁ Ἀνὼ. Ἦταν κατὶ ἀξιοπερίεργο, ἓνα ἀντικείμενο μιᾶς συλλογῆς. Γιατὶ νὰ φροντίσῃ κανεὶς νὰ τὸ καταστρέψῃ; Σήμερα τὸ πρωὶ ὁμως τὸ θέλος ἐγίνε ἐπικίνδυνον. Γι’ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ κρύψουν κάπου δασιατικά. Γιατὶ δὲν ἔχουν πολὺ καιρὸ μπροστὰ τους; μόλις μιὰ ὥρα πρὶν, ἐνῶ ἐσεῖς καὶ ἐγὼ θαυμάζαμε τὴ θέα τοῦ Λευκοῦ Ὄρους ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ Δημαρχείου.

—Καὶ ἐνῷ ἡ Μπέττυ ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι, εἶπε γρήγορα ὁ Τζίμ.

—Ναί... αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, εἶπε ὁ Ἀνὼ. Δὲν τὸ εἶχα σκεφθῇ αὐτό. Μπορεῖ νὰ προσθέσετε καὶ αὐτὸ τὸ σημείον κύριε Φρόμπισερ στοὺς λόγους πού τοποθετοῦν τὴν δεσποινίδα Χάρλοου ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν συλλογισμῶν μας. Ναί.

Στάθηκε λίγος χαμένος στὶς σκέψεις του καὶ πότε πότε μιλοῦσε μᾶλλον στὸν ἑαυτὸ του παρὰ στὸν σύντροφό του.

—Νὰ τρέξῃς ἐδῶ ἐπάνω... νὰ κόψῃς τὸ θέλος... νὰ στρογγυλέψῃς τὴν ἄκρη ὅπως ὅπως δασιατικά... νὰ τὸ λεκιάζῃς μὲ λίγη μογιὰ... νὰ τὸ ἀνακατέψῃς μὲ τὶς ἄλλες πέννες στὸ

δισκάκι. Ἀρκετὰ καλὴ δουλειά! Ὡστόσο τὰ πράγματα ἀρχίζουν νὰ φαίνονται πολὺ μαυρα γιὰ τὴν ἐκτακτὴ δεσποινίδα Ἀνν μὲ τὰ λεπτὰ τῆς χρώματα καὶ τοὺς ὁμορφους τρόπους.

“Ενας θόρυβος ἀπὸ τὸ διπλάνο δωμάτιο τραβῆξε τὴν προσοχὴ του. Ἐβγαλε τὸ πεννάκι ἀπὸ τὸ θέλος.

—Γιὰ τὴν ὥρα θὰ κρατήσωμε τὸ ζήτημα αὐτὸ γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας, εἶπε δασιατικά καὶ τύλιξε τὸ θέλος σὲ ἓνα κομμάτι χαρτί. Θὰ τὸ ξέρουμε μόνον ἐσεῖς καὶ ἐγὼ. Κανεὶς ἄλλος. Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ εἶναι δική μου, ὅχι τοῦ Ζιραντό. Δὲν θὰ ἐπιβάλλουμε σὲ κανένα ἀγωνία καὶ λύπη παρὰ μόνον ὅταν θὰ εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι.

—Συμφωνῶ, εἶπε μὲ θερμὴ ὁ Τζίμ. Αὐτὸ εἶναι τὸ σωστό.

“Ὁ Ἀνὼ ἔβαλε τὸ θέλος προσεκτικὰ μέσα στὴν τσέπη του.

—Καὶ αὐτό, πρόσθεσε παίρνοντας τὸ σημείωμα τοῦ Τζίμ, δὲν πρέπει νὰ τὸ ἔχετε μαζί σας καὶ νὰ τὸ χάσετε ἴσως. Θὰ τὸ πάρω στὴν Ἀστυνομία νὰ τὸ βάλω μαζί μὲ τὰ ἄλλα πραγματάκια πού ἔχω μαζέψει.

Ἐβαλε τὸ σημείωμα μέσα στὸ πορτοφόλι του καὶ σηκώθηκε.

—Τὸ ὑπόλοιπο θέλος θὰ εἶναι κάπου μέσα σ’ αὐτὸ τὸ δωμάτιο καὶ ἀρκετὰ εὐκόλως θὰ βρεθῇ. Μὰ δὲν ἔχομε καιρὸ νὰ ψάχνωμε; ἄλλωστε ἔχομε τὸ σπουδαιότερο τμήμα.

Στράφηκε πρὸς τὸ τζάκι ὅπου γύρω στὸν καθρέφτη ἦταν χωμένες μερικὲς κάρτες καὶ προσκλήσεις. Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἀνοίξε ἡ πόρτα καὶ μπῆκε ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας μὲ τὸν γραμματέα του.

—Τὸ κολλιέ δὲν εἶναι σὲ κείνο τὸ δωμάτιο, εἶπε ὁ κ. Ζιραντό.

—Οὐ· ἐδῶ εἶναι, ἀπάντησε ὁ Ἀνὼ μὲ καταπληκτικὴ αὐτοπεποίθησι. Ἀς πάμε κάτω.

“Ὁ Τζίμ ἔμεινε ἐμβρόντητος. Τὸ δωμάτιο δὲν εἶχε ἐρευνηθῇ καθόλου γιὰ τὸ κολλιέ. Πρῶτα τὸ φορεῖο καὶ τώρα αὐτὸ τὸ σαλονάκι. Ὁ Ἀνὼ προχώρησε πρῶτος καὶ οἱ ἄλλοι τὸν ἀκολούθησαν. Δὲν ἦταν λοιπὸν νὰ παραξενευεῖται κανεὶς πού στὸ Παρίσι εἶχε ἀποκαλέσει τοὺς ἀνθρώπους τῆς δουλειᾶς του ὑπηρετές τῆς τύχης.

Ο ΑΝΩ ΓΕΛΑ

Στὸ τελευταῖο σκαλὶ ὁ Ἀνὼ εὐχαρίστησε τὸν διευθυντὴ τῆς ἀστυνομίας γιὰ τὴν βοήθειά του.

—Ὅσο γιὰ τὸ κολλιέ θὰ ἐρευνηθῇ ἀσφαλῶς τὶς ἀποσκευὲς ὧλων τῶν ἀνθρώπων μέσα στὸ σπῆτι, εἶπε, ἀλλὰ βέβαια δὲν θὰ βρούμε τίποτα. Γι’ αὐτὸ νὰ εἴμαστε βέβαιοι. Γιατὶ ἂν τὸ κολλιέ ἔχει κλαπῇ, πέρασε ἡδη πολὺς καιρὸς ἀπὸ τότε ὥστε νὰ ἐλπίζωμε πῶς θὰ τὸ βρούμε.

Συνῴδισε τὸν Ζιραντό ὡς τὴν ἐξώπορτα ἐνῷ ὁ κ. Μπέξ πήρε τὸν Τζίμ λίγο παράμερα.

—Σκέφθηκα πῶς ἡ δεσποινὶς Ἀνν θὰ χρειαστῇ κάποια νομικὴ βοήθεια, εἶπε. Καὶ οἱ δύο μὲς ἀσχολούμεθα μὲ τὶς ὑποθέσεις τῆς δεσποινίδος Μπέττυ. Καὶ —πῶς νὰ τὸ πῶ; εἶναι λίγο δύσκολο... πάντως μπορεῖ τὰ συμφέροντα τῶν δύο δεσποινίδων νὰ μὴν ταυτίζονται. Γι’ αὐτὸ δὲν θὰ εἶναι σωστὸ ἴσως γιὰ μὲνα νὰ προσφέρω τὶς ὑπηρεσίες μου. Μὰ μπορῶ νὰ συστήσω ἓνα πολὺ καλὸ δικηγόρο τοῦ Ντιζόν, ἓναν φίλο μου. Μπορεῖ νὰ ἔχη μεγάλη σημασία αὐτό.

“Ὁ Φρόμπισερ συμφώνησε.

—Πολὺ σωστά. Θέλετε νὰ μοῦ δώσετε τὴν διεύθυνσι τοῦ φίλου σας; εἶπε.

Ἐνῷ ἔγραφε τὴν διεύθυνσι ξαφνίαστικῶς ἀκούγοντας τὸν Ἀνὼ νὰ ξεσπᾷ σὲ ἓνα δυνατὸ γέλιο. Τὸ περίεργο ἦταν πῶς δὲν ὑπῆρχε τίποτα πρὸς νὰ τὸ δικαιολογῇ. Ὁ Ἀνὼ στεκόταν μόνος του ἀνέμεσος σὲ κείνους καὶ στὴν πόρτα. Ἐξω στὴν αὐλὴ δὲν φαινόταν κανένας. Μέσα στὸ χῶλ ὁ κ. Μπέξ καὶ ὁ Τζίμ μιλοῦσαν πολὺ σοβαρὰ μὲ χαμηλὴ φωνή. Ὁ Ἀνὼ γελοῦσε στὸν ἀέρα καὶ τὸ γέλιο του φανέρωνε μιὰ ἐντονη ἀνακούφισι.

—Δὲν τόξερα πῶς θὰ ζούσα τόσα χρόνια χωρὶς νὰ τὸ παρατηρήσω, φώναξε ἐκπληκτος γιὰ τὴν ὑπῆρχε κατ’ ἀξιοπαρατήρητο πού ἐκεῖνος, ὁ Ἀνὼ, δὲν τὸ εἶχε παρατηρήσει.

—Καὶ τί εἶναι αὐτό; ρώτησε ὁ Τζίμ.

Ἀλλὰ ὁ Ἀνὼ δὲν ἀπάντησε τίποτα. Ὁρμησε, τοὺς προσπέρασε, μπῆκε μέσα στὸ δωμάτιο τῶν θησαυρῶν,

ἐκλείσε τὴν πόρτα πίσω του καὶ τὴν κλείδωσε.

“Ὁ κ. Μπέξ κούνησε τὸ κεφάλι του.

—Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἐκκεντρικός. Δὲν θὰ ἔκανε γιὰ τὸ Ντιζόν. Ὁ Τζίμ ὑπερασπίστηκε τὸν Ἀνὼ.

—Εἶναι ἀλήθεια πῶς φέρεται συχνὰ σὰν ἡθοποιὸς πάνω στὴ σκηνή, ἀπάντησε. “Ὅ,τι καὶ ἂν κάνῃ θαρρεῖτε καὶ βλέπετε πάντα μπροστὰ του τὰ φῶτα τῆς ράμπας.

—Υπάρχουν πράγματι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐτσι, συμφώνησε ὁ κ. Μπέξ.

—Ἀλλὰ κάνει δουλειὰ πού εἶναι ἀρκετὰ σημαντικὴ, συνέχισε ὁ Τζίμ φουσκώνοντας λίγο ἀπὸ ὑπερηφάνεια καὶ νοιώθοντας πῶς βρισκόταν ἀσφαλῶς δεκαπέντε λεπτὰ στὴν ἀρένα. Ξέρετε γυρεύει ἓνα πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖο κατὶ τοῦ εἶπα σχετικὰ. Τὸ εἶχε ἐντελῶς παραβλέψει. Τὸ πρωὶ τοῦ εἶχα παραπονεθῇ γιὰτὶ δὲν δεχεται γνώμες ἀνθρώπων πού εἶναι πρόθυμοι νὰ τὸν βοηθήσουν. Φαίνεται ὁμως πῶς τὸν ἀδίκησα. Νὰ πού εἶναι πρόθυμος νὰ δεχθῇ καὶ ἄλλες ἀπὸψεις.

Τὰ λόγια αὐτὰ ἔκαναν ἐντύπωση στὸν κ. Μπέξ καὶ τοῦ προκάλεσαν καὶ κάποιο φθόνον.

—Πρέπει νὰ σκεφθῶ νὰ πῶ μερικὲς ἀπόψεις μου στὸν Ἀνὼ, εἶπε. Ναί, ναί! Δὲν θυμάστε μιὰ φορὰ στὸ Λονδίνο πού ἓνα κλεμμένο κολλιέ βρέθηκε πεταμένο μέσα σὲ ἓνα κουτὶ σπῆρις στὸν ὑπόνομο, ὅταν ἡ καθεδρὶς ἐγίνε πρὸς ἐντονη; Πρέπει νὰ πῶ στὸν Ἀνὼ πῶς θὰ πρέπει νὰ κυττάξῃ τὰ πεταμένα κουτιά στοὺς ὑπόνομους. Δὲν ἀποκλείεται νὰ βρῇ ἐκεῖ τὸ χαμένο κολλιέ. Ἀσφαλῶς.

“Ὁ κ. Μπέξ φαινόταν συνεπαρμένος ἀπὸ τὴν σπουδαία ιδέα του. Ἐνοίωθε πῶς τώρα βρισκόταν στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μὲ τὸν Ἀγγλο συνάδελφό του. Φανταζόταν τὸν Ἀνὼ νὰ ψάχνῃ στοὺς δρόμους τοῦ Ντιζόν καὶ νὰ λήξῃ σὲ ὅσους τὸν ρωτοῦσαν. Αὐτὴ ἦταν ιδέα τοῦ κ. Μπέξ τοῦ συμβολαιογράφου. Ξέρετε τὸν κ. Μπέξ πού ἔχει τὸ γραφεῖο του στὴν πλατεῖα Ἐτιέν Ντολέ; Ὡσπου κάπου —ὁ κ. Μπέξ δὲν εἶχε ὀρίσει ἀκόμη τὸν τό-

πο—ό 'Ανὼ θὰ ἔβρισκε τὸ κουτί μὲ τὸ πολὺτιμο κολλίε. Μὰ ἡ πόρτα τῆς βιβλιοθήκης ἀνοίξε καὶ δῆκε ἡ Μπέττυ. Κύτταξε τοὺς δύο ἄντρες ἐκπληκτικῶς.

—Καὶ ὁ κύριος 'Ανὼ; ρώτησε. Δὲν τὸν εἶδα νὰ φεύγῃ.

—Εἶναι στὸ δωμάτιο τῶν θησαυρῶν, εἶπε ὁ Τζίμ.

—ὦ! εἶπε ἡ Μπέττυ καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἔδειχνε ἐνδιαφέρον. Ὡστε ξαναγύρισε ἐκεῖ!

Προχώρησε γρήγορα πρὸς τὴν πόρτα καὶ δοκίμασε νὰ τὴν ἀνοίξῃ.

—Κλειδωμένος! φώναξε κάπως σαστισμένη. Κλειδώθηκε μέσα! Γιατί;

—Γιὰ τὰ φῶτα τῆς ράμπας, ἀπάντησε ὁ κ. Μπέξ καὶ ἡ Μπέττυ τὸν κύτταξε μὲ ἀπορία. Ναί, σ' αὐτὸ τὸ συμπτέρωμα φθάσαμε ὁ κ. Φρόμπι-σερ καὶ ἐγώ. Ὡ, τι καὶ ἂν κάνῃ ἔχει κάτι θεατρικό.

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ κλειδί ἀκούστηκε στὴν κλειδαριά.

Ἡ Μπέττυ γύρισε ἀπὸτομα μόλις τὸ ἀκουσε καὶ βρέθηκε πρόσωπο μὲ πρόσωπο μὲ τὸν 'Ανὼ. Ὁ 'Ανὼ κύτταξε πάνω ἀπὸ τὸν ὦμο τῆς τὸν Τζίμ καὶ κούνησε τὸ κεφάλι του μὲ λύπη.

—Δὲν τὸ βρήκατε; ρώτησε ὁ Τζίμ.

—Ὁχι.

Ὁ 'Ανὼ ἔστρεψε τὸ βλέμμα του ἀπὸ τὸν Τζίμ στὴν Μπέττυ.

—Ὁ κ. Φρόμπισερ, δεσποινίς, μοὺ ἔβαλε μιὰ ἰδέα στὸ κεφάλι. Δὲν εἶχα ψάξει ἐκεῖνο τὸ ὑπέροχο παλῆο φορεῖο. Ὅ,θὰ μπορούσε τὸ κολλίε νὰ εἶναι κρυμμένο πίσω ἀπὸ τὰ μαξιλάρια. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐκεῖ.

—Καὶ κλειδώσατε τὴν πόρτα, κύριε, εἶπε ἡ Μπέττυ ξερά. Τὴν πόρτα τοῦ δωματίου μου μάλιστα.

Ὁ 'Ανὼ ὀρθώθηκε σοβαρὸς.

—Ναί, δεσποινίς, τὴν κλειδώσα, ἀπάντησε. Λοιπόν;

Ἡ Μπέττυ δίστασε, μὲ μιὰ ἀπότομη ἀπάντησι ἔτοιμη στὴν ἄκρη τῆς γλώσσας τῆς. Μὰ δὲν τὴν ξεστόμισε. Σήκωσε τοὺς ὦμους τῆς καὶ εἶπε ψυχρὰ γυρίζοντας ἀλλοῦ.

—Ἀσφαλῶς αὐτὸ εἶναι δικαίωμά σας, κύριε.

Ὁ 'Ανὼ τῆς χαμογέλασε μὲ καλὴ διάθεσι. Τὴν εἶχε πάλι προσβάλει. Τοῦ ἔδειχνε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ

τὸ ζωνρό, ὀξύθυμο παιδί πού δρισκόταν μέσα τῆς. Ὡστόσο τὸ χαμόγελο διατηρήθηκε στὸ πρόσωπό του. Στὴν πόρτα τῆς βιβλιοθήκης στεκόταν ἡ "Ανν "Απκοτ, μὲ τὸ πρόσωπο ἀκόμη πολὺ χλωμὸ καὶ τὰ μάτια τῆς νὰ πετᾶνε φλόγες.

—Ἐλπίζω νὰ ψάξατε τὰ δωμάτιά μου, κύριε, εἶπε μὲ προκλητικὸ τόνο.

—Μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια, δεσποινίς.

—Καὶ δὲν βρήκατε τὸ κολλίε;

—Ὁχι, εἶπε ὁ 'Ανὼ καὶ ξαφνικὰ διέσχισε τὸ χῶλλ καὶ τὴν πλησίασε μὲ σοβαρὸ ὕψος.

—Δεσποινίς, θὰ ἤθελα νὰ μοὺ ἀπαντήσετε σὲ μιὰ ἐρώτησι. Ἀλλὰ δὲν εἰστε ὑποχρεωμένη νὰ τὸ κάμετε. Θέλω νὰ τὸ καταλάβετε αὐτό. Ἐχετε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιφυλαχθῆτε νὰ δώσετε τὶς ἀπαντήσεις σας στὸ γραφεῖο τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ τότε νὰ τὶς δώσετε μπροστὰ καὶ μὲ τὴν συγκατάθεσι τοῦ νομικοῦ σας συμβούλου. Ὁ κ. Μπέξ θὰ σὰς ἐπιβεβαιώσῃ τὰ λόγια μου.

Ἡ πρόκλησι τῆς κοπέλλας χαλά-ρωσε.

—Τί θέλετε νὰ μὲ ρωτήσετε; εἶπε.

—Νὰ μοὺ πῆτε πῶς ἀκριβῶς ἤρθατε στὴν Βίλλα Γκρενέλ.

Ἡ φλόγα ἔσβυσε ἀπὸ τὰ μάτια τῆς. Τὰ ματόκλαδά τῆς τρεμόπαιξαν. Ἀπλῶσε τὸ χέρι τῆς γιὰ νὰ στηριχθῇ στὴν πόρτα. Ὁ Τζίμ ἀναρωτήθηκε ἂν ἡ "Ανν ὑποψιάζοταν πῶς τὸ κεφάλι τοῦ βέλους βρισκόταν τώρα στὴν τσέπη τοῦ 'Ανὼ.

—Βρισκόμουν στὸ Μόντε Κάρλο, ἄρχισε νὰ λέῃ καὶ σταμάτησε.

—Μόνη σας; συνέχισε ὁ 'Ανὼ ἀμείλικτα.

—Ναί.

—Καὶ χωρὶς χρήματα;

—Μὲ λίγα χρήματα, διώρθωσε ἐκείνη.

—Ποῦ τὰ χάσατε, εἶπε ὁ 'Ανὼ.

—Ναί.

—Καὶ στὸ Μόντε Κάρλο γνωρίζετε τὸν Μπόρις Βαμπέρσκι;

—Ναί.

—Καὶ ἔτσι ἤρθατε στὴν Βίλλα Γκρενέλ;

—Ναί.

—Εἶναι πολὺ περίεργο, δεσποινίς, εἶπε ὁ 'Ανὼ σοβαρά.

Ὁ Τζίμ Φρόμπισερ εὐχόταν μὲ ὅλη του τὴν καρδιά: «"Αν ἦταν μόνο περίεργο!» Γιάτὶ ἡ "Ανν "Απκοτ εἶχε κλονιστῇ κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ ντέκετιβ. Τοῦ φαινόταν πῶς ἂν τῆς ἔκανε μιὰ ἀκόμη ἐρώτησι θὰ ἔβγαине ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μιὰ ὁμολογία. Ἡ ὁμολογία τῆς συνενοχῆς μὲ τὸν Βαμπέρσκι. Καὶ τότε; Ὁ Τζίμ εἶδε μπροστὰ τοῦ τὸ μέλλον πού τὴν περίμενε. Ἡ γκιγιωτίν; Ἡ σῶς μιὰ μοίρα πολὺ χειρότερη. Γιατὶ τοὐλάχιστον αὐτὸ θὰ τελείωνε γρήγορα καὶ ἐκείνη θὰ ἡσυχάζε. Μερικὲς τραγικὲς ἑβδομάδες, ἡ ἀγωνία τῆς ἀναμονῆς, πότε μέσα σὲ μεθυστικὲς ἐλπίδες πότε στὴν ἀδυσσο τοῦ τρόμου, μερικὰ τρομερὰ λεπτὰ κάποια αὐγὴ... καὶ τὸ τέλος. Αὐτὸ θὰ ἦταν καλύτερο ἀσφαλῶς ἀπὸ τὰ ἀτελείωτα χρόνια μὲ τὴν ἐπιμόχθη δουλειά, τὴν κακὴ τροφὴ καὶ τὰ ἀπαίσια ρούχα μιᾶς φυλακῆς ἰσοδινῶν.

Ὁ Τζίμ ἔστρεψε τὸ βλέμμα του ἀλλοῦ ἀνατριχιάζοντας μὲ φρίκη καὶ εἶδε μὲ κάποια ἐκπληξι πῶς ἡ Μπέττυ τὸν κύτταξε μὲ παράξενη ἔντασι. Σὰν νὰ ἐνδιαφερόταν ὅχι τόσο γιὰ τὸν χαμό τῆς "Ανν ὅσο γιὰ τὸ τί ἐνοιθε ἐκεῖνος γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ "Ανν πῆρε τὴν ἀπόφασί τῆς.

—Θὰ σὰς πῶ ἀμέσως τὰ λίγα πού ἔχω νὰ πῶ, δήλωσε.

Τὰ λόγια τῆς ἦταν ἀρκετὰ θαρραλέα, ἀλλὰ τὸ θάρρος τῆς τελείωνε μὲ τὰ λόγια. Εἶχε ἀντιμετωπίζει τὴν σύντομη ἀνάκρισι προκλητικὰ. Τὴν τελείωνε σὲ ἕναν ψιθύρο. Ὡστόσο κατὰφερε νὰ πῇ τὴν ἱστορία τῆς ἀκουμπώντας στὸ κοῦφωμα τῆς πόρτας. Καθὼς προχωροῦσε ἡ φωνὴ τῆς γινόταν πιὸ σταθερὴ καὶ μιὰ φορὰ ἕνα χαμόγελο ἄνθισε στὰ χεῖλῃ τῆς, τὰ μάτια τῆς ἔπαιξαν καὶ τὰ λακάκια φάνηκαν στὰ μάγουλά τῆς.

Ὡς πρὶν ἀπὸ ἐνάμιση χρόνο εἶχε ζήσει μὲ τὴν μητέρα τῆς πού ἦταν χήρα στὸ Ντόρσετσαϊρ. Ζοῦσαν πολὺ περιωρισμένα γιὰτὶ ἡ κυρία "Απκοτ βρισκόταν σὲ πολὺ δύσκολη θέσι. Εἶχε ἕνα κτῆμα μὰ οἱ φόροι τὴν ἐπνίγαν. Ἡ "Ανν εἶχε τὴ φήμη πῶς εἶχε

ταλέντο καλλιτέχνου. Ὅταν πέθανε ἡ μητέρα τῆς τὸ κτῆμα πωληθήκε γιὰ ἕνα κομμάτι ψωμί καὶ ἡ "Ανν μὲ λίγα λεπτὰ καὶ πολλὰς φιλοδοξίες ξεκίνησε γιὰ τὸ Λονδίνο.

—Χρειάστηκε ἕνα χρόνο γιὰ νὰ καταλάβω πῶς ἤμουν καὶ θὰ ἔμενα ἐρασιτέχνις. Μέτρουν καὶ τὰ χρήματά μου. Μοὺ ἔμεναν τριακόσιες λίρες. Τί θὰ ἔκανα μ' αὐτές; Δὲν ἦταν ἀρκετὲς γιὰ νὰ ἀνοίξω ἕνα μαγαζάκι. Κι' ἔτσι ἀποφάσισα νὰ ζήσω δέκα ὑπέροχες ἡμέρες στὸ Μόντε Κάρλο καὶ ἡ νὰ πάρω περιουσία ἡ νὰ χάσω τὰ πάντα.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ τὸ χαμόγελο φώτισε τὰ μάτια τῆς.

—Θὰ ἔκανα τὸ ἴδιο πάλι, συνέχισε. Δὲν εἶχα βγῇ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀγγλία ποτε στὴ ζωῇ μου, ἀλλὰ ἤξερα ἀρκετὰ γαλλικὰ ἀπ' τὸ σχολεῖο. Ἀγοράσα μερικὰ φορέματα καὶ καπέλλα καὶ ξεκίνησα. Περᾶσα ὑπέροχα. Ἡμουν δεκαεννέα ἐτῶν. Ὅλα μὲ γοῆτευαν. Ἐμεῖνα σὲ ἕνα μικρὸ ξενοδοχεῖο. Συνάντησα μερικὸς γνωστούς μου πού μὲ σύστησαν στὸ Σπὸρτινγκ Κλάμπ. Πολλοὶ ἄνθρωποι μοὺ φερόθηκαν μὲ μεγάλη καλωσύνη!

—Αὐτὸ εἶναι εὐνόητο, εἶπε ὁ 'Ανὼ ξερά.

—Μὰ ἦταν καλοὶ ἄνθρωποι, ἀπάντησε ἡ "Ανν.

Τὸ πρόσωπό τῆς ἔλαμπε στὴν ἀνάμνησι τῆς συντομῆς ἐκείνης ωραίας ἐποχῆς. Εἶχε ξεχάσει γιὰ μιὰ στιγμή τὴ δύσκολη θέσι τῆς ἡ προσποῖονταν μὲ μιὰ τέχνη πού ὁ 'Ανὼ δὲν τὴν εἶχε ξανασυναντήσει παρ' ὅλη τὴν πείρα τῶν ἐγκληματιῶν πού εἶχε.

—Ἦταν ἕνας κρουπιέρης στὴν μεγάλη αἴθουσα π.χ. πού πάντα προσπαθοῦσα νὰ κάθωμαι κοντὰ του. Γιατὶ πρόσεχε νὰ μὴ μοὺ κλέβουν τὰ χρήματα καὶ δὲν κερδίζα φρόντιζε νὰ μὲ πληρώνουν σωστά. Ἡμουν ἐκεῖ πέντε ἑβδομάδες καὶ εἶχα μαζέψει τετρακόσιες λίρες. Ὑστερὰ ἤρθαν τρία φοβερά βράδια καὶ τὰ ἔχασα ὅλα ἐκτὸς ἀπὸ τριάντα λίρες πού τὶς εἶχα κρυμμένες στὸ χρηματοκιβώτιο τοῦ ξενοδοχείου. Ὁ κύριος Φρόμπισερ μπορεῖ νὰ σὰς πῇ σχετικὰ, γιὰτὶ καθόταν δίπλα μου καὶ πολὺ εὐγενικὰ προσπάθησε νὰ

μού χάριση χίλια φράγκα.

—Ωστόσο ό 'Ανώ δέν ξέφευγε από την γραμμή του.

—Θα μου τὰ πη ύστερα, εἶπε καὶ συνέχισε τίς ἐρωτήσεις του. Τὸν Βαμπέρски τὸν εἶχατε γνωρίσει πρὶν;

—Ναί, πρὶν ἀπὸ δεκαπέντε μέρες. Δὲν θυμάμαι ὅμως ποὺς μου τὸν σύστησε.

—Καὶ τὴν δεσποινίδα Χάρλου;

—Ὁ κύριος Μπόρις μὲ σύστησε στὴν Μπέττυ μιά δύο μέρες ἀργότερα τὴν ὥρα τοῦ τσαγιού στοῦ σαλόνι τοῦ Ὁτέλ ντε Παρί.

—'Α! εἶπε ὁ 'Ανώ.

Κύτταξε τὸν Τζίμ μὲ μιὰ ἀδιόρατη κίνησι τῶν ὤμων. Πραγματικά ἦταν ὅλο καὶ πιὸ φανερό ὅτι ὁ Βαμπέρски εἶχε φέρει τὴν 'Ανν μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ἐπίτηδες σὰν ἕνα κομμάτι ἐνὸς σχεδίου ποὺ τὸ εἶχε προετοιμάσει μὲ προσοχή καὶ θὰ τὸ πραγματοποιοῦσε τὴν κατάλληλη στιγμή.

—Πότε ὁ Βαμπέρски σὰς ἔκανε τὴν πρότασι νὰ μείνετε μὲ τὴν δεσποινίδα Χάρλου; ρώτησε ὁ 'Ανώ.

—Τὸ τελευταῖο ἐκεῖνο βράδυ, ἀπάντησε ἡ 'Ανν. Στεκόταν ἀπέναντί μου στοῦ τραπέζι καὶ εἶδε πὼς ἔχανα.

—Ναί, εἶπε ὁ 'Ανώ κουνώντας τὸ κεφάλι του. Θὰ νόμιζε πὼς ἡ στιγμή τῆς εὐκαιρίας εἶχε φθάσει.

Ἀπλῶσε τὰ χέρια του καὶ τὰ ἄφησε νὰ πέσουν. Ἦταν σὰν γιατρός μπροστὰ σὲ μιὰ ἀπελπιστική κατάστασι. Γύρισε λίγο πλάγια μὲ σκυμμένους τοὺς ὤμους καὶ τὰ ταραγμένα του μάτια κατεβασμένα στα τετράγωνα μάρμαρα τοῦ δαπέδου. Ὁ Τζίμ δὲν μπορούσε παρὰ νὰ πιστεύῃ πὼς ἐκείνη τῇ στιγμή σκεπτόταν ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ πῇ νὰ συλλάβουν τὴν κοπέλλα. Ἀλλὰ ἡ Μπέττυ ἐπενέβη.

—Δὲν πρέπει νὰ παραπλανηθῇτε, κύριε 'Ανώ, εἶπε γρήγορα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ κύριος Μπόρις ἀνέφερε τὸ θέμα γιὰ πρώτη φορά στὴν 'Ανν ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Ἀλλὰ ἐγὼ εἶχα ἤδη πῇ καὶ στὴν θεία μου καὶ στὸν κύριο Μπόρις πὼς θὰ ἤθελα νὰ εἶχα μιὰ φίλη τῆς ἡλικίας μου νὰ μένῃ μαζί μας καὶ εἶχα ἀναφέρει τὴν 'Ανν.

Ὁ 'Ανώ τὴν κύτταξε μὲ ἀμφιβολία.

—Μὲ τόσο σύντομη γνωριμία, δεσποινίς;

Ὁστόσο, ἡ Μπέττυ δὲν ὑποχώρησε.

—Ναί. Μοῦ ἄρεσε πολὺ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή. Ἦταν μόνη τῆς στὸν κόσμο. Ἦταν φανερό πὼς ἀνῆκε στὴν ἴδια τάξι μὲ μᾶς. Εἶχα κάθε λόγο νὰ τὴν θέλω κοντά μου. Καὶ οἱ τέσσερις μῆνες ποὺ ἔμεινε μαζί μου ἀπεδείξαν πὼς εἶχα δίκιο.

Πλησίασε τὴν 'Ανν μὲ μιὰ ἐλαφριά κίνησι τοῦ κεφαλοῦ πρὸς τὸν 'Ανώ ποὺ ἀπάντησε μὲ ἕνα φιλικὸ χαμόγελο.

—Ὡστε λοιπόν, αὐτὸ πρέπει νὰ παραδεχθῶ; Ἔτσι, λέτε; Ἀσφαλῶς μπροστὰ στὴν ἀφοσίωσι ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἀνίσχυρος.

Δὲν θὰ μπορούσε νὰ πῇ μὲ καθαρότερο τρόπο στὴν Μπέττυ πὼς ἡ ἐπέμβασίς τῆς εἶχε σώσει τὴν 'Ανν ἀπὸ τὴν σύλληψι καὶ στὴν ἴδια τὴν 'Ανν πὼς τὴν πίστευε ἔνοχη.

Ὅλοι ὅσοι βρίσκονταν ἐκεῖ, αὐτὸ κατάλαβαν. Στέκονταν ὅλοι τοὺς σὰν χαζοὶ μὴ ξέροντας τί νὰ κάνουν καὶ ποῦ νὰ κυττάξουν. Καὶ μέσα στὴν ἀμηχανία τοὺς συνέβη κάτι ἐντελὼς ξένο μὲ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς στιγμῆς. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα φάνηκε νὰ ἀνεδαίνει τίς σκάλες ἕνα κορίτσι μὲ ἕνα μεγάλο κουτὶ μωδιίστρας στὰ χέρια. Ἦταν ἑτοιμὴ νὰ χτυπήσῃ τὸ κουδούνι ὅταν ὁ 'Ανώ τῇ μίλησε:

—Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ χτυπήσετε. Τί εἶναι αὐτό;

Τὸ κορίτσι μῆλκε μέσα καὶ κύτταξε τὴν 'Ανν.

Εἶναι τὸ φόρεμα τῆς δεσποινίδος γιὰ τὸν αὐριανὸ χορὸ. Ἡ δεσποινὶς ἔπρεπε νὰ ἔρθῃ γιὰ τὴν τελικὴ δοκιμὴ, μὰ δὲν ἦρθε. Ἀλλὰ ἡ Μαντὰμ Γκρολὲν νομίζει πὼς τὸ φόρεμα θὰ τῆς ἔρθῃ καλὰ.

Ἄφησε τὸ κουτὶ πάνω σὲ ἕνα τραπέζι καὶ ἔφυγε.

—Τὸ εἶχα ξεχάσει ἐντελὼς, εἶπε ἡ 'Ανν. Τὸ εἶχα παραγγεῖλει ἀκριβῶς πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατο τῆς κυρίας καὶ εἶχα κάνει μιὰ δοκιμὴ.

—Ἀσφαλῶς γιὰ τὸν χορὸ μετῃ φεισμένων τῆς Μαντὰμ Λὲ Βαί, εἶπε ὁ 'Ανώ. Εἶδα τὴν πρόσκλησι πάνω στοῦ τζάκι στοῦ σαλονάκι τῆς δε-

σποινίδος. Καὶ τί θὰ παριστάνῃ τὸ φόρεμά σας;

Ὁ 'Ανώ πλησίασε τὸ πακέτο καὶ τὸ ἄνοιξε.

—Τὸ εἶχαμε συζητήσει ἀπὸ καιρὸ, εἶπε ἡ Μπέττυ. Τὸ φόρεμα παριστάνει ἕνα νουφαρό.

—Θὰ εἶναι πολὺ χαριτωμένο ἀσφαλῶς, εἶπε ὁ 'Ανώ ἐξακολουθώντας νὰ ψάχνῃ τὸ κουτὶ.

Τί περίμενε νὰ δρῇ μέσα σ' αὐτὸ τὸ κουτὶ, ἀναρωτιόταν ὁ Τζίμ. Φανταζόταν πὼς ἡ μωδιίστρα ἦταν συνέννοχος; Τὸ ἐπεισόδιο ἦταν γελοῖο καὶ τρομερὸ συγχρόνως. Μέσα στὸ κουτὶ ἦταν ἕνα μεταξωτὸ φόρεμα σὲ ἕνα γλυκὸ πράσινο χρῶμα κεντημένο μὲ χρυσό. Ἡ φούσια εἶχε κάτω μιὰ σειρὰ ἄσπρα σατὲν λουλούδια μὲ χρυσὲς καρδιές. Στὸ ἴδιο τὸ κουτὶ ἦταν ἀκόμη ἕνα ζευγάρι ἄσπρες μεταξωτὲς κάλτσες καὶ ἄσπρα σατὲν παπούτσια μὲ χρυσὴ γαρνιτούρα.

Ὁ 'Ανώ ἔψαξε καλὰ καὶ ὕστερα ἔκλεισε τὸ κουτὶ. Χωρὶς νὰ κυττάξῃ κανένα πλησίασε τὴν Μπέττυ.

—Λυποῦμαι πολὺ, δεσποινίς, ποὺ σὰς ἔκανα τόση φασαρία καὶ σὰς ἀπασχόλησα τόσες ὥρες.

Ἐκανε μιὰ μικρὴ υπόκλισι, πῆρε τὸ καπέλλο καὶ τὸ μπαστούνι του καὶ προχώρησε πρὸς τὴν πόρτα. Ἡ δουλειά του στὴ δίλλα Γκρενὲλ εἶχε φαίνεται τελειώσει.

Ἀλλὰ ὁ κύριος Μπέξ δὲν ἦταν εὐχαριστημένος. Ἀπὸ μιστὴ ὥρα τώρα ἔτοιμαζόταν νὰ πῇ τὴ γνῶμη του.

—Κύριε 'Ανώ! φώναξε. Πρέπει νὰ σὰς πῶ γιὰ ἕνα κουτὶ σπέρτων.

—'Α! εἶπε ὁ 'Ανώ σταματώντας.

Νὰ πάμε μαζί κατὰ τὸ γραφεῖο σας καὶ μοῦ τὸ λέτε στοῦ δρόμο.

Ὁ κ. Μπέξ πῆρε τὸ καπέλλο καὶ τὸν μπαστούνι του διαστικά, ἀλλὰ δρῆκε καιρὸ νὰ ρίξῃ ἕνα βλέμμα περιφάνειας στὸν Ἄγγλο συνάδελφό του.

Ἡ Μπέττυ στράφηκε στὸν Τζίμ.

—Τώρα ποὺ ἔχω πάλι τὸ δικαίωμα νὰ χρησιμοποιοῦ τὸ αὐτοκίνητό μου θὰ σὲ πάρω αὔριο νὰ κάνουμε ἕνα γύρο νὰ σοῦ δείξω τὰ περίχωρα. Σήμερα τὸ ἀπόγευμα, ὅπως καταλαβαίνει, ἀνῆκα στὴν 'Ανν.

Πῆρε τὴν 'Ανν Ἀπκοτ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ οἱ δύο κοπέλλες δῆλκαν στὸν κήπο. Ὁ Τζίμ ἔμεινε μόνος στὸ χῶλλ, ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἤθελε ἐκεῖνη τῇ στιγμή. Ἡ ἡσυχία ἦταν ἀπόλυτη. Τὰ ποῦλα ποὺ ἀκούγονταν ἀπ' ἔξω συνόδευαν, μὰ δὲν τάραζαν τὴν σιωπὴ. Ὁ Τζίμ στάθηκε στὴ θέσι ποὺ στεκόταν ὁ 'Ανώ ὅταν ἄρχισε νὰ γελᾷ τόσο παράξενα. Ἀλλὰ δὲν μπορούσε νὰ διακρίνῃ τίποτε τὸ ἀστεῖο ἢ τὸ συναρπαστικό. Δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἀξιοπαρατήρητο. Ἐνὰ τραπέζι, καρέκλες, ἕνα θαρόμετρο στὸν τοῖχο, ἕνας καθρέφτης — τίποτε. Δὲν ἦσαν ἀπίθανο νὰ εἶχε δημιουργήσει τὴ σκηνὴ γιὰ νὰ ἐνοχλήσῃ καὶ νὰ κεντρίσῃ τὸν κ. Μπέξ καὶ τὸν ἴδιο τὸν Τζίμ. Ὁ 'Ανώ ἦταν ἱκανὸς γιὰ κάτι τέτοια.

—Νὰ τὸν πάρῃ ἡ εὐχή! Τί ἦταν ἐκεῖνο ποὺ παρατήρησε; φώναξε ὁ Τζίμ. Τί παρατήρησε ἀπὸ τὴν ταράτσα τοῦ πύργου τῆς δημαρχίας; Τί παρατήρησε ἐδῶ; Γιατί νὰ παρατηρῇ κάτι;

Καὶ νευρισμένος ἄρπαξε τὸ καπέλλο του καὶ δῆλκε ἀπὸ τὸ σπίτι.

ΣΤΟΥ ΖΑΝ ΚΛΑΝΤΕΛ

Στὴς ἐννιά τὸ βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας ὁ Τζίμ Φρόμπισερ μῆλκε μέσα στὴν αἴθουσα κινηματογράφου τῆς Γκραντ Ταβέρν. Γιὰ μιὰ στιγμή δὲν μπορούσε νὰ δῇ τίποτε, παρὰ τὴν φωτεινὴ ὁδόν. Σιγὰ-σιγὰ τὰ μάτια του συνηθίσανε. Εἶδε τὰ κεφάλια τῶν θεατῶν καὶ τὸν διάδρομο ὅπου πηγαινοέρχονταν οἱ σερβιτόρες μὲ τίς ἄσπρες ποδιές. Ὁ

Τζίμ προχώρησε στὸν διάδρομο καὶ ἔστριψε ἀριστερά. Ὅταν ἔφτασε στὸν τοῖχο προχώρησε πάλι ἐπάνω. Σὲ μιὰ ἐσοχὴ ξεχωρίζαν τὰ τραπέζια τοῦ μπιλλιάρδου. Κοντὰ στὸν τοῖχο καθόταν ἕνας νέος μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὴν ὁδόν. Ὁ Τζίμ φαντάστηκε πὼς ἦταν ὁ Μωρίς Τεβενὲ καὶ κούνησε τὸ κεφάλι του. Λίγο πιὸ πέρα ἕνας ἄνθρωπος καθόταν

μόνος με ένα ποτήρι μπύρα μπροστά του. Ήταν ο 'Ανώ. 'Ο Τζίμ κάθισε σιωπηλά δίπλα του.

—'Εσείς; είπε ο 'Ανώ εκπληκτος.

—Γιατί όχι; Μου είπατε πώς αυτή την ώρα θα βρίσκεστε εδώ, είπε ο Τζίμ και η φωνή του πρόδιδε την απογοήτευσί του.

—Φανταζόμουν πώς οι δυο δεσποινίδες δεν θα σάς αφήναν να φύγετε, είπε ο 'Ανώ.

—Κάθε άλλο, απάντησε ο Τζίμ γελώντας διασπόμενα. Δεν με ήθελαν καθόλου.

—'Αρχισε να λήη κάτι ακόμη, μα σκέφθηκε και σταμάτησε. Φώναξε την σερβιτόρα.

—Δυό μπύρες, παρακαλώ.

—Όταν ήρθαν οι μπύρες, ο 'Ανώ του είπε:

—Είναι καλύτερα να πληρώσουμε άμεσα για να μπορούμε να φύγουμε όποτε θέλουμε.

—'Εχομε να κάνωμε τίποτε άλλο; ρώτησε ο Τζίμ.

—Ναί.

Δεν είπε τίποτε άλλο ώσπου να πληρωθή ή σερβιτόρα. Ύστερα έσκυψε στον Τζίμ και του είπε:

—Είμαι ευχαριστημένος που ήρθατε, γιατί έλπιζω να μάθωμε την αλήθεια απόψε και θέλω να είστε παρών όταν θα την μάθωμε.

Ο Τζίμ άναψε μαζί με τον 'Ανώ ένα πούρο.

—Από ποιόν έλπιζετε να μάθετε την αλήθεια;

—Από τον Ζαν Κλαντέλ, απάντησε ο 'Ανώ ψιθυριστά. Λίγο αργότερα, όταν ή πόλι ήσυχάση, θα έπισκεφθούμε την οδό Γαμβέττα.

—Νομίζετε, πώς θα μιλήσει;

—Δεν υπάρχει κατηγορία έναντιον του Κλαντέλ σ' αυτή την υπόθεση. Τό να κάνη μιὰ διάλυσιν με την πάστα του δηλητηρίου δεν είναι αδίκημα. Καί έχει τόσα εναντίον του ώστε να θελήση να είναι με το μέρος μας, αν μπορή. Ναί, δεν άμφιβάλλω πώς θα μιλήσει.

—Όστε, απόψε ή υπόθεσι θα τελειώνει. 'Ο Τζίμ ήταν ευχαριστημένος, άπροσδόκητα πολύ ευχαριστημένος. 'Η Μπέττυ Χάρλου θά ήταν ελεύθερη να οργανώσει την ζωή της όπως ήθελε, να δώση σ'α νιάτα της ό,τι τους άξιζε, να ξεχάση την φρι-

κη των τελευταίων εβδομάδων, όπως ξεχνά κανείς τα παλιά πράγματα πίσω από τις κλειδωμένες πόρτες.

—'Ελπίζω ωστόσο, είπε με θερμή όΤζίμ, και πιστεύω πώς θα άποδειχθή ότι κάνατε λάθος, πώς αν έγινε έγκλημα ή 'Ανν' Άπκοτ δεν έχει καμμιά σχέση μ' αυτό. Ναί, τό πιστεύω.

Μιλούσε με θερμή ζητώντας να πείση τον έαυτό του και τον 'Ανώ. 'Ο 'Ανώ τον άγγιξε στο χέρι.

—Μην ύπώνετε τη φωνή σας, φίλε μου, είπε. Νομίζω πώς είναι κάποιος κοντά στον τοίχο που μάς κάνει την τιμή να μάς προσέχη.

Ο Τζίμ κούνησε τό κεφάλι του.

—Είναι μόνο ο Μωρίς Τεβενέ, είπε.

—'Ω! είπε ο 'Ανώ με άνακούφισιν. Αυτό είναι μόνο; Για μιὰ στιγμή άνησύχησα. Μου φάνηκε πώς μάς φύλαγε κάποιος φρουρός. Καί έγώ, συνέχισε ψιθυριστά, εύχομαι με όλη μου την καρδιά να δω γελασμένος. Μά μη ξεχνάτε τό βέλος σέ κείνο τό δισκάκι με τίς πένες.

—Τί να έγινε εκείνο τό βράδυ στη Βίλλα Γκρενέλ; συνέχισε ο 'Ανώ. Γιατί ή πόρτα έπικοινωνίας των δύο δωματίων ήταν άνοικτη; Ποιός ψιθύρισε εκείνα τά λόγια; Λέει αλήθεια ή 'Ανν' Άπκοτ και έγινε άραγε καμμιά τρομερή σκηνή προτού μπη στο δωμάτιο των θησαυρών; 'Η ή 'Ανν' Άπκοτ λέει ψέματα από την άρχή ως τό τέλος; Φίλε μου, γράψατε μερικές έρωτήσεις στο σημείωμά σας σήμερα. 'Αλλά και έγώ ζητώ άπάντησι σ' αυτές τίς έρωτήσεις. Πού θα βρώ όμως τίς άπαντήσεις;

Ο Τζίμ ποτέ του δεν είχε δη τον 'Ανώ τόσο άναστατωμένο. Τά χέρια του ήταν σφιγμένα και οί φλέβες πετούσαν στο μέτωπό του, και παρ'όλο που ψιθύριζε, ή φωνή του έτρεμε.

—Μπορεί να βοηθήση ο Ζαν Κλαντέλ, είπε ο Τζίμ.

—Ναί, ναί, μπορεί κάτι να μάς πη.

Η ταινία συνεχίστηκε λίγο ακόμη και μετά έγινε διάλειμμα. Όταν έσβυσαν πάλι τά φώτα, ο 'Ανώ κύταξε τό ρολόί του και τό έβαλε πάλι στην τσέπη του ένοχλημένος.

—Είναι πολύ νωρίς ακόμη; ρώτησε ο Τζίμ.

—Ναί. 'Ο Ζαν Κλαντέλ δεν έχει υπηρετη και τρώει έξω. Δεν θα γύρισε ακόμη στο σπίτι του.

Λίγο πριν από τίς δεκα μήκε κάποιος, κάθισε σέ ένα τραπέζι πίσω τους, και έτριψε δυό φορές ένα σπρίτο χωρίς να τό άνάψη. 'Ο 'Ανώ είπε σιγά στον Φρόμπισερ.

—Γύρισε στο σπίτι του τώρα. Σε ένα λεπτό θα φύγω. Ύστερα από πέντε λεπτά ακολουθήστε με.

Ο Τζίμ κούνησε τό κεφάλι του.

—Πού θα συναντηθούμε;

—'Ακολουθήστε ίσια την οδό Λιμπερτέ και θα σάς βρώ.

Έβγαλε τά τσιγάρα του από την τσέπη του, έβαλε ένα στο στόμα του και τό άναψε ήρεμα. Ύστερα σηκώθηκε, αλλά είδε με δυσάρεσκεια πώς ο Μωρίς Τεβενέ τον άναγνώρισε και ήρθε κοντά του.

—Όταν ο κύριος Φρόμπισερ με χαιρέτησε και κάθισε κοντά σας είδα πώς είσασταν εδώ, κύριε 'Ανώ. 'Αλλά δεν τόλμησα να σάς μιλήσω.

—Νά τόλμησετε! Μά, κύριέ μου, είστε της αυτής υπηρεσίας και έχετε τό πλεονέκτημα της νεότητος, είπε ο 'Ανώ ευγενικά και γύρισε να φύγη.

—Μά φεύγετε, κύριε 'Ανώ; ρώτησε στενοχωρημένος ο Τεβενέ. Λυπούμαι πολύ. Διέκοψα την κουβέντα σας σαν άδέξιος.

—Καθόλου, απάντησε ο 'Ανώ (και ο Τζίμ παρατήρησε πώς ή ύπομονη του 'Ανώ ήταν τόσο μεγάλη, όσο και ή αυθάδεια του άλλου). Βλέπαμε τό φίλμ για να περάση ή ώρα, αλλά είναι άνασρά.

—Τότε αφού δεν είστε διασπόμενοι σάς ζητώ μιὰ χάρη. Ένα λεπτό μόνο. Θα ήθελα τόσο να μπορώ να λέω στους φίλους μου «Κάθισα με τον 'Ανώ στο σινεμά και του ζήτησα την γνώμη του.»

Ο 'Ανώ ένακαθήσε.

—Και για ποίο ζήτημα, έσείς για τον όποιο ο Ζιραντό μιλεί τόσο επαινετικά, θέλετε τη γνώμη μου; ρώτησε ο 'Ανώ γελώντας.

Η αϊώνια φιλοδοξία του έπαρχιώτη βασάνιζε τον νέο. Νά πάη στο

Παρίσι! αυτό ήταν. Μια λέξι από τον 'Ανώ και ο δρόμος θα ήταν άνοικτός. Θα δούλευε μέρα και νύκτα για να τό άνταποδώση.

—Κύριε, τό μόνο που μπορώ να σάς ύποσχεθώ είναι πώς όταν έρθη ή κατάλληλη στιγμή θα σάς θυμηθώ. Αυτή την ύπόσχεσι σάς την κάνω με όλη μου την καρδιά, είπε θερμά ο 'Ανώ και έφυγε.

Ο Μωρίς Ιεβενέ τον παρακολούθησε με τό βλέμμα.

—Γί άνωρως! συνέχισε ο Τεβενέ με ένουσιασμό. Δεν θα μου άρεσε να πρεπη να του κρατήσω κάτι μυστικό. Καθόλου μάλιστα! Δεν κατάλαβα καθόλου τί είχε στο νου του όταν έκανε εκείνη τη μικρή άναπαράστασι με την Φρανσίν Ρολλάρ. Πάντως, κύριε Φρόμπισερ, θα ήταν κάτι σημαντικό. Καί ή έρευνα στο δωμάτιο των θησαυρών! Πόσο γρήγορη και πόσο πλήρης! 'Ασφαλώς, ενώ έμεις ψάχναμε τό ύπνοδωμάτιο της δεσποινίδος 'Ανν, αυτός θα έκανε τό ίδιο καλή έρευνα στο σαλονάκι της! 'Αλλά δεν βρήκε τίποτα. Τίποτα.

Περίμενε πώς ο Τζίμ θα συμφωνούσε, μα εκείνος είπε μόνο ένα «'Ω!».

Όστόσο ο Τεβενέ δεν άποθαρρύνθηκε.

—Θά σάς πώ, κύριε, τί μου έκανε έντύπωσι. Δεν ακολουθούσε ώρισμένη ύποψία, δεν είναι έτσι; Συγκέντρωνε ό,τι έβρισκε με την έλπίδα ότι σιγά-σιγά θα σχημάτιζε μιὰ ολόκληρη εικόνα. Καλλιτέχνης! Κι' εκείνο τό γράμμα που ή δεσποινίς Χάρλου του έδωσε, ένα από τά άπαίσια γράμματα που μάς άτιμάζουν εδώ, τό θυμάστε εκείνο τό γράμμα, κύριε;

—'Α!, είπε ο Τζίμ στο στυλ του 'Ανώ. 'Αλλά βλέπω πώς τό φίλμ έφθασε στο χάπτυ έντ του και έστ: θα σάς καληνυχτίσω.

Ο Τζίμ ύποκλήθηκε και άφησε τον Τεβενέ να όνειρευεται επιτυχίες στο Παρίσι. Βγήκε στο δρόμο και έστριψε στην οδό Λιμπερτέ. Οί έπαρχιακές πόλεις κοιμούνται νωρίς και ο δρόμος που είχε τόση κίνηση την ήμερα ήταν τώρα έντελώς έρημος. Κά-

που εκατό μέτρα παρακάτω δρέθηκε δίπλα του ο 'Ανώ.

—Ωστε ο φίλος μου ο γραμματέας σάς έπιασε τήν κουβέντα όταν έφυγα;

—Ο Μωρίς Τεβενέ μπορεί να είναι νέος με μελλον, αλλά για να σάς πω την αλήθεια τον βρίσκω πολύ διάκριτο. Γίρωτα ήθελε να μάθη αν δρηκατε τίποτα στο σαλονάκι τής "Ανν" Απκοτ και ύστερα τι έγραφε το άνωσυμο γράμμα τής Μπέττυ Χάρλου.

Ο 'Ανώ κύτταξε τόν Τζίμ με ενδιαφέρον.

—Ναί, θέλει να μαθαίνη. Και πώς του άπαντήσατε;

—Είπα «Ω!» και «Α!» όπως κάνη κάποιος φίλος όταν τόν ρωτώ κάτι και δέν θέλει να άπαντήση.

Ο 'Ανώ γέλασε με τήν καρδιά του.

—Πολύ καλά κάνατε, του είπε. Τώρα πρέπει να στρίψωμε εδώ δεξιά.

—Περιμένετε! ψιθύρισε ο Τζίμ. Μήν διασχίζετε μιá στιγμή τόν δρόμο. Περιμένετε.

Ο 'Ανώ υπάκουσε άμέσως. Και οι δύο στάθηκαν και έστησαν τ' αύτι στον άδειο δρόμο.

—Τίποτα, είπε ο 'Ανώ.

—Όχι. Αυτό είναι πού με άνησυχεί, ψιθύρισε ο Τζίμ. Πρίν από ένα λεπτό άκούγονταν βήματα πίσω μας. Τώρα πού σταματήσαμε σταμάτησαν κι' αύτά. "Ας προχωρήσουμε ίσια για λίγο.

—Και βέβαια, είπε ο 'Ανώ.

—Και άς μη μιλούμε, είπε ο Τζίμ.

—Ούτε λέξι.

Προχώρησαν και πάλι από πίσω τους άκούστηκαν βήματα.

—Τί σάς έλεγα; είπε ο Τζίμ πιάνοντας τόν 'Ανώ από τόν μπράτσο.

—Να μη μιλούμε, άπάντησε ο 'Ανώ, και σείς μιλήσατε!

—Μά γιατί; Γιατί μίλησα; Σοβαρευήτε κύριε 'Ανώ. Μας παρακολουθούν!

Ο 'Ανώ στάθηκε άκίνητος και κύτταξε με θαυμασμό τόν νεαρό σύντροφό του.

—Ωστε τόν άνακαλύψατε; Ναί,

είναι αλήθεια. Μας παρακολουθεί ένας από τούς ανθρώπους μας για να προσέχη ώστε να μη μας παρακολουθούν άλλοι.

Ο Φρόμπισερ ήταν άγανακτισμένος. "Υστερα είδε τά χείλια του 'Ανώ να χαμογελούν και κατάλαβε πώς είχε πάρει πάλι τόν «καθώς πρέπει» ύφος του.

—Πάμε να βρούμε τόν Ζαν Κλαντέλ! είπε γελώντας και πέρασε άπέναντι.

Προχώρησαν σε στενά στριφτά δρομάκια. Δέν υπήρχε ψυχή πουθενά. Τά σπίτια ήταν κατασκότεινα. Ο μόνος ήχος πού άκουγόταν ήταν τά βήματά τους στο πεζοδρόμιο και ο άλλος ήχος τών βηματών πίσω τους.

Ο 'Ανώ έστριψε άριστερά σε ένα μικρό δρόμο και στάθηκε μπροστά σε ένα σπίτι που είχε κάτω ένα κλειστό μαγαζί.

—Εδώ είναι, είπε σιγά και χτύπησε τόν κουδούνι.

Τό κουδούνι άντήχησε μέσα στο σπίτι.

—Θά περιμένουμε λίγο αν έχη πλαιιάσει, είπε ο 'Ανώ, αφού δέν έχη ύπηρετή.

Πέρασαν δυό τρία λεπτά. Τά ρολόγια χτύπησαν κάποια μισή ώρα. Ο 'Ανώ άκούμπησε τόν αύτί του τά φύλλα τής πόρτας. Δέν άκουγε κανένα θόρυβο μέσα στο σπίτι. Χτύπησε πάλι. Και ύστερα από λίγο άκούστηκε να άνοίγη ένα παράθυρο στο έπάνω πάτωμα. Πίσω από τόν παράθυρο κάποιος είπε ψιθυριστά.

—Ποιός είναι;

—Η άστυνομία, άπάντησε ο 'Ανώ και από τόν παράθυρο έπάνω δέν άκούστηκε τίποτα.

—Κανένας δέν θά σάς βλάψη, συνέχισε ο 'Ανώ άνυπόμονα. Θέλομε μόνο κάτι πληροφορίες. Τίποτε άλλο.

—Πολύ καλά. Περιμένετε. Θά φέρσω κάτι και θά κατέβω.

Ο ψιθύρος ήρθε από τόν ίδιο σημείο. Τόν παράθυρο και τόν παραθυρόφυλλο έκλεισαν πάλι. "Υστερα μέσα από τίς χαραμάδες φάνηκε λίγο φώς. Ο 'Ανώ μουρμούρισε ίκανοποιημένος.

(Ακολουθεί)

"ΑΛΕΚΤΩΡ"

Οι επιθυμίες

διαβάζονται στα μάτια

ΣΟΚΟΛΑΤΑ - ΚΑΚΑΟ - ΠΑΓΩΤΑ

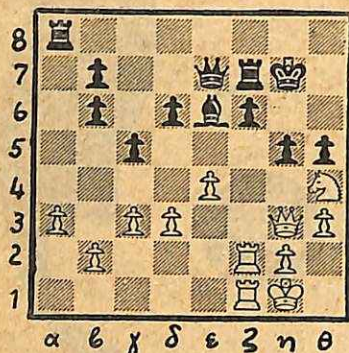
ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

"Ασκήσις άρ. 402.

ΜΑΥΡΑ (12)

ΛΕΥΚΑ (12)

Λευκά: Ρη1. Βη3. Πζ1. ζ2. ΙΘ4. Σα3. Θ2. γ3. δ3. ε4. η2. Θ3.

Μαύρα: Ρη7. Βε7. Πα8. ζ7. Αε6. ΣΘ6. Θ7. γ5. δ6. ζ6. η5. Θ5.

Είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Ποία είναι ή καλύτερα και σωστή συνέχεια διά τά Λευκά;

"Ασκήσις άριθ. 403. ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ.

Λευκά (12): ΡΘ1. Β61. ΠΘ4. Α62. ζ1. Ι64. Σα4. Θ3. γ2. ζ2. η2. Θ2.

Μαύρα (12): Ρη8. Βε7. Πδ8. ζ8. Αγ7. Σα5. Θ7. γ6. ε4. ζ7. η6. Θ7.

Είς αυτήν την θέσιν είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Ποία είναι ή καλύτερα κίνησις διά τά Λευκά, ή όποια επιφέρει και την νίκη;

"Ασκήσις άρ. 404. ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ.

Λευκά (10): Ρη1. Βε2. Πε8. Α63. Σα2. γ2. δ4. ζ2. η3. Θ2.

Μαύρα (9): ΡΘ8. Β67. Πγ8. Ιζ8. Σα5. Θ7. ζ5. η7. Θ7.

Είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Έσείς τί θά έπαίζατε εις την θέσιν των;

Γυρίσατε στή σελίδα των λύσεών μας για νά δήτε εάν εύρηκατε τη σωστή κίνησι!

"Ασκήσις άρ. 405. ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ.

Λευκά (11): Ρη1. Βε3. Πα1. η3. ΑΘ6. Ι65. Σα2. γ4. ζ2. η2. Θ2.

Μαύρα (10): ΡΘ8. Β67. Πα8. Θ7. Αγ8. ε7. Σα7. Θ7. γ7. ζ7.

Είς αυτήν την θέσιν είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Πώς πρέπει νά παίξουν διά νά κερδίσουν άσφαλώς;

"Ασκήσις άρ. 406. ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ.

Λευκά (10): ΡΘ1. Βγ5. Πδ1. Αη5. Ιε7. Σα2. γ6. ζ3. η2. Θ2.

Μαύρα (11): Ρη7. Βγ7. Πα8. Αε8. ζ8. Σα7. Θ5. ε5. ε6. η6. Θ7.

Είς αυτήν την θέσιν είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Ποία συνέχεια έξασφαλίζει εις τά Λευκά την νίκη;

"Ασκήσις άριθ. 407. ΠΡΟΒΛΗΜΑ C. S. KIPPING.

Λευκά (10): Ρα3. Βη3. Πα6. Αε7. Ιδ6. ζ6. Σα7. Θ5. Θ7. ζ7.

Μαύρα (8): Ργ7. ΒΘ5. Πα8. ε8. Αα4. Ιδ8. Θ8. Σζ3.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άριθ. 408. ΠΡΟΒΛΗΜΑ C. MANSFIELD.

Λευκά (9): Ρ63. Βζ2. Πε1. η6. Αγ1. ε8. Ιζ3. η8. Σε6.

Μαύρα (12): Ρζ5. ΒΘ8. Πη3. Θ2. Αη7. Ια3. γ8. Σ64. η2. Θ4. Θ5. Θ6.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άριθ. 409. ΠΡΟΒΛΗΜΑ C. GILBERG.

1ον Βραβείον

"DANBURY NEWS 1881"

Λευκά (7): Ρη5. Βα6. Πε1. Θ6. Αα2. γ5. Ιε6.

Μαύρα (5): Ρε5. Βε4. Πδ5. Ιε8. Ση6.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

Μία καλλιτεχνικωτάτη σύνθεσις έξαναγκασμοδ κινήσεως.

"Ασκήσις άριθ. 410. ΠΡΟΒΛΗΜΑ S. LOYD.

Λευκά (8): Ρζ6. Βα4. Αδ7. Ιγ2. γ4. Σγ7. ε5. ζ3.

Μαύρα (10): Ρδ5. ΒΘ7. Πδ3. Αα2. Θ8. Ι65. Σγ2. γ5. ε3. ζ4.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άρ. 411. ΠΡΟΒΛΗΜΑ W. A. SHINKMAN.

Λευκά (7): Ρα1. Βζ5. Αγ1. Ιδ2. ε3. Σε2. ζ7.

Μαύρα (7): ΡΘ4. Αα4. Ιζ4. Σα5. Θ3. Θ5. γ5.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

"Ασκήσις άριθ. 412.

E. C. VALLE.

Λευκά (7): ΡΘ8. Β66. Πη4. Αδ1. Ιε7. Σε2. Θ3.

Μαύρα (8): Ρε5. Πα4. Αγ4. Ιγ3. Θ3. Σα6. Θ7. Θ6.

Τά Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σέ δύο κινήσεις.

ΜΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΠΑΡΤΙΔΑ ΓΚΑΜΠΙ ΤΗΣ ΝΤΑΜΑΣ

"Από ένα πρόσφατον «Τουρνουά» της Ζυρίχης με Λευκά τόν Δρ "Ούδε και Μαύρα τόν Α. BENI. 1) 64, 65 2)

γ4—ε6 3) γΧ5 (Θιασώτης αὐτοῦ τοῦ ἀνοιγματος εἶναι ὁ Ρεσέβσκι). 3).

εΧ5 4) Ιγ3, Ιζ6 5) Αη5, γ6 6) Βγ4

(Έν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς γενικοὺς κανόνας τῆς μὴ προῦρου ἀναπτύξεως τῆς Ντάμας στὸ παχνίδι, ἐδῶ ἡ Ντάμα παίζει ὥστε νά γίνη ἀνά πᾶσαν στιγμὴν δυνατόν τὸ μεγάλο Ροκέ). 6)...

Αε7 7) ε3, Ιδ57 8) Αδ3, ΙΘ5. (Μία καλὴ πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς πιέσεως κινήσις). 9) ΑΧε7, ΒΧΑ 10) 0—0—0

("Αν καὶ εἰς κοπο μαχαίριον, τὸ μεγάλο ροκέ ἀποτελεῖ ἐδῶ πρωτεύοντα ρόλο στὸ ἀνοιγμα τῶν Λευκῶν) 10)...η6 11) η2—η4, Ιη7 12) Ιζ3, Ιζ8 (Πολὺ προτιμότερον θά ἦτο ἐδῶ Ιζ6). 13) Πη1.

Θ5 («Μὴ κάνετε ποτὲ κίνησι πονῶν καὶ δὲ θά χάσετε ποτὲ παρτίδαν, ἔλεγε συχνά, χαριεντιζόμενος, ὁ δρ Ταρράς στοὺς μαθητὰς του. Ἀληθῶς, με τιποτε δὲν μπορεῖ νά καταστρέψῃ κανεὶς τόσο εὐκόλα μιὰ παρτίδα, ὅσο με μιὰ κακὴ κίνησι πιονιοῦ, δὲ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι κινήσις πιονιοῦ ποὺ ἔγινε, δὲν δ'ορθώνεται ποτέ. Ἐδῶ τὸ Θ5 εἰς αὐτὴν κακὴν κίνησιν, ἀφοῦ τὸ πῶς νη4 ὑποστηρίζεται! Πολὺ σύντομα τῶρα ἀρχίζει νά καταρρῇ ἡ παρτίδα τῶν Μαύρων). 14) Θ3 (Φυσικὰ ὄχι 15)

η5 τὸ ὅποιον θά ἔλυνε ὅλες τῖς δυσκολίας τῶν Μαύρων). 14)...Αε6 15) Ιε5, Ιδ7 16) ζ4, ΙΧΙ 17) δ4Χε5, ΘΧ η4 18) ΘΧη4, Αδ7 (Ἀναγκαστικῶς λόγω τῆς ἀπειλῆς ζ5) 19) ΠΘ1, 0—0—0; (Μία μεγάλῃ θεσάα ἀπρροσεξία, ἀλλὰ καλὴς κινήσις δὲν ὑπάρχουν πιά γιὰ τὰ Μαύρα) 20) ΠΧΠ, ΠΧΠ 21) ΙΧ55, ΒΘ4 22) η5, Βη3 23) Βγ5, Αε6 24) Ιε7+ Ργ7 25) ΙΧγ6

(Μία καλῶς ὑπολογισθεῖσα θυσία ποὺ ἀποδεκτικὴ τῇ δυσκολίᾳ τῆς θέσεως τῶν Μαύρων) 25)...Θ7—Θ6 (Ἐάν 25) ΘΧΙ, τότε 26) Βα7+ Ρδ8 27) Αδ5+ Αδ5 28) ΠΧδ5+ γΧδ5 29) Βδ7+ (μάτ) 26) Βδ6+, Βδ7 27) Ια5+ καὶ τὰ Μαύρα ἔγκυατέλειψαν.

Ι. Χ.
(Λύσεις στή σελίδα 127)

Μεταξύ γιατρών:
—Χθές έμαθα ότι εκείνος ὁ άσθενής που τοῦ έκανεθς θεραπεία για σηκώτι πέθανε από την καρδιά του.
—Άκουσε, αγαπητέ μου. Δέν καταλαβαίνω τί ακριβῶς θέλεις νά πῆς, αλλά πρέπει νά ξέρης ότι ένας άσθενής που έγώ τοῦ κάνω θεραπεία για σηκώτι, δέν πεθαίνει παρὰ μόνο από σηκώτι.

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Λάκη Ανδρέου: Μὰ σο-
βαρώτερη καλλιέργεια θὰ ἀπέδιδε κά-
τι πιὸ πλήρες.

Τάκη Βουμβάκη, 'Αλεξάν-
δρεια: Τὰ περιοδικὰ πὺλ ζητᾶτε,
δυστυχῶς δὲν τὰ γνωρίζουμε. Γράψετε
στὸ διβλίοπωλεό τῆς 'Εστίας, Στα-
δίου 38, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πιθανώτατα θὰ
σᾶς πληροφορήσουν σχετικά.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

...μὲ νέους καὶ νέες γιὰ θέματα ἱ-
στορικά, κοινωνιολογικά, λογοτεχνικά.
Κωνσταντῖνος Δ. Χαλέβας
Φοιτητὴς 'Ανωτάτης Σχολῆς
Πολιτικῶν 'Επιστημῶν
Κολοκοτρώνη 10 — Νίκαια

...μὲ νέους καὶ νέες.

Νότα Παπαδοπούλου
'Ανδρέου Λόντου 37
Αἴγιον

Μάκης Σάρδης

'Ηλείου 3

Καλλιθέα — 'Αθήναι

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Γράμματα ἀναγνωστῶν μας, φίλων
τῆς στήλης «Ζητῶ 'Αλληλογραφία»,
παραπονοῦνται ὅτι δὲν ἔλαβαν ἀπάν-
τησι ἀπὸ νέους καὶ νέες, οἱ ὁποῖοι

δημοσίευσαν τὸ ὄμα τους ζητώντας
ἀλληλογραφία. Ὅταν ληφθῇ ἓνα γράμ-
μα, ἡ ἀπάντησις εἶναι ὑποχρεωτική
γιὰ τὸν ἄνθρωπο πὺλ σέβεται τὸν ἑ-
αυτὸ του. 'Αν ὁ παραλήπτης ἔχη πᾶ-
ρει καὶ ἄλλα γράμματα καὶ δὲν μπο-
ρεῖ νὰ ἀλληλογραφή συγχρόνως μὲ
πολλοὺς ἀνθρώπους, μπορεῖ νὰ γράψῃ
στὸν ἀποστολέα τὸν λόγο, ὁ ὁποῖος
δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἀλληλογραφήσῃ
μαζί του. 'Η σιωπὴ δὲν ἐξηγεῖ τίπο-
τε. Αὐτὰ γιὰ τὴν τάξι.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ

Α. Β. Στεργιόπουλον. Παρακαλοῦ-
με νὰ μᾶς στείλειτε τὴν διεύθυνσίν
σας.

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὶς καλύτερες συ-
νεργασίαις τοὺς ἀναγνώστες μας: Κ.
Κοτσώνη, Σ. Κυλλεκίδη, Γ. 'Αναγνώ-
στόπουλο, 'Ερμῖνα Νικολινάκου, Α.
Β. Στεργιόπουλο, Δ. Νικολαΐδη, Α.
'Αργυρίου, Α. 'Ησαΐα, Π. Βελώνια,
Μ. Κάλφουλου, Ε. Ντάνο, Ντίτα Τσα-
λιγοπούλου, Χρυσάνθη Παπαδολιά, Ν.
Βαλμὰ Θεσσαλονίκη, Ι. Γ. Τσελεπίδη,
Χίο, Α. Θ. Νούσια Θεσσαλονίκη, Τ.
Χατζηπαλαιολόγο Μυτιλήνη, Μ. Θεο-
φιλόπουλο 'Αμαλιάδα, Δ. Τσοῦγλο Θεσ-
σαλονίκη, Ν. Μουρατίδη Θεσσαλονίκη,
Κ. Δ. Χαροβάτη, Τ. Κ. Κατσαρέλη,
Ντόρα Σόλ, Βέρα Παππά, Γ. Πετρίδη,
Πάργα, Φ. Δελγιάννη.

ΛΥΣΕΙΣ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Α	Π	Ο	Γ	Ο	Η	Τ	Ε	Υ	Σ	Ι	Σ	
2	Μ	Ο	Ρ	Α	Ν		Α	Σ	Π	Ι	Λ	Α	
3	Σ	Κ	Ο	Υ	Δ	Ο	Ν		Α		Ι	Λ	
4	Τ	Α	Υ	Ρ	Ο	Ν		Α	Τ	Μ	Ο	Ι	
5	Ε			Ο	Υ	Τ	Ο	Π	Ι	Α	Ν		
6	Λ	Α	Φ	Υ	Ρ	Α		Π	Α	Ν		Α	
7	Ο	Υ	Ρ		Α	Ρ	Α	Ι		Τ		Μ	
8	Δ	Ρ	Υ	Σ			Ι	Μ	Α	Τ	Ι	Ο	Ν
9	Α	Ι	Γ	Α	Ι	Ο		Ν	Α	Ν	Τ	Η	
10	Μ	Α	Ι	Ρ	Σ		Γ	Ο	Ν	Ε	Ι	Σ	
11	Ο	Ν	Α	Τ	Α	Σ		Σ	Ο	Ι		Ι	
12	Ν	Α		Ρ	Ι	Γ	Α		Σ	Α	Σ	Α	

Τὸ πρῶτο σταυρόλεξο τοῦ Δ' Διαγωνισμοῦ — ἀπὸ σελίδα 103 —

τοῦ κ. Α. Στεργιόπουλου.

«ΣΚΑΚΙ» ἀπὸ σελίδα 124.

'Αρ. 402. 1) Πζ2Χ6, ΠΧΠ 2) ΒΧ
η5+, Ρζ7 3) Βη6+! Ρζ8 4) ΠΧΠ+
Αζ7 5) Ιζ5 κλπ.

'Αρ. 403. 1) Ι84—ζ5! 1)...ΒΧΠ 2)
ΒΘ5!! ὁπότε μάτ ἡ ἀπώλεια Βασιλίσ-
σης εἶναι ἀναπόφευκτη.

'Αρ. 404. 1) Βε2—γ4!! καὶ τὸ
Μαδρα δὲν ἔχουν πλέον καμμιὰν ἄμυ-
ναν!

'Αρ. 405. 1) Αη7+! ΠΧΑ 2) ΒΘ6+
ΠΘ7 ὁπότε ἡ προβληματικὴ κίνησις 3)
Ιζ6! κρνεῖ τὸ τέλος!

'Αρ. 406. 1) Π86!! 'Εάν ΑΧΙ 2)
ΑΧΑ, ΒΧΑ 3) Π87!!

'Αρ. 407. 1) Βη3—ε! 'Απειλή. 2)
Βε1—α5+ μάτ.

'Αρ. 408. 1) Αε8—65! 'Απειλή. 2)
Α65—53+ μάτ.

'Αρ. 409. 1) Βα6—ζ1! 'Εξαναγκα-
σμός κινήσεως.

'Αρ. 410. 1) Βα4—α8! 'Απειλή. 2)
Ιγ4—86+ μάτ.

'Αρ. 411. 1) Βζ5—Θ3! 'Εξαναγκα-
σμός κινήσεως.

'Αρ. 412. 1) Πη4—ζ4! 'Απειλή. 2)
Β86—ζ6+ μάτ.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟ-
ΤΕΡΑ;» ἀπὸ σελίδα 39.

1) ΚΗΡΟΠΩΛΗΣ = 41 (Κατο-
πίνος, Κηροποιός, Κηρόπολις, Κηρο-
παγής). 2) ΗΘΟΓΡΑΦΟΣ = 41.

3) ΘΑΡΡΑΛΕΟΣ = 36, 4) ΘΕΡ-
ΜΑΝΤΗΡ! = 38, 5) ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ
= 37 (Δυστροφία, Δυστροπία). 6)
ΜΥΘΟΜΑΝΗΣ = 38 (Μυιοπα-
γής = 31!).

«ΤΙ ΕΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ;» &
πὸ σελίδα 102.

1) ΑΚΗΔΙΑ: Β. 'Η ἰδιότητα ἐκεί-
νου πὺλ δὲν κ' ἡδεται (=φροντίζει)
γὰ κάτι, ἀδιαφορᾷ, ἀστοργεῖ. Γίνε-
ται λόγος γιὰ ἀκηδία ἐνὸς οἰκογενει-
άρχου γιὰ τὰ παῖδά του.

2) ΑΠΟΦΡΑΣ: Γ. 'Ημέρα ἀπ'αΐσις
μνήμης, καταραμένη, πὺλ ἀποφεύγει,
καὶ νὰ τὴν ἀναφέρῃς (ἀπὸ τὴν ἀπὸ
καὶ φράζω = λέγω —ἀνάλογη μὲ
τὴν λατινικὴ dies nefastus). Γενικά, ἡ-
μέρα πὺλ συνδέεται μὲ κάποιο μεγάλο
ἀτυμὸν ὃ ἔθνικὸ ἀτύχημα, ὅπως εἶναι
ἡ 29η Μαΐου (ἡ ἀλώσι τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως) γὰ τὴν 'Ελλάδα. 'Η ἀ-
ποφράς ἡμέρα τῆς 29ης
Μαΐου.

3) ΑΠΟΧΡΩΝ: Α. 'Απὸ τὸ ρῆμα
ἀποχρῶ (=ἐπαρκῶ) εὐχρηστο μόν-
ο στὴ μετοχή, σημαίνει ἐκείνον πὺλ
βρίσκειται στὴν ἀπαιτούμενη ποσότητα,
τὸν ἀρκετό. Τὸ ἔκαμεν ἄνευ
ἀποχρῶντος λόγου ἡ ἀ-
ποχρώσις αἰτίας (=χω-
ρίς νὰ ὑπάρχῃ ἀρκετὴ δικαιολογία ἢ
σοβαρὴ αἰτία).

«Ὅσοι ἀσχολεῖσθε μὲ τὴν ναυτιλίαν, ἐνημερώνεσθε ἀντικειμενι-
κῶς στὰ ζητήματά της, ὅταν διαβάζετε τὰ

"ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ"

'Ανεξάρτητος ναυτιλιακὴ ἐφημερίς, ἐκδομένη εἰς 'Αθήνας
ἀπὸ τοῦ 1950, ἀνὰ 150 ἡμέρον. — Γραφεῖα: Εὐριπίδου 4.

4) ΒΟΥΛΙΜΙΑ: Α. Ἀκόρεστη πείνα, ἀχορτασιά. Τρώει μὲ θουλιμία. (Ἀπὸ τὶς λέξεις θούρι καὶ λιμός (= πείνα)).

5) ΔΟΚΙΜΙΑ: Β. Φιλολογικό, ἐπιστημονικό ἢ κριτικό ἔργο μέτριας ἔκτασης Ὁ συγγραφεύς. ἔγραψε πολλὰ κριτικά ἔργα γιὰ τὴν νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Ἀρχικά, ἐσήμαινε δοκιμαστικό ἔργο, πρῶτόλειο. Δημοσίευσε τὰ πρῶτα ποιητικὰ του δοκίμια σὲ ἡλικία... Σημαίνει ἀκόμα τὰ πρόχειρα τυπογραφικὰ ἀντίτυπα ποὺ δάδουν γιὰ νὰ διορθώσουν τὰ λάθη ποὺ ἔγιναν κατὰ τὴν στοιχειοθέτησι. Ἀλλὼς διορθώσεις.

6) ΕΔΕΣΜΑ: Β. Φαγητό. Ἀπὸ τὸ ρῆμα ἔδω (= τρώγω), ἀπὸ ὅπου γίνονται καὶ τὰ ἐδώδια.

7) ΕΠΙΔΟΡΠΙΟ: Γ. Ἐκεῖνο ποὺ τρώγεται μετὰ τὸ δόρπον (= δεῖπνο), ὅπως τὸ τυρί, τὰ γλυκύσματα, τὰ φρούτα.

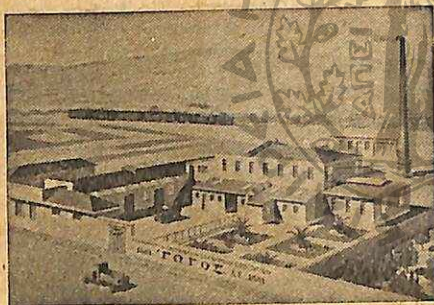
8) ΜΑΚΑΒΡΙΟΣ: Α. Ποὺ ἀναφέρεται σὲ πέθμα ἢ τρομακτικὰ θεάματα. Συνηθίζεται στὶς φράσεις: μακάβριο θέαμα—ἀστέιο, ποὺ ἔχει σχέση μὲ νεκροὺς καὶ μάλιστα σκοτωμένους. Ἡ φράσις ἔχει μείνει ἀπὸ τὴν παράστασι τοῦ μακάβριου χοροῦ κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Γιὰ νὰ δείξουν τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων, συνήθιζαν νὰ ζωγραφίζουν νεκροὺς κάθε προέλευσης—πλούσιους καὶ φτωχοὺς, νέους καὶ γέροντας—ποὺ χόρευαν, ἐνῶ ὁ Χάρος κρατῶντας γιὰ βιολί ἕνα σκελετό καὶ γὰ δοξάρι ἕνα κόκκαλο τοὺς ἐπαιξε. (Ἡ γαλλικὴ λέξις macabre ἀπὸ τὸ macchabée = πτώμα).

9) ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ: Γ. Εἰσαγωγή, μύησις—στὰ θρησκευτικὰ μυστήρια, κατήχησις. Θεία μυσταγωγία, ἡ κατὰ τὴν θεία λειτουργία τελούμενη θύσας τοῦ αἵματος καὶ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Μεταφ. Ἡ παραστάσις τοῦ ἔργου ἦταν μιὰ μυσταγωγία τῆς τέχνης.

10) ΠΙΟΝΙ: Α. Καθένας ἀπὸ τοὺς πεσσοὺς (στρατῶτες κ.λ.π.) τοῦ σκακοῦ ἢ τοῦ παιχνιδιοῦ τῆς ντάμας. Μεταφ. ἀδρεκέλο. Ἡ Γαλλία κατ' ἡντιθέσιν πιδνι μόνις καλυπτόμενον στρατηγικῶς ἀπὸ τοὺς φιλικούς πεσσοὺς τοῦ διεθνοῦς ζατρικίου. (Ἡ γαλλικὴ λέξις pions, ἀπὸ τὴν λατινικὴν pedes = πεζοὺς στρατῶτες).

11) ΠΛΕΙΑΣ: Γ. Ὁμός διὰ σήμων ποιητῶν ἢ καλλιτεχνῶν τῆς ἰδίας ἐποχῆς, ποὺ συνδέονται μὲ φιλία. Ἀρχικά ἐσημαίνει τὸ ὄνομα καθεμιάς ἀπὸ τὶς ἐπτά κόρες τοῦ Ἀτλάτα ποὺ μεταμορφώθηκαν στὸν ἄστερ σὺν Πλειάδες, κοιν. Πούλια (στὸ βόρειο ἡμισφαίριο, κοντὰ στὸν Ταῦρο). Ἡ πρώτη πλειάδα ποιητῶν ἀναφέρεται στὴν ἐποχὴ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλάδελφου στὴν Αἴγυπτο (3ος αἰὼν π.Χ.). Ἄλλη πολὺ γνωστὴ πλειάδα εἶναι τοῦ Ρονσάρ στὴ Γαλλία κατὰ τὸν 16ο αἰ. φρασ. Πλειὰς γνωστῶν πρωταγωνιστῶν λαμβάνει μέρος στὸ γύρισμα τῆς νέας ἐλληνικῆς ταινίας.

12) ΣΥΡΦΕΤΟΣ: Α. Πλήθος ἀνθρώπων κατατῆρων κοινωνικῶν στρώμάτων ποὺ, ἀπαιθάρχητο, προβαίνει σὲ βίαιες πράξεις.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΖΑΧΑΡΟΠΛΗΝ ΠΡΟ-Ι-ΟΝΤΩΝ

"ΓΩΓΟΣ"

ΑΘΗΝΑΙ

ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΗΣ ΤΟ 188

ΓΡΑΦΕΙΑ — ΠΡΑΤΗΡΙΑ :

ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΙΝΤΟΥ 12

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 24.965

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ — ΑΠΟΘΗΚΗ

ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 249

ΤΗΛ. 482.475, 482.365

ΚΟΥΦΕΤΑ, ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑΙ ΩΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΙΔΗ

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ